

Mitterrand ziet de dood al in de ogen
PAGINA 5

Limburgse ufo's op een rij gezet
PAGINA 9

Zeventig procent van vonden slecht opgevoed
PAGINA 11

● Jos Verstappen

Veertiende tijd Jos Verstappen
PAGINA 23

EHC uitdaging voor Dacier
PAGINA 27

Druk op Milan steeds groter
PAGINA 28

Zuid-Limburg werd in september 1944 bevrijd door snel oprukkende geallieerde troepen. Daarom vandaag in het Limburgs Dagblad een speciale Bevrijdingskrant van twaalf pagina's. Bijzondere foto's van weleer en herinneringen van toen. Aan de eerste Amerikaan die in Nederland sneuvelde aan de vier broertjes die het leven lieten vlak na de bevrijding, aan de architect die de vijand vergaf door een Duitser de hand te schudden.

Lees het allemaal op **PAGINA 29 TOT EN MET 40**

Eigenzinnige ontwerpen bij Oxigen Maastricht
PAGINA 41

Leven plattelandsarts in nieuwe tv-serie
PAGINA 45

Programma's voor het weekinde
PAGINA 46 en 47

Nog dit jaar mogen 26.000 legale Cubaanse migranten naar VS

VS en Cuba eens over vluchtelingen

Van onze correspondent

WASHINGTON - De Verenigde Staten en Cuba zijn het gisteren onverwacht toch eens geworden over maatregelen die een eind moeten maken aan de stroom bootvluchtelingen uit Cuba. De VS zullen dit jaar minimaal 26.000 legale Cubaanse migranten toelaten, terwijl Cuba op zijn beurt stappen zal nemen om te voorkomen dat Cubanen op wankelende vlotten en bootjes hun land proberen te ontvluchten.

Onderhandelaars van de VS en Cuba hebben in New York een week lang moeilijke besprekingen gevoerd over de migratiestroom. Vrijdag werden de onderhandelingen opgeschort en vertrok de Cubaanse onderhandelaar Ricardo Alarcon voor overleg naar Havana. De gesprekken leken in het slop te raken, maar gisteren keerde Alarcon terug en kon in korte tijd een akkoord worden gesloten.

Cuba verklaart zich daarin bereid om vluchtelingen terug te nemen door de Amerikanen zijn geïmigreerd op de basis van Guantanamo en te kennen geven naar huis te willen terugkeren. De Amerikaanse regering heeft beloofd deze mensen 'niet slecht te zullen behandelen'. Sinds de vluchtelingenstroom op 19 augustus op gang kwam, zijn al 27.226 Cubanen hun land ontvlucht. Zij zijn vrijwel allemaal in kampen in Guantanamo ondergebracht. Enkele Caribische landen hebben ook Cubaanse vluchtelingen opgenomen.

Behalve de minimaal 26.000 visa die de VS dit jaar zullen uitdelen, zullen zij nog eens 4000 tot 6000 Cubanen toelaten die al eerder een aanvraag hebben ingediend om in de VS te mogen immigreren. Op de lijst met aanvragers staan 19.000 namen, maar minister van justitie Janet Reno zei te verwachten dat het grootste deel daarvan zal afvallen. Daarnaast zullen de VS doorgaan met het toelaten van Cubanen die naaste familieleden (ouders, kinderen, broers of zussen) in Amerika hebben. Reno zei te hopen dat hiermee de 'ongereguleerde immigratie een halt kan worden toegevoerd'. Het akkoord komt op enkele terreinen niet tegemoet aan de Cubaanse eisen. Zo wilde Cuba dat de VS honderdduizend Cubanen zouden toelaten, het totale aantal mensen dat sinds 1984 een visumaanvraag voor de VS heeft ingediend. Bovendien wordt in het akkoord niet gerept over een andere Cubaanse eis: het opheffen van het economische embargo tegen het land.

Vaticaan staakt verzet tegen abortustekst

CAIRO - Het Vaticaan heeft gisteren het verzet opgeschort tegen de tekst over abortus op de bevolkingsconferentie in Cairo. Een hoge Vaticaanse prelaat, mgr. Diarmuid Martin, zei dat het Vaticaan niet wil dat de discussie hierover de voortgang van de twaalfdaagse conferentie nog langer ophoudt. Wel blijft de Rooms-Katholieke Kerk principieel tegen legalisering van zwangerschapsafbreking.

Ook verzet het Vaticaan zich niet langer tegen de term 'gezinsplanning' in het slotdocument. In een nieuw ontworpen tekst wordt abortus niet beschreven als een middel tot geboortebepaling, aldus de Ierse prelaat, secretaris van de pauselijke commissie voor gerechtigheid en vrede (Justitia et Pax). Totdat er duidelijkheid is over andere delen van het slotdocument, zal het Vaticaan zijn mening over de abortus-passage opschorten, zei mgr. Martin tot de commissie die de tekst van het slotdocument opstelt. De opstelling van het Vaticaan houdt in dat de conferentie zich bezig kan houden met andere onderwerpen, terwijl de discussie over abortus tot het slot wordt uitgesteld. Een Amerikaanse gedelegeerde noemde de mededelingen van mgr. Martin 'zeer verzoeningsgezind'.

Anonieme brieven teisteren NedCar

DOOR PETER BRUIJNS

HEERLEN - De loopgravenoorlog bij NedCar neemt steeds ernstiger vormen aan. Steeds meer werknemers beginnen elkaar te wantrouwen. Men begint te vermoeden dat telefoontjes van het management worden afgeluisterd, vergaderingen vinden 's avonds plaats op geheime plekken om uitlekken te voorkomen en een anonieme briefschrijver is op slinkse wijze bezig de betrokken partijen tegen elkaar op te hitsen.

Volgens die anonieme scribent is voormalig Volvo-directeur André Deleze achter de schermen de grote aanstichter van de huidige crisis tussen de ondernemingsraad en de managementtop van de Bornse autofabriek.

In twee afzonderlijke brieven, gericht aan ondernemingsraadvoorzit-

ter Bouchaib Saadane van NedCar, schemert dat door. Kopieën van met name de eerste brief zijn op grotere schaal verspreid, ondermeer naar president-commissaris Kuilman.

Zie verder pagina 17
● Anonieme brieven schetsen duistere rol ex-directeur

(ADVERTENTIE)

PRIJSTREFFER

Leder broque molière in zwart en bordo.
Maten 40 - 45.
Normaal 44,95 Bristolprijs 35,-
Alleen vandaag

19,-

BRISTOL

HEERLEN: Hogeweg 2-4
ROTHEN/MEERSSEN: "Au Ciel" Kullenstraat 75
SITTARD: Winkelcentrum "Den Tempel"
KERKRADE: Nulanderstraat 102

(ADVERTENTIE)

HERENJACKS EN -PARKA'S

DE NIEUWSTE KOLLEKTIE IS BINNEN!

NU VANAF **99,00**

ENORME KEUS

HENDRIKS TEXTIEL

HEERLEN SCHELBERG 88, TEL. 045-721124 (S MAANDAGS GEOPEND VANAF 10.30 UUR)
SITTARD BRUGSTRAAT 1, TEL. 046-51 56 56 VAALS KERKSTRAAT 4, TEL. 0454-6 36 36

TEXTIEL, SCHOENEN EN SPORTARTIKEL... NERGENS BETER, NERGENS GOEDKOPER!

● Vijf dagen eerder dan vijftig jaar geleden, toen ze op 14 september kwamen, arriveerden gisteren 'The Boys' in Maastricht. Het welkom voor de inmiddels bejaarde bevrijders van de Amerikaanse Old-Hickory-divisie was opnieuw zeer hartelijk. Alsof ze Maastricht opnieuw ontzet hadden, zo vielen enkele vrouwen de veteranen om de nek. 'The Yankees' zullen de hele week de festiviteiten in het kader van de 50-jarige herdenking van de bevrijding van Zuid-Limburg meevieren.

Foto: FRITS WIDDERSHOVEN

Zie verder pagina 15
● Leger-chocolade voor de 'Yankees'

Maar volgens het hoofdbestuur van Veldeke Limburg hebben de Heerlenaren ondanks diverse waarschuwingen ten onrechte de indruk gewekt dat Veldeke de doelstellingen van Dol zou onderschrijven. Volgens het hoofdbestuur staat het doel van Dol 'haaks' op dat van Veldeke.

Henderikx en Robroek ontkennen dat alles. Zij laten in een reactie weten hun roeyment al in de algemene vergadering van Veldeke van aanstaande maandag aan te zullen vechten. Tevens hebben zij de Heerlense advocaat mr. E. Luitjens in de arm genomen, die al formeel bevoorrecht heeft aangetekend bij het hoofdbestuur.

Veldeke Limburg heeft 3.500 leden, de kring Heerlen 350.

Zie verder pagina 15
● Zonodig inschakeling rechter tegen Veldeke

DE KRANT VAN LIMBURG

Naam: .....
Adres: .....
Postcode: .....
Plaats: .....
Telefoonnr. (i.v.m. controle bezorging): .....

Hiervoor betaal ik
abonnement: 3,20 - per maand
abonnement: 3,50 - per kwartaal
abonnement: 12,50 - per maand
abonnement: 38,40 - per kwartaal
Mijn bank-/gironummer voor automatische betaling is: .....

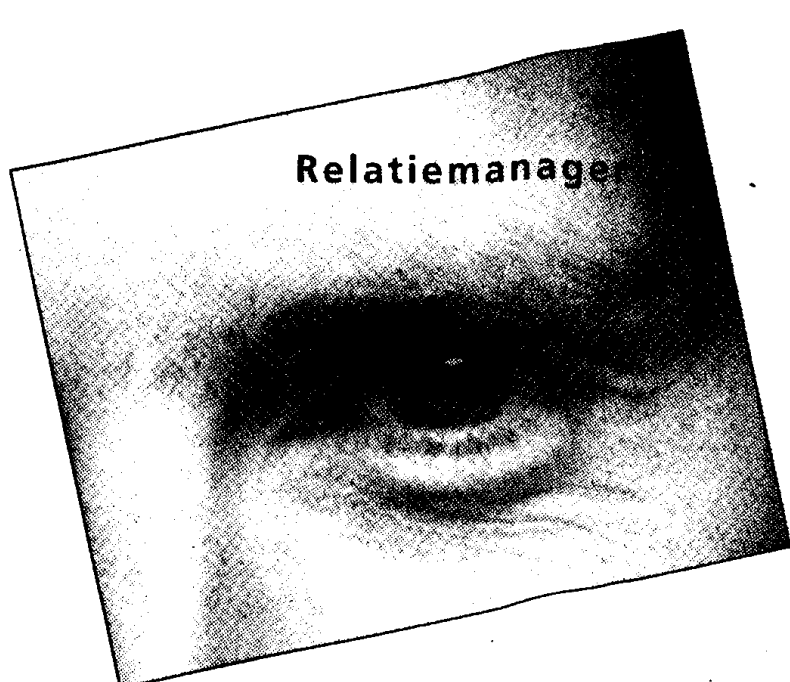
Handtekening: .....
Als beloning voor automatische betaling kies ik voor het volgende cadeau:
badhanddoek Parkeren
reiswaker pocketcalculator
Stuur deze aan in een open envelop, zonder postzegel, op naam van de afnemer.
Aankomst: 10.30 uur 's ochtends

8 710404 400017

10-9

Rijkdom Nederlanders danken aan spaarzin

Exotische titels in een Europese traditie

(C) Standaard Uitgeverij, Antwerpen

Van onze redactie economie

Philips hield levensduur tl-lampen bewust kort

der presterende lampen achtervolgt Philips zowat al sinds zijn bestaan. Tot nu waren echter de gloeilampen verdacht. Het Eindhovense elektronica-concern houdt het in een reactie op een 'kwestie van definitie'.

„Wat noem je de levensduur van een lamp? Hoe lang blijft de lamp branden tot-ie het begeeft, of noem je de levensduur de tijd dat de lamp een behoorlijke hoeveelheid licht

geeft?” Volgens de Philips-woordvoerder loopt de discussie tussen wetenschappers en verkopers tot op de dag van vandaag. „Onze SL-lamp gaat 60.000 uur mee. Maar misschien is wetenschappelijk wel aan te tonen dat hij 80.000 uur kan blijven branden. Alleen is die dan de laatste 20.000 uur niet te gebruiken.”

In zijn proefschrift onthult Molenaar dat Philips-ingenieurs ge-

dwongen werden kathoden te ontwikkelen die relatief snel doorbrandden. De oud-directeur van Philips' beroemde Natlab, prof. dr. H. Casimir, zou dat bevestigd hebben. De beschuldiging dat Philips de levensduur van zijn lampen met opzet bekortte, zorgde in de jaren vijftig als eens voor grote opwinding. Het ministerie van economische zaken stelde toen een groot-scheeps onderzoek in, maar kon geen bewijzen vinden.

Maar toen concurrent Sylvania in de jaren vijftig met een veel langer werkende tl-lamp op de markt kwam, wist Philips binnen de kortste keren een tl-model te produceren dat het 20.000 uur volhield.

Wallage gaat korte metten maken met falende bewindslieden

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG - PvdA-fractieleider Wallage wil geen gesukkel met ministers en staatssecretarissen die niet voldoen. Zij moeten tussentijds

kunnen worden ontslagen. „Wie een fout maakt, hoort het. Wie een paar fouten achter elkaar maakt, heeft een ernstig probleem. Tussentijdse vervanging is voor mij geen taboe,” zo zei Wallage gisteren in een vraaggesprek met NRC-Handelsblad.

De PvdA-voorman in de Tweede Kamer vindt dat de drie paarse fractieleiders van PvdA, VVD en D66 samen met de premier regelmatig de effectiviteit van bewindspersonen moeten beoordelen. Die balans mag wat Wallage betreft niet pas aan het einde van de kabinetperiode na vier jaar worden opgemaakt.

Premier Kok reageerde op zijn wekelijkse persconferentie na afloop van de ministerraad tamelijk lachend op Wallages uitlatingen. De kwaliteit van het kabinet is volgens hem een zaak van de premier en 'we hebben geen schaduwkabinet van het college van fractievoorzitters'. Kok wees er op dat hij de samenstelling van de ploeg van bewindslieden goed is nagedacht wie daar in moesten komen. De minister-president: „We liggen niet iedere nacht wakker van de vraag wanneer we ons eerste functioneringsgesprek moeten voeren...”

Premier Kok zei verder dat de meevaller van zes miljard gulden die het kabinet over de jaren 1994-1995 heeft, niet moet worden gebruikt voor een extra loonstijging. Het geld moet besteed worden aan een lastenverlichting en een reductie van het financieringsstekort. De eerste minister wilde niet direct op de zes miljard gulden, onthuld in deze krant, ingaan. Hij verwees daarvoor naar de Miljoenennota die over anderhalve week wordt gepubliceerd. Kok erkende dat de economie dit en volgend jaar veel beter draait dan voorzien. Dat leidt echter nog niet meteen tot meer banen. Dat zal pas in 1996 en volgende jaren gebeuren, aldus de premier.

Nuis voor behoud en beheer van museale collecties

ZOETEMEER - Het Deltaplan voor het Cultuurbewind wordt verlengd tot het jaar 2000. Die toezegging heeft staatssecretaris Nuis (Cultuur) gisteren gedaan tijdens een gesprek met vertegenwoordigers van de Rijksmusea. Nuis ziet op het moment ook geen aanleiding extra te bezuinigen op de Rijksmusea. De korting, die volgens eerdere berichten tot een bedrag van 25,6 miljoen gulden in 1998 zouden oplopen, zijn daarmee van de baan. Of de Rijksmusea er geld bij krijgen is niet bekend.

Het Deltaplan, gericht op het behoud en beheer van museale collecties ging in 1991 van start en loopt tot en met 1996. Jaarlijks is 40 miljoen gulden beschikbaar voor het wegwerken van de achterstanden in het behoud van de collecties. Over de verlenging van het plan bestond onzekerheid.

Nuis heeft gezegd dat ook voor de periode 1996-2000 veertig miljoen gulden per jaar wordt uitgetrokken. E. van Huis, financieel directeur van het Rijksmuseum in Amsterdam en woordvoerder van de delegatie van de Rijksmusea is met die toezegging 'heel gelukkig'. Hij verwacht dat 90 à 95 procent van de musea in het jaar 2000 de achterstanden in het beheer en behoud van het culturele erfgoed hebben weggewerkt.

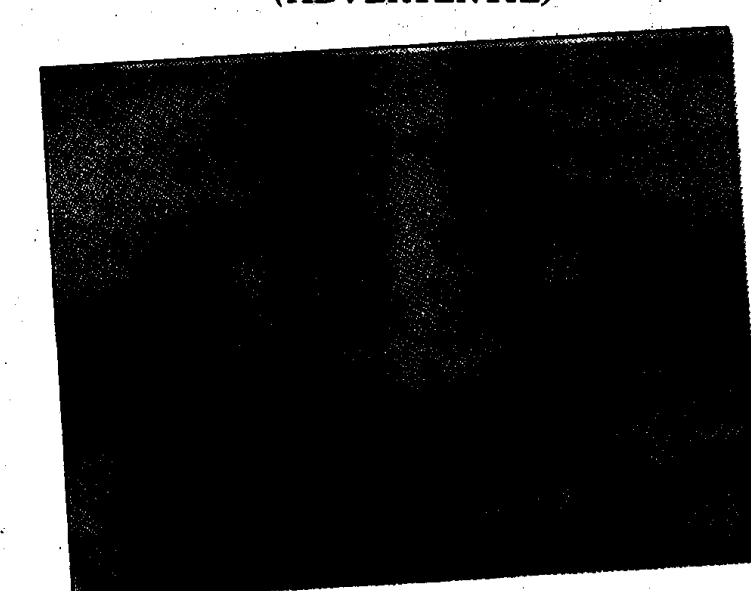
(ADVERTENTIE)

Licht-Studio
2000

Heerlen, Spoorwiel 1a
tel. 045-729735
Van oud naar nieuw, klassiek en modern

(ADVERTENTIE)

Spaarloon

Als de spaarloonregeling in de toekomst weer leidt tot een tekort voor de schatkist, mag dat niet tot nieuwe reparaties leiden. Dat zegt financieel woordvoerder R. de Korte van de VVD. Hij reageert op het kabinetsbesluit om de regeling minder aantrekkelijk te maken voor werkgevers, teneinde een tekort van 400 miljoen gulden op te vangen.

Porno-koning

De vroegere porno-koning Joop Wilhelms (51) is gisterochtend dood uit een van de havens van Dordrecht gehaald. Over de doodsoorzaak is nog niets bekend, aldus de politie. Joop Wilhelms, de kampioen van de vrije seksuele moraal, kreeg in de jaren zestig en zeventig vooral bekendheid met zijn porno-bladen Chick en Lolita. Hij begon zijn porno-carrière met de uitgave van Provo, volgens hem een 'maatschappijkritisch blad' dat met 20 procent seks was gelardeerd.

Woningbouw

Het kabinetsbesluit om de komende vier jaar 15.000 woningen extra te gaan bouwen in de sociale sector, is bij lange na niet voldoende om de woningbehoefte te dekken. De ministers weten dat ook, maar weigeren daaruit de consequenties te trekken. Dit blijkt uit een tweetal nota's van oud-minister Alders (Vrom) aan zijn opvolger. Tussen 1995 en het jaar 2000 moeten er minimaal 26.000 en maximaal 62.000 woningen bijkomen.

Albanië

Albanië heeft gisteren de langdurige ruzie met Griekenland verder opgevoerd door Athene te beschuldigen van territoriale aanspraken op Albanese gebied en slechte behandeling van de etnische Albanese minderheid. In een verklaring zei Tirana bereid te zijn de dialoog met Athene te hervatten indien Griekenland de bestaande Albanese grenzen erkent.

Complot

Oud-minister Van Thijn van Binnenlandse Zaken is ervan overtuigd dat het tijdstip waarop de informatie over het salaris van de Amsterdamse politie-commissaris Nordholt naar buiten kwam, moedwillig is gekozen om Van Thijns terugkomst in het nieuwe kabinet te voorkomen. „Het was heel duidelijk dat die onthulling was ingestoken,” aldus Van Thijn gistermorgen voor Radio Noord-Holland.

Andriessen

Oud-premier Lubbers heeft begin dit jaar pogingen gedaan de voormalig Europees commissaris F. Andriessen, over te halen zijn kandidaat te stellen als toekomstig premier, in plaats van CDA-lijsttrekker Brinkman. Lubbers deed dat volgens een prominent CDA'er die anonim wil blijven, tijdens een intern CDA-beraad. Desgevraagd ontkende Lubbers de gang van zaken niet.

Uranium

De Russische politie heeft woensdag in de Russische soevereine republiek Oedmoertië drie personen aangehouden die probeerden honderd kilo uranium 238 te verkopen.

Bolkestein

VVD-leider Frits Bolkestein is in de IJslandse hoofdstad Reykjavik door het congres van de Liberale Internationale (LI) gekozen tot toekomstig president. Bolkestein volgt in 1996 de huidige Britse president van de wereldfederatie van liberale partijen Sir David Steel op. Bij de LI zijn honderd partijen uit zestig landen aangesloten.

Voor honderden asielzoekers geen onderdak • Hoop op nieuw intake-centrum

Opvangcentra weer overvol

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG - De opvangcentra voor asielzoekers zitten overvol en kunnen geen nieuwkomers meer opvangen. De afgelopen weken is de toestroom van asielzoekers zo groot geweest dat inmiddels minimaal vijfhonderd asielzoekers onderdak moest worden geweigerd. Zij hebben ook nog geen asielaanpak kunnen indienen.

Nederland kent voor een aantal honderd onderdak in de opvangcentra. Het is de eerste keer dat de opvangcentra geen plaats meer hebben. Dit jaar deed zo'n situatie zich voor.

Centrale Opvang Asielzoekers (COA) heeft de toestand op korte termijn onder controle te hebben. Gisteren zijn in Vught cabines geplaatst voor 150 asielzoekers, maandag komen daar cabines bij voor eens 150. Verder worden later deze maand opvangcentra geopend in Den Haag en Dronten met plaats voor respectievelijk 600 en 800 asielzoekers. Nu het vakantie seizoen is, komen binnenkort nog meer vakantie-onderzoekers beschikbaar.

aantal asielzoekers is de afgelopen weken door nog onbekende omstandigheden zeer fors gestegen. Zo meldde zich in augustus een recordaantal van zo'n 5000 asielzoekers. Daar kwamen de afgelopen weken nog eens zo'n vijftienhonderd toe.

De opvangcentra, waarin plaats is

voor in totaal 29.000 asielzoekers, stagnerende doorstroming. Velen zitten daar al maanden in een centrum te wachten op afhandeling van hun asielerzoek door de ambtenaren van Justitie.

Justitie kan het werk niet aan wegens de toenemende aantallen asielzoekers, een grootscheepse reorganisatie en onwennigheid met de dit voorjaar inrijpende gewijzigde vreemdelingenwet. Volgens VluchtelingenWerk is het probleem dat veel asielzoekers lang moeten wachten voordat zij door een ambtenaar worden gehoord, 'inmiddels bijna opgelost. Het probleem is nu dat het na het verhoor veel te lang duurt voordat een besluit op het verzoek wordt genomen.

Justitie heeft de hoop gevestigd op de volgende maand te openen intake-centra bij Zevenaar en Rijsbergen. Daar dienen pertinent kansloze asielzoekers binnen 24 uur een negatieve beschikking op hun asielerzoek te krijgen. Volgens VluchtelingenWerk lossen die centra de problemen niet op. Verreweg de meeste asielzoekers zijn namelijk kansrijk zijn omdat zij uit onveilige landen als Bosnië, Irak, Iran en Somalië komen. Voor kansrijke asielzoekers geldt dat zij na het intakecentrum alsnog naar een opvangcentrum moeten.

Klein-Joegoslavië staat komst waarnemers toe

Mogelijk verbod op zware wapens Bihac

Van onze redactie buitenland

SARAJEVO/ZAGREB - De Verenigde Naties overwegen een omgeving van de stad Bihac uit te roepen tot een zogeheten uitsluitingszone, als Serviërs nog verder oprukken in de moslim-enclave in noordwesten van Bosnië. De zware wapens zouden uit het gebied moeten verdwijnen.

De burgerbevolking van Bihac wordt bedreigd, zullen de VN en de NAVO volgens de bevestigde resoluties van de Veiligheidsraad moeten handelen, aldus een VN-functionaris in Sarajevo. De VN hebben Bihac eerdere uitgeroepen tot een van de zwaarste gebieden voor VN-soldaten.

De Nederlandse regering heeft gisteren bekend dat de regering van Klein-Joegoslavië akkoord is gegaan met de stationering van internationale waarnemers aan de grens van Bosnië-Herzegovina. Plaatsvervangend minister van Buitenlandse Zaken Jan Egeland, zei dat de waarnemers twintig van de 135 waarnemers voor zijn rekening nemen. De waarnemers moeten de waarnemers van de regering van Klein-Joegoslavië (Servië en Montenegro) zich aan de blokkade van de Bosnische Serviërs aant.

een raketaanval op Velika Kladusa, in het noorden van de enclave, kwamen gisteren twee burgers om en raakten tien perso-

nen gewond. Volgens de VN hebben Kroatische Serviërs twee raketten afgevuurd op het centrum van de stad. Enkele minuten later explodeerden twee granaten bij een kazerne van het Franse contingent van de blauwhelmen. Daarbij vielen geen slachtoffers. Het is de eerste keer sinds 20 augustus dat de VN slachtoffers in Bihac meldt. Op die dag kwamen vijf kinderen om, toen Serviërs vanuit Krajina granaten op een school in het dorp Skokovi afschoten.

De Serviërs die donderdag vanuit Krajina, het bezette deel van Bosnië, en Bosnië de enclave binnentrokken, hebben twee brughoofden veroverd. Maar de moslims hebben hun belangrijkste bolwerken volgens VN-functionarissen nog in handen. Ook in en rond de Bosnische hoofdstad Sarajevo nemen de beschietingen toe. De afgelopen 24 uur heeft het aantal schendingen van het staakt-het-vuren een ongekend hoogtepunt bereikt. De Unprofor registreerde 917 incidenten.

Procureurs-generaal verwerpen advies en zetten gedoogbeleid door

Koffieshops blijven open

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG - De vergadering van procureurs-generaal heeft enkele weken geleden een intern advies in de wind geslagen om de ongeveer 1500 koffieshops in ons land waar soft-drugs worden verkocht, geleidelijk tot nul te reduceren. De procureurs-generaal (de bazen van het Openbaar Ministerie) vonden dit voorstel niet realistisch, en besloten tot voortzetting van het huidige gedoogbeleid.

De adviescommissie, onder voorzitterschap van de Haagse hoofdofficier van justitie Blok, was eerder dit jaar ingesteld door de procureurs-generaal zelf. De commissie gaf vijf redenen waarom verkoop van soft-drugs niet langer meer zou moeten worden getolereerd.

De commissie wees er op dat er door verbeterde teeltwijzen inmid-

dels soorten nederwiel op de markt zijn die gelijk gesteld kunnen worden met een hard-drug. Uit onderzoek blijkt verder, aldus de commissie, dat 'Nederlandse mafiosi' vooral rijk worden door de handel in soft-drugs.

Een ander onderzoek geeft aan dat de leeftijd waarop jongeren voor het eerst een stiekem roken, de afgelopen jaren gedaald is tot acht à veertien jaar. Dat zou vooral komen omdat er in koffieshops zo makkelijk is aan te komen. Verder wees de commissie-Blok er op dat het gedoogbeleid heeft geleid tot drugs-tourisme. Bovendien is relatief het aantal hard-druggebruikers in Nederland niet lager dan in Duitsland. De commissie vroeg zich daarom af of het Nederlandse gedoogbeleid, dat een scheiding van de markten tussen hard- en soft-drugs beoogt, wel zo succesvol is geweest.

De procureurs-generaal vonden het

advies van de commissie evenwel 'onvoldoende onderbouwd'. Zij vreesden dat met het sluiten van koffieshops, de gewenste scheiding van de handel in hard- en soft-drugs van de baan is. De kleinschalige handel in soft-drugs verplaatst zich dan immers naar hetzelfde schemerduister, waarin ook de hard-drugs worden verkocht. De kans dat jonge kinderen in aanraking komen met hard-drugs wordt dan groter, aldus de p.g.s. Verder hebben politie en justitie onvoldoende mankracht om sluiting van alle koffieshops te bewerkstelligen.

Overigens concludeerden de procureurs-generaal wel dat stringenter tegen koffieshops moet worden opgetreden die overlast veroorzaken en zich niet aan de richtlijnen houden. Die richtlijnen zijn: geen reclame, geen verkoop van harddrugs, geen verkoop aan jeugdigen onder de achttien jaar en geen verkoop van meer dan dertig gram per klant.

Ontreddering

Verdachten kluiskraak aangehouden

AMSTERDAM - De spectaculaire kraak van honderden kluisjes bij de VSB Bank aan het Singel in Amsterdam lijkt opgelost. Gisteren arresteerde de Amsterdamse politie zes mensen die ervan worden verdacht bij de kraak betrokken te zijn geweest. Twee van de arrestanten worden aangemerkt als hoofdverdachte.

De kraak van de kluisjes vond plaats in de nacht van 15 of 16 juni. Nadat bekend werd dat een groot aantal van de bankkluisjes was leeggehaald, meldde zich honderden angstige en vaak geëmotioneerde gedupeerden. Sommige slachtoffers vertelden van al hun spaargeld of juwelen beroofd te zijn. In totaal werden 390 kluisjes leeggeroofd. Welk bedrag de daders in totaal buitmaakten wil de bank niet medelen. Op dit moment voert de bank nog steeds gesprekken met de gedupeerden over de verloren gegane spullen. De bank is per kluis voor maximaal 100.000 gulden aansprakelijk, mits kan worden aangetoond dat er zich voor meer geld in de kluis bevond.

• Twee leden van de vrijwillige brandweer, Pat Renda (rechts) en haar dochter Christine, zijn ontredder. Hun speurtocht naar overlevenden van de vliegtuigramp bij Pittsburgh was tevergeefs. Alle inzittenden vonden de dood.

Foto: REUTERS

Bij vliegtuigramp VS komen alle 132 inzittenden om het leven

PITTSBURGH - Bij de ramp met een passagiersvliegtuig in de nacht van donderdag op vrijdag bij Pittsburgh zijn alle inzittenden omgekomen, zo is gisteren van officiële zijde meegedeeld. Het toestel, dat 127 passagiers en vijf bemanningsleden aan boord had, stortte in de buurt van Pittsburgh neer.

„We hebben het gebied grondig onderzocht en er zijn geen overlevenden,” aldus het hoofd van de reddingswerkers. Het toestel, een Boeing-737 van de luchtvaartmaatschappij US-Air, was vanuit Chicago op weg naar West Palm Beach in Florida, toen het neerstortte op een veld in Aliquippa, 15 kilometer van de luchthaven van Pittsburgh in de deelstaat Pennsylvania.

De Boeing zou in Pittsburgh een tussenlanding maken. Volgens een functionaris van het vliegveld maakte de piloot vijftig kilometer voor de landing melding van problemen met de motor. Toen de Boeing op tien kilometer van de luchthaven en 2000 meter hoogte was, verloor de verkeerstoren het radiocontact. Volgens nog onbevestigde berichten van ooggetuigen vielen de motoren stil waarop het vliegtuig een duikvlucht maakte en in de lucht explodeerde.

Het gaat om de eerste vliegtuigramp in de Verenigde Staten in zeven jaar tijd. In 1987 kwamen 156 mensen om toen een MD-80 van Northwest Airlines bij Detroit neerstortte.

(ADVERTENTIE)

Japans-rest. Sakura
o. afd. "De Kroon"

Menu v.d. maand
Menu "Toyo" (Japanse 2 cursies)
Menu "Gourmet" (3 cursies)
Menu "Gourmet" (4 cursies)
Menu "Gourmet" (5 cursies)
Menu "Gourmet" (6 cursies)
Menu "Gourmet" (7 cursies)
Menu "Gourmet" (8 cursies)
Menu "Gourmet" (9 cursies)
Menu "Gourmet" (10 cursies)
Menu "Gourmet" (11 cursies)
Menu "Gourmet" (12 cursies)
Menu "Gourmet" (13 cursies)
Menu "Gourmet" (14 cursies)
Menu "Gourmet" (15 cursies)
Menu "Gourmet" (16 cursies)
Menu "Gourmet" (17 cursies)
Menu "Gourmet" (18 cursies)
Menu "Gourmet" (19 cursies)
Menu "Gourmet" (20 cursies)
Menu "Gourmet" (21 cursies)
Menu "Gourmet" (22 cursies)
Menu "Gourmet" (23 cursies)
Menu "Gourmet" (24 cursies)
Menu "Gourmet" (25 cursies)
Menu "Gourmet" (26 cursies)
Menu "Gourmet" (27 cursies)
Menu "Gourmet" (28 cursies)
Menu "Gourmet" (29 cursies)
Menu "Gourmet" (30 cursies)
Menu "Gourmet" (31 cursies)
Menu "Gourmet" (32 cursies)
Menu "Gourmet" (33 cursies)
Menu "Gourmet" (34 cursies)
Menu "Gourmet" (35 cursies)
Menu "Gourmet" (36 cursies)
Menu "Gourmet" (37 cursies)
Menu "Gourmet" (38 cursies)
Menu "Gourmet" (39 cursies)
Menu "Gourmet" (40 cursies)
Menu "Gourmet" (41 cursies)
Menu "Gourmet" (42 cursies)
Menu "Gourmet" (43 cursies)
Menu "Gourmet" (44 cursies)
Menu "Gourmet" (45 cursies)
Menu "Gourmet" (46 cursies)
Menu "Gourmet" (47 cursies)
Menu "Gourmet" (48 cursies)
Menu "Gourmet" (49 cursies)
Menu "Gourmet" (50 cursies)
Menu "Gourmet" (51 cursies)
Menu "Gourmet" (52 cursies)
Menu "Gourmet" (53 cursies)
Menu "Gourmet" (54 cursies)
Menu "Gourmet" (55 cursies)
Menu "Gourmet" (56 cursies)
Menu "Gourmet" (57 cursies)
Menu "Gourmet" (58 cursies)
Menu "Gourmet" (59 cursies)
Menu "Gourmet" (60 cursies)
Menu "Gourmet" (61 cursies)
Menu "Gourmet" (62 cursies)
Menu "Gourmet" (63 cursies)
Menu "Gourmet" (64 cursies)
Menu "Gourmet" (65 cursies)
Menu "Gourmet" (66 cursies)
Menu "Gourmet" (67 cursies)
Menu "Gourmet" (68 cursies)
Menu "Gourmet" (69 cursies)
Menu "Gourmet" (70 cursies)
Menu "Gourmet" (71 cursies)
Menu "Gourmet" (72 cursies)
Menu "Gourmet" (73 cursies)
Menu "Gourmet" (74 cursies)
Menu "Gourmet" (75 cursies)
Menu "Gourmet" (76 cursies)
Menu "Gourmet" (77 cursies)
Menu "Gourmet" (78 cursies)
Menu "Gourmet" (79 cursies)
Menu "Gourmet" (80 cursies)
Menu "Gourmet" (81 cursies)
Menu "Gourmet" (82 cursies)
Menu "Gourmet" (83 cursies)
Menu "Gourmet" (84 cursies)
Menu "Gourmet" (85 cursies)
Menu "Gourmet" (86 cursies)
Menu "Gourmet" (87 cursies)
Menu "Gourmet" (88 cursies)
Menu "Gourmet" (89 cursies)
Menu "Gourmet" (90 cursies)
Menu "Gourmet" (91 cursies)
Menu "Gourmet" (92 cursies)
Menu "Gourmet" (93 cursies)
Menu "Gourmet" (94 cursies)
Menu "Gourmet" (95 cursies)
Menu "Gourmet" (96 cursies)
Menu "Gourmet" (97 cursies)
Menu "Gourmet" (98 cursies)
Menu "Gourmet" (99 cursies)
Menu "Gourmet" (100 cursies)
Menu "Gourmet" (101 cursies)
Menu "Gourmet" (102 cursies)
Menu "Gourmet" (103 cursies)
Menu "Gourmet" (104 cursies)
Menu "Gourmet" (105 cursies)
Menu "Gourmet" (106 cursies)
Menu "Gourmet" (107 cursies)
Menu "Gourmet" (108 cursies)
Menu "Gourmet" (109 cursies)
Menu "Gourmet" (110 cursies)
Menu "Gourmet" (111 cursies)
Menu "Gourmet" (112 cursies)
Menu "Gourmet" (113 cursies)
Menu "Gourmet" (114 cursies)
Menu "Gourmet" (115 cursies)
Menu "Gourmet" (116 cursies)
Menu "Gourmet" (117 cursies)
Menu "Gourmet" (118 cursies)
Menu "Gourmet" (119 cursies)
Menu "Gourmet" (120 cursies)
Menu "Gourmet" (121 cursies)
Menu "Gourmet" (122 cursies)
Menu "Gourmet" (123 cursies)
Menu "Gourmet" (124 cursies)
Menu "Gourmet" (125 cursies)
Menu "Gourmet" (126 cursies)
Menu "Gourmet" (127 cursies)
Menu "Gourmet" (128 cursies)
Menu "Gourmet" (129 cursies)
Menu "Gourmet" (130 cursies)
Menu "Gourmet" (131 cursies)
Menu "Gourmet" (132 cursies)
Menu "Gourmet" (133 cursies)
Menu "Gourmet" (134 cursies)
Menu "Gourmet" (135 cursies)
Menu "Gourmet" (136 cursies)
Menu "Gourmet" (137 cursies)
Menu "Gourmet" (138 cursies)
Menu "Gourmet" (139 cursies)
Menu "Gourmet" (140 cursies)
Menu "Gourmet" (141 cursies)
Menu "Gourmet" (142 cursies)
Menu "Gourmet" (143 cursies)
Menu "Gourmet" (144 cursies)
Menu "Gourmet" (145 cursies)
Menu "Gourmet" (146 cursies)
Menu "Gourmet" (147 cursies)
Menu "Gourmet" (148 cursies)
Menu "Gourmet" (149 cursies)
Menu "Gourmet" (150 cursies)
Menu "Gourmet" (151 cursies)
Menu "Gourmet" (152 cursies)
Menu "Gourmet" (153 cursies)
Menu "Gourmet" (154 cursies)
Menu "Gourmet" (155 cursies)
Menu "Gourmet" (156 cursies)
Menu "Gourmet" (157 cursies)
Menu "Gourmet" (158 cursies)
Menu "Gourmet" (159 cursies)
Menu "Gourmet" (160 cursies)
Menu "Gourmet" (161 cursies)
Menu "Gourmet" (162 cursies)
Menu "Gourmet" (163 cursies)
Menu "Gourmet" (164 cursies)
Menu "Gourmet" (165 cursies)
Menu "Gourmet" (166 cursies)
Menu "Gourmet" (167 cursies)
Menu "Gourmet" (168 cursies)
Menu "Gourmet" (169 cursies)
Menu "Gourmet" (170 cursies)
Menu "Gourmet" (171 cursies)
Menu "Gourmet" (172 cursies)
Menu "Gourmet" (173 cursies)
Menu "Gourmet" (174 cursies)
Menu "Gourmet" (175 cursies)
Menu "Gourmet" (176 cursies)
Menu "Gourmet" (177 cursies)
Menu "Gourmet" (178 cursies)
Menu "Gourmet" (179 cursies)
Menu "Gourmet" (180 cursies)
Menu "Gourmet" (181 cursies)
Menu "Gourmet" (182 cursies)
Menu "Gourmet" (183 cursies)
Menu "Gourmet" (184 cursies)
Menu "Gourmet" (185 cursies)
Menu "Gourmet" (186 cursies)
Menu "Gourmet" (187 cursies)
Menu "Gourmet" (188 cursies)
Menu "Gourmet" (189 cursies)
Menu "Gourmet" (190 cursies)
Menu "Gourmet" (191 cursies)
Menu "Gourmet" (192 cursies)
Menu "Gourmet" (193 cursies)
Menu "Gourmet" (194 cursies)
Menu "Gourmet" (195 cursies)
Menu "Gourmet" (196 cursies)
Menu "Gourmet" (197 cursies)
Menu "Gourmet" (198 cursies)
Menu "Gourmet" (199 cursies)
Menu "Gourmet" (200 cursies)
Menu "Gourmet" (201 cursies)
Menu "Gourmet" (202 cursies)
Menu "Gourmet" (203 cursies)
Menu "Gourmet" (204 cursies)
Menu "Gourmet" (205 cursies)
Menu "Gourmet" (206 cursies)
Menu "Gourmet" (207 cursies)
Menu "Gourmet" (208 cursies)
Menu "Gourmet" (209 cursies)
Menu "Gourmet" (210 cursies)
Menu "Gourmet" (211 cursies)
Menu "Gourmet" (212 cursies)
Menu "Gourmet" (213 cursies)
Menu "Gourmet" (214 cursies)
Menu "Gourmet" (215 cursies)
Menu "Gourmet" (216 cursies)
Menu "Gourmet" (217 cursies)
Menu "Gourmet" (218 cursies)
Menu "Gourmet" (219 cursies)
Menu "Gourmet" (220 cursies)
Menu "Gourmet" (221 cursies)
Menu "Gourmet" (222 cursies)
Menu "Gourmet" (223 cursies)
Menu "Gourmet" (224 cursies)
Menu "Gourmet" (225 cursies)
Menu "Gourmet" (226 cursies)
Menu "Gourmet" (227 cursies)
Menu "Gourmet" (228 cursies)
Menu "Gourmet" (229 cursies)
Menu "Gourmet" (230 cursies)
Menu "Gourmet" (231 cursies)
Menu "Gourmet" (232 cursies)
Menu "Gourmet" (233 cursies)
Menu "Gourmet" (234 cursies)
Menu "Gourmet" (235 cursies)
Menu "Gourmet" (236 cursies)
Menu "Gourmet" (237 cursies)
Menu "Gourmet" (238 cursies)
Menu "Gourmet" (239 cursies)
Menu "Gourmet" (240 cursies)
Menu "Gourmet" (241 cursies)
Menu "Gourmet" (242 cursies)
Menu "Gourmet" (243 cursies)
Menu "Gourmet" (244 cursies)
Menu "Gourmet" (245 cursies)
Menu "Gourmet" (246 cursies)
Menu "Gourmet" (247 cursies)
Menu "Gourmet" (248 cursies)
Menu "Gourmet" (249 cursies)
Menu "Gourmet" (250 cursies)
Menu "Gourmet" (251 cursies)
Menu "Gourmet" (252 cursies)
Menu "Gourmet" (253 cursies)
Menu "Gourmet" (254 cursies)
Menu "Gourmet" (255 cursies)
Menu "Gourmet" (256 cursies)
Menu "Gourmet" (257 cursies)
Menu "Gourmet" (258 cursies)
Menu "Gourmet" (259 cursies)
Menu "Gourmet" (260 cursies)
Menu "Gourmet" (261 cursies)
Menu "Gourmet" (262 cursies)
Menu "Gourmet" (263 cursies)
Menu "Gourmet" (264 cursies)
Menu "Gourmet" (265 cursies)
Menu "Gourmet" (266 cursies)
Menu "Gourmet" (267 cursies)
Menu "Gourmet" (268 cursies)
Menu "Gourmet" (269 cursies)
Menu "Gourmet" (270 cursies)
Menu "Gourmet" (271 cursies)
Menu "Gourmet" (272 cursies)
Menu "Gourmet" (273 cursies)
Menu "Gourmet" (274 cursies)
Menu "Gourmet" (275 cursies)
Menu "Gourmet" (276 cursies)
Menu "Gourmet" (277 cursies)
Menu "Gourmet" (278 cursies)
Menu "Gourmet" (279 cursies)
Menu "Gourmet" (280 cursies)
Menu "Gourmet" (281 cursies)
Menu "Gourmet" (282 cursies)
Menu "Gourmet" (283 cursies)
Menu "Gourmet" (284 cursies)
Menu "Gourmet" (285 cursies)
Menu "Gourmet" (286 cursies)
Menu "Gourmet" (287 cursies)
Menu "Gourmet" (288 cursies)
Menu "Gourmet" (289 cursies)
Menu "Gourmet" (290 cursies)
Menu "Gourmet" (291 cursies)
Menu "Gourmet" (292 cursies)
Menu "Gourmet" (293 cursies)
Menu "Gourmet" (294 cursies)
Menu "Gourmet" (295 cursies)
Menu "Gourmet" (296 cursies)
Menu "Gourmet" (297 cursies)
Menu "Gourmet" (298 cursies)
Menu "Gourmet" (299 cursies)
Menu "Gourmet" (300 cursies)
Menu "Gourmet" (301 cursies)
Menu "Gourmet" (302 cursies)
Menu "Gourmet" (303 cursies)
Menu "Gourmet" (304 cursies)
Menu "Gourmet" (305 cursies)
Menu "Gourmet" (306 cursies)
Menu "Gourmet" (307 cursies)
Menu "Gourmet" (308 cursies)
Menu "Gourmet" (309 cursies)
Menu "Gourmet" (310 cursies)
Menu "Gourmet" (311 cursies)
Menu "Gourmet" (312 cursies)
Menu "Gourmet" (313 cursies)
Menu "Gourmet" (314 cursies)
Menu "G

Kabinet moet Van den Broek gewoon aan de kant zetten

DOOR PETER DE VRIES

Europa-politiek van Nederland te naïef

is dat ze niet als 'zwaar' genoeg gelden om echt een centrale rol in het Europese dagelijks bestuur te kunnen spelen.

Minister Van Mierlo en premier Kok houden de christen-democraten Van den Broek vooralsnog de hand boven het hoofd. De voorzichtige Kok voelt weinig voor een stoelendans als die het risico in zich bergt dat Nederland in Brussel aan macht inboet. De D66-bewindsman op Buitenlandse Zaken voert verhevener argumenten op. Van Mierlo gelooft echt dat Van den Broek, die belast is met de 'buitenlandse betrekkingen' van Europa, een wereld-baan heeft. Dat is een typisch Haags misverstand.

Ruzie

Het Europese gemeenschappelijke 'buitenlandse beleid' heeft nog nooit wat voorgesteld en daarin is de afgelopen anderhalf jaar onder Van den Broek geen verandering gekomen. De christen-democraat heeft zich vooral laten kennen als iemand die lange en doorwrochte colleges geeft over de toestand in de wereld, en daarnaast met zijn collega-Commissarissen ruzie zoekt. Hij wilde per se vice-voorzitter van de Commissie worden (hetgeen mislukte), dreigde met aftreden toen de Europese ambassadeurs niet onder zijn verantwoordelijkheid leken te komen, en verloor een loopgravenoorlog over zijn bevoegdheden. Zijn streven naar een 'meer geprofileerde rol' van de EU in de wereld werd vak-kundig gefrustreerd door de twaalf lidstaten, die dat liever zelf doen.

Het mislukken van Van den Broek zou aanleiding moeten zijn tot een bezinning op de vraag wat Nederland van Europa verwacht. Voor de meeste lidstaten is de EU vooral een goedgevulde subsidiepot en een platform om hard te vechten voor de belangen van de eigen boeren, vervoerders, vissers en achtergebleven regio's. De hoogdravende Nederlandse ideeën over een 'federaal Europa' en beschouwingen over 'verdieping van de Unie' hebben er in de praktijk toe geleid dat we in Brussel te boek staan als 'het meest gehoorzame jongetje van de klas', zoals een hoge diplomaat het uitdrukt.

Bits

Dat hinderde niets; zolang ook Nederland netto verdiende aan Brussel. Tot 1990 profiteerden we van met name de landbouwsubsidies. Maar sinds 1992 leggen we jaarlijks netto 1,3 miljard 'toe' op Brussel en zijn we één van de belangrijkste betaalmesters geworden. Uit geheime stukken blijkt dat de Nederlanders aan het eind van deze eeuw per persoon bijna het meest van alle Europeanen aan Brussel betalen. „Nederlandse Eurocommissarissen roepen altijd dat ze er voor de hele Gemeenschap zitten. Dat is ook de officiële leer, maar bij de andere landen ligt die belangenbe-

hartiging iets anders," constateerde een diplomaat dit voorjaar bits. Omgekeerd was de belangstelling van Den Haag voor het wel en wee van 'onze man in Brussel' altijd gering. 'Paars' kan daar verandering in

brengen door Van den Broek aan de dijk te zetten en eindelijk een iets minder naïeve en meer op nationale belangen georiënteerde Europa-politiek te gaan voeren. Het internationale transportbeleid is voor de Nederlandse economie

van levensbelang. En anders kunnen we nog altijd proberen de landbouwportefeuille in de wacht te slepen. De oud-ministers Gerrit Braks en Piet Bukman zitten daarvoor op het vinkentouw. Al zijn die van het CDA.

Ruzie op bevolkingsconferentie

Onderzoek: opvallend weinig verschillen met eigen kinderen

Adoptiebaby's nestelen zich ook vast in 't gezin

Uit Juffert in 1993 verschenen proefschrift 'Verboden door adoptie' bleek dat een groot aantal adoptiekinders zich niet zo goed in het gezin nestelen als in het gezin geboren kinderen. De onderzoekers stelden vast dat adoptiekinders vaak problemen hebben met hun identiteit, hun afkomst en hun relatie met de adoptieouders. Dit kan leiden tot problemen met de school, met vrienden en met de toekomst. De onderzoekers adviseerden adoptieouders om hun kinderen te helpen met hun identiteit en hun afkomst te ontdekken. Dit kan door het vertellen van hun eigen verhaal en het laten zien van foto's van hun biologische ouders.

In het onderzoek gaat het om adoptiekinders in gezinnen met en zonder biologisch eigen kinderen. Van de moeders werkt 43 procent niet buitenshuis. Twee werken fulltime en de overigen werken minder dan twintig uur per week. Behalve één vader die werkloos is, werkt de rest fulltime. Van de kinderen heeft dertig procent dan ook te maken met een vorm van kindergewang. Met regelmatige tussenpozen werden de kinderen en moeders door de onderzoekster en haar mede-werkster, bezocht. „Rosenboom: „Aan de hand van test-situaties met spelmaterialen hebben we moeder en kind spelenderwijs geobserveerd. Daarbij werd niet

alleen de relatie tussen beiden bekeken en werden allerlei vragen gesteld, maar ook werd de ontwikkeling van het kind en de wijze waarop de moeder op het kind reageert, vastgesteld.

Opmerkelijk

Gaande de rit kwam Rosenboom tot opmerkelijke conclusies: „Na achttien maanden bleek vijftien procent van de kinderen een veilige band met de moeder te hebben. Dat is gelijk aan de situatie met eerste adoptiekinders en met biologisch eigen kinderen. Want uit eerder onderzoek is gebleken dat van alle Nederlandse peuters een kwart, in meer of min-

dere mate, de moeder niet echt als een veilige haven beschouwt. De factoren daarvan heb ik niet kunnen ontdekken. Er is bijvoorbeeld geen samenhang met het feit dat moeders werken of niet." Volgens Rosenboom is de gezondheid van het kind evenmin van invloed op de relatievorming. „Adoptiekinders die te vroeg zijn geboren, ontwikkelen zich langzamer, maar dat is bij elk kind zo. En kinderen die bij aankomst een medisch risico hebben, blijken in de praktijk zich net zo te kunnen hechten als de meest gezonden. Omdat lichamelijk contact daarbij erg belangrijk is, hebben we ook extra aandacht besteed aan de kinderen met een huidaandoening, als schuif of eczeem. Maar dat bleek voor de moeders evenmin een probleem.

Het voorlichtingsprogramma, het ongevraagd geven van opvoedingsadvies, bleek in het onderzoek van Juffert een succes. De moeders van een eerste adoptiekind voldeden zich zekerder, hetgeen het kind ten goede kwam. In het onderzoek van Rosenboom pakte dit totaal anders uit: „We hebben twintig moeders op zo'n manier extra begeleid. Maar die advisees hadden absoluut geen zin. De moeders hadden al ervaren hoe ze met een kind moesten omgaan en ze'n ongevraagd advies kan zelfs wel eens averechts werken. In elk geval had het op de groei en ontwikkeling van het kind geen effect.

Met de onderzoeksresultaten waarmee Rosenboom haar doctoraatsgraad behaalt, is de adoptiewereld er nog niet: „We weten nu dat het kan. Een geadopteerde baby kan een goede band met de moeder krijgen, ook al heeft die al een band met een biologisch kind. De volgende stap is nu om te onderzoeken hoe dat gaat met kinderen die op oudere leeftijd worden geadopteerd. En gelukkig is hier ook subsidie voor.

'Adoptiewereld vergeet nazorg'

In haar proefschrift 'Gemengde gezinnen, gemengde gevoelens' raadt psychologe Lisette Rosenboom de bemiddelende adoptieorganisaties aan meer aan nazorg te doen. „Ik volgde me wel eens bezwaard dat we zoveel van de moeders vroegen. Maar tot onze verrassing werden de gesprekken door alle moeders juist als heel prettig ervaren. Veel moeders konden voor het eerst uitgebreid hun hart luchten over eventuele emotionele toestanden rond de adoptie. Velen zeiden ook dat ze met hun bedenkingen rond de procedure bij de adoptieorganisaties geen enkele weerklank vonden. Ik vind dat de organisaties, als zij het belang van het kind echt zo hoog in het vaandel hebben, de taak van nazorg serieus moeten nemen.

DOOR HELENA VAN DEN BERG

UTRECHT - Buitenlandse kinderen die als baby in Nederland zijn geadopteerd, kunnen zich net zo aan hun ouders hechten als in het gezin geboren kinderen. Er is ook geen verschil tussen 'gemengde' gezinnen en gezinnen met alleen adoptiekinderen.

De blijkt uit het proefschrift 'Gemengde gezinnen, gemengde gevoelens' van de Utrechtse psychologe Lisette Rosenboom (25) geboren aan de Universiteit Utrecht is gepubliceerd. De onderzoeksresultaten zijn voor adoptiegezinners en de hulpverleners een belangrijke bijdrage. Uit de ervaringen van de laatste vijf jaren zijn gebleken dat op groeiende adoptiekinderen meer dan anderen met problemen kunnen kampen. Bovendien 'kopen' gemengde gezinnen ouders niet zoveel adoptiekinderen als biologisch eigen kinderen, vaker staat de hulpverlening in de praktijk dan gezinnen met alleen adoptiekinderen. Van alle uit huis geplaatste kinderen blijft nog een negentig procent gemengde gezinnen achterblijven.

Om de oorzaak van de problemen te achterhalen, werd een onderzoek naar het eind van de jaren tachtig en de eerste jaren van de jaren negentig naar het adoptieproces van adoptiekinderen die als baby in een gezin werden geplaatst. Het werd bekend dat het adoptieproces vaak een wettelijke procedure is, maar dat het ook een emotioneel proces kan zijn. Het is belangrijk dat adoptieouders en hulpverleners zich bewust zijn van de problemen die adoptiekinderen kunnen hebben. Het is ook belangrijk dat adoptieouders en hulpverleners samenwerken om de problemen van adoptiekinderen te helpen oplossen.

lezers schrijven

• Zeswegen

Het Actiecomité Zeswegen wil hierbij reageren op het artikel in het Limburgs Dagblad van 1 september onder de kop 'Acties Zeswegen trekken seksuele perverselingen'. Deze bewering is afkomstig van CAD-directeur Melissie. Dat de CBS-weg een bijzondere aantrekkingskracht heeft op 'seksuele perverselingen' is al heel lang bekend. Hetzelfde geldt voor het afwerken zonder condoom. Dat was allang voordat er sprake was van acties in Zeswegen. Uit eigen waarneming en ook uit krantenberichten over mishandelingen, verkrachtingen en dergelijke was ons dat meer dan duidelijk. Deze perverselingen werden en worden niet aangetrokken door de bewonersacties, maar door de tippelprostitutie. Dit is juist een van de redenen voor de wijkbewoners om in actie te komen. Ook zij voelen zich hierdoor onveilig. Vrouwen en meisjes uit de buurt werden en worden steeds weer aangesproken en lastig gevallen door al dan niet perverse klanten. Deze poging van de heer Melissie om de verantwoordelijkheid voor deze perverselingen toe te schuiven naar de actievoerende wijkbewoners is voor hen een zware belediging. De verantwoordelijkheid voor het aantrekken van perverselingen ligt bij de degenen die van de CBS-weg een feitelijke tippelzone hebben gemaakt, bij de prostitutie-scène die zich hier met medewerking van de gemeente heeft kunnen ontplooiën. Ook wil het Actiecomité zich met nadruk distantiëren van de bewering van Melissie dat wij de prostituties nauwelijks als mensen zouden zien. Wij hebben er haardelukkig op gewezen dat de (verslaafde) prostituees in een niet bepaald benijdenswaardige positie zitten. Wij hebben ook diverse gesprekken met hen gehad. Dat wil echter niet zeggen dat wij het daarom maar zouden moeten accepteren dat door hun aanwezigheid, met alle gevolgen van dien, een wijk al jarenlang steeds onleefbaarder is gemaakt. Bovendien: achter de 'zielige' hoertjes zitten vaak gewetenloze poolies die grof geld verdienen aan de mensonterende toestanden op de CBS-weg. Het bestaan van het tippelen hier betekent hen een vrijbrief te geven zich hier via andermans ellende te verrijken. Tot slot: wij zijn blij dat ook de heer Melissie moet erkennen dat de acties effect hebben en veel klanten af wegduwen. De overlast voor de wijk is daardoor al verminderd. Ook moet Melissie erkennen dat wij een 'signaal' hebben afgegeven aan de gemeente. In ieder geval is ons duidelijk dat door onze acties een mogelijke definitieve oplossing aanmerkelijk versneld is. Werdt eerst gesproken over april 1995, na het begin van het protest werd dat al voor de jaarwisseling. En op 30 augustus stelde de heer Pleumeekers al dat gestreefd werd naar een besluit tijdens de raadsvergadering van begin oktober.

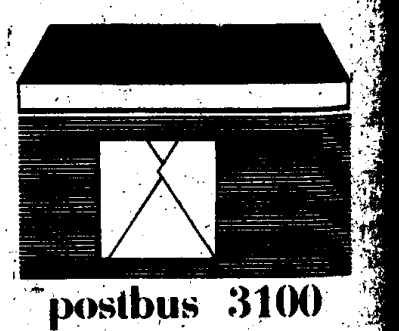
HEERLEN P. Berben, F. van Zutphen.

• Open grenzen

Vroeger vond ik het wel eens erg gemakkelijk als ik van vakantie terugkwam en aan de Duits-Nederlandse grens een kwartiertje met de auto in de rij moest staan om mijn eigen land binnen te komen. Als ik nu aan dezelfde grensovergang kom heb ik er spijt van dat ik me destijds aan het oponthoud heb gestoord. Nu kan iedereen met zijn vervoermiddel ongestoord ons land binnenrijzen en daar nagenoeg eveneens ongestoord zijn gang gaan met wat voor praktijken ook. De gebouwen die voorheen dienst deden als controlepost bij de grensovergang op de autoweg bij Bochtelz staan er nog wel, onbemand, want de deskundige bestelling is inmiddels weggevoerd. De verkeersborden die we tegenkomen bij het naderen van de voormalige grenspost geven nog wel aan dat de snelheid tot 20 kilometer per uur gereduceerd dient te worden. Ongelukkig was ik de enige van een op dat moment de Nederlandse grens naderend groepje automobilisten was, die zich iets van de verkeersborden aantrok. De mij voorbijkomende en nauwelijks enthousiaste mindere boliden met respectievelijk Duitse, Engelse, Poolse en Tsjechische nummerborden, susden met grote aandacht ons landje binnen om kennis te gaan nemen van ons tolerantievermogen op velerlei gebied. Op dat moment vroeg ik me af wat Nederland de laatste jaren zo veel aantrekkingskracht heeft gegeven. Vroeger viel een buitenlandse bezoeker veelal onder de categorie vakantie-toerist of buitenlandse zakenrelatie. Tegenwoordig is hoe langer hoe meer sprake van asielzoekers, drugshandelaren, criminelen en drugstoeristen. Ik realiseerde me opeens dat ik vroeger, als ik van een vakantie in het buitenland terugkeerde, met andere gevoelens mijn eigen land binnenkwam, geveld door de gebaseerd waren op vertrouwen, veiligheid en zekerheid, nimmer staande het oponthoud aan de grens.

GELEEN Th. Brouns

(Door redactie ingekort)

In deze rubriek neemt de redactie brieven van lezers op. De redactie heeft het niet eens te zijn met de inhoud. De brieven dienen betrekking te hebben op publicaties in deze krant en moeten kort en zakelijk zijn. Te lange brieven worden ingekort. Een ingezonden brief moet voorzien zijn van correcte naam, adres en het telefoonnummer, waar men overdag te bereiken is. Brieven op rijm, in dichtvorm, of brieven die oproepen tot geweld of andere onwettige daden, worden niet geplaatst. Datzelfde geldt ook voor brieven met onwettig gebruik van taalgebruik en beledigingen. Anonieme brieven worden evenmin geplaatst.

• Brunssum

Brunssumse ambtenaren kneden haar hartelust frauderen vervalsen. Hen wacht toch een vol ontslag. Hiermee heeft gemeenteraad van Brunssum haar niveau bewezen, in voetspoor van oud-burgemeester. Riem. Hadden ze nu ook maar over het ontslag van Riem mogen beslissen, had die ook rozen gezeten. Te gek dat de zelf ook verdachte raadsleden gaan beslissen over een verdachte, alsof zij hun eigen ruiten zouden ingooien. Dan nog enig respect voor Pierik die hier terecht niet mee wilde doen. Dat oud-raadslid voor zouden zijn was verwachten maar van de niet had hij meer gevoel voor de verwachting, wat dat betreft zijn er dus niet vooruit gegaan. Wij schapen uit Brunssum, die ken wel en laten corruptie onrecht maar over ons heenge. Trouwens wat moet je als burgemeester als de bestuurders zo'n men teiten toon spreiden.

BRUNSSUM H. van (Door redactie ingekort)

• Kiwa-advies

Bij deze wil ik reageren op artikel van E. Hanssen in het Limburgs Dagblad d.d. 3.9.1994. 'Kiwa-advies: Verdroging Mijweg; relatie met bruinkoolwinning niet aangetoond'. Dat huidige bruinkoolwinning West-Duitsland niet de oorzaak zou zijn van de verdroging op de Mijweg, is een verbaasende wekkende en vergaande conclusie uit een recent - in opdracht van de Provincie Limburg - gebrachte advies van het onderzoeksbureau Kiwa uit Rijswijk. Een conclusie die opmerkelijk afwijkt van die in tal van publicaties en berichten in kranten en tv.

Het ware daarom gewenst als tegelijk met de terinzagelegde van dit advies op relevante plaatsen - een inzicht werd gegeven in de aard van het onderzoek (met discipline) en scenario van het onderzoek. Het meer toelichting nodig omdat burger er totaal niets meer van begripte! Verder lijkt het mij als de gemeenteraden die doen hebben met het Nationaal park Mijweg, het bestuur van het Overlegorgaan Mijweg, mede de Provinciale Staten van Limburg zich spoedig buigen over de vraag of niet op korte termijn een volstrekt onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek (liefst in breder verband) moet plaats vinden, waaraan de resultaten van het Kiwa-onderzoek getoetst kunnen worden. Gezien de 'grensoverschrijdende' problemen (o.a. Garzweller II) is van groot belang dat Limburg zich niet als een soort 'Janus' twee-gezichten manifesteert. Tegelijk zouden die gemeenteraden zich dienen te beraden op de opheffing van het schil in rechtsbescherming tussen Nederlanders en Duitsers, zaken als deze. Ik neem dan graag aan dat de Stichting Eufederatie Limburg zich meer attent is!

ECHT dr. Willem Heemstra

waterland

• RK Kerk

E.J.M. Graas uit Amsterdam: 'Het zou toch te bizar zijn moeten concluderen dat het gesproken de verguisde kerkelijke kerk is, die uiteindelijk alleen opkomt voor de belangen van de Derde Wereld. Mijn mening daarover is: waarom dan niet met een 'ontzetting' in de kerk? Het jaerlijks laten schijven van de kerkelijke over de slande in de Derde Wereld, heeft totaal geen waarde. Het kan niet toepast in de praktijk. Sterker nog, de kerk staat vaak de dictators in verschuifde landen!

HEERLEN Ben T...

Nederlanders ontwikkelen Neder-speak'

Van onze redactie binnenland

HAAG - De kennis van moderne vreemde talen laat in Nederland te wensen over. Dat prof. dr. F. Aarts gistermiddag tijdens zijn afscheidscollege als hoogleraar Engelse Taalkunde aan de Katholieke Universiteit Nijmegen. Vooral de kennis van de Engelse taal baart de hoogleraar zorgen. „In Nederland zijn we bezig een soort Ne-

der-speak te ontwikkelen waar van ieder Anglist bij het horen ineen krimpt."

Het onderwijs in vreemde talen staat volgens Aarts nu nog op een redelijk goed peil, maar hij vreest dat dit door verdere bezuinigingen snel zal veranderen. „Als we in Nederland niet in staat worden gesteld het onderwijs op het huidige peil te handhaven, zal er een situatie ontstaan die rampzalig is voor de

hele samenleving," aldus Aarts. De gevolgen van eerdere bezuinigingen op de universiteit zijn volgens de scheidende hoogleraar nu al duidelijk merkbaar in de studieresultaten. „Voorheen kregen de studenten in kleine groepen taalles. Die groepen zijn steeds groter geworden, waardoor er minder tijd kan worden besteed aan veel meer leerlingen. Je ziet het niveau meteen achteruitgaan." Een slechte beheersing van de

Engelse taal zal gevolgen hebben voor de hele samenleving. „De huidige groep studenten gaat straks les geven op de middelbare scholen en als de leraren het vak al niet meer beheersen, dan kan het niveau van de leerlingen ook nooit hoog worden." Maar niet alleen de studenten kampen met een slechte taalbeheersing.

Ook binnen het bedrijfsleven en de politiek kunnen de meesten zich amper redden in het Engels.

Naast Sea-speak (het Engels voor zeelui) en Air-speak (de luchtvaarttaal) introduceert Aarts 'Neder-speak'. Dit is het beste te omschrijven als steenkolen-Engels. „Nederlanders hebben de pretentie dat ze het Engels goed beheersen, maar dat valt in de praktijk behoorlijk tegen," zegt hij.

De hoogleraar ondervindt dat keer op keer bij zijn studenten, maar ook als hij politici of ondernemers de Engelse taal hoort spreken. „Er worden ontzettend veel fouten gemaakt en ook de woordenschat is gering."

Abortus

Het is van het grootste belang dat er overal ter wereld goede, medisch verantwoorde, voorbehoedsmiddelen verkrijgbaar zijn. Vooral om de groei van de wereldbevolking binnen aanvaardbare grenzen te houden maar eveneens om gevaarlijke ziektes als aids - vooral in Afrika een ware plaag -

zoveel mogelijk in de kiem te smoren. Organisaties, van welke signatuur dan ook, begaan een misdaad tegenover de mensheid als zij een goede geboorteregeling willen tegenhouden.

Met abortus ligt dat toch wel wat genuanceerder. Abortus is geen voorbehoedsmiddel, maar een ultieme manier van geboorteregeling, als andere mogelijkheden falen of middelen niet gebruikt (kunnen) worden; omdat ze niet beschikbaar zijn. Vandaar dat het zo belangrijk is wel voor een goede beschikbaarheid daarvan te zorgen.

Op de bevolkingsconferentie in Cairo is al een aantal dagen vrijwel uitsluitend over het abortusvraagstuk gedebatteerd. Door gebruik te maken van de VN-gewoonte om tegenstanders alle ruimte te geven, heeft het Vaticaan bereikt dat er nog steeds geen overeenstemming over abortus is. Toch is de houding van het Vaticaan op zich wel begrijpelijk, aangezien het abortus als moord beschouwd en er dus geen belang bij heeft een compromis over deze kwestie te aanvaarden. Aan de andere kant is het onacceptabel dat opvattingen van een religie de hele conferentie kunnen domineren. Wat dat betreft heeft de Noorse premier Brundtland gelijk als zij zegt dat een moraal huichelarij wordt als dat inhoudt dat mensen het lijden of sterven van moeders aanvaarden als gevolg van ongewenste zwangerschap, illegale abortus en ongewenste kinderen.

Het is daarom van het grootste belang dat er toch een modus wordt gevonden om abortus toe te staan. Jaarlijks sterven er tienduizenden vrouwen door een riskante abortus, waarbij een eind aan een ongewenste zwangerschap wordt gemaakt, hetzij door mensen die daarvoor niet zijn opgeleid, hetzij in een omgeving die niet voldoet aan minimumeisen op het gebied van de gezondheidszorg.

Het is zonder meer jammer dat lange tijd op de conferentie de discussie over abortus de boventoon heeft gevoerd, terwijl de aandacht van de wereld vooral op de problematiek van de bevolkingsexplosie als geheel had moeten worden gevestigd.

P.S.

Franse president openhartig over naderend eind

Mitterrand ziet de dood al in de ogen

DOOR HANS GERTSEN

PARIS - Haalt François Mitterrand het einde van zijn tweede ambtstermijn in mei 1997? Dat is de vraag die in politiek Parijs steeds meer mensen bezighoudt. De inmiddels 77-jarige president die afgelopen juli voor de tweede maal binnen een jaar een operatie wegens prostaatkanker onderging, voedt de geruchtenstroom over zijn verslechterende gezondheid zelf via een donderdag en gisteren verschenen interview met het dagblad Le Figaro.

In het ongebruikelijk lange vraaggesprek dat door diverse commentatoren tot een soort 'politiek testament' is bestempeld, gaat Mitterrand uitgebreid in op zijn gezondheid. „Iedereen is op de hoogte van mijn ziekte. Ik geloof dat die (de ziekte, red.) zo vriendelijk is me toe te staan dat ik mijn mandaat voltooi," aldus Mitterrand. Om er lachend aan toe te voegen: „Dat is wat ik geloof, maar ik vergis me wellicht."

Elders in het interview komt Mitterrand herhaalde malen terug op zijn naderende dood. „Ik weet niet of ik nog enkele maanden of enkele jaren te leven heb. Het is niet zozeer het doodgaan dat me zorgen baart als wel het ophouden met leven," zo vertrouwt de president Le Figaro toe. En op de vraag of hij van plan is om zijn memoires te schrijven, antwoordt Mitterrand dat hij graag de tijd zou hebben om 'vijf of zes boeken' over de belangrijkste momenten van zijn lange politieke carrière te schrijven. „Maar dat kost tijd, een boek... En tijd heb ik niet veel meer."

Dat de gezondheidstoestand van Mitterrand snel verslechtert, lijkt sinds zijn tweede prostaatoperatie geen twijfel. Volgens diverse urologen die zich baseren op de halfjaarlijkse bulletins over Mitterrands gezondheid, is zijn kanker in een 'zeer gevorderd stadium'.

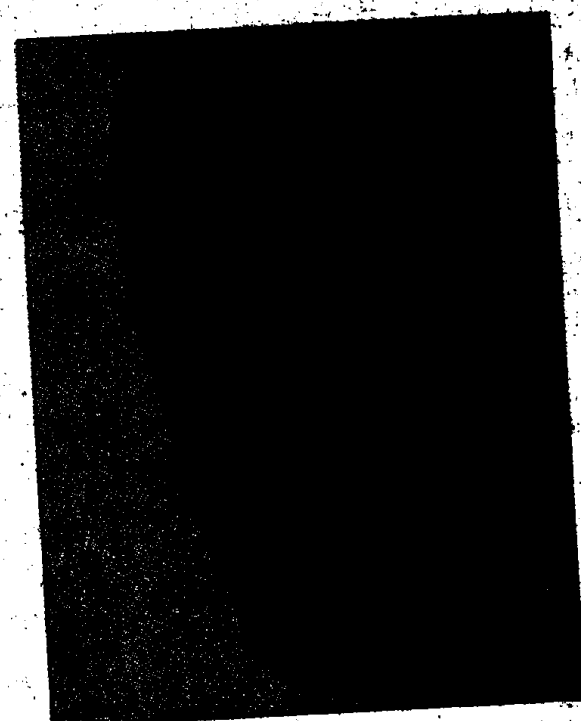
dossiers van patiënten die hetzelfde ziektebeeld hebben erop nageten. Hun levensverwachting gemiddeld een jaar. Maar dat is een gemiddelde. Het kan even goed twee jaar als twee maanden zijn, aldus een uroloog in het dagblad Libération.

Volgens het weekblad L'Express ondergaat Mitterrand sinds twee maanden ook chemotherapie. De ondanks voelt de president zich naar eigen zeggen nog volledig staat om zijn ambt uit te oefenen. „Als ik daarvan niet meer overtuigd ben, stap ik op," aldus Mitterrand. Lichamelijk mag de Franse president dan niet goed in orde zijn, geestelijk gesteldheid lijkt er anders te zijn. In het vier pagina lange interview in Le Figaro toont Mitterrand zich nog altijd een meester in het verdel en heersen. Hij en daar deelt hij schouderklomp uit. (aan Jacques Chirac en Raymond Barre, twee mogelijke conservatieve presidentskandidaten elders zet hij mensen op hun plaats zoals de conservatieve premier Edouard Balladur.

De premier, die de afgelopen maanden van Mitterrand's ziekte gebreken maakte om zich nadrukkelijk op voorgrond te plaatsen en die volgens sommigen als een vice-president gedraagt, is volgens Mitterrand te vroeg aan zijn presidentscampagne begonnen. „Ik vraag me af of hij in dit tempo volhoudt. Aan de linkerzijde acht Mitterrand Jacques Delors de meest geschikte presidentskandidaat.

In het interview zegt Mitterrand ook hoe hij in de herinnering van Fransen wil voortleven. Als 'een teger president' die Frankrijk geredende twee ambtstermijnen grootste sociale en politieke van deze eeuw heeft bezorgd. heb geen aandelen of obligaties heb beschikbare vermogen dat heb, heb ik verworven voordat president werd," aldus Mitterrand.

(ADVERTENTIE)

Congres en bevolking zuinig op elke druppel Amerikaans bloed

VS oefenen voor invasie Haiti

DOOR HANS DE BRUIJN

WASHINGTON - De VS hebben deze week het wapengeklot rond Haiti verder opgevoerd. Temidden van hernieuwde pogingen dat een invasie van Haiti niet lang meer zal uitstellen, werden 1.800 mariniers naar het Caribisch gebied gestuurd en zeven militaire transportschepen uit de mottenbal gehaald om te dienen in een eventuele invasievloot. „Ons land met de militaire leiders van Haiti raakt op," verklaarde hoge militair van het Pentagon. Mariniers zijn al druk aan oefenen op het invaderen van Haiti.

Voordat hij tot een invasie kan komen, moet president Clinton binnenlandse tegenstand overwinnen. De meerderheid van de Amerikanen voelt niets voor een invasie. En Republikeinse wetgevers zetten zich donderdag tegen militair geweld, hoewel de VS de goedkeuring van de Verenigde Naties. „Het is in ons belang ook maar één keer Amerikaans bloed aan Haiti te verspillen," zei senator Kay Bailey Hutchison.

Republikeinse oppositieleider, senator Robert Dole, eist dat over een invasie een debat in het Congres plaatsvindt, ook al hoeft Clinton daarvoor formeel geen toestemming te vragen. „De regering heeft de laatste maanden veel tijd uitgegeven om de VN en de Caribische landen te winnen voor een invasie, maar is er tot nog toe niet in geslaagd het Congres en het Amerikaanse volk te overtuigen," zei Dole donderdag.

Hij hoopt nog steeds dat de huidige junta onder de dreiging met een invasie zal besluiten zelf op te stappen. Daarom voert hij de militaire druk steeds verder op. Clinton werd in 1990 democratisch gekozen, maar in 1991 weer afgezet door Jean-Bertrand Aristide. Dole tekent overigens uit dat Amerikaanse geheime diensten de afgelopen tijd de telefoongesprekken van Aristide, die in Washington in ballingschap leeft, hebben afgeluist.

terd. Daaruit zou gebleken zijn dat Aristide de VS verwijt te lang te wachten met een invasie van zijn land.

Bondgenoten

In Washington wordt gesteld dat een invasie eind september, begin oktober kan plaatsvinden, nadat Clinton uitvoerig met alle bondgenoten heeft gesproken. Een mariniers-eenheid van 1.800 man is gisteren begonnen met amfibische oefeningen aan de oostkust van het Amerikaanse eiland Puerto Rico. Deze mariniers zullen deel uitmaken van een invasiemacht, die 10.000 soldaten zal tellen.

Intussen zijn instructeurs van de Amerikaanse landmacht op Puerto Rico aangekomen om daar soldaten uit vier Caribische landen te trainen, die zullen deelnemen aan een vredesmacht. Het gaat om enkele honderden manschappen uit Trinidad, Jamaica, Barbados en Belize. Vier andere Caribische statjes - Antigua, de Bahama's, Dominica en St. Vincent - hebben ook troepen toegezegd voor een vredesmacht. Deze landen zullen waarschijnlijk niet meedoen aan de feitelijke omverwerping van het rechtse militaire bewind van luitenant-generaal Raoul Cédras, maar wel optreden als ordehandhavers na de invasie. Zeven 'opgeleide' Amerikaanse transportschepen zijn donderdag gereed gemaakt voor actie. Zij zijn uit havens in North Carolina, Florida, Maryland en Texas naar het Caribisch gebied vertrokken.

Politoloog waarschuwt voor overschatting BVD

Ervaring met bestrijding terreurdaden verdwijnt

Van onze redactie binnenland

ANNO 1994 zijn er nog weinig mensen in Nederland die ervaring hebben met terrorisme, bestrijding en gijzelingsacties. Het gevaar bestaat dat bestuurders, en justitiële autoriteiten niet zijn opgewassen tegen nieuwe terreurdaden, mochten die zich nog voordoen.

Eén van de waarschuwende stemmen van de politoloog E. Muller in zijn proefschrift Terrorismen politieke verantwoordelijkheid, waarop hij deze week aan de Universiteit in Leiden is gepubliceerd.

Hij wijst erop dat de meeste terreurdaden in Nederland zich in de laatste jaren hebben afgespeeld. „Functionarissen die daarmee te maken hebben gehad, zijn nu geroepen tot dood. Bij latere acties als de gijzeling van kolonel Kieft in 1989 en de bomaanslag door HaRa op de woning van de secretaris Kosto, liepen de zaken uit de hand of werden de misdaden nooit gepakt.

„Bovendien komt in zijn uiteindelijke studie ook tot de slotsom dat de regering feitelijk nooit echt een bestrijding heeft afgeleid in de Tweede Kamer over het door de overheid beleid bij gewelddadigheden.

„De beleidsvrijheid van ministers en ambtenaren was groot. Van enige daadwerkelijk inhoudelijke controle hadden ministers en ambtenaren nauwelijks te vrezen. De regering informeerde het parlement; het parlement steunde de regering en beide gingen over tot de orde van de dag," schrijft Muller. Volgens hem droegen de politieke verantwoordingsprocessen na terreurincidenten vooral een symbolisch karakter. „Het was een verplicht ritueel."

BVD

Muller vindt dat politici en de pers te hoge verwachtingen hebben van geheime diensten zoals de BVD. In een democratie zijn dergelijke diensten nu eenmaal onderworpen aan wetten en regels, waardoor zij niet elke terreuraanval kunnen voorkomen, meent hij. De politoloog heeft vrijwel alle gijzelingen, spraakmakende ontvoeringen en terroristische acties minutieus bestudeerd voor zijn proefschrift, te beginnen bij de actie van Molukkers die in 1970 de woning van de Indonesische ambassadeur in Wassenaar bezetten. Andere wereldnieuws geworden drama's waren ondermeer de gijzeling van de Franse ambassade door Japanners in 1974, de treinkapingen bij Wijster en De Punt in 1975 en 1977 en de ontvoering van en moord op Gerrit Jan Heijn in 1987.

Hoop

● Cubanen drommen rond een boot die door de straten van de hoofdstad Havana op weg is naar de haven, in de hoop een plaatsje te bemachtigen voor de overtocht naar de VS.

Foto: EPA

VS wilden normalisering van verhouding met Cuba

Van onze redactie buitenland

WASHINGTON - De Amerikaanse regering heeft tussen 1974 en 1976 in het diepste geheim besprekingen gevoerd met Cuba over normalisering van de betrekkingen. Het initiatief daartoe ging uit van de toenmalige minister van Buitenlandse Zaken, Henry Kissinger. De pogingen van de regering van president Gerald Ford om direct met de Cubaanse leider Fidel Castro te onderhandelen, liepen echter op niets uit.

In een artikel in de New York Review of Books wordt geciteerd uit tot nog toe geheime documenten en gesprekken met Amerikaanse en Cubaanse functionarissen. Volgens die bronnen zijn Amerikaanse onderhandelaars destijds in het geheim naar Cuba gereisd en Cubanen naar de VS. De eerste ontmoeting vond plaats in januari 1975 in een koffieshop in New York,

waar Kissingers toenmalige rechterhand, de latere minister van Buitenlandse Zaken Lawrence Eagleburger, twee Cubaanse diplomaten ontmoette. De onthulling komt op het moment dat vanuit het Amerikaanse Congres steeds meer druk op president Bill Clinton wordt uitgeoefend om de harde houding tegenover Cuba te laten varen. Twee gezaghebbende Democratische afgevaardigden, Lee Hamilton en Claiborne Pell, riepen Clinton in een artikel in The Washington Post op het economische embargo tegen Cuba geleidelijk op te heffen. „We maken sneller een eind aan het totalitaire bewind door onze hand uit te steken naar het Cubaanse volk," aldus de Congresleden.

Besprekingen tussen de VS en Cuba over het beperken van de stroom bootvluchtelingen verlopen met horten en stoten. De Amerikanen hebben aangeboden jaarlijks minstens 20.000 Cubanen legaal toe te laten, maar Cuba vindt dat de VS zeker 100.000 Cubanen moet opnemen, en bovendien het economische embargo moet opheffen. Een Amerikaanse woordvoerder zei

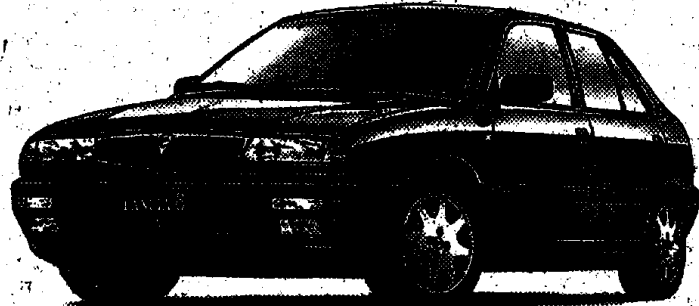
dat er geen akkoord zal komen, zolang de Cubanen bij hun buitensporige eis blijven.

Cuba en de VS hebben de afgelopen tien jaar geregeld contact gehad, maar uitsluitend over migratievraagstukken. De VS weigeren over andere zaken te praten, zolang het communistische bewind van Fidel Castro geen economische en politieke hervormingen doorvoert. De regering-Ford zag volgens de gisteren onthulde documenten geen bezwaar in het aankopen van contacten met Cuba. Volgens het artikel zou Kissinger ook geen voorwaarden vooraf hebben gesteld.

De Cubaanse diplomaat Ramon Sanchez Parodi, die bij de gesprekken betrokken was, verklaart nu dat Kissingers doel het aangaan van 'volwaardige diplomatieke betrekkingen' was. Volgens de Amerikanen liep het initiatief stuk, toen Cuba besloot troepen te sturen naar Angola. Kissinger zou destijds gesteld hebben dat het ontoelaatbaar was om Castro in Afrika oorlog te laten voeren en toch de relaties met Cuba te verbeteren.

(ADVERTENTIE)

Uw Lancia Dealer

Creusen Heerlen

Parallelweg 34, Telefoon 045-74 21 21

OFFICIEEL DEALER VOOR MERCEDES / KRAKRADE / STYARD / GELSEN

piccolo's
voor meer tegengaan

In de Cramer 37, Heerlen
Postbus 3100, 6401 DP Heerlen
Postbank: 1035100
Bank: ABN-AMRO 57.75.35.935
Fax: 045-739204 of 739364

Piccolo's
Over 1 kolom, in kleine letters met één woord in hoofdletters. Minimumhoogte: 10 millimeter. Prijs per millimeter hoogte: f 1,40.
Afwijkende tarieven voor rubrieken Proficiat en Vermist/Gevonden f 1,25 per mm, Onroerend Goed en Bedrijven Transacties f 1,90.

Reuzepiccolo's
Over 1 of 2 kolommen, in 4 mogelijke lettergrootten met minimaal één woord in grotere letter (14-punts). Minimumhoogte: 10 millimeter. Foto's, logo's en illustraties zijn mogelijk. Prijs per millimeter hoogte per kolom: f 1,90.
Afwijkende tarieven Contacten/Klubs en 06-lijnen: f 2,35. Advertenties onder nummer: f 7,50.
Bewijsnummers op aanvraag: f 4,75.

Prijzen zijn exclusief 17,5% BTW. Betaling contant of met de acceptgirokaart die u wordt toegezonden.
Enkele rubrieken UITSLUITEND a contant en met legitimatie.

Telefonisch opgeven
045-719966
Maandag t/m vrijdag 8.30-17.00 uur. Opgave - in de regel - tot 12.00 uur daags voor plaatsing.

Schriftelijk opgeven
Opgave via de 1e post daags voor plaatsing.

Persoonlijk opgeven
Via de balie van onze kantoren maandag t/m vrijdag 8.30-17.00 uur. Voor plaatsing op zaterdag en maandag geldt vrijdag 11.00 uur.

Wij kunnen geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor schade van welke aard ook, ontstaan door niet, niet tijdig of onjuist plaatsen van advertenties.

Met Limburgs Dagblad wordt dagelijks gelezen door bijna 250.000 personen van 13 jaar en ouder.
(Bron: Cebeco Bureau Scanner)

Automonteur met ervaring
gevraagd, voor zelfstandig onderhoud van wagenpark.
Bel REGIO-TAXI 045-419595.

Aantrekkelijke bijverdienste
Indimar/Ogilvie Groep
Marktonderzoek b.v.
Koninginnepad 2, 1111 EE
Diemen, zoekt met spoed medewerkers m/v voor het houden van vraaggesprekken in eigen woonplaats of omgeving.
Bel voor informatie: 020-6953379 (24 uur).

Marktleider voor een sponsoringstelsel voor verenigingen zoekt: m/v

Afgevaardigden
Voor een spoedige samenwerking in hoofd- en bijberoep. Wagen en telefoon vereist. Hoge verdienstmogelijkheden door opbouw portefeuille. Schrijf met c.v. naar: Rudi Marketing, Borchwerf 30 te 4704 RG Roosendaal.

PIZZA bezorger(st) gevraagd voor het weekend. In bezit van eigen auto. Leuke verdienste. Telefoon 046-744991/752228.

Wie wilt mij a.u.b. helpen een 400 m. hoge PEREBOOM leeg te plukken? Telefoon 045-316295.

Succesvolle ZAKEN-VROUW zoekt internationale zakenpartners die f 10.000,- f 20.000,- of f 50.000,- per maand willen verdienen. Bel voor interview. Tel./fax: 04759-5078.

Enthousiaste CONSULENTES gev. voor stijlvolle lingerie, nachtkleding, badmode. Bel 04498-53470.

(REKLAME)BEZORGER gevraagd, min. leeftijd 15 jr. voor Simepeld, Bocholtz, Heerlenbaan. 045-257974.

Word **RUINSTRUCTEUR** (m/v). Een fijne beroep met vrijheid, afwisseling en uitdaging. Een beroep waar vraag naar is. Haal daarom het (enige) erkende Kaderschool diploma. Met dit begerde diploma mag u ook (zonder middenstandsdiplo) een eigen rijschool starten. Dus een mooie kans om al na vijf maanden eigen baas te zijn (full-time of part-time) of een leuke baan te hebben. Binnenkort starten de nieuwe dag-, zaterdag- en avondopleidingen in o.a. Maastricht en Best. Nog enkele plaatsen vrij. Meer weten? Bel dan vandaag voor 21.00 uur voor een gratis uitgebreide studiegid. De Kaderschool; 0498-99425 of 043-258550.

Gev. **APPELPLUKERS** m/v, maanden september en oktober. Belten na 18.00 uur. Tel. 00-32-41811205.

Gev. **BEJAARDENVERZORGER** voor hoogbejaarde heer in Stadscentrum Maastricht voor dag- en nacht. Bereid huishoudelijke werkzaamheden te verrichten. Kost en inwoning inbegrepen. Max. 5 dagen per week. Tel. 043-623789.

Direkt Werving & Selectie zoekt voor een internat. expeditie te Maastricht een medew. met aantoonbare comm. kwaliteiten. Algeheel HBO-opleiding en uitst. beheersing fr./du./eng. taal in w/g vereist. Ervaring in de branche noodz. Schrift. reacties t.a.v. Mevr. B. Redert, Oostmaaslaan 31, 3063 AN Rotterdam.

Gev. **BEZORGER** (v.a. 15 jr.) voor ochtendkrant in Brunssum. Tjd. kantoren: 040-121775 en 045-257974.

Palma Palace zoekt ervaren **DISKJOCKEY** voor enkele dagen per week. 045-719414, na 23 uur 728789.

Tropical Fastfood Restaurant Schimmert **MEDEWERKSTER** (scho.) voor enkele uren per week. Tel. 04404-2474.

Van maandag t/m vrijdag, van 8.30 tot 17.00 uur, kunt u uw **PICCOLO** telefonisch opgeven. Tel. 045-719966.

FYSIOTHERAPEUT m/v gezocht voor praktijk in Duitsland, 30 min. v.a. grens. Belten na 18.00 uur: telef. 045-442354 b.g.g. 719895.

Free-lance **SECRETARIE** SE voor enkele uren per week. Dr. L. Maussen, Landgraaf. Tel. 045-312201, info alleen op werkdagen.

Gevraagd **FYSIOTHERAPEUT** m/v voor (vaste) waarneming voor praktijk in Aken. Telef.: 00-49-241502160 of 045-714915.

Gevraagd **FYSIOTHERAPEUTE** voor particuliere praktijk te Stolberg (20 km. van Heerlen). 049-24022422.

INTERNATIONAAL DESIGN

op de Woonboulevard in Heerlen!

B&B Italia - deSede - Montis - Leolux - Cassina - Behr - Molteni - Rolf Benz - Arflex - Artifort - Gelderland - Cappellini - Pastoe - Arco - Metaform - Hennie de Jong - Kartell - Rosenthal - Durlat - Ligne Roset - Sacco Hesslein - Ghyczy - Ploeg - Flos - Artemide - Young - Möller Design - Damskina - Frighetto - Jori - Zanotta - Tecno - Vitra - Team by Wallis - Jaguar - Label - Bellato - Brühl & Sippold - Wittmann - Interlubke - Felice Rossi - Alessi - Castelijin - Minotti.

In de Cramer 188 - Woonboulevard Heerlen Telefoon 045 - 754200

Openingsdagen: Maandag 13.00-18.00 uur. Di./m/vr. 9.00-18.00 uur. Za. 9.30-17.00 uur. Donderdag koopavond.

Vermist/Gevonden
Verloren 27-8 op wdg van Lian van Hovell tot w. naar postbureau: zilveren ARMBAND. Heeft herinneringswaarde. Die vindst, krijgt een beloning. 045-412616.

Feesten/Partijen
Uitgebreide luxe BRUIDS-REPORTAGE incl. roomdecoratie, Rolls Royce Silver Shadow. Bel f 1.495,-. Foto-studio Bindeis. 045-313775.

Personen
Deddelebedrijf **AADAK** kan nog dakwerk aanbrengen. Bel voor vrijblijvende offerte. Telef. 045-226889/226377/06-52606457.

MEUBELSTOFFEERDER biedt zich aan. Tel. 043-672120 of 624540.

LOGISTIEK management zoekt per direct een vaste baan, interne opleiding geen bezwaar. Br. o.n.r. B-05925, Limburgs Dagblad, Postbus 2610, 6401 DC Heerlen.

Supermarktkondemener **SLAGER** zoekt werk voor enkele uren in de vroege ochtend in supermarktdienst of voor vervanging in supermarkt of slagerij. Br. o.n.r. B-05927, Limburgs Dagblad, Postbus 2610, 6401 DC Heerlen.

DANKENSKERSBEDRIJF Verpakken en repareren van dozen, schoenen en bezorgers. P. Hillman telefon 045-325326.

DELTA zoekt voor de omgeving Heerlen een **UITVAARTLEIDER** m/v

Taken:

- begeleiden van de familie van de overledene en de belangstellenden vanaf het verzamelplaats tot en met het persoonlijk condoleren na de plechtigheid
- leidinggeven aan de dragers
- verzorgen van de condolentie en eventueel rouwbezoeken

Hij is geen vaste baan.

Voor informatie en aanmelding kunt u op werkdagen contact opnemen met de heer W. Koumans, Uitvaartverzorger, telefoon (045) 72 63 43.

Bouwvak personeel
Fa. Rodico vraagt met spoed **metselaars** **Betontimmerlieden** voor Duitsland, goede betalingen en sociale voorzieningen. Telefoon 045-231793.

METSELAARS gevraagd voor werk in Nederland en Duitsland. Nederl. verzekerd. Belten na 18.00 uur: telef. 045-455783.

Gevraagd **METSELAAR** en betontimmerlieden (Dl.) Tiba b.v. Tel. 04450-1254, de heer J.C. van Tilburg.

Baugesellschaft 'Universel' GMBH zoekt met spoed zelfst. **VAKLIEDEN** voor diverse projecten omg. Köln. Metselaars, betontimmerlieden en betonrijzervlechten. Duitse sociale verzekering en goede akkoordwerk mogelijkheden. Pers. gesprek na afspraak 04750-11249.

Maurer und Maurerkolonnen in Akord-Arbeit von deutsche Baumeisternehmung gesucht. 100% tj nach deutschem Sozialrecht abgeseichert. Telef. Auskünfte: Montags bis Freitags 8.00 bis 18.00 Uhr. I. SCHULTER Bau GmbH, Dr. Martin Luther strasse 6, D-52222 Stolberg. 00-49-240223956.

Chauffeurs
Taxi-Centrale Breko B.V. te Heerlenbroek vraagt **Chauffeurs M/V** Enige straatkennis gewenst, flexibele instelling, full-time, part-time. Telefonisch solliciteren tijdens kantooruren 045-227800.

CHAUFFEURS gevraagd voor groepsvervoer. Pers. aanmelden. Homperweg 12, Landgraaf.

Internationale **CHAUFFEUR** gev., liefst met erv. Tel. 045-211948 b.g.g. 214951.

Uitzendbureaus
Technicum Uitzendburo is op zoek naar *** eerste en hulp electromonteurs** die voor langere tijd kunnen werken *** Telecom. monteurs** die zelfstandig kunnen werken *** Constructie bankwerkers** die vanaf tekening kunnen werken. Bel ma. t/m vrij. **076-229239.**

Horeca personeel
Gezocht jonge energieke vrouw tussen 30-40 jr. met HORECA-ervaring en rijbewijs. p.m. 3 à 4 uur per dag in de keukens bij meewerken. Br.o.n.r. B-05932, Limburgs Dagblad, Postbus 2610, 6401 DC Heerlen.

Frituur Zeswegen vraagt **MEDEWERKSTER** met ervaring v.a. 18 jaar. 045-726764 na 14.00 uur.

Cafetaria **BEDIENDE** parttime, p.m. 18 jr., liefst met enige erv. 04950-30957.

Winkelpersoneel
Kom ook werken bij IKEA Heerlen.
Ons uitgangspunt is het aanbieden van een breed assortiment functionele woonartikelen tegen zulke lage prijzen, dat zoveel mogelijk mensen ze kunnen kopen.
Voor onze vestiging in Heerlen zijn wij op zoek naar:

Vulploegmedewerkers m/v
Van maandag t/m woensdag, vrijdag en zaterdag van 17.30 tot 20.30 uur.

Wat verwacht IKEA van jou:

- Je kunt min. 2 en max. 5 dagen per week werken.
- Je bent 18 jaar of ouder en hebt een open en eerlijke instelling.
- Je durft te discussiëren over hoe we het morgen beter kunnen doen.
- Je loyale instelling en inkomensvermogen maken je tot een plezierige collega.
- Je beschikt over een goede lichamelijke conditie.

Wat IKEA jou kan bieden:

- Na een inwerkperiode krijg je veel vrijheid en zelfstandigheid.
- Je werkt in een open en positieve werksfeer, zonder status en hiërarchie.
- De aanstelling is voor de duur van 1 jaar, met de mogelijkheid tot een contract voor onbepaalde tijd.

Als deze baan je aanspreekt, stuur dan z.s.m. je sollicitatiebrief naar: IKEA B.V., in de Cramer 142, 6412 PM HEERLEN, t.a.v. Cor-Louise Gubbels.

VAN LEEST COMPACT DISC SPECIAALZAAK zoekt voor haar filiaal te HEERLEN een **Verkoopmedewerker m/v** voor 20 à 30 uur per week. Leefijd tot 21 jaar. Schriftelijke sollicitaties voorzien van recente pasfoto kunt u richten aan: Van Leest Compact Disc Speciaalzaak b.v., t.a.v. Mervier B. Bosch, Saroleistraat 56, 6011 BV Heerlen. Tel. info: 023-341669.

Toonaangevende modetzaak in C-Heerlen vraagt gemotiveerde en ervaren part-time **verkoopster** leeftijd tussen 28-38 jr. Sol. voorz. v. pasfoto en c.v. naar Br.o.n.r. B-05900, Limburgs Dagblad, Postbus 2610, 6401 DC Heerlen.

Kantoorpers.
Gev. **ADMINISTRatieve** kracht met ervaring. Tel. afspraak 04450-1254.

Medisch personeel
Fulltime apothekersassistent met ruime ervaring voor apothekhoudende huisartsenpraktijk. Functieomschrijving: - Het aannemen en afgeven van recepten en bereiding hiervan. - Bijhouden van administratie en facturering. Goede contactuele eigenschappen zijn vereist in verband met samenwerking met verschillende aanwezige disciplines. Schriftelijke sollicitaties binnen 14 dagen richten aan: J.J. Michels Gezondheidscentrum de Maier Caumerstraat 11 6467 GH Kerkrade

Gezocht Fysiotherapeut(e) met specialisatie Bobath. Voorkeur: tevens in bezit van diploma Vojta. Werkveld: particuliere praktijk (8 collegae), kleuterschool voor gehandicapte kinderen, school voor kinderen met leerproblemen. Aantal uren: 35-40 uur. Verdiensten: procentenbasis/zeer goed. Waar: Praxis für Physiotherapie Urlings, Prämiestr. 144, D-52223 Stolberg (25 autominuten vanuit Heerlen) Tel. 00-49-240263234 (D). Tel. 045-410100 (Ned.).

Gev. **FYSIOTHERAPEUT** (v) voor praktijk in Zuid-Limburg, ervaring met manuele therapie of studierend hiervoor en sportbegeleiding gewenst. Voor p.m. 20.00 uur p.w. Br.o.n.r. B-05937, Limburgs Dagblad, P.b. 2610, 6401 DC Heerlen.

Met een **PICCOLO** in het Limburgs Dagblad raakt u uw oude spullen los! Snel met Piccolo's doen vaak wonderen... Probeer maar! Tel. 045-719966.

Wat **VERKOPEN?** Adviseur: via: 045-719966.

Technisch personeel
Autoschade **Hanneman FOCVA-garantie-bedrijf** zoekt wegens uitbreiding op korte termijn een ervaren **AUTOSPUITER**, zonder ervaring onnodig te tellen. Aansluitend: 045-452666.

INTERZEND vraagt Beton- en Bewapeningstekniker met ervaring. Tel. 045-751420, zaterdag tot 16.00 uur.

Stahl und Hochbau Verleht GmbH te Würseln/Aachen zoekt op zelfstandige basis werkende allround **MONTEURS**, welke ervaring hebben met de afwerking van staalconstructies t.b.v. hallenbouw. Info: Dhr. Schmeling, kantoor: 00-49-240593771. Autotelef. 00-49-1715223247.

Lieve onafh. **VROUW** gezocht: m.v. 1 okt. om 2 dagen per week en i.g.v. ziekte op onze dochter van 2½ jaar te passen, onig: Rimburch, Wabach. Br.o.n.r. B-05922, Limburgs Dagblad, Postbus 2610, 6401 DC Heerlen.

Gev. huish. **HULP** di. vrijd. avond en zaterdagmiddag. 045-460733, na 18.00 uur.

Parapara
Voor een groot assortiment handenarbeidmaterialen **Hobby Berns**. Dautzenbergstr. 18A, Heerlen. Tel. 045-711004.

Zonnepanelen
Spec. **AANBIEDING**: zonnepanelen en -hemsels. Topkwaliteit voor de laagste prijs, zowel nieuwe als geb. Bel: 045-214628. Zonnecentrum Vini, Stanleystr. 2, Heerlen. Naast Edele, de Wier.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in **RE-SULTAAT!** Bel: 045-719966.

Proficiat!

Stan en Toos
hartelijk gefeliciteerd met jullie 25-jarig huwelijksfeest.

Michel, Petra en de familie!

Hartelijk gefeliciteerd met jullie **50-jarig huwelijksfeest**

Ben en Nelly, Anja, Winfried, Nathalie, Ylona, May, Marianne, Björn.

Opa Kulter 85

Nog vele gezonde jaren wensen hem zijn kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen.

Proficiat

SARA Van Herman, Jomy, Peter, Marion, Kees, Maaike, Anouk, Levi.

Winkel & Kantoor
Copieerapparaten v.a. f 500,-
Tevens ook verkoop van Type-machines, Rekenmachines, Kasregisters, Telefax, Eigen service-dienst. Spoor kantoorapparaten, Bocholtz. Telef. 045-443961.

Kantoormeubelen
TEGEN FABRIEKSPRIJZEN
NIEUW: grote partijen kantoor- en directie-meubelen van zeer hoge kwaliteit en tegen zeer scherpe prijzen o.a. brandkasten, dossierkasten, tekentafels, flip-overs, whiteboards enz. enz.
NERGENS GOEDKOPER!!!
Inruil inventaris: palletstelling, magazijnstelling, burokasten, bureaustoelen, buro's enz. enz. Alles tegen kostprijs.
ALLES UIT VOORRAAD!!!
Voor de goedkoopste met de meeste service naar de grootste van Zuid-Nederland: Rockmart
KANTOORMEUBELN, Kistel 46a, Heerlen. 045-723131
geopend: ma. t/m vr. 09.00-18.00 uur, za. 10.00-16.00 uur.

Ondernemer worden!
Ter overname
Goed renderende snoepspecialzaak in het centrum van Heerlen. Tevens verkoop van tabak en wenskaarten. Inlichtingen na 19.00 uur 045-719616.

Aanbieding Kantoorstoelen
Te koop Houma **PA STELLING** in prima standers 365x90 x 95 cm. 465x90 x 115, p.s. balken 270x10 cm f 32,- st. Rockmart, Kistel 46a, Heerlen. Tel. 045-723142.

TV/Mideo
KLEUREN TV grote ring vanaf f 65,-. Rade van Voorst, Ganzewijk, Heerlenheide. 045-21384.

Goede **KLEUREN** met garantie, grote selectie. Meer dan 25 Occasions centrum Grasbroekweg 25, len. 045-724760.

Kleuren TV's 12-16 kan f 60,- met afstbed. f 125,- met bt v.a. f 100,- Philips/Blaupunkt. dlo/TV FRANK BV, 33 H'theide. 045-213432.

Kapper/Cosmetica
Unity Hair & Beautysalon, De Bongerd 12A, Heerlen-centrum. **DE EXCLUSIEVE SALON IN VLECHTEN EN HAARVERLENGING** nodigt iedereen uit om de schoonheid van vlechten + haarverlenging te ervaren. Vlechten voor JONG en OUD is de laatste haarmode uit de landen Noord en Zuid Amerika. Voor info bel onze specialisten 045-740072.

SCHOONHEIDSMASSAGE, stoelen, beursmod. Tel. 04923-66561.

Braden/Martien
Snuffelmarkt Mecc Maastricht
Zaterdag 24 september 9-17.00
Zondag 25 september 10-17.00
Huur een kraam f 45,- p.d. Bel 01640-67521.

Deelnemers gev. voor **ROMMELMARKTEN** te Kerkrade-West: zo. 11 sept. Limbricht; zo. 25 sept. Merkstein Dld.; zo. 2 okt. Berg en Terblijt; zo. 9 okt. Ubach o. Worms. Int. 045-324112.

Te huur diverse spa **KUSSEN** met top. Bert Giffissen 045-317734.

Mode Toon
Magazijnverkoop bij mode te Schinveld. Tel. 045-275047.

Bel de Vakman
Parketvloeren
geheel nieuwe alsook onderhoud. Vriendelijke prijs. Telef. 045-751255.

NEW LOOK BV Landgraaf. Gevelreiniging, uitkappen, voegen, steigerverhuur. Tel. 045-312154. Fax 323452.

Hans **LIPA** voor timmer-, dak en zinkwerk met garantie. Vraag vrijb. advies. Offerte: Bel 045-453818.

Ervaren vakman biedt zich aan voor straatwerk o.a. trottoirs, sierbestrating. Ook voor uw gehele tuinaanleg, zeer **SCHERPE** prijzen. Gratis offerte: 045-321378.

INSTALATEUR biedt zich aan voor alle voorkomende werkzaamheden betreffende de gas, water, sanitair e.vt. loodgieterswerkzaamheden. Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in **RE-SULTAAT!** Bel: 045-719966.

Voor Piccolo's zie verder pagina 8

Diversen personeel
Taxi-Centrale Breko B.V. te Heerlenbroek vraagt **Centralisten M/V** voor 20 uur per week, flexibele instelling, ervaring met WP en enige ervaring met moderne telefoniecentrales. **Schrijfwijze** solliciteren: Breko B.V., Akersr. Nrd. 132, 6431 HR Heerlenbroek.

Als u tussen 18 en 45 jaar oud bent en in bezit van auto en telefoon, kunt u in aanmerking komen voor onze gratis opleiding tot **vertegenwoordiger / ster** waarbij u tijdens de opleiding reeds een inkomen ontvangt en, na volledige studie, degenwerst in vaste dienst kunt komen. Ervaring is niet vereist. Uw brief, met getuigenverklaring etc., wordt door ons vertrouwelijk behandeld. **Avenue Nederland BV**, Postbus 107, 8000 AC WEERT.

Zoekt u een hoge bijverdienste stuur een postkaart onder vermelding "bijverdienste" naar **DCR Database b.v.**, Postbus 646, 6400 AP Heerlen.

Verdien f 120.000,- met de verkoop van 3 certificaten. Tel. 06-52909099.

Sportcentrum Motel Heerlen zoekt: **Sportinstructeur m/v** Het betreft een part-time functie (evt. uitbreiding tot full-time). Het geven van groepslessen van o.a. fitness, step-aerobics, callanetics, baby- en peutersvallen, watergymnastiek en zwembaden behoort tot de functies. De kandidaat moet bereid zijn tot het verrichten van overnachtingen. Bel: 045-227800.

Drukkerij/uitgeverij Beekelaar zoekt op korte termijn een **Medewerker buitenpost m/v** De functie is een afwisselende van een commerciële ingeschoolde specialist, die met een baan in de mogelijkheid van het bedrijf wordt verhoogd. Zelfstandigheid en verantwoordelijkheid zijn vereist. Het landbouw m/v beschikt over een rijbewijs en heeft het onderhouden van apparatuur van externe opdrachtgevers. Het aantal te werken uren is variabel, doch de werkdagen moet min. circa 20 uur per week beschikbaar zijn. Het werkgebied is het zuidelijk deel van de provincie. Het zwartepunt van de kandidaat is de kandidaat tot bij zijn/zijner werkende en representatieve eigenschappen. Solliciteer met c.v. en foto's naar: Drukkerij/uitgeverij Beekelaar, m.d. personeelszaken t.a.v. Mevr. Carinaat, P.A. Fennings, 2, 6422 BX Beekelaar.

Danico BV Heerlen is op zoek naar **verkopers** Bent u op zoek naar een nieuwe uitdaging? Wenset u te werken in een gezellige omgeving en met een aangename collega's? Wenset u een goede verdienste, eventueel met uitzicht op een vrijwel unieke carrière? Bent u overtuigd van u zelf neem dan contact met dhr. Leenders, 045-712229.

Ondernemingskamer beschikt 'afwijzend' in affaire over transactie verffabriek

Geen maatregelen tegen Zinkwit

Van onze redactie economie

ASTRICHT - De Ondernemingskamer van de rechtbank Amsterdam heeft het verzoek van de Vereniging van Effectenbezitters (VEB) maatregelen te treffen bij de Koninklijke Zinkwit-Maatschappij naast zich neergelegd. In plaats is aan de eisen van de VEB dusdanig tegemoet gekomen dat aanvullende maatregelen overbodig zijn, aldus de Ondernemingskamer.

De Vereniging van Effectenbezitters (VEB) heeft in 1993 een enquête-procedure te Zinkwit aan over 'twijfelachtige' aandelen. Volgens de VEB lag die prijs lager dan de marktprijs. De Ondernemingskamer meende dat de Zinkwit-aandeelhouders, voor in totaal dertien procent van de aandelen, bij de enquête werden benadeeld. De Ondernemingskamer achtte de VEB in eerste instantie niet bevoegd de relatie tussen de VEB en Union Minière onder de hand van de VEB te onderzoeken. Uit het rapport van de Ondernemingskamer, P. van den Acker en

C. Izeboud, bleek dat er inderdaad vraagtekens bij de transacties konden worden geplaatst. In mei dit jaar liet Zinkwit daarop weten dat de aankoop van La Ciotat zou worden uitgesteld 'wegens de overcapaciteit op de markt' en de 'te lage prijzen voor zinkoxyde'. Ook de tweede klacht werd ontkracht doordat het Belgische moederconcern inmiddels een garantie heeft afgegeven voor de van Zinkwit geleende f 147 miljoen. VEB-woordvoerder drs. L. Burlage spreekt van een duidelijke overwinning voor de outside-aandeelhouders. „We hebben de Ondernemingskamer wel gevraagd op basis van de onderzoeksuitkomsten een oordeel uit te spreken, hetgeen had moeten leiden tot de benoeming van een extra bestuurder of commissaris. Maar die maatregelen worden nu overbodig.” Volgens Burlage vormen de stappen van Zinkwit een directe reactie op de bevindingen van de twee onderzoekers. „Dat hier sprake is van een causaal verband lijkt mij wel duidelijk.”

Formalig eigendom Volvo Car weer in etalage

Begemann overweegt verkoop dochter VCST

Van onze redactie economie

DA - Het conglomeraat Begemann is opnieuw bezig met een 'acties desinvestering'. Begemann heeft de verkoop van de dochter VCST overweegt. De verkoop van VCST zou de schulden van Begemann verminderen, maar blijft volgens sommigen de positie van Begemann nog steeds precar. Aan die geruchten heeft Van den Nieuwenhuyzen een eind te maken door opnieuw naar een verkoopkandidaat te zoeken. „Die discussies worden dan beëindigd. Ik heb daar best wel last van. Ze werken negatief uit op de onderhandelingen met Deutsche Waggonbau.” Volgens de Belgische pers wordt vooral gedacht aan de verkoop van VCST in Sint Truiden, de uitlatenfabriek die tot 1992 in handen van Volvo Car. De Belgische overheid zou ongerust zijn over de transactie. Zij heeft nog een optie op de aandelen VCST, met een omzet van f 271 miljoen een van de grotere bedrijven binnen het Begemann-conglomeraat. Begemann had het bedrijf overigens pas in 1992 na de overname van een 45-procentsbelang volledig in handen gekregen. Dat pakket was afkomstig van vier Belgische participatiemaatschappijen. Die vier werden uitbetaald in aandelen Begemann. Volgens haar kunnen ze de stukken verliezen. Tijdens overname van dat pakket is er een soort beschermingsconstructie met de vier durfkapitaalveranciers afgesproken. Als de koers van Begemann volgend jaar niet boven de f 114 uitkomt, kunnen ze omgerekend f 75 miljoen claimen bij Joep van den Nieuwenhuyzen.

Rondleiding voor prins

● Kroonprins Willem Alexander werd gisteren rondgeleid over het terrein van de elektriciteitscentrale Hemweg in Amsterdam. De prins verrichtte de officiële opening van de elektriciteitsproductie-eenheden 8 van de hoofdstad. Foto: ANP

Winst Nijverdal-Ten Cate verdubbelt eerste halfjaar

Van onze redactie economie

ALMELO - De nettowinst van Koninklijke Nijverdal-Ten Cate over het eerste halfjaar is verdubbeld. Het Almelose kunststoffen- en textielconcern boekte een winst van 14,3 miljoen gulden, tegen 7,1 miljoen gulden nog niet het niveau van dezelfde periode vorig jaar. De raad van bestuur verwacht dat de winststijging zich ook in het tweede halfjaar zal voortzetten. Vorig jaar werd in het tweede semester netto 3,1 miljoen verdiend.

De betere gang van zaken bij Ten Cate is vooral te danken aan het herstel van de Griekse textielde-

nemingen en het niet hoeven treffen van voorzieningen, die de nettowinst in de eerste helft van vorig jaar nog met 7 miljoen gulden drukten. Het bedrijfsresultaat (de winst voor belastingen, interest en opbrengst uit deelnemingen) haalde de eerste jaarhelft met 24,6 miljoen gulden nog niet het niveau van dezelfde periode van vorig jaar (31,7). Wel was het resultaat beter dan in de tweede helft van 1993.

De omzet van het concern daalde het eerste halfjaar van 559 miljoen naar 542 miljoen. Maar als het effect van aan- en verkopen van dochterbedrijven niet wordt meegerekend, was sprake van 3 procent groei.

Heineken boekt hogere winst

AMSTERDAM - Heineken heeft, ondanks een slechte biomarkt in Europa, de nettowinst uit gewone bedrijfsuitoefening in de eerste zes maanden sterk zien stijgen met 15,6 procent tot f 254,5 miljoen. De beurskoers klom naar een winst van f 7 op f 244,50 op een flauw Beursplein 5. Daarmee behaalde de op één na grootste brouwer ter wereld een nieuw jaarrecord.

De prestatie van Heineken is opmerkelijk. De grootste biomarkt van Heineken, Europa, verkeerde immers in een mineurstemming door de recessie en het slechte weer. „De Europese biomarkt staat onder druk”, zei bestuursvoorzitter K. Vuursteen tijdens de toelichting van de halfjaarcijfers gisteren.

Ook in Nederland daalde het totale bierverbruik met 3 procent, maar Heineken kon zijn marktaandeel vergroten ten opzichte van zijn concurrenten, zo laat een zelfbewuste bestuursvoorzitter doorschijnen. Vooral het biomerk Heineken boekte aan het thuisfront een herstel, zo beweert hij: „Dat merk heeft de tendens om in marktaandeel te stijgen. Dus moet de terwinwinst ergens vandaan komen.”

Daarmee is een eind gekomen aan de neergang van Heineken Pils. Enkele jaren geleden ontdekten de cafébezoekers vooral de speciale biertjes uit België. Pils was uit.

Daf Trucks neemt fondsverplichting werknemers over

EINDHOVEN - Daf Trucks in Eindhoven neemt medio oktober de verplichting om geld te storten in het ondersteuningsfonds van de werknemers over. Daarmee is nog een bedrag gemoeid van ongeveer drie miljoen gulden, aldus een woordvoerder van het bedrijf. Bij het faillissement van het oude Daf in maart 1993 was er geen geld voor een sociaal plan ten behoeve van de ontslagen werknemers. In overleg met de vakorganisaties werd destijds een ondersteuningsfonds in het leven geroepen. De werknemers die in dienst kwamen van het nieuwe Daf storten daarin gedurende twee jaar 5 tot 10 procent van hun loon. Het fonds is met name bedoeld om ontslagen werknemers die uiteindelijk op bijstandsniveau uitkomen een aanvullende uitkering te verstrekken.

Winkeltijden

De gemiddelde Nederlander heeft geen behoefte aan een dagelijkse verlenging van de openingstijden van winkels. Dat beweert althans de FNV Dienstbond naar aanleiding van een eigen onderzoek onder 738 consumenten. De bond, die de strijd tegen de vermindering van sluitingstijden sinds deze week weer heeft opgevat, presenteert donderdag de exacte gegevens van de enquête. Bestuurder L. Voormeulen kan het echter niet laten alvast vooruit te lopen op de uitkomsten: „Het beeld dat de consument het graag wil, is onjuist.” Zo blijkt dat meer dan twee derde van de ondervraagden tegen het volledig vrijlaten van sluitingstijden is. Een addertje zit er wel onder het gras. De bond is er bij de vraagstelling van uitgaan dat een dergelijke maatregel leidt tot een verhoging van de prijzen met 3 procent.

Duurder

De stijgende prijs van de koffie heeft het leven weer een stukje duurder gemaakt. Over het geheel genomen zijn de kosten van het levensonderhoud in augustus 0,4 procent hoger geworden, zo heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) berekend. Behalve de koffie droegen ook duurdere kleding en schoenen, hogere benzineprijzen en bepaalde notariarieven aan de stijging bij.

(ADVERTENTIE)

Uw maximale lening?
FDC
hypotheekadviseurs
Bel 045 - 224241
043 - 252010

(ADVERTENTIE)

„Ook voor onze part-timers hebben we een prima regeling met De Twaalf Provinciën kunnen treffen. Daarin zijn ze uiterst flexibel. Met hun arbopakket zijn we van alle trammelant af en voorkomen we extra kosten van de bedrijfsvereniging. Ze doen precies wat wij willen.”

Omniversum Den Haag

Mw. L.M.H. Geertema, Financiën en personeelszaken

De Twaalf Provinciën

Landelijke Arbeidsdienst N.V.

06-320 230 02 (60 st./min.)

Beurs

Notatiecijfers

AMSTERDAM - De publicatie van Amerikaanse inflatiecijfers over augustus, hebben beleggers op de Amsterdamse effectenbors gistermiddag de stuipen op het hoofd gehaald. De stemming, 's ochtends nog overwegend positief, als een blad aan de boom omgedraaid. De publicatie van de cijfers bijna drie punten hoger op de bors. Het slot bedroeg het verliespunt op 413,19.

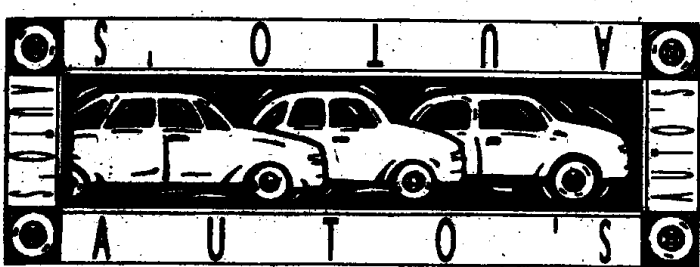
Uitgrijpelijk. Het was of de herfststorm, aldus een totaal verwoorde handelaar vlak na de eerste boodschappen waren de Amerikaanse producentenprijzen, de indicator voor de geldmarkt, bleek in augustus met 0,6 procent gestegen, terwijl analisten rekenden op een stijging met 0,4 procent. De angst van de bors richt zich vooral op de mogelijke kans op een verdere verhoging in de Verenigde Staten die wel eens zou kunnen leiden naar het Europese vastrentende. Een hogere rente betekent verminderde interesse in aandelen.

De angst voor renteverhogingen is goed af te lezen aan de obligatiemarkt. De meest recente dertiendaagse staatslening verloor 75 punten op 95,20, goed voor een rendement van 8 procent. Tienjarige staatsobligaties verloren 40 punten op 98.

De Amsterdamse aandelenmarkt toonde twee positieve uitzonderingen. Heineken en DSM. Voor DSM werden beleggers f 2 meer op f 2,90 aan. Inspiratiebron was hier het nieuws dat DSM met het Amerikaanse oliemagnaat Amoco honderden miljoenen wilde gaan investeren in een nieuwe polypropyleenfabriek.

Hoofdfondsen	w.k.	sk	Cinto Intern.	106,50	278,00	Orco Bank cert.	65,00	65,00	BOE Index Fnd	449,00	450,00	RG Aand.Mixfund	61,30	61,40	Pan Pac. Winkel	3,50	3,50	Advieskoersen	1,680	1,800	Optiekoersen	serie	omzet	w.k.	sk
ABN Amro Hnd.	60,20	59,60	Clainindo	278,00	278,00	OTRA	288,00a	285,00a	Euro Growth Fund	64,20	64,00	RG America F.	140,10	141,30	P & C Groep	105,00	105,00	amerik.dollar	1,680	1,800	abn amro c okt	60,00	420	1,70	1,50
ABN Amro A ln F.	83,30	83,60	Content Beheer	29,40	29,10	Philips Electr. d'95	0,10	-	Euro Spain Fund	8,80	8,80	RG Divident F.	53,60	53,60	P Medical	6,00	5,60	ausr.dollar	1,24	1,26	abn amro p sep	60,00	265	0,40	0,90a
ABN Amro L.G.F.	182,40	182,40	Credit LBN	45,50	45,00a	Pirelli Tyre	14,50	14,50	Far East Sel.F.	84,50	84,50	RG Europe F.	130,40	131,20	Plicher	46,00	46,00	belg.frank (100)	5,28	5,58	abn amro c feb	47,50	408	2,80	2,40
ABN Amro Obl.Grt.	198,00	198,50	Crown v.G. cert.	136,00	135,50	Polynorm	190,00	190,00	GAF Am.Liq.F. eu	-	1,54	RG Holland Bezit	100,50	101,00	Rood Testhouse	3,80	3,70	canad.dollar	1,210	1,330	abn amro c jan	50,00	245	1,30	0,90a
Aegon	99,30	99,00	CSM	67,30	67,30	Porc. Fies	26,40	26,40	GAF DM.Liq.F. eu	-	1,59	RG Nettesure F.	100,50	100,00	Sinac Techniek	14,40	14,40	deense kroon (100)	26,90	29,40	abn amro c apr	45,00	500	1,20	1,00
Akzo Nobel	49,70	49,20	Delft Instrum.	24,10	24,20	Randstad	87,70	87,00	GAF DM.Obl.F. eu	-	1,56	RG Pacific F.	145,10	146,10	Suez Gr.Fund	50,30	50,30	engelse pond	2,56	2,81	abn amro c jun	55,00	477	1,00	0,80
Alko Nobel	217,10	212,70	Dorp-Groep	36,00	36,00	Resnick	116,00	118,50	GAF DM.Obl.F. eu	-	1,56	RG Rente Mixfund	63,80	63,80	VHS Om. Mij	4,70	4,80	finse mark (100)	33,50	35,50	abn amro c sep	41,00	391	0,80	0,50
Alretha	231,40	229,40	Draka Holding	45,00	44,50a	Rothmans Int.	4,06	4,06	GAF Eng.Aand.f. eu	-	2,14	Rodine Prop.	70,00	69,00	franse frank (100)	31,15	32,90	griekse dr. (100)	0,63	0,80	abn amro c okt	220,00	229	5,50	3,70
Bol Wes. c.	36,50	36,10	Econosto	22,60	22,50	Roto Smets Boer	39,00	39,00	GAF Eng.Obl.f. eu	-	1,21	Rolinc cum.p	90,50	90,50	hongkong dlr (100)	20,00	24,00	ital.lire (10.000)	9,900	11,60	abn amro c nov	420,00	412	2,20	1,60
BSM cert.	68,10	67,80	EMBA	200,00a	190,00a	Samas Groep	57,30	57,50	GAF Eng.Obl.f. eu	-	1,28	Schroed.L.M.F.	16,00	16,00	israëlse n.s.	2,50	2,75	jap yen (10.000)	171,00	171,00	abn amro c dec	410,00	914	4,30	2,50
Dordrecht Petr.	196,80	196,10	ERIS Holding	119,50	119,50	Sarakreek	5,50	5,50	GAF Eur.Aand.f. eu	-	2,35	Sec/Tech	199,60	199,60	kanad dollar	37,00	37,00	kanad dollar	1,10	1,10	abn amro c jan	45,00	500	1,20	1,00
DSM	146,00	146,00	Flexivest Int.	87,00	86,00	Schutteveld	191,00	190,00	GAF Eur.Aand.f. eu	-	2,15	Suez Lig.Grt.	199,60	199,60	landes mark (100)	11,50	11,70	landes mark (100)	26,90	29,40	abn amro c feb	47,50	408	2,80	2,40
Elsevier	166,10	165,20	Flexivest Int.	87,00	86,00	Schutteveld	191,00	190,00	GAF Eur.Aand.f. eu	-	2,15	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	malays dollar	1,10	1,10	malays dollar	1,10	1,10	abn amro c mar	420,00	412	2,20	1,60
Falkner cert.	46,70	46,20	Fugro cert.	33,20	33,20	Smit Intern.	41,90	42,30	GAF Jap.Liq.f. eu	-	1,18	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	new zeal dollar	1,10	1,10	new zeal dollar	1,10	1,10	abn amro c apr	45,00	500	1,20	1,00
Fortis Amey cert.	73,00	74,10	Gamma Holding	33,20	33,20	St.Bankers c.	17,80	17,80	GAF Jap.Liq.f. eu	-	1,18	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	nz dollar	1,10	1,10	nz dollar	1,10	1,10	abn amro c jun	55,00	477	1,00	0,80
Gist-Broc. cert.	45,20	44,60	Gamma Holding	33,20	33,20	Stad Rotterdam c.	38,40	38,40	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	portugese escudo	200,00	200,00	portugese escudo	200,00	200,00	abn amro c sep	410,00	914	4,30	2,50
Heineken	237,50	244,50	Gazartel	10,50	10,50	Textel-Twente	74,00a	72,50	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	ruis dollar	1,10	1,10	ruis dollar	1,10	1,10	abn amro c okt	220,00	229	5,50	3,70
Heineken Hold.	212,50	217,70	Geonics	35,70	35,70	Tulp Computers	16,40	16,70	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	spanse pes. (100)	1,25	1,41	spanse pes. (100)	1,25	1,41	abn amro c nov	420,00	412	2,20	1,60
Hoogovens nrc	79,80	79,10	Geveke	35,70	35,70	Tw.Kabel Holding	183,00	184,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	thais baht	25,00	25,00	thais baht	25,00	25,00	abn amro c dec	410,00	914	4,30	2,50
Hunter Douglas	61,50	60,50	Giesse de N.	33,20	33,20	Ubink	34,00	34,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	turkse lira (100)	0,0035	0,0065	turkse lira (100)	0,0035	0,0065	abn amro c jan	420,00	412	2,20	1,60
ING c.	78,90	78,10	Goudsmit	30,00	30,00	Union	58,70	58,70	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zuid afr. rand	0,37	0,52	zuid afr. rand	0,37	0,52	abn amro c feb	47,50	408	2,80	2,40
KLM	49,50	49,50	Grolsch cert.	30,00	30,00	Vereenigde Glas	58,70	58,70	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c mar	420,00	412	2,20	1,60
Kon. KNP BT	51,20	50,30	GTI-Holding	173,00	173,00	Volkert Stevin	87,10	87,20	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c apr	45,00	500	1,20	1,00
Kon. Olie	197,80	194,90	Hagemeijer	138,50	139,50	Vredstein	14,30	14,40	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c jun	55,00	477	1,00	0,80
KPN	64,40	64,40	HAL Trust B	167,00	167,00	Wegener	121,50	120,50	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c sep	410,00	914	4,30	2,50
Nedlloyd	54,20	54,20	HAL Trust Unit	167,00	167,00	West Invest F.	12,50	12,50	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c okt	220,00	229	5,50	3,70
Oce-V.I.G.	75,20	74,70	HBB	265,50	300,00	West Inv.F. wb	65,00	65,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c nov	420,00	412	2,20	1,60
Pakhoed cert.	46,70	46,20	Hebeher c.	20,50	20,10	Wolters Kluwer	494,00	-	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c dec	410,00	914	4,30	2,50
Philips	58,20	57,50	Heijmans	80,00	80,00	Wyers	24,80	24,50	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c jan	420,00	412	2,20	1,60
Polygram	75,10	74,70	Hoek's Mach.	80,00	80,00	ABN Amro Aand.F.	96,20	97,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c feb	47,50	408	2,80	2,40
Advieskoersen Amsterdam			Holl. Colours	83,00	82,50	ABN Amro Amer.F.	74,30	74,10	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c mar	420,00	412	2,20	1,60
KLM 49,30-49,10 (49,90)			Holl. Ind. Sess.	61,40	61,40	ABN Amro Eur.F.	87,20	87,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c apr	45,00	500	1,20	1,00
Kon. Olie 194,70-194,00 (194,90)			Holl. Ind. Mij	6,50	6,30	ABN Amro Eur.F.F.	79,70	79,50	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c jun	55,00	477	1,00	0,80
Philips 57,40-57,40 (57,50)			Hunter D.pref.	1,00	-	ABN Amro Neth.F.	78,70	78,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c sep	410,00	914	4,30	2,50
Polygram 74,50 (74,70)			IBC Caland	43,40	43,70	ABN Amro Neth.F.	79,70	78,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c okt	220,00	229	5,50	3,70
Unilever 202,40-199,80 (202,20)			Internat.Muell.	95,60	94,40	ABN Amro Neth.F.	79,70	78,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c nov	420,00	412	2,20	1,60
Van Ommen 48,80 (48,80)			ING	7,30	7,27	ABN Amro Neth.F.	79,70	78,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c dec	410,00	914	4,30	2,50
Bijsloten. aandelen			Kas-Associatie	7,30	7,27	ABN Amro Neth.F.	79,70	78,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c jan	420,00	412	2,20	1,60
Albarts Ind.	94,50	94,00	Kas-Associatie	7,30	7,27	ABN Amro Neth.F.	79,70	78,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c feb	47,50	408	2,80	2,40
ABN AmroHnd.prf.c.	6,21	6,22	Kas-Associatie	7,30	7,27	ABN Amro Neth.F.	79,70	78,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c mar	420,00	412	2,20	1,60
ABN Amro p.ref.	59,50	59,20	Kas-Associatie	7,30	7,27	ABN Amro Neth.F.	79,70	78,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c apr	45,00	500	1,20	1,00
ACP-Holding c.	37,10	37,60	Kas-Associatie	7,30	7,27	ABN Amro Neth.F.	79,70	78,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c jun	55,00	477	1,00	0,80
Abrend Groep c.	159,50	159,50	Kas-Associatie	7,30	7,27	ABN Amro Neth.F.	79,70	78,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c sep	410,00	914	4,30	2,50
Asd Options Tr.	19,30	19,30	Kas-Associatie	7,30	7,27	ABN Amro Neth.F.	79,70	78,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c okt	220,00	229	5,50	3,70
Asd Rubber	4,70	2,75	Kas-Associatie	7,30	7,27	ABN Amro Neth.F.	79,70	78,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c nov	420,00	412	2,20	1,60
Ant. Verf. 20	491,00	491,00	Kas-Associatie	7,30	7,27	ABN Amro Neth.F.	79,70	78,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	zwedse kr. (100)	21,25	21,25	abn amro c dec	410,00	914	4,30	2,50
Atag Hold. c.	130,10	128,00	Kas-Associatie	7,30	7,27	ABN Amro Neth.F.	79,70	78,00	GAF Jap.Obl.f. eu	-	1,75	Trans Pac.Hold.	258,00	255,00	zwedse kr. (100)										

Alfa

Alfa Romeo 164 2.0TS, b.w. '90, blauwmetaal, alarm, radio, erg mooie auto! Auto-mobilbedr. KOMPIER, Heerlebaan 66, Heerlen, tel. 045-428840.

ALFA 33 1.3 i.z.g.st., b.w. '89, rood, verl., sportvelgen, p.n.o.l.k. Tel. 045-354583.

Te koop Alfa Romeo GIULIETTA 2.0 APK 10-95, b.w. '94, n.w. type, i.z.g.st., res.o.n.d., v.r.p. f.3.250,-. Tel. 045-458819.

Te k. ALFA 90 2.5, 6 cil., b.w. '88, kooplooppak, p.n.o.l.k. Tel. 045-458819.

ALFA 164 V-6, d.w. auto, 1e eig. b.w. '89, donkerblauw, veel extra's, f.18.950,-. Tel. 046-750145.

Audi

AUDI 80 1.8 E '87, diamant-zwart, veel extra's, n.w.st., v.r.p. f.15.000,-. Tel. 045-273743.

Te koop AUDI 80, 1.8 S, b.w. '88, kleur rood, 15 inch. velgen. Tel. 045-252761.

Te koop AUDI 80 1.8S, b.w. '89, i.z.g.st., centr. vergr., stuurbekr., Serret interieur. Tel. 04493-3694.

AUDI Coupé 2.2, b.w. '82, i.z.g.st., APK 4-95, f.2.950,-. Tel. 045-318940.

Te k. AUDI 80, b.w. '82, con-t. vergrendeling, sportvel-gen, t.e.a.b. 045-318598.

Te k. van AUDI 80 nieuw model, 4 nieuwe VELGEN met banden en sierdeksels. Tel. 045-273397.

BMW

BMW dealer KERAM biedt aan:

325i 4-drs grijsmetaal..... 1986

325E automaat sportwiel..... 1988

326i wit veel accessoires..... 1989

326i 4-drs grijsmetaal schuifdak..... 1989

NEUW MODEL

316i roodmetaal 48.000 km..... 1991

316i grijsmetaal 45.000 km..... 1991

316i donkerblauw veel extra's..... 1992

316i zwart 23.000 km..... 1992

316i roodmetaal veel extra's..... 1992

316i zwartmetaal 48.000 km..... 1992

316i roodmetaal 48.000 km..... 1993

5-SERIE

526i grijsmetaal veel extra's..... 1986

526i grijsmetaal schuifdak..... 1989

526i grijsmetaal schuifdak..... 1990

526i grijsmetaal 108.000 km..... 1991

7-SERIE

720i zwartmetaal automaat airco leer..... 1989

VREEMD MERK

VW Golf cabriolet blauwmetaal..... 1991

Peugeot 205 GTI 1.9 rood..... 1989

Keram Maasticht 043-618555.

BMW 325E, b.w. 6-87, ABS, schuifdak, vier-glas, v.r.p. f.16.000,-. Tel. 045-224015.

Te koop BMW 318i, b.w. '85, APK 4-95, v.r.p. f.6.500,-. Telefoon: 04406-15390.

Te k. BMW 318, zwart, 4-drs, type '85, ANWB-gek., f.4.850,-. Tel. 045-317675.

Te koop BMW 325i autom., i.z.g.st., APK 3-95, b.w. '82, veel extra's, v.r.p. f.3.500,-. 045-210894 / bvg 228698.

Te koop BMW 320i Touring, schuifdak, c.v., stuurbekr., trek en sportv., bijz. mooi, b.w. '88, f.23.500,-. Tel. 046-758273.

Te koop BMW 318i, b.w. '84, licht met velgen, v.r.p. f.4.150,-. Tel. 045-456543.

Te koop BMW 325i, b.w. '89, kleur zwart, veel extra's, p.n.o.l.k. Tel. 045-458819.

BMW M3 b.w. '87, 220 pk, zeer exot. apart model, evt. inv. mog. 046-528336 b.g.g. 046-581841.

BMW 528i b.w. '84, grijsmetaal, schuifdak, alu velgen, i.z.g.st., v.r.p. f.3.900,-. Tel. 043-622193.

Cabriolet

Golf Cabriolet, 20.000 km, 26-08-1990. Zwart. Verleerd. Leder interieur. Alleenbediening alarm en central lock. Elektrische ramen. Sportvelgen. Tel. 06-32-89732009.

Te koop BMW 325i cabrio, b.w. 9-88, roodmetaal, veel extra's, p.n.o.l.k. Tel. 04492-5076.

VW GOLF Cabrio 1.8 GLI, blauwmetaal, extra's, f.9.750,-. Pr. Bernhardt, 15, Nieuwenhagen.

Zakboekje mooie Fiat 124 SPIDER 2000 '81, stereo, sportv., etc. 045-275589.

Opel KADETT GSI cabrio, 2.0, 1e eig. l.w.st., b.w. '88, p.n.o.l.k. Tel. 045-424426.

Te k. GOLF Cabriolet, '86, SPN-vrij, div. extra's, f.8.000,-. Tel. 045-724828.

Te k. VW GOLF Cabriolet, b.w. '82, APK gekend 9-95, f.8.550,-. Tel. 045-423633.

Chrysler

Chrysler

FA. Bagnole: verkoop en inkoop van CITROËN ID05 en SM. Onderdelen nieuw en gebruikt, uit voorraad leverbaar. Nu op voorraad RVS uitlaat en elektr. ontstek. Verleerd f.98,-. Tel. 04754-88889.

Citroën XM 2.0 Comfort, b.w. '91, zwartmetaal, alarm, schuifdak, trekhaak. Auto-mobilbedr. KOMPIER, Heerlebaan 66, Heerlen, tel. 045-428840.

Te koop blauwe 2CV6, b.w. '88, f.4.500,-. Telefoon 045-735044.

Citroën

Te koop i.z.g.st. CITROËN BX, b.w. 1-4-88, f.3.000,-. Tel. 045-441149.

Te koop EEND, APK gekend, v.r.p. f.1.950,-. Telefoon 045-711493.

Te koop CITROËN AX Pleis, 42.000 km, wit, alu-velgen, spoor, sportv., 9-91, inruil mogelijk met garantie. Tel. 04450-1450.

Te koop CITROËN BX 1.4 TE, 1-90, do-grijsmet, met garantie, inv. mog. mogelijk, f.9.900,-. Tel. 04450-1450.

CITROËN BX 1.4 '87, beige, 98.000 km, met garantie, inv. mog. Tel. 04450-1450.

Citroën BX 1.9 GTI 16V, b.w. 11-88, rood, elektr. ramen, 160 PK, i.m.-velgen, apart! Auto-mobilbedr. KOMPIER, Heerlebaan 66, Heerlen, tel. 045-428840.

Te koop blauwe 2CV6, b.w. '88, f.4.500,-. Telefoon 045-735044.

American-Cars Schimmert

Groot, Haasdel 6 Tel. 04404-1888.

Als u ons vult 12 uur 's morgens belt, staat uw PICCOLO de volgende dag al in het Limburgs Dagblad. Tel. 045-719966.

Eurocasions
Rij nu, betaal later

Demonstratieauto's

Citroën XM 2.0 Turbo CT
Citroën Xantia 2.0i SX
Citroën ZX 1.4 Furor
Citroën ZX 1.8 Furor

1994
1994
1994
1994

Citroën Xantia 2.0 blauwmetaal
Citroën ZX Volcano 2.0 rood
Nissan Primera 2.0i SLX grijsmetaal
Citroën ZX 1.6i Aventure zwart
Citroën BX 1.6i TGI Break rood
Citroën AX 1.1i TGE grijsmetaal
Citroën AX 1.1i First rood 5-drs
Volvo 460 1.8i GL wit
Volvo 440 1.7 GLT rood
Citroën BX 1.6i TGI grijsmetaal
Toyota Carina grijsmetaal
Fiat Tempra 1.6i SLX grijsmetaal
Opel Kadett 1.8i Frisco wit
Toyota Carina II 1.8i grijsmetaal
Ford Escort 1.6i rood
Toyota Carina II 1.8i grijsmetaal
Ford Sierra 2.0i grijsmetaal
Nissan Bluebird roodmetaal
Ford Sierra Turbo Diesel blauwmetaal
Citroën C25 bestel diesel wit
Peugeot 405 1.6 Reference-uitv. wit
Volvo 440 1.8i GLT automaat wit
Daihatsu Appulse 1.6i grijsmetaal
Citroën ZX 1.4i Aventure rood
Citroën AX 1.1i First zwart
Citroën BX 1.4i Cannes wit
Toyota Corolla 1.6 blauwmetaal
Ford Sierra 2.3 diesel GL blauwmetaal

04-1993
08-1991
09-1992
05-1992
01-1992
05-1992
04-1992
10-1991
04-1991
01-1992
06-1991
05-1991
04-1991
02-1991
09-1989
10-1989
01-1988
01-1989
04-1991
06-1994
01-1992
10-1991
11-1989
04-1992
05-1992
05-1991
08-1988
05-1987

Autobedrijf
SONDAGH BV

De Koumen 34-36
Heerlen (Hoensbroek)

Openingsdagen maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 18.00 uur.
Zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur.
Telef. 045-223300

Alfa Romeo	164 Twin Spark	90-91	v.a.	17.500,-
	164 v6 3.0i	92-93	v.a.	17.500,-
	164 v6 3.0i	94-95	v.a.	17.500,-
	33 1.7 QV 16v	90-91	v.a.	13.750,-
	33 1.7 QV 16v	92-93	v.a.	13.750,-
	75 1.6	90-91	v.a.	15.750,-
	75 1.6	92-93	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	90-91	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	92-93	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	94-95	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	96-97	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	98-99	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	00-01	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	02-03	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	04-05	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	06-07	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	08-09	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	10-11	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	12-13	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	14-15	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	16-17	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	18-19	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	20-21	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	22-23	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	24-25	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	26-27	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	28-29	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	30-31	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	32-33	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	34-35	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	36-37	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	38-39	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	40-41	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	42-43	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	44-45	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	46-47	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	48-49	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	50-51	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	52-53	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	54-55	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	56-57	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	58-59	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	60-61	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	62-63	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	64-65	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	66-67	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	68-69	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	70-71	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	72-73	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	74-75	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	76-77	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	78-79	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	80-81	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	82-83	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	84-85	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	86-87	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	88-89	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	90-91	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	92-93	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	94-95	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	96-97	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	98-99	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	00-01	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	02-03	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	04-05	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	06-07	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	08-09	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	10-11	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	12-13	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	14-15	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	16-17	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	18-19	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	20-21	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	22-23	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	24-25	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	26-27	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	28-29	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	30-31	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	32-33	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	34-35	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	36-37	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	38-39	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	40-41	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	42-43	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	44-45	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	46-47	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	48-49	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	50-51	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	52-53	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	54-55	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	56-57	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	58-59	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	60-61	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	62-63	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	64-65	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	66-67	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	68-69	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	70-71	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	72-73	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	74-75	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	76-77	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	78-79	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	80-81	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	82-83	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	84-85	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	86-87	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	88-89	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	90-91	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	92-93	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	94-95	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	96-97	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	98-99	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	00-01	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	02-03	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	04-05	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	06-07	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	08-09	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	10-11	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	12-13	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	14-15	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	16-17	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	18-19	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	20-21	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	22-23	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	24-25	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	26-27	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	28-29	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	30-31	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	32-33	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	34-35	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	36-37	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	38-39	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	40-41	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	42-43	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	44-45	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	46-47	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	48-49	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	50-51	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	52-53	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	54-55	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	56-57	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	58-59	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	60-61	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	62-63	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	64-65	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	66-67	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	68-69	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	70-71	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	72-73	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	74-75	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	76-77	v.a.	15.750,-
	100 2.3E	78-79	v.a.	15.75

Ik neem mensen die ufo's zagen serieus'

De in Puth wonende Winnie Dijkstra, die als docente droomuitleg en bewustwording werkzaam is aan de volksuniversiteiten in Geleen en Maastricht, volgt nauwgezet de opmerkelijke toename van het aantal ufo-meldingen in Limburg. Bij haar kloppen ook veel mensen aan die menen een ufo te hebben gezien en die, omdat ze er met vrijwel niemand over kunnen praten, het gevaar lopen psychisch in de knoop te raken.

Winnie Dijkstra (54) heeft uitgesproken opvattingen over het verschijnsel ufo. Een gesprek met haar doet je een opmerkelijke wereld betrekken, die weinig meer te maken heeft met de werkelijkheid van alledag. Ze verdeelt, zegt ze, de verschijnselen in drie categorieën: echte ufo's, projecties en resultaten van 'grajassen'. Die bijvoorbeeld met een zeppelin een ufo-acht naaien; al maakt ze uit de getuigenverklaringen op dat van die derde categorie vrijwel geen sprake is bij de recente golf in Limburg. Voorspiegelingen beschouwt ze als projecties, en dan bij voorkeur in aantallen dimensies die de gewone sterveling niet dagelijks zal tegenkomen: vier, vijf, zes en meer. Projecties door wezens die, meent zij 'als enige bedoeling hebben om zich in een bepaalde vorm even te laten zien'. Ufo-deskundigen hangen niet zelden de projectie-theorie aan. Volgens deze hypothese kunnen 'echt' lijkende vliegende voorwerpen, zoals ufo's, over wat in de kringen 'transgebielen' worden genoemd heen in onze driedimen-

sionale wereld worden geprojecteerd. Hiervoor worden dan 'contrabators' gebruikt. Dit moeten apparaten zijn, die electromagnetische straling op grote schaal omzetten in 'zwaartekrachtgolven' zodat 'interdimensionale handelingen' mogelijk worden.

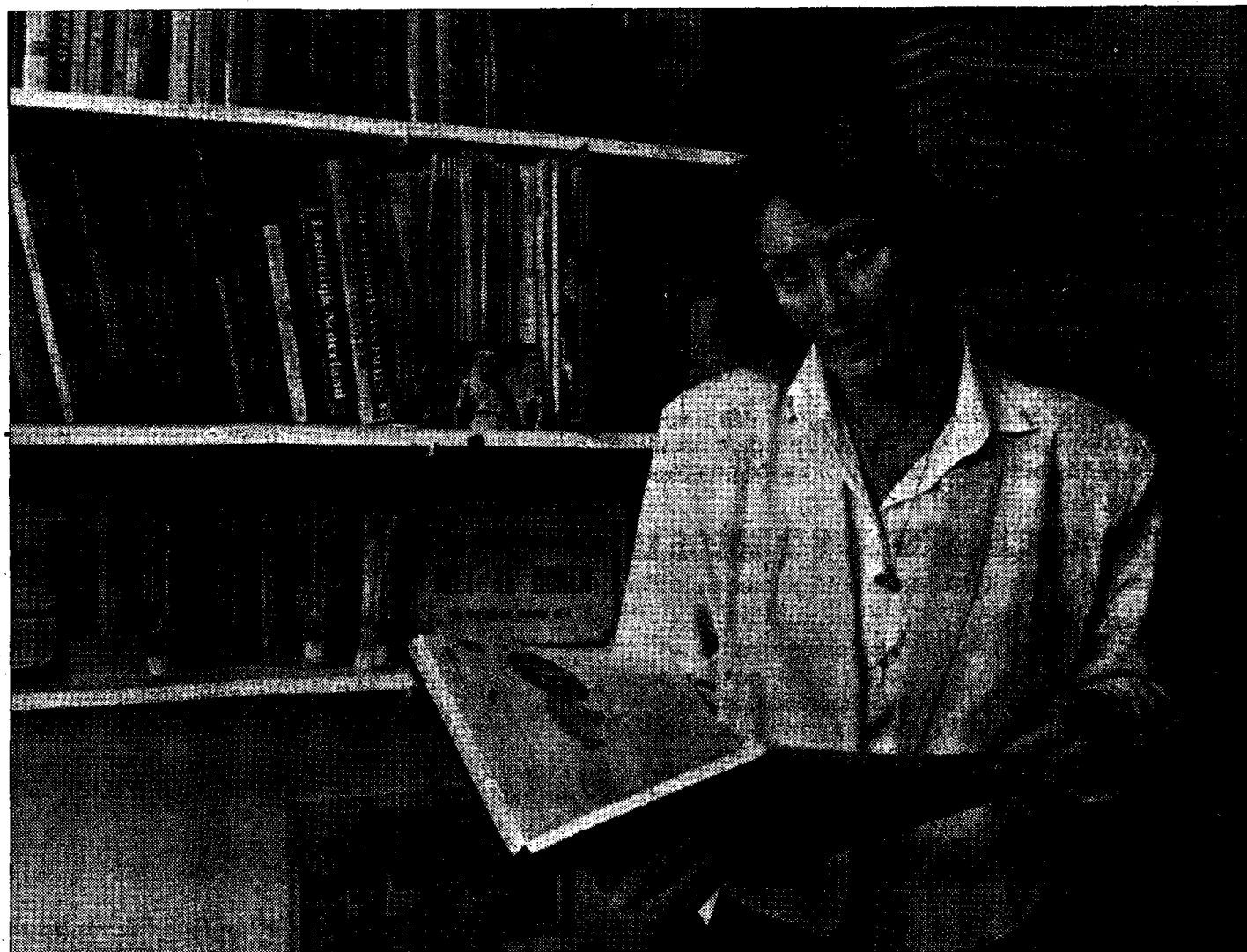
Winnie Dijkstra gelooft in het bestaan van 'buitenaardsen', die ze onderscheidt in 'entiteiten' en 'stoffelijke wezens' van andere planeten. „Ze weten echt alles over ons,” is haar vaste overtuiging. Het is vrijwel altijd dezelfde vraag die ze door mensen die een ufo zagen, krijgt voorgelegd: „Wat moet ik met deze ervaring doen? Hoe ga ik hiermee om?”

Ze vergelijkt het zien van een ufo met het hebben van een voorspellende droom. „Stel je voor dat je droomt dat op vliegveld Beek een vliegtuig neerstort. Inderdaad gebeurt dat een dag later. Dan kun je jezelf moeilijk gaan verwijten dat je niet alles in het werk hebt gesteld om het ongeluk te voorkomen, want dat is echt een onmogelijke opgave,” zegt ze. Het zien van een ufo moet volgens Dijkstra worden vertaald als het krijgen van een signaal dat er meer is tussen hemel en aarde dan wij denken. „Wij aardbewoners zijn zo arrogant dat we denken alleen te zijn in de kosmos,” zegt ze, daarmee doelend op opmerkingen van bijvoorbeeld wetenschappers die de recente ufo-golf afdoen als hallucinaties en massahysterie. Als haar voornaamste taak beschouwt ze het om de ufo-getuigen te bevrijden van de angst

die het tafereel hen heeft bezorgd. „Bovendien neem ik de mensen serieus,” zegt Winnie Dijkstra. Op de vraag waarom slechts enkelen het 'voorrecht' genieten dergelijke vliegende voorwerpen te zien, antwoordt ze: „Een ufo zie je niet voor niets. Daar zit iets achter. Ik denk dan ook dat degenen die zo'n schouwspel meemaken, daarvoor uitgekozen zijn. Die staan daar ook open voor, al hebben ze dat zelf misschien helemaal niet in de gaten.”

Winnie Dijkstra vindt – net zoals Willi Schillings in zijn boek over ufo's in de Euregio – dat ufo's niet per se 'uit een andere dimensie' hoeven te komen, maar dat als het ware een rendez-vous mogelijk is met een 'moederschip' dat al duizenden jaren onderweg is en dat zich ergens in ons heelal ophoudt. Dat meer en meer ufo-verschijningen lijken voor te komen, houdt volgens haar verband met het feit, dat er dingen staan te gebeuren. Winnie Dijkstra: „Er vindt een herordening van de materie plaats, een herstructurering van de aarde. De aarde is bezig op een hoger niveau te komen en daar gaat een stress-situatie aan vooraf. Daar zitten we nu al aardig in.”

Wie denkt geconfronteerd te zijn met een onbekend vliegend voorwerp en er met Winnie Dijkstra over wil praten, kan telefonisch contact opnemen met haar op nummer 04493-3950.

• Winnie Dijkstra in Puth.

Foto: PETER ROOZEN

In de nacht van vrijdag 6 op zaterdag 7 mei verlaat een jong stel hun streeks half vier dancing Diligence in Heerlen. Op het moment dat ze op de parkeerplaats naar hun auto lopen, zien ze een grote witte lichtbollen in de lucht hangen. Het gevaarte heeft een doorsnede van plusminus 20 meter. „Dat is sjiek,” constateert een van hen, maar ze schenken er verder geen aandacht aan in de vaste overtuiging dat ze hier te maken hebben met 'de lasers' van discotheek Peppermill. Geruime tijd later, als de jongen de weg inrijdt naar de woning van zijn vriendin, zien ze tot hun grote verbazing hetzelfde verschijnsel vlakbij het huis van het meisje. Alsof het daar op hun komst heeft 'hangen wachten'. Alsof de lichten alleen voor hen bedoeld zijn. De verbazing maakt plaats voor een panische angst en gedurende een kwartier blijven ze stokstijf in de auto zitten. Als ze uiteindelijk de ouderlijke woning zijn binnengesprint, slaan ze de tien in een cirkelvorm rondraaiende lichtbollen vanuit de huiskamer gade. Op het moment dat het meisje haar arm op de schouders van de jongen legt, verdwijnt als op commando het onbekende verschijnsel. Als ze later voor de zoveelste keer de gebeurtenissen van die nacht door hun hoofd laten gaan, blijven veel vragen onbeantwoord. Zoals: hoe wisten 'de bollen' waar de woning van het meisje – op ruime afstand van La Diligence – lag?

door
PETER
HAMANS

benauwd, wil niet alleen thuis blijven en rijdt mee terug naar Vaesrade, weer trouw vergezeld door een lichtbol die onveranderlijk het ritme van stoppen-doorrijden-stoppen-doorrijden volgt. „Als we thuis arriveren zie ik mijn man lijkkleek in zijn stoel zitten,” aldus de vrouw. „Hij vertelt: 'Julie waren net weg toen ik een pilse uit de ijskast wilde halen. In de deuropening naar de keuken liep ik zomaar in een zwart gat! Ik kon geen voet meer verzetten. Alles was zwart, maar het voelde heel vredig en heel harmonieus aan. Ik was helemaal niet bang. Na enkele seconden was alles weer weg.'” Na de ergste schrik te hebben weggespoeld met een kop thee loopt het drietal naar buiten. „We zagen twee lichtbollen als het ware 'dansen' in de lucht. Even later losten ze op in de donkere hemel.”

Een echtpaar in Simpelveld zit op dinsdag 16 augustus om 23 uur voor de televisie als de 12-jarige dochter des huizes haar moeder paniekrijk naar boven dirigeert. Het meisje is wakker geworden van een fel licht dat door de lamellen haar slaapkamerje is binnengedrongen. De moeder kijkt naar buiten en denkt in eerste instantie aan een ster. „Maar dat kan niet!” stelt ze als aan de grond genageld vast, want ter hoogte van het patersklooster ziet ze een platte ronde schotel in de lucht hangen, met daarboven op een soort deksel. Tussen schotel en deksel is een opening waaruit geel, wit en rood licht stroomt. Als de vader in vliegende vaart zijn telelens op het fototoestel schroeft, verdwijnt het onbekende voorwerp snel in de verte. „Nee, nee, nee, dit was geen vliegtuig,” zegt de moeder pertinent. „En ook niet de laser van de Peppermill. Die zien we vanuit ons huis heel vaak maar die veroorzaakt heel andere effecten. Een ufo? Misschien. Maar aan wie ga je dat vertellen? Aan wie kun je dat vertellen? Tegen de politie? Wat heeft dat nou voor zin.”

Of het is de nieuwste trend, of er hangt daadwerkelijk 'iets' in de lucht. De meldingen spitsen zich toe op de Oostelijke Mijnstreek: Kerkrade, Heerlen, Ubachsberg, Bochtolt. Een 59-jarige zakenman in Kerkrade zit begin augustus op een warme maandagavond op zijn balkon, als rond 23 uur zijn aandacht wordt getrokken door een 'soort licht' dat langzaam uit de lucht lijkt te vallen en op de binnenvlaas van het wooncomplex schijnt te willen landen. Als hij van zijn verbazing is bekomen kan hij het verschijnsel beschrijven als 'een draaiende cirkel van licht' met daaromheen punten van licht. Zonder ook maar enig geluid voort te brengen blijft het licht ongeveer twee minuten boven de bomen hangen. Het beweegt zich zacht van links naar rechts. „Naderhand moest ik erom lachen,” vertelt hij. „Ik sta in principe open voor paranormale verschijnselen en dan

Ufo's boven Limburg: waan of werkelijkheid? 'Het was fantastisch!'

• De Nederlander Edward Meier fotografeerde dertien jaar geleden in Zwitserland deze vliegende schotel. Deskundigen zijn het er na al die jaren nog steeds niet over eens of het hier om een trucage of om een echte foto gaat.

Foto: GPD

gebeurt zo iets pal voor je neus! Ongelooflijk! Een ufo of iets wat daarop lijkt? Ja, daar geloof ik in. Waarom zouden ufo's alleen in Amerika of Mexico worden gezien?”

Het is geen geheim dat autoriteiten en deskundigen pas bereid zijn dergelijke verhalen aan te horen of te onderzoeken als ze worden verteld door 'serieuze' mensen. Zoals politie-agenten, die zijn getraind om feiten en gebeurtenissen nuchter en zonder opsnuik te rapporteren. In november 1989 richtte het oog van de wereld zich even op het Belgische Eupen, waar de gendarmes H. Nicoll en H. van Montigny op hun dagelijkse patrouille tussen Eupen en Eynatten een driehoekig voorwerp volkomen stil in de lucht zagen hangen. Drie sterke schijnwerpers schenen aan de onderkant van het voorwerp. In het midden zagen zij een kogelvorm die gele en oranje knipperlichten uitstraalde. Bovenop het voorwerp was een ronde koepel met vensters. Later zagen de politiemensen een tweede ufo en hun verklaringen gaven de aanzet tot een ware ufo-golf die België en Limburg maandenlang in zijn greep zou houden. De Belgische vereniging voor de observatie van ruimtiefenomenen (Sobeps) registreerde tussen november 1989 en november 1990 ruim 1100 'signalingen' van mensen uit België, Nederland en Duitsland. In de nacht van 30 op 31 maart 1990 maakte de Belgische luchtmacht tevergeefs jacht op tot nu toe niet geïdentificeerde voorwerpen. Toen de piloten met hun F-16 de voorwerpen in hun radar hadden 'gevangen', verdwenen zij plotseling uit het zicht. Tot negen keer toe trachtten de straaljagers de ufo's te naderen maar telkens werd de snelheid van het lichtobject tot 2000 kilometer per uur opgevoerd, merkwaaardig gewijs zonder dat daarbij de bekende 'knal' werd gehoord die doorgaans met het doorbreken van

de geluidsbarrière gepaard gaat.

De Heerlense agent, die op 4 augustus een onbekend voorwerp boven winkelcentrum 't Loon zag vliegen, wordt door zijn superieuren zorgvuldig van de buitenwereld afgeschermd. Naar verluidt zou de man nog behoorlijk onder de indruk zijn van hetgeen hem is overkomen. Maar hij staat niet alleen met zijn opzienbarende verhaal. Heerlenaar Horst Anstatt had alle geluk van de wereld en filmde op woensdag 24 augustus gedurende 1 minuut en 28 seconden een onbekend vliegend voorwerp dat boven zijn flatwoning aan 't Kempke hing. Het signalement van dit voertuig voldeed aan de beschrijvingen van de politie-agent en van andere inwoners van Heerlen en Hoensbroek die, weliswaar op andere avonden, soortgelijke verschijnselen hebben waargenomen. Maar Anstatt is niet de enige die een vliegend voorwerp op video vastlegde. Op 11 december 1989 filmde het Gulpense echtpaar Burchartz een oranjekeurig onbekend vliegend voorwerp, dat op een kilometer hoogte boven het dorpje Ulvend hing, ten zuidwesten van Noorbeek. Later werd deze ufo weer signaleerd, maar nu tussen Mheer en Banholt. Deze 'ontmoeting' staat uitvoerig gedocumenteerd in het vorig jaar verschenen boek 'Ufo's in de Euregio' van de Duitse auteur Willi Schillings.

In Gulpen werd de zesjarige dochter van de familie Op de Buys op de avond van 4 augustus rond 22.15 uur wakker toen een fel licht haar slaapkamerraam binnenschree. Later zou ze tegen haar moeder vertellen dat ze 'de Enterpriser' (het ruimteschip uit de tv-serie Star Trek) voorbij had zien vliegen. Op al deze verklaringen wordt door deskundigen tamelijk afstandelijk en lacherig gereageerd. De meest conventionele uit-

leg is dat deze als ufo's omschreven vliegende voorwerpen afkomstig zijn van de vliegbasis in Geilenkirchen, waar Awaestoelelen opstijgen en terugkeren. Omdat deze grote vliegtuigen, die ook nog een 'paddestoel' op de rug dragen, tamelijk laag starten lijkt het soms wel of ze stil in de lucht hangen. Zinsbegoocheling dus? En alle ufo-verhalen berusten op massahysterie, veroorzaakt door krantenartikelen? „Onzin,” zegt J. Vluggen uit Epen, die op 5 augustus samen met vier familieleden boven het Epenbos een lichtgevend schotelmodel waarnam dat zich geluidloos en heel traag richting Gulpen verplaatste. „Het was niet een dikke hommel,” zegt Vluggen. Heel opmerkelijk was volgens hem het feit dat het voorwerp op zeker moment terugvloog, maar dan in achterwaartse richting. „En dat heb ik een Awaes nog nooit zien doen!”

En de lijst groeit. Mevrouw Nelissen uit de Kampstraat in Spekholzerheide zag op donderdagmorgen 1 september om 5 uur op ongeveer 25 meter hoogte een onbekend voorwerp in de lucht hangen. Gedurende drie minuten staarde ze verbijsterd naar het ronde object dat rondom gele en rode lichten droeg die voortdurend brandden. In de nacht van donderdag 4 op vrijdag 5 augustus moet een persoonslid van een bedrijf op industrieterrein Dentgenbach in Heerlen overwerken. Het is een zeer heldere nacht. Als de dertigjarige man in kwestie rond 1 uur een luchtje schept op het parkeerterrein ziet hij boven de skibaan in Schaesberg een fel wit licht in de lucht hangen dat recht omhoog stijgt en over hem heen vliegt, zonder daarbij enig geluid te maken. Aanvankelijk heel rustig verdwijnt het uiteindelijk met een enorme snelheid richting Kerkrade.

Awaes? „Ik weet wat een Awaes is, en ik weet heel zeker dat dit geen Awaes is geweest.”

Een 72-jarige inwoner van Maasniel ziet op 4 augustus omstreeks 23.30 uur vanuit haar slaapkamer aan de Irenelaan een fel licht. Als ze het verschijnsel nader onderzoekt met een verrekijker, schijnt het licht zo indringend dat het pijn doet aan haar ogen. „Van alle kanten schoten witte stralen uit het voorwerp,” herinnert de kwieke bejaarde zich, die met stijgende verbazing kennisneemt van de gebeurtenis die dan volgt, als vanaf de nabij gelegen militaire vliegbasis Brüggen een jager opstijgt – heel ongewoon voor dat tijdstip van de dag. Het toestel lijkt rechtstreeks op het voorwerp af te stevenen maar buigt toch af. „Op dat moment werd uit het voorwerp een rode straal afgeschoten in de richting van het vliegtuig. Ik stond perplex,” aldus de bejaarde vrouw. Eerder die avond werd een onbekend voorwerp waargenomen boven de grondgaten in het Roermondse buurtschap De Weer. Omdat de 17-jarige Berry Schuur uit Brunsum op zondagavond 28 augustus geen sleutel bij zich heeft en zijn ouders niet thuis zijn, is hij gedwongen enige tijd in de tuin te zitten. Tegen middernacht ziet hij boven Afcant ineens een bruine vlek in de lucht. „Het was een knipperlicht met een rode glans omheen. Hij gleed door de lucht als een puck over het ijs. Het gebeurde supersnel en geluidloos. Plotseling was hij weg en later was hij er weer, terwijl er geen wolk aan de hemel stond.” Gedurende 30 seconden volgde Schuur dit fascinerende schouwspel. „Het voorwerp maakte pijlsnel haakse bochten, en dat kan een Awaestoelel niet,” aldus de Brunsummer, die er vast van overtuigd is dat hij een ufo heeft gezien.

Waan of werkelijkheid? De meest indringende confrontatie met een onbekend vliegend voorwerp had een nu 28-jarige inwoner van

Maasmechelen in het voorjaar van 1990. Het moet rond 22 uur zijn geweest als ze met een vriendin terugkeert van een wandeling. Daarop attent gemaakt door haar vriendin ziet ze achter zich een ronde schotel, 'een enorm groot ding waaruit felle lichten schenen'. Ze herinnert zich dat er een soort dauw om het voorwerp hing die ze omschrijft als 'een grote witte wolk'. De vrouwen rennen naar huis en worden over een afstand van 300 meter gevolgd door het voorwerp dat ongeveer een half uur bewegingloos boven het huis blijft hangen. „Er gebeurde niets. We keken onze ogen uit. Er scheen alleen dat scherpe licht en we hoorden een licht gezoem,” zegt de Maasmechelense. Toen een van hen de Rijkswacht belde, kreeg ze te horen dat die avond nog meer ufo-meldingen waren binnengekomen. De politie vermoedde dat een grote lasershow in het ruim 50 kilometer verderop gelegen Leopoldsburg hiervan de oorzaak was geweest. „Maar nee! Dat was het niet, weet ge. Ik weet toch wel wat een lasershow is en welke effecten die kan hebben. Ik heb het laatst nog meegemaakt bij de opening van de cinema hier. Nee, dit was heel tastbaar. Je kon het voorwerp bijna aanraken.”

Ten slotte een ervaring die voor eeuwig staat gegrift in het geheugen van L.D.-verslaggever Pierre Rousseau. Op dinsdag 27 februari 1979 zag hij boven zijn woning in de Maastrichtse wijk Heugem een konvooi ufo's. Rond half 22.30 uur wilde hij met zijn verrekijker nog even naar de sterren kijken, zoals hij dat geregeld deed vanaf de binnenvlaas van zijn woning. Rousseau zag een wolkenloze hemel en had een helder zicht op het nachtelijk firmament. En toen zag hij ze. „Boven me hingen zes oranje-rood gloeiende ronde schijven, stil en geluidloos, op gelijke afstanden van elkaar,” weet de journalist zich nog exact te herinneren. Via de kijker kreeg hij een zijkant van de ufo's in beeld. „Ik zag een mistige roodbruine nevel uit de rechthoekige vakjes komen. Zo te zien draaide de ufo langzaam om zijn as. Nog enkele seconden bleef de vloot roerloos hangen. Opeens schoven de lichtende schijven tegelijk, zonder enig geluid en met zeer grote snelheid weg in zuidelijke richting.” Op de vraag waarom Rousseau zo veel jaren heeft gewacht met zijn 'bekentenissen' antwoordt hij: „De waarneming vond plaats op carnavalsdinsdag. Voor mensen, die niets van ufo-verhalen willen weten, is dat voldoende om te zeggen dat alcohol een grote rol moet hebben gespeeld bij de waarneming. Maar ik was die dag niet uitgewest en was volkomen nuchter. Voor mezelf heb ik na het 'hemels visioen' meteen aantekeningen gemaakt.”

Wie iets fantastisch heeft gezien – een ufo bijvoorbeeld – kan daar niet vrijwel niemand over praten. Een degene die toch de stap durft te zetten neemt het risico al gauw voor gek te worden versleten. „De mensen begrijpen je toch niet, al was het een ervaring om nooit meer te vergeten,” verzucht een van hen. Aan de andere kant gaat het om buitengewoon ingewikkelde verschijnselen, zoals de kringen en formaties in korenvelden. Vorig jaar juli leek het raadsel van de heksenkringen in Engelse korenvelden te worden opgelost, toen twee bejaarde met het schaamrood op de kaken bekenden uit louter balorigheid de geheimzinnige pictogrammen te hebben veroorzaakt. Toen zij echter op uitnodiging van journalisten ter plaatse een demonstratie gaven van het vermeende hoogstandje, kwamen ze niet verder dan vertrapte en scheve korenhalmen die kromme en scheve neppiguren veroorzaakten en benaderden zij in de verste verte niet het effect van wat enorm sterke roterende krachten moeten zijn geweest...

mv

DE LIMBURGSE PERSONEELS GIDS

Wij zoeken goede bakkers

Met de export gaat het op dit moment weer goed. Maar veel bedrijven die het van de binnenlandse economie moesten hebben, gaat het minder bloeiend en daarom zijn wij een beetje trots en blij, dat er bij ons plaats is voor minstens:

2 VAKDEKWAME BAKKERS EN 2 GOEDE LÉERLINGEN

Dit wat moeten aantonen uit het goede hout gesneden te zijn.

Wat zijn de voordelen:

- Geen overuren (geen als er echt problemen zijn).
- Promotiekansen zijn enorm (wij hebben 2 chef-posities open).
- Als een bakker echt uitblinkt, wordt hij apart beloond.
- De salarissen mag men in ons bedrijf als goed beschouwen.

Wat zijn de nadelen:

- Mijneer J. v. Eeghem staat zeer op kwaliteit, en kan lastig worden indien hij de hand niet gelicht wordt.
- Er hangt niet gepoetst worden binnen de bedrijfsruimte.
- Zelfverloren is alleen toegestaan, als men echt niet tot werken in staat is.

Wat moet u doen?

Schrijf een briefje met wat persoonlijke gegevens aan:

LUXE BAKKERIJ VAN EEGHEM

Kerkstraat 61a, 6441 BB Brunssum

Bij een hogere omzet horen natuurlijk ook verkoopters. Zelfs in belangrijke functies, bijvoorbeeld de leiding van een zaak.

Daarom vragen wij ook:

2 GOEDE VERKOOPSTERS (vriendelijkheid is het belangrijkste)

1 LÉERLING-VERKOOPSTER (Havo of Mavo)

Zij kunnen bij het solliciteren op dezelfde wijze te werk gaan als hun mannelijke collega's in de bakkerij. Wij hopen op zeer veel reacties.

Kapster gezocht

Wilt u zelfstandig worden, maar durft u de stap nog niet te nemen, dan hebben wij de ideale oplossing voor u:

- een nieuw en uniek concept: een gecombineerde kinder- en snelsalon
- een prima lokatie in het centrum van Kerkrade
- een professionele begeleiding vanaf de start: van ondernemingsplan en financiering tot administratie, inkoop en reclame.

Ben je tussen de 25 en 35 jaar, heb je ervaring als kapster en zie je een eigen kapsalon als een uitdaging, schrijf dan voor 17 september naar

F.O. Nina Pinna, Op de Kraonkel 37, 6161 TR Geleen

Für unsere Filialen in Grenznähe suchen wir einen
**technisch-kommerziellen
Mitarbeiter**

für die Vermietung von Baumaschinen
und Baugeräten.

Voraussetzungen:

- abgeschlossene Berufsausbildung
- gute Deutschkenntnisse
- Alter bis 30 Jahre
- Engagemant, Teamgeist
- Erfahrungen aus der Vermietungsbranche sind willkommen

Ihre Bewerbung

(mit Lichtbild)

richten Sie bitte an

Herrn Sven Kuhl,

D-52525 Heinsberg, Industriestraße 15

MIET-PROFI

Maschinen- und Geräte-Verleih

Werkzeugverleih

Huisartspraktijk te Wijre

vraagt

Doktersassistent

- 24 uur per week
- minimale opleiding HAVO en afgeronde opleiding doktersassistent
- minimale leeftijd 25 jaar
- werkervaring vereist en bekendheid met auto-injectie
- flexibel inzetbaar

Sollicitaties binnen 10 dagen richten aan:

Mevr. M. van Dijk

Brouwerijstraat 3

6321 AG Wijre

Telefonist/receptionist m/v

voor een relatie in Heerlen. U hebt enige boekhoudkundige kennis en bent representatief en contactueel vaardig. Deze baan is part-time voor een aantal maanden, maar zonnig wilt u helaas werken. De werktijden zijn van 13.00 tot 17.00 uur. Leeftijd 30 tot 40 jaar. Informatie: 045 - 71 83 32, Monique Casters Heerlen, Op de Nobel 1

Medewerkers

tekstverwerking m/v

voor een technisch bedrijf in Sittard. Op oproepbasis werkt u een à drie dagen per week. Hiervoor is ervaring met WP 5.1 of 6.0 vereist evenals met het open van rapporten, tabellen en grafieken en het werken met macros. Informatie: 045 - 52 28 58, Karin Gullars Sittard, Brouwerijstraat 4

tempo-teamuitzendbureau

flik-flak **OMEGA RADO** swatch **TISSOT id**

Ed Maassen te Maastricht heeft de exclusieve rechten van vooraanstaande Zwitserse horlogemerken met een nationaal distributienet. Wij zoeken op korte termijn een

LEIDINGGEVENDE MEDEWERKER DISTRIBUTIECENTRUM (M/V)

Uw uitdaging

U bent onder andere verantwoordelijk voor een snelle en adequate opvolging van de verkooporders. Hierdoor zult u veelvuldig contact hebben met onze dealers. Daarnaast beheert u het magazijn alsmede de expeditie. U wordt hierin ondersteund door, c.q. u geeft leiding aan een vijftal medewerkers.

Uw profiel

U heeft minimaal een M.B.O.-opleiding afgerond en heeft tenminste vijf jaar ervaring in het distribueren van non-food artikelen. Mede in deze periode heeft u aantoonbare leidinggevende capaciteiten ontwikkeld. U beschikt over "een handen uit de zak" filosofie.

Uw reactie

Uw schriftelijke sollicitatie, voorzien van curriculum vitae en recente pasfoto, kunt u richten aan Ed Maassen, t.a.v. de heer R. Maassen, postbus 1250, 6201 BG te Maastricht. Bij niet voldoen aan deze aspecten wordt de sollicitatie terzijde gelegd.

Tevens beheerst u of heeft u affiniteit met geautomatiseerde gegevensverwerking.

Gezien het internationale karakter gaat het Engels en Duits u goed af in woord en geschrift. Uw leeftijd bevindt zich plus minus tussen 30 en 35 jaar. Resumerend u bent een organiserend en verantwoordelijk ingestelde medewerker.

Onze aanbieding

U wordt een leidinggevende positie binnen een dynamische, klant-gerichte organisatie geboden. Als leidinggevende medewerker participeert u in het management-team.

De juiste kandidaat kan rekenen op uitstekende primaire alsmede secundaire arbeidsvoorwaarden.

ED MAASSEN
DE NAAM ACHTER ZWITSERSE WERELDMERKEN

Postbus 1250, 6201 BG Maastricht. Fax: 043-25.00.00 Tel.: 043-25.25.50.

N.V. WATERLEIDING MAATSCHAPPIJ LIMBURG

De N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg is verantwoordelijk voor de drinkwatervoorziening van circa 1 miljoen inwoners. Het bedrijf heeft de afgelopen jaren een snel groei doorgevoerd, vooral door de overname van een aantal gemeentelijke waterleidingbedrijven. De komende tijd zal de energie er vooral op gericht zijn de veranderingen die deze groei met zich heeft meegebracht te implementeren. Tegelijkertijd zal de continuïteit van een optimale drinkwatervoorziening alle aandacht krijgen.

De Sector Distributie heeft o.a. tot taak de zorg voor het ontwerp, de aanleg en het onderhoud van de transport-, distributie- en aansluitleidingen. Aanleg en onderhoud van het leidingnet vindt voornamelijk plaats vanuit 9 districten.

Binnen onze Sector Distributie zijn plaatsingsmogelijkheden voor

fitters

in v.d. districten: Heerlen, Sittard, Venlo.

FUNCTIE-INHOUD:

Het verrichten van alle voorkomende werkzaamheden, waartoe behoren:

- Ontwerptekeningen
- Aanleg en wijzigen van dienstleidingen;
- Opheffen van lekkages en storingen, alsmede onderhoud aan het leidingnet;
- Bij toerbeurt waachtdienst verrichten.

ELIGERENDEN:

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de volgende districtshoofden:

- Voor fitter, district Heerlen, de heer Ing. G. Heinen, tel. 045-422399.
- Voor fitter, district Sittard, de heer T. Broens, tel. 046-742397.
- Voor fitter, district Venlo, de heer J. Goofters, tel. 077-828826.

Binnen de Tekenkamer op ons hoofdkantoor te Maastricht zijn plaatsingsmogelijkheden

leidingentekenaars

FUNCTIE-INHOUD:

Het tekenen en muteren van hoofdleidingen en bijbehorende gegevens op beheerkaarten, ten behoeve van de leidingregistratie.

FUNCTIE-EISEN:

- Diploma LTS-Metaal;
- Diploma Leidingentekenaar PRNA, danwel studierend daarvoor;
- Meerjarige ervaring op het gebied van leidingentekening;
- Kennis van geautomatiseerde registratie;
- Rijbewijs BE.

U kunt u contact opnemen met de Tekenkamer op ons hoofdkantoor te Maastricht, telefoon 043-25.25.50.

ARBEIDSVORDELEN:
Onze arbeidsvoorwaarden zijn uitermate aantrekkelijk. Het CAO van de watersector voorziet in een uitstekend salaris en zeer gunstige arbeidsvoorwaarden, waaronder een uitstekende pensioenmiddelen het vakantiegeld en een uitstekende ziekteverzekering en een uitstekende overnamegarantie.

Wij rekenen op:
Uw sollicitatie, voorzien van curriculum vitae en recente pasfoto, kunt u richten aan Ed Maassen, t.a.v. de heer R. Maassen, postbus 1250, 6201 BG Maastricht.

ONS PROEIEL

AZL Beheer is een netwerk specialist op het gebied van financiële dienstverlening. De onderneming telt circa 245 medewerkers en heeft vestigingen in Heerlen (hoofdkantoor), Eindhoven en Amsterdam. Onze dienstverlening, die met name is gericht op ondernemingen en bedrijfstakken, omvat advies, bemiddeling en uitvoering. Dit gebeurt vanuit vijf sectoren, waarbij de klant zowel het integrale pakket als onderdelen hieruit kan afnemen: AZL Pensioenen; administratie

en uitvoering van collectieve pensioen- en VUT-regelingen. AZL Actuariële Bureau: actuariële adviezen en berekeningen ten

behoeve van pensioenvoorzieningen.

AZL Pensioenadvies: advisering aan het bedrijfsleven over pensioen in al zijn facetten.

AZL Vermogensbeheer: vermogensbeheer voor pensioenfondsen en overige institutionele beleggers.

AZL Assurantie: advies, bemiddeling en uitvoering met betrekking tot ziektekosten-, levens- en schadeverzekeringen. De sectoren worden ondersteund door een interne accountantsdienst, fiscale en juridische specialisten,

een marketing/p.r.-afdeling, een automatiseringsafdeling en een financieel-administratieve afdeling.

Groepschef m/v die de nodige "credits" weet op te bouwen

AFDELING FINANCIËLE ADMINISTRATIE

De afdeling financiële administratie verzorgt de administratie voor de opbrechtende pensioenfondsen. De werkzaamheden hebben zowel betrekking op in- en uitvoering als vermogensbeheer.

Voor deze afdeling zijn wij op zoek naar een groepschef voor de sectie groepsboek, uitkeringen, effecten en leningen met een klantgerichte en flexibele instelling.

UW PROEIEL

Uw boekhoudkundige kennis ligt op het niveau SPDI en II of HEDACBE en u hebt ervaring met het voeren van geautomatiseerde administraties en het

werken met spreadsheets. U combineert leidinggevende capaciteiten met een motiverend en vernieuwend optreden. Uw leeftijd ligt tussen 30 en 40 jaar.

UW REACTIE

Bent u geïnteresseerd in deze vacature, richt dan uw sollicitatie binnen 14 dagen aan AZL Beheer, t.a.v. de heer Ir. C.A.J. de Leeuw, Hoofd Algemene Zaken, Postbus 4471, 6401 CZ Heerlen. Voor nadere informatie is de heer W. Salippe RA.

Hoofd Financiële Administratie, tijdens kantooruren bereikbaar op nummer 045-763265 en na 19.00 uur op nummer 045-352619. Een psychologisch en medisch onderzoek behoren tot de selectieprocedure. De standplaats is Heerlen.

AZL Beheer

Nieuwe elite

DOOR PETER STIEKEMA

Nooit geweten, en we laten ons er ook niet op voorstaan, maar sinds enige tijd schijnen mijn vrouw en ik te behoren tot wat ze in de toeristenbranche 'de nieuwe elite' noemen. Al te trots mogen we daar niet op zijn, want volgens de reisboeren vallen we eigenlijk onder de categorie *hopenloze gevallen* met wie letterlijk geen land meer is te bezeilen; nou ja, hooguit het eigen dan. Wij zijn met geen stok meer met vakantie te krijgen, terwijl we toch bepaald niet werkloos, oud, (heel) arm of hulpbehoevend zijn.

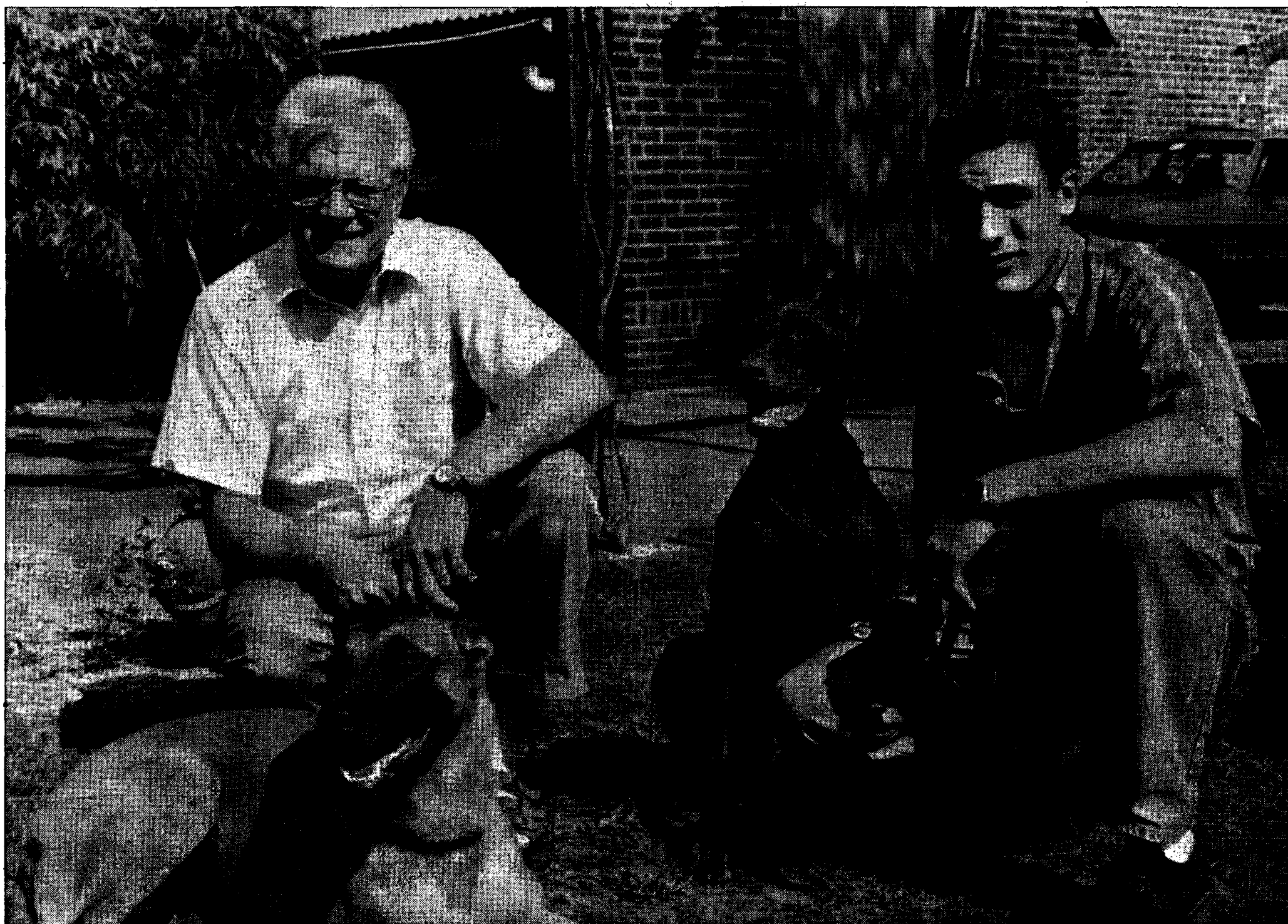
De nieuwe elite, waartoe we dus zonder vooropgezet plan worden gerekend, vindt op vakantie gaan naar min of meer verre oorden vervelend. Wij zien niets in urenlange files onder een snikhete zon. Wij worden gek van al die volgepakte caravans, die buigen onder de meegevoerde aardappels, potten pindakaas, zakjes drop en blikken tonijn. Wij walgen van onhygiënische hurktoiletten, die je alleen met opgestroopte broekspijpen en rubberlaarzen kunt betreden om jezelf niet te bevuilden. Bij het doorspoelen moet je er dan toch nog op bedacht zijn, dat er niet een lading rioolwater de op je knieën hangende broek binnenspuut.

Nee, sinds 1991, na een vervelende ervaring in de Ardèche, blijven wij thuis, lummelen wat in de tuin, gaan eens wandelen, toeren een stukje door Zuid-Limburg en het aanpalende buitenland en eten daar smakelijk bij. Niks stress, overvolle campings of ladingen grijze permanenten in bloemetjesjurken bij de toiletgelegenheden. Wij hoeven niet zo nodig iedere dag met een rol wc-papier onder de arm over de camping te lopen, als we onze dagelijkse gang naar Canossa maken, terwijl de halve camping 'zet 'm op, buurman' roept, of je een 'prettige afgang' toewent.

Nu moet je vaststellen dat ook een vakantie in de huiselijke omgeving niet altijd dat brengt, wat je ervan verwacht. Zo reden mijn vrouw en ik in de bossen bij Bokrijk (Genk) op zoek naar een parkeerplaats om de hond uit te laten. Toen wij vanaf die parking het bos inliepen, ik frivoel uitgedost met een rood sjaltje om de hals, mijn vrouw met een oud colbertje van mijn aan en de hond gewoon als hond verklee, schoten er vanachter allerlei struiken minstens vier mannen op ons af in meer of mindere staat van ontleding en opwindig. Kennelijk hadden we juist een onthoofdingsplaats voor homoseksuelen aangedaan. Achteraf hadden we dat natuurlijk kunnen weten, Bokrijk is saamraking genomen.

Vorige zaterdag kreeg mijn vrouw 't tijdens een wandeling rond Bochholtz, op de weg Nijswiller-Simpelveld bij Baneheide aan de stok met een agent en een agente, die kennelijk niet wisten dat wij tot de nieuwe elite dienden te worden gerekend. Ik was niet overgestoken, maar mijn vrouw liep nog aan de andere kant van de weg, midden op de groenstrook, tegen het drukke verkeer in; geen verbotssbord voor wandelaars te bekennen. Op dat moment stopte een politieauto. De agent voegde mijn vrouw toe: 'Je moet oversteken.' Misschien wilde hij zijn vrouwelijke collega een lesje in macho-gedrag geven, maar dat deed hij dan met even tegen de verkeerde. 'Is het verboden hier te lopen dan?' vroeg ze, gevaarlijk vriendelijk. 'Nee, maar ik kan wel een bon geven,' antwoordde de agent bars. 'Waarom dan wel?' Artikel 25, je brengt het verkeer in gevaar.'

Tijdens dit gesprek had zich achter de politie-auto inmiddels een file van honderden meters gevormd, zodat mijn vrouw zei: 'Dan mag u zichzelf wel bekeuren, want u brengt het verkeer pas echt in gevaar', terwijl ze wees op de file en auto's die mannoedit probeerden de politiebuis tegen de stroom in, te passeren. Agent: 'Ik hoop dat ze je dadelijk aan diggelen rijden'. Zijn collega had in de tussentijd haar mond niet opengedaan, misschien wel uit gene voor diens onbeschofde gedrag. Eerzame burgers schouferden, dat kunnen ze, maar boeven vangen, ho maar, een enkele verkleden collega met een zak over het hoofd daargelaten. Ik dacht onder tusschen al aan 'Anderzijds' van vandaag. 'Tja agent, dat krijg je met die nieuwe elite. Die laten zich echt niet alles aanleunen. Zouden ze trouwens op de politiestolen niet eens het boekje 'Savoir Vivre' kunnen aanschaffen, zodat al die dienders in spe tenminste enige fatsoensregels kunnen leren, voordat ze de wei in worden gestuurd?

● Jo Beckers en Roland Schulz met de gecorrigeerde Mechelse herder Dusty en Doberman-pincher Arco.

Foto: FRANS RADE

Zeventig procent van honden slecht opgevoed

DOOR MYA MAAS

Jo Beckers (57) zich als 15-jarige met het aflichten van zijn hond bezig hield, merkte de oude man, die toekeek, op: 'Wat doe je niet goed. Bij een hond moet je niet zo doen, maar wat 'n hond fout doet, moet je vragen: wat doe ikzelf fout?' Met zijn jeugdige eigenwaan haalde Beckers daar toen zijn schouders op, maar na een veeljarige ervaring moest hij toegeven dat de baas gelijk had. 'Als je een hond iets wilt leren, moet je je geduld als hond. Dat veel honden slecht functioneren komt omdat de baas de hond als mens- en de hond de mens als hond beschouwt,' zo luidt, kort en bondig, zijn filosofie.

'Wij denken te ingewikkeld,' zegt Beckers. 'Als heren der schepping willen wij alles in de natuur aan ons onderwerpen. Daar komt die menselijke handeling uit voort.' Met honden omgaan en ze aflichten is heel anders, maar lang voor Beckers dagelijks bezigheid geweest. Hij leidde hondenslechte honden op, honden met dubbelgehandicapten, voor de hond, het reddend van slachtoffer uit puin, het opsporen van gaslekken en, als eerste in Europa, een begeleidende hond voor de blinden. In de loop van enkele jaren heeft Beckers zijn enorme ervaring getekend en tenslotte vastgelegd in een boek: 'Honden(mis)handelingen.' Officieel uitgegeven is het (nog) niet en ook niet meer te bestellen. Het gewone werk maakt deel uit van de levenswijze, die Jo Beckers en zijn vrouw Enny persoonlijk ten huize

van de eigenaar geven, wanneer zij daarvoor worden ingeschakeld. Dat gebeurt vaak via dierenartsen, die van de problemen die sommige eigenaren met hun honden hebben op de hoogte zijn. Het komt immers voor dat in de dierenartsenpraktijken honden voor euthanasie worden aangeboden met de mededeling dat het hier een tumor in z'n hoofd heeft, want dat er niets mee te beginnen is. Maar zo'n aandoening komt hoogst zelden voor, aldus Beckers, er spelen andere problemen.

Individueel

'Kant en klare oplossingen bieden wij niet, wij dragen wel mogelijkheden aan,' verklaart Beckers in zijn voorwoord. Het gaat niet om een kookboek, waarbij men aan enkele recepten genoeg heeft. Ieder mens is uniek, dat geldt ook voor de hond en zeker voor de persoonlijke situatie waarin baas en hond zich bevinden. Elk probleemgeval wordt daarom ook individueel benaderd. Opvoedings- en aflichtingsvoorschriften die op iedere hond van toepassing zijn, bestaan niet. 'Wil men het geheim van de hondenleide doorgronden, dan is het van belang een oprechte liefde voor het dier te koesteren, want dat is de sleutel die toegang geeft tot een goede relatie tussen

mens en hond,' schrijft Beckers. Hij verfoeit dan ook hartgrondig alle parforce-methoden. Voor hem geen trek- of prikband, geen slipketting, geen halsketting, geen luidruchtige commando's, geen stroomstoten. Hij wil de verhouding baas-hond niet vertroebeld zien door allerlei technische hulpmiddelen, hij zweert bij humane opvoedings- en aflichtingsmethoden. 'Iemand die niet in staat is zonder marteling een hond op te voeden, moet 'n goudvis kopen,' stelt Beckers. 'In principe is 't heel simpel om 'n hond op te voeden, maar tegenwoordig denkt men dat 't moeilijk moet zijn.'

Klachten

Veel voorkomende klachten bij honden zijn: trekken aan de riem, blaffen of janken bij afwezigheid van de bewoners, niet zindelijk worden, bankstellen, kozijnen of stoelpoten stukbijten. Het afleren daarvan vraagt wat eenvoudige denkwerk en geduld. En van de eigenaar voldoende karakter om methodisch te werk te gaan en consequent te blijven. Vaak wordt de hond, als hij niet snel genoeg naar wens functioneert, naar het asiel gebracht. Onbegrijpelijk, oordeelt Beckers. 'Over het opvoeden van kinderen doen we twintig jaar,

maar van 'n hond wordt verwacht dat hij meteen luistert.' Een hond die een fiets achterna loopt is niet ondeugend. Die fiets is voor hem gewoon een jachtobject, iets dat van hem weg beweegt, daar moet hij, gedreven door zijn natuur, achteraan. Een hond die vee aanvalt doet alleen in onze ogen verkeerd. Voor hem is het een oerinstinct, jachtdrift, die meestal in roedelverband ontstaat. Zelfs de best-opgeleide politiehond is geen politiehond meer als hij alleen is, hij kan uitsluitend in combinatie met de mens een taak verrichten. De dierenasielen zitten vol omdat de hond vaak de schuld krijgt die de baas heeft. Het ontbreekt mensen aan geduld, na enkele maanden verklaren ze al dat ze de verkeerde hond hebben gekocht, maar nee, de hond heeft een verkeerde baas getroffen. Er zouden honderden hondelieven gespaard kunnen worden als eigenaren met problemen er maar toe konden komen deskundige hulp in te roepen. 'Ze gaan wel naar een garage als de auto hapert, en een dierenarts willen ze ook nog wel raadplegen. Maar als het om opvoedkundige problemen gaat, zijn ze bang voor 'onkundig' te worden versleten,' aldus Beckers. Men moet ervan uitgaan dat de hond niets verkeerd kan doen. Het is zijn baas die leren moet hoe hij te werk moet gaan. Hij moet de

hond iets duidelijk maken volgens diens eigen begrippen. Machtswortel komt daar niet bij te pas. Er is wel onderscheid te maken tussen harde en zachte honden, grote karakterverschillen vragen een grote verscheidenheid van opvoedingsmethoden. Bij de harde hond zullen we met wat meer dwang, aandrang, resultaten bereiken, maar die hebben bij een zachte hond juist een averechtsche uitwerking.'

Leiding

Bij de zogenaamde harde honden hebben we dikwijls te maken met honden die herhaaldelijk van baas zijn verwisseld, een verkeerde aanpak hebben gehad en daardoor een voor ons afwijkend gedrag zijn gaan vertonen. Maar dat kan de hond niet worden aangerekend. Volgens Beckers komt dit voort uit de 'verwilderingstheorie', gedrag dat optreedt als we voor de hond onbegrijpelijk worden. Voor hem is het dan zaak de meest gunstige situatie te creëren om te overleven. Slaafse opvoeding verbergt, stompt af en vernietigt de interesse bij de hond. Door gaans weten eigenaren te weinig van hun hond af om hem met succes te kunnen opvoeden. De praktijk wijst uit dat 70 procent van alle honden niet naar behoren functioneert.

'Neem maar van mij aan dat eigenzinnige, koppige en onopvoedbare honden niet bestaan,' aldus Beckers, 'mensen met deze eigenschappen wel.' Van 'baas' spreekt Beckers eigenlijk liever niet, omdat dit gemakkelijk verstaan wordt als 'het hoogste gezag'. 'Leiding geven is iets anders dan het uitoefenen van gezag,' leert deze hondkenner.

Praktijk

Met zijn strikt persoonlijke aanpak garandeert Beckers honden-eigenaren in 98 van de honderd gevallen succes. Een praktijkvoorbeeld is de Dobermanpincher Arco van Robert Schulz uit Leenhof. Hij haalde de vierjarige hond uit een asiel, maar het dier moest opnieuw worden opgevoed. Een van diens hebbeligheden was dat hij, zodra hij maar even kans zag, er als een haas vandoor ging en niet meer terugkwam. De Mechelse herder Dusty, eveneens asielhond, thans twee jaar oud, was hypernervus, hij voelde zich constant onzeker. Dat uitte zich in overactiviteit. Hij blafte aanhoudend en beet alles stuk. Met aanwijzingen van Beckers konden deze honden leren zich tot volle tevredenheid van hun eigenaar in hun nieuwe omgeving te gedragen.

'De reden dat wij niet met onze service adverteren is dat wij uitsluitend met mensen in contact willen treden die gemotiveerd zijn,' zegt Beckers. Zijn werktijd beperkt zich niet tot Limburg, hij bestrijkt zowel binnen- als buitenland. Het telefoonnummer van Beckers, die in Zeswegen, Heerlen, woont, is 045-728895.

Wat bepaalt hoe lang u zult leven? Is dat de gezondheid van uw leefwijze? Zijn dat uw goede genen of de kwaliteit van de gezondheidszorg? Of is het vooral een kwestie van geluk hebben, niet alleen in de zin van niet onder de tram komen maar vooral van geluk in uw relaties met anderen? Het juiste antwoord is, dat al die zaken hun rol meespelen, maar geen daarvan lijkt zo bepalend voor uw gezondheid en levensduur als deze: uw plaats in de maatschappij.

SOCIALE STATUS EN BLOEDDRUK

Geld mag dan niet gelukkig maken, maar het is onmiskenbaar zo dat een hoger inkomen en een 'hogere' maatschappelijke positie gepaard gaan aan een langere levensduur. Tot aan de leeftijd van 65 jaar zijn in West-Europa en de Verenigde Staten de sterftecijfers onder de laagste inkomens- en beroepsgroepen ongeveer tweemaal zo hoog als onder de hogere inkomens en beroepen. Dat verschil is niet het gevolg van een verschil in doodsoorzaken. De wel- en achtergestelden sterven beiden aan dezelfde ziekten (hart- en vaatziekten, kankers) en andere niet-medische oorzaken (ongevallen, zelfmoord, misdaad) alleen doen de laatste dat in een veel hoger tempo dan de eersten. Wat dat betreft is er weinig veranderd in tweehonderd jaar. Rond 1850 werd de wegharende en goed-gevoede Europese adel en hogere burgerij door dezelfde levensbedreigingen geplaagd als de armen van die tijd: een hoge kindersterfte, tuberculose, pneumonie, en dergelijke. Alleen overkwam het hen minder vaak en minder snel. Het is dus blijkbaar niet zo dat we met geld immuniteit tegen of afstel van een bepaalde doodsoorzaak kunnen kopen, maar blijkbaar wel uitstel. De vraag is dan, hoe dat precies in zijn werk gaat.

Omdat een hoger beroep en hoger inkomen vaak gepaard gaan met of gevolg zijn van een hogere opleiding, hebben onderzoekers ook gekeken naar de samenhang tussen opleiding, levensduur en gezondheid en inderdaad het te verwachten verband gevonden: hoe hoger het ene, hoe langer en hoe beter de andere. Om het eenvoudig, maar daarom niet minder reëel te stellen: mensen met alleen lagere school of hbo hebben minder jaren te leven en meer gezondheidsproblemen gedurende die jaren dan mensen met hbo of universiteit.

Sommige universitair-opgeleide geleerden en politici hebben de verleiding niet kunnen weerstaan om dit gegeven te verklaren op een soort

wijze van 'eigen schuld, dikke bult'. Mensen met meer opleiding, kennis en intelligentie, zo gaat hun redenering, zijn meer geneigd en bereid om bewust maatregelen te nemen voor een gezond en langer leven. En inderdaad is het waar dat roken, alcohol- en drugmisbruik en overgewicht veel vaker voorkomen bij mensen in lagere beroepen, met een lagere opleiding en minder intelligentie. Maar dit verschil in gezondheidsrisicogedrag - zo blijkt uit de beroemde Mortality Study of One Million (studie naar sterfte onder een miljoen mensen), in de Verenigde Staten in 1988 uitgevoerd door Eugene Rogot - verklaart slechts een klein gedeelte van de extra levensjaren van de beter gesitueerden.

Maar ook als we er meer factoren bij halen waarvan bekend is dat ze van invloed zijn op gezondheid en levensduur, zoals al dan niet gehuwd zijn of het lijden aan een chronische ziekte, blijft het raadsel van het verschil tussen hoog en laag niet opgelost. In een onderzoek in het Zweedse Gothenburg onder zeventienduizend mannen van middelbare leeftijd uit verschillende beroepsgroepen - variërend van on- en half-geschoolde arbeiders tot topfunctionarissen bij overheid en bedrijfsleven - bleek het verschil in sterfte tussen de laagste en hoogste beroepsgroep ruim 2 : 1.

De onderzoekers gingen vervolgens na of ze dat verschil konden wegverklaren op grond van verschillen in de volgende kenmerken: roken, behandeling voor alcoholmisbruik, overgewicht, cholesterol-niveau, bloeddruk, hoeveelheid vrije tijd, lichaamsbeweging, gehuwd zijn, het lijden aan suikerziekte en het voorkomen van hart- en vaatziekten in de familie van herkomst. Maar tezamen verklaarden deze factoren nog niet de helft van het verschil in sterfte tussen de beroepsgroepen. Anders gezegd, 'hoog geschoolde' beweringen als 'die arbeiders leven

hartstikke ongezond en ze willen ook niet anders' snijden als verklaringen voor de grote sociale ongelijkheid in gezondheid en levensverwachting echt onvoldoende hout.

Hoe moeten we dit schrijnende en onrechtvaardige verschijnsel dan verklaren? Het reële antwoord is dat we het niet precies weten, maar sommige onderzoekers werken aan verklaringen, die niet alleen sympathieker zijn, maar ook recht lijken te doen aan intuïtief aangevoelde gevolgen van het 'onder aan de statusladder bungelen'. Een daarvan is James Lynch, hoogleraar aan de Universiteit van Maryland en schrijver van het prachtige boek *The Language of The Heart* (De taal van het Hart). Een van Lynch' uitgangspunten is het wetenschappelijk vastgestelde feit dat ons lichaam anders reageert wanneer we met gelijken omgaan dan wanneer we omgaan met mensen die een hogere maatschappelijke positie hebben.

Zo is gebleken dat onze bloeddruk weinig of niet verandert wanneer we praten met iemand van dezelfde status, terwijl als we een gesprek hebben met iemand van hogere status, zoals bijvoorbeeld een arts of iemand bij wie we voor een sollicitatiegesprek komen, onze bloeddruk enorm sterk stijgt. Dat is een van de redenen, aldus Lynch, waarom het in het algemeen helemaal niet zo slim is om je bloeddruk door een arts te laten opnemen, zeker niet als dat bij hem of haar in de praktijk gebeurt, en de arts een witte jas draagt en zich heel formeel en afstandelijk opstelt. Lynch haalt studies aan waaruit blijkt dat onder zulke omstandigheden de bloeddruk 27 en de onderdruk 15 streepjes (millimeters) hoger kan uitpakken dan eigenlijk normaal is voor de patiënt.

Overigens is het niet alleen onze bloeddruk die op statusverschil reageert, ook onze hormoonhuishouding heeft er last van. Mensen die over

precies hetzelfde lastige onderwerp een gesprek voeren met iemand die een hogere en met iemand die een lagere status heeft dan zijzelf, laten in het eerste geval een veel hogere concentratie stresshormonen in hun lichaam zien dan in het laatste.

Zou het kunnen zijn, zo vraagt Lynch zich af, dat mensen in de laagste inkomens-, opleidings- en beroepsgroepen zich veel vaker in een positie bevinden van 'omhoog moeten praten of kijken' en derhalve gedwongen zijn te communiceren in een wereld waarin vrijwel iedereen een hogere status heeft, als gevolg daarvan veel vaker dan anderen onder chronische stress staan. Inderdaad blijkt het zo te zijn, in tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt, dat stress, ook en zelfs met name stress op het werk, veel meer en in veel ernstiger mate voorkomt bij mensen in lagere dan mensen met hogere beroepen.

Het onheilspellende is, dat de ongelijkheid in gezondheid en levensduur als gevolg van ongelijkheid in sociale en economische positie in de afgelopen dertig jaar, zowel in ons land als in de ons omringende landen, duidelijk is toegenomen. Vermoedelijk is het zo, dat iemand die vandaag de dag onder aan de status-, opleidings- en beroeps ladder bungelt, in psychologisch opzicht slechter af is en zich ook slechter, minder, voelt dan bijvoorbeeld tussen de twee wereldoorlogen nog het geval was.

Wat dat betreft bekriipt me emotioneel kippel als ik lees dat onder het nieuwe kabinet de ongelijkheid in inkomen verder zal stijgen. 'Eigenlijk,' zo las ik ooit in 'Kruisbessen' van de Russische schrijver Tsjechov, 'moest er achter de deur van ieder trevreden en gelukkig mens iemand staan met een hamertje die er door zijn geklop gedurig aan herinnert dat er ook ongelukkige mensen bestaan.'

door
RENÉ
DIKSTRA

[illegible]

1. Die oben genannte Person steht in keinem Zusammenhang mit dem von der
 Regierung der Bundesrepublik Deutschland anerkannten Nationalsozialistischen
 Deutschen Arbeiterfront (NSDAP) und ist nicht Mitglied dieser Partei.
 2. Die oben genannte Person steht in keinem Zusammenhang mit dem von der
 Regierung der Bundesrepublik Deutschland anerkannten Nationalsozialistischen
 Deutschen Arbeiterfront (NSDAP) und ist nicht Mitglied dieser Partei.
 3. Die oben genannte Person steht in keinem Zusammenhang mit dem von der
 Regierung der Bundesrepublik Deutschland anerkannten Nationalsozialistischen
 Deutschen Arbeiterfront (NSDAP) und ist nicht Mitglied dieser Partei.
 4. Die oben genannte Person steht in keinem Zusammenhang mit dem von der
 Regierung der Bundesrepublik Deutschland anerkannten Nationalsozialistischen
 Deutschen Arbeiterfront (NSDAP) und ist nicht Mitglied dieser Partei.
 5. Die oben genannte Person steht in keinem Zusammenhang mit dem von der
 Regierung der Bundesrepublik Deutschland anerkannten Nationalsozialistischen
 Deutschen Arbeiterfront (NSDAP) und ist nicht Mitglied dieser Partei.
 6. Die oben genannte Person steht in keinem Zusammenhang mit dem von der
 Regierung der Bundesrepublik Deutschland anerkannten Nationalsozialistischen
 Deutschen Arbeiterfront (NSDAP) und ist nicht Mitglied dieser Partei.
 7. Die oben genannte Person steht in keinem Zusammenhang mit dem von der
 Regierung der Bundesrepublik Deutschland anerkannten Nationalsozialistischen
 Deutschen Arbeiterfront (NSDAP) und ist nicht Mitglied dieser Partei.
 8. Die oben genannte Person steht in keinem Zusammenhang mit dem von der
 Regierung der Bundesrepublik Deutschland anerkannten Nationalsozialistischen
 Deutschen Arbeiterfront (NSDAP) und ist nicht Mitglied dieser Partei.
 9. Die oben genannte Person steht in keinem Zusammenhang mit dem von der
 Regierung der Bundesrepublik Deutschland anerkannten Nationalsozialistischen
 Deutschen Arbeiterfront (NSDAP) und ist nicht Mitglied dieser Partei.
 10. Die oben genannte Person steht in keinem Zusammenhang mit dem von der
 Regierung der Bundesrepublik Deutschland anerkannten Nationalsozialistischen
 Deutschen Arbeiterfront (NSDAP) und ist nicht Mitglied dieser Partei.

De continuïteit van de onderneming is voor Randstad een belangrijk aspect. Het is daarvoor een essentiële voorwaarde. Zowel van de onderneming als van de Eigen Meeuw, dat perspectief past ook de nuwe kring die Randstad in Wieldoorn via het Randstad Optiefonds te gactualiseren in het kader van de onderneming.

Randstad Vrijzelfbestuur is een onderdeel van Randstad Holding nv, een beursgenoteerde, internationale groep van ondernemingen met als gemeenschappelijke noemer de zakelijke dienstverlening. De Randstad Groep is actief in Nederland, België, Duitsland, Frankrijk, Spanje, Engeland en de Verenigde Staten. De Randstad Groep bundelt specialismen als uitzendwerk, schoonmaak, beveiliging en opleidingen. De Groep realiseerde in 1993 een omzet van ruim f 3 miljard en behaart daarmee tot de grootste dienstverleners van Europa.

Randstad maakt 't mogelijk

Van onze verslaggever

HEERLEN - Door het niet doorgaan van een 'bevrijdings-kunstmarkt' is frustratie ontstaan bij de kunstenaarsgroep Mageco Groep International over vermeende tegenwerking door de gemeente Heerlen. Mageco suggereert dat de gemeente niet wilde meewerken, omdat informatie onthuld zou worden over oud-NSB'ers die na de oorlog in de gemeenteraad mochten blijven.

Een eerlijke voorlichting door ex-verzetssensen zou een schandaal kunnen veroorzaken voor bestuurlijk Heerlen," schrijft Gerard Parren aan zijn comité van aanbeveling. Bij de gemeente wordt met afgrijzen gereageerd op deze beschuldiging.

Bevrijdingskunstmarkt te elfder ure afgelast 'Heerlen is bang voor NSB-verleden'

Mageco spreekt van 'ambtelijke willekeur en corruptie' binnen het gemeentelijk apparaat, waardoor de kunstmarkt komende donderdag niet doorgaat. De gemeente merkt echter op dat de vergunning al vanaf 24 juni gereed ligt.

Parren geeft aan een jaar gewacht te hebben op een vergunning. De gemeente ontkent niet dat de procedure langer dan normaal duurde. „Maar in Mageco's

eerste aanvraag stond niets over het schenken van drank. Later bleek dat wel de bedoeling te zijn. In april vroegen wij daarom om een aangevulde vergunning-aanvraag. Op 24 juni was alles rond. Parren heeft een kaartje gehad dat hij de vergunning kan ophalen."

Mageco zegt een officiële brief te hebben ontvangen van koningin Beatrix en prins Claus met de gelukwensen vanwege de bevrijdingsmarkt. „Maar vanuit de

gemeente Heerlen krijgen wij alleen maar een grote leugen en bedrog." Mageco claimt een schade van 12.000 gulden doordat de kunstmarkt niet doorgaat, terwijl al allerlei verplichtingen waren aangegaan. „Bovendien hadden we 250 jongeren uitgekozen voor het maken van een bevrijdingsexpositie. Dat is nog het allereerste."

Volgens Mageco is naast de bevrijdingsfeesten van de gemeente zelf geen plaats voor manifestaties 'door en met het volk.' „Complete onzin," zeggen ze bij de gemeente. „Er zijn allerlei activiteiten in de wijken, waarbij we helpen en advies geven." Officieel heeft de gemeente nog steeds geen bericht gehad van Mageco over het afgelasten van de kunstmarkt. „Maar toen een ambtenaar hem op straat tegen kwam, dreigde Parren met van alles en nog wat."

NedCar verliest kort geding van fotograaf

Van onze verslaggeefster

MAASTRICHT/GELEEN - NedCar moet 55.000 gulden schadevergoeding betalen aan fotograaf John Baggen in Geleen. Dit besliste de Maastrichtse rechtbankpresident mr.P. Broekhoven in kort geding. De advocaat van de fotograaf, mr.J. Poell, verwacht dat de rechter in een definitieve uitspraak ook het restant van de gееіste schadevergoeding toewijst. Het gaat om een totaalbedrag van ruim vier ton.

NedCar moet ook de kosten van het geding en Baggens proceskosten betalen, 7.500 gulden. Het kort geding werd aangespannen toen NedCar plotseling de samenwerking met haar vaste fotograaf Baggen verbrak en schijnbaar een nieuwe afspraak had met een voormalig personeelslid van Baggen. Baggen werkte aanvankelijk voor NedCar in Helmond. Hij maakte vooral foto's voor het bedrijfsblad. De laatste jaren leverde hij vrijwel uitsluitend voor het bedrijf in Born.

„De rechtbankpresident heeft de niet correcte handelwijze van NedCar op een juiste wijze gewaardeerd," stelt Baggens raadsman Poell tevreden. In het vonnis wordt de houding van het bedrijf onrede-

lijk en onbillijk genoemd. De rechter vindt dat NedCar niet van de ene op de andere dag de contacten met de Geleense fotografen had mogen verbreken, ook al lag er geen schriftelijk contract meer. „In de acht jaren voorafgaande aan deze breuk is Baggen ooit bekritiseerd voor het aan NedCar geleverde werk," aldus de rechter. In het vonnis wordt NedCar sterk gehokeld voor de handelwijze ten opzichte van Baggen. „Naast het feit dat het niet aangaat op deze wijze een samenwerking te beëindigen, had gelet op de jarenlange relatie meer voor de hand gelegen met Baggen naar een oplossing te zoeken." De rechtbank besloot slechts een deel van de gееіste schadevergoeding toe te wijzen, omdat niet vaststaat of Baggen vier ton toekomt. Daartoe is een diepgaand onderzoek nodig, aldus de rechter, waarvoor in een kort geding te weinig tijd is. Het fotomateriaal dat Baggen heeft gearchiveerd, blijft in diens bezit. NedCar wilde dat materiaal hebben, omdat de fotograaf hiervoor al rijkelijk beloofd was. Het bedrijf heeft dit laatste niet aannemelijk kunnen maken. Bovendien wordt betwist wie de eigendomsrechten van de foto's heeft. NedCar kon gisteren nog niet reageren op de uitspraak. Het bedrijf was verrast, omdat het vonnis eerder is uitgesproken dan verwacht.

Heerlense tieners op het dievenpad

HEERLEN - Drie Heerlense meisjes van dertien en veertien jaar zijn aangehouden wegens winkeldiefstal. Na schooltijd togen zij naar het Heerlense centrum waar diverse diefstallen werden gepleegd. Eerst werd een veertienjarige meisje betrap in een winkel aan de Homeruspassage. Zij had verschillende spullen onder haar jas verstopt. Twintig minuten later moest de politie naar een andere zaak, waar twee meisjes van dertien jaar oud betrapt waren bij het stelen van spullen. De drie meisjes zaten in dezelfde klas. Na verhoor werden zij overgedragen aan hun ouders. De tieners moeten deelnemen aan het Halt-project.

Drugsleverancier dealers opgepakt

HOENSBROEK - In zijn woning in de Hoensbroekse wijk de Dem is een 40-jarige man opgepakt voor drugs-handel. De politie denkt dat hij de leverancier is van onder andere een familie woonachtig aan de Goselingstraat in Heerlen. Zeven leden van dit gezin werden op 31 augustus al aangehouden. Zij worden ervan verdacht op grote schaal drugs te hebben verkocht. Volgens de politie leverde de Hoensbroekenaar al geruime tijd tientallen kilo's heroïne en cocaïne aan de familie. De man is ingesloten. Van het gearresteerde gezin zitten nog steeds vier leden achter slot en grendel.

CDA-kantoor Sittard in de verkoop

SITTARD - De Nolenstichting gaat het kantoor in Sittard verkopen, waar nu het CDA Limburg is gehuisvest. Het partijbureau verhuist per 1 januari naar een ander kantoorgebouw in Sittard, om los te komen van de Nolenstichting. De stichting kwam herhaaldelijk in de publiciteit door donaties van het bedrijfsleven, die in strijd met de statuten van het CDA rechtstreeks voor verkiezingscampagnes werden gebruikt. Het Nolenfonds is ingesteld om het CDA in Limburg financieel te steunen.

Valse stempels reisdocumenten

EYGELSHOVEN - De politie van Kerkrade heeft een 33-jarige Kerkradenaar en zijn 21-jarige broer, die in Herzogenrath woont, aangehouden. Zij waren in het bezit van vijf Duitse stempels om reisdocumenten te vervalsen. De stempels zijn in beslag genomen. De 21-jarige man is aan de Duitse autoriteiten overgedragen. Huiszoekingen in Nederland en Duitsland hebben niets opgeleverd. De Kerkradenaar is inmiddels vrij. Het onderzoek wordt voortgezet.

Hoge boete voor snelheidsduivel

KERKRADE - De verkeersschout heeft een 45-jarige man uit Brunssum een boete van zeshonderd gulden opgelegd. De man reed donderdagnacht met zijn auto op de Locht met een snelheid van 100 km per uur en vervolgens 110 op de Heerlerbaan. Daar werd hij door de politie aangehouden. Er mag daar maar 50 worden gereden. De auto werd in beslag genomen en naar het politiebureau in Kerkrade gebracht. Nadat de bestuurder in de loop van de ochtend de boete had betaald, kon hij zijn auto weer ophalen.

Prijs schizofrenie voor Detlef Petry

MAASTRICHT - De Kwaliteitsprijs Schizofrenie 1994 is uitgereikt aan het team van het Project Klinische Rehabilitatie, dat onder leiding staat van Detlef Petry uit Maastricht. Het team kreeg de prijs voor de bijzondere aandacht voor uitbehandelde patiënten. Ria van der Heijden, voorzitter van de jury van het Kwaliteitsfonds Schizofrenie, vroeg bij de uitreiking aandacht voor de vroeger opvang en behandelings van jonge mensen met schizofrenie. Zij pleit voor een kleine kliniek voor deze opvang in elke regio. De prijs bestaat uit een steendruk van Cornelia en tweeduizend gulden.

Werkzaamheden Geusselt uitgesteld

MAASTRICHT - Rijkswaterstaat heeft de wegwerkzaamheden aan de Geusseltkruising wegens het slechte weer opgeschort tot het weekeinde van vrijdag 15 september. De werkzaamheden veroorzaakten vorige week nogal wat overlast voor het verkeer dat richting België of Maastricht-centrum reed. Door de afzettingen ontstonden kilometerslange files.

Nederland ondanks kritiek aanbevolen als vestigingsland Japanse ondernemers niet positief over Nederlanders

DOOR JOS VAN DEN CAMP

KLIMMEN - De gemiddelde Japanse manager in Nederland is niet al te best te spreken over zijn Nederlandse werknemers. „Nederlanders zijn dol op roddel, ze nemen te veel waardoor verontrouwelijke informatie bekend raakt, komen te laat, trekken te vroeg en meldden zich veel te vlug en veel te lang ziek."

Zijn enkele van de opvallend veel negatieve opmerkingen die Japanse ondernemers in Nederland maken in kader van een enquête die het Japan Info Services bv in Nederland hield onder Japanse bedrijven in Nederland. „Ik snap niet waarom de werkende Nederlanders accuseren dat zoveel landgenoten van de levens genieten zonder ook maar een vinger uit te steken," zegt een Japanse enquêteerder.

De resultaten zijn gisteren aangeboden aan onder meer de Japanse ambassade en de Japanse Kamer van Koophandel en zijn in eerste instantie bedoeld om Nederlandse bedrijven en overheidsinstellingen wat inzicht te geven in het Nederlandse beeld van de Japanner in Nederland.

Van de helft van alle 329 Japanse bedrijven in Nederland is gevestigd in Amsterdam en de rest van Nederland. De provincie Limburg komt met dertien Japanse vestigingen op een vijfde plaats in de lijst. Al met al hebben 145 managers aan de enquête deelgenomen. De vraag 'wat vindt u van uw Nederlandse werknemers' antwoordt 45 procent dat 'er wel met hen te leven valt', 27 procent van de ondervraagden is ontevreden, dertien procent heeft geen Nederlanders in dienst en veertien procent is 'tevreden'.

Van de helft van alle 329 Japanse bedrijven in Nederland is gevestigd in Amsterdam en de rest van Nederland. De provincie Limburg komt met dertien Japanse vestigingen op een vijfde plaats in de lijst. Al met al hebben 145 managers aan de enquête deelgenomen. De vraag 'wat vindt u van uw Nederlandse werknemers' antwoordt 45 procent dat 'er wel met hen te leven valt', 27 procent van de ondervraagden is ontevreden, dertien procent heeft geen Nederlanders in dienst en veertien procent is 'tevreden'.

Van de helft van alle 329 Japanse bedrijven in Nederland is gevestigd in Amsterdam en de rest van Nederland. De provincie Limburg komt met dertien Japanse vestigingen op een vijfde plaats in de lijst. Al met al hebben 145 managers aan de enquête deelgenomen. De vraag 'wat vindt u van uw Nederlandse werknemers' antwoordt 45 procent dat 'er wel met hen te leven valt', 27 procent van de ondervraagden is ontevreden, dertien procent heeft geen Nederlanders in dienst en veertien procent is 'tevreden'.

Van de helft van alle 329 Japanse bedrijven in Nederland is gevestigd in Amsterdam en de rest van Nederland. De provincie Limburg komt met dertien Japanse vestigingen op een vijfde plaats in de lijst. Al met al hebben 145 managers aan de enquête deelgenomen. De vraag 'wat vindt u van uw Nederlandse werknemers' antwoordt 45 procent dat 'er wel met hen te leven valt', 27 procent van de ondervraagden is ontevreden, dertien procent heeft geen Nederlanders in dienst en veertien procent is 'tevreden'.

Oorlogsfoto's in Rolduc

Van onze verslaggever

KERKRADE - Een processie achter prikkeldraad op de Nieuwstraat in 1945 en Hitler op het station van Herzogenrath: twee foto's uit een expositie in centrum Rolduc over de bevrijding van Kerkrade en omgeving.

Scholengemeenschap Sancta Maria en de stichting 50-jarige bevrijding Kerkrade hebben heel veel informatie verzameld over het oorlogseinde in Kerkrade, Heerlerbaan, Rimburch, Simpelveld, Bochoholt en zelfs Eys en Wijlre. Werd het grootste deel van Zuid-

Limburg op 17 september 1944 bevrijd, voor Kerkrade begon de ellende toen pas echt. De Amerikanen hielden halt voor het Anseledal en de dijk van het Miljoenenlijntje. Kerkrade belandde daardoor midden in de frontlinie. Op 19 september kregen alle mensen uit Kerkrade-West van de Amerikanen het advies uit te wijken naar Bochoholt of Simpelveld. Zes dagen later moesten zelfs alle Kerkradenaren op last van de Duitsers de stad verlaten. Daarbij kwamen dertien mensen om door Duitse granaten. Twee bezoekers van de expositie zijn bijzonder onder de indruk. „We moesten op die dag naar Wijlre lo-

pen. Onderweg zagen we de lijken liggen. De volgende dag konden we naar Borgharen, waar we redelijk veilig waren." Naast de honderden foto's zijn ook boeken, affiches, vlaggen en poppen met originele uniformen te zien. Kerkradenaar P. Voncken heeft een aparte afdeling met een enorme hoeveelheid krantenknipsels, oude radio's en etenswaren uit de oorlog. Uit de speakers klinkt muziek van Vera Lynn. De speciale expositie is nog tot en met donderdag 15 september te zien. Op zaterdag van 11 tot 17 uur, zondag van 13 tot 17 uur. Op doordeeweeke dagen van 9.30 tot 20.30 uur.

schijnlijk een Awacstoestel is geweest als hij niet zeker weet dat zo'n vliegtuig die avond heeft gevlogen," stelt Anstatt met stijgende verbazing. De Heerlenaar zegt overigens tot de opzienbarende conclusie te zijn gekomen dat hij niet één ufo maar twee vliegende voorwerpen heeft gefilm. „Ik was die avond zo opgewonden dat ik met de videocamera heb geprobeerd het toestel van zo dichtbij mogelijk te filmen, waardoor diverse details verloren zijn gegaan en veel licht te zien is. Draai je het beeld echter terug dan is duidelijk te zien dat er twee voorwerpen in de lucht hangen, die beide rondom verlicht zijn."

De Nederlandse 'ufooloog' Hans van Kampen woont momenteel in Zuid-Duitsland en heeft zijn definitieve conclusies nog niet kunnen trekken. Zo lang dat niet is gebeurd, zegt Horst Anstatt te blijven bij zijn beweringen. „En zolang moet Souren ook zijn mond houden," zegt hij.

Directeur Sterrenwacht en stichting Skepsis: 'Geen ufo maar Awacs'

Van onze verslaggever

HEERLEN - De video-opname die Horst Anstatt in Heerlen op woensdag 24 augustus maakte van een vliegend voorwerp dat boven zijn flatwoning hing, is 'voor negentig procent' niet van een ufo geweest maar een Awacs-vliegtuig. Dat verklaart directeur J. Souren van de Sterrenwacht in Heerlen, al haast hij zich erbij te zeggen dat hij niet weet of op de bewuste avond Awacstoestellen in de lucht zijn geweest.

De Sterrenwacht heeft zich bij haar oordeel laten leiden door een onderzoek dat is ingesteld door de stichting Skepsis in Nijmegen. Deze

stichting houdt zich bezig met het analyseren van onder andere paranormale verschijnselen. Souren zegt de opname van Anstatt te hebben gezien. „Het is geen sublieme opname, maar zeker ook geen slechte. Wij vermoeden dat het een Awacs is geweest, die met zeer grote schijnwerpers is uitgerust. En als het geen Awacs was, dan was het volgens ons een ander vliegtuig," meldt Souren.

Anstatt reageert verbaasd en ontdemd over de verklaring van Souren, vooral omdat was afgesproken dat eerst het oordeel zou worden afgewacht van de bekende Nederlandse ufo-onderzoeker Hans van Kampen. „Bovendien, hoe kan Souren stellen dat het hoogstwaar-

• De bevrijdingsexpositie in Rolduc.

Foto: FRANS RADE

Zwembad Sittard even ontruimd

SITTARD - Leerlingen van de basisschool Limbrichterveld zijn gistermorgen vroegtijdig uit het zwembad De Hateboer in Sittard gehaald. Bij het schoonmaken van de garderobe was een fout gemaakt, waardoor een zuurproduct met een desinfectiemiddel in aanraking was gekomen. Uit voorzorg werd de zwembad gestopt. De kinderen werden naar het restaurant gebracht, waarna het zwembad werd ontvlucht om de indringende reuk weg te krijgen. Vervolgens konden de scholieren zich aankleden in het zwembadgebouw. „Het was louter een voorzorgsmaatregel. De reinigingsmiddelen konden worden weggespoten. Het heeft alles bij elkaar tien minuten geduurd," verklaarde bedrijfsleider H. Coenen.

je zult ze maar winnen!

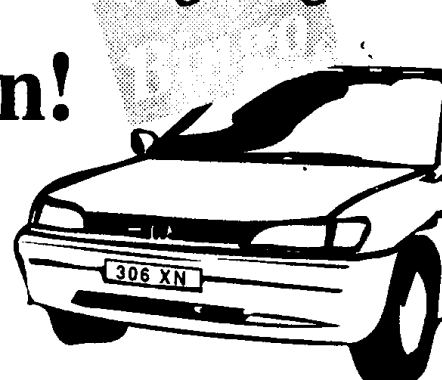
Iedere week aan prijzen plus in de extra gratis ronde de superhoofdprijs de

t.w. f 27.500,-.

Koop nu uw kaarten!

Gratis kans op de auto bij aankoop van uw Bingo kaarten.

Limburgs Dagblad

BINGO

De Limburgs Dagblad Bingokaarten koopt u bij de bekende verkooppunten. Voor informatie bel: 045-739888.

Vergoeding voor Limburgs Dagblad Bingo is verleend door de Staatssecretaris van Justitie onder no. L.O. 940-0081-0096-94

Deputé: 'Samensmelting busondernemingen keiharde noodzaak'

Fusie streekvervoerders maakt Staten ongerust

Van onze verslaggever

MAASTRICHT - De onlangs aangekondigde fusie van de Limburgse streekvervoerders VSL en Zuidoostr vervoer is de veruit beste garantie voor de kwaliteit en kwantiteit van het openbaar vervoer in de provincie op peil te houden. Die verzekering gaf gedeputeerde Michel Lodewijks aan de fracties in Provinciale Staten. Hoewel zij in overgrote meerderheid hun instemming betuigden met de samensmelting van beide autovervoerders tot de 'krachtige' Groep, gaven de fractievoorzitters aan hun vrees dat daarvoor het aanbod van onrendabele buslijnen in Limburg wel steeds sterker onder druk kan komen te staan.

De naam Bert Havenith (PvdA), Frans Degenaar (D66) en Fons van der Velden (PNL) wilden van de VVD de consequenties weten van de fusie voor de 'lijndichtheid' van de busverbindingen in Limburg. Van vooral in de gebieden die opzicht toch al kansarm zijn.

Degenaar, Havenith benadrukte in dat verband de sinds kort het ministerie ingezette ontzorging in de richting van een vrije concurrentie in het Nederlandse openbaar vervoer. Met de fusie wordt ook Hermes steeds 'merciër' zal moeten denken.

De fusie wordt stevast gewezen op de negatieve schaalvoordelen van de fusie. Maar waar die nu precies is, is me nog niet helemaal duidelijk. merkte ook CDA-fractievoorzitter Wim Hermans op.

Deputeerde Lodewijks hamerde op het cruciale belang van de handhaving van een krachtige onderneming in Limburg, volkomen hem het 'eind van een heel weg'. Daarbij wees de deputé erop dat de fusie niet de ondergang van de zich steeds terugtrekkende rijksoverheid is. Europese (concurrentie) wetgeving. „Daardoor staat het openbaar vervoer sterk onder druk”, aldus Lodewijks. De VSL één van 's lands grootste streekvervoerders was, die er partner het hoofd niet of slechts boven water zou kunnen houden. „De nu bereikte forse besparingen van met name de overkosten biedt zonder enige twijfel enorme voordelen. Ze is zelfs een noodzaak. Zwakke buslijnen die eenmaal gemakkelijker te onderhouden en aan te vullen door de grote ondernemingen. Kortom, deze fusie is in alle opzichten voordelig.”

De gerealiseerde schaalvergroting volgens de deputé in de toekomst zelfs nog een verhoging omdat de moedermaatschappij (VSN) van alle streekvervoerders al hardop denkt aan de verhuizing van vier of vijf 'mega-ondernemingen'. Die krijgen dan ieder een aantal provincies onder hun veld. „Sterker nog, er zal zelf al openlijk gesproken worden van de vorming van één nationale onderneming, naar het voorbeeld van de NS.”

Met Mastenbroek naar baron Van Voorst tot Voorst

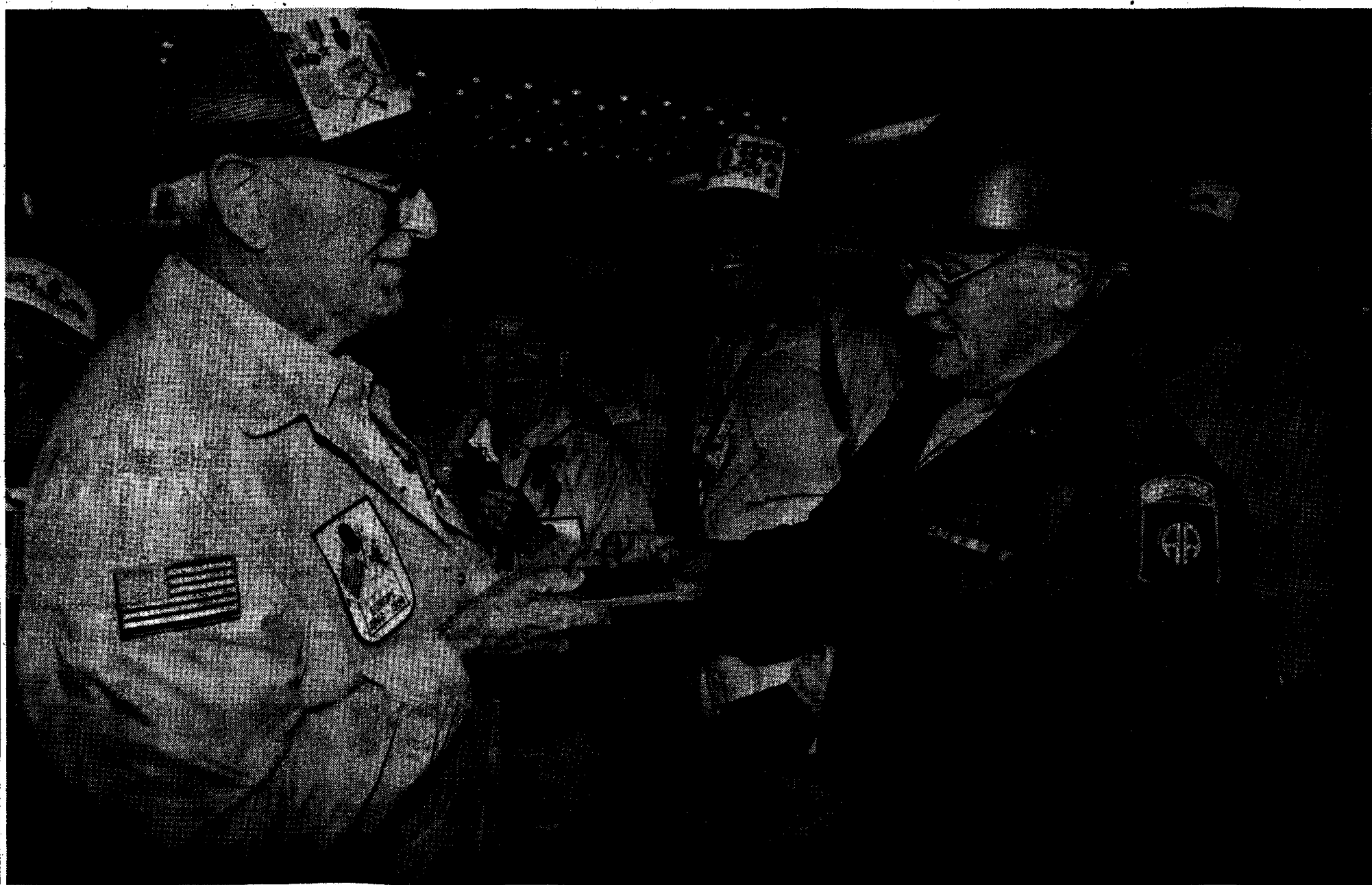
HEERLEN - Per abuis is gisteren in het bericht over de kwestie-burgemeester Vossen van de fusie van oud-commissaris van de Koningin Mastenbroek vermeld. Uiteraard gaat het om zijn voorganger baron Van Voorst tot Voorst. Hij was het die op 10 november 1993 in zijn ambtsbetreft de minister van Binnenlandse Zaken vroeg oud-burgemeester Vossen alsnog een verklaring toe te kennen ondanks de veroordeling wegens seksmisbruik.

(ADVERTENTIE)

RENE PANS
MAASTRICHT

GABRIËLGERWEG 10, Wijk 17, BOSSCHERVELD, TEL. 043-215586

Smakelijk weerzien

John Graus, rechts, overhandigt een Amerikaanse oorlogsveteraan een reep chocolade in vrijwel authentieke verpakking.

Foto: FRITS WIDDERSHOVEN

Leger-chocolade voor 'Yankees'

Vervolg van pagina 1

MAASTRICHT - De oud-strijders herkennen de chocolade in de groene verpakking direct terug. Vijftig jaar geleden zat die in het rantsoenpakket van de 30ste infanterie-divisie Old Hickory. Bij de bevrijding kreeg menig kind, dat toen nog niet wist hoe chocolade smaakte een tablet toegestapt door de Amerikaanse soldaten.

Bij hun ontvangst in Maastricht gisteravond werden de oorlogsveteranen op hun beurt getraceerd op de oude vertrouwde versnapering. Directeur Stef Vleugels van hotel Holiday Inn overhandigde de oud-strijders na een olijke toespraak de legerchocolade, die voor deze gelegenheid vervaardigd werd door de Maastrichtse chocolatier Charles Olivier. Diens schoonvader, John Graus, in Amerikaanse militair tenue aanwezig bij de ontvangst, had de originele verpakking ontdekt in het oorlogsmuseum van Eupen. Al gauw was het idee geboren er exacte kopieën van te maken. Die werden niet alleen door de enthousiaste Yankees in ontvangst genomen, maar zijn ook verkrijgbaar in de bonbonzaak van Olivier en bij hotel Holiday Inn.

Op de legergroene verpakking staat de volgende tekst: 'U.S. Army Field Ration D. To be eaten slowly (in about a half hour). Can be dissolved by crumbling into a cup of boiling water if desired as a beverage'. Vertaling: 'U.S. Army Veld Rantsoen D. Om langzaam te eten (in ongeveer een half uur). Kan opgelost worden door het te verkruimelen in een kop kokend water indien gewenst als drank'. De logo's van hotel en chocolaterie staan onder een herdenkingstekst.

Heerlenaren gaan door met werk stichting

Zonodig inschakeling rechter tegen Veldeke

Vervolg van pagina 1

HEERLEN - Henderikx is zeer boos over de behandeling door het hoofdbestuur van Veldeke. Volgens de geroyeerde voorzitter van de kring Heerlen heeft het bestuur van de Stichting voor Dialect- en cultuuronderwijs Limburg al dit voorjaar om een gesprek met het hoofdbestuur gevraagd, maar werd dat door Veldeke Limburg vooruitgeschoven. Het gesprek vond uiteindelijk op 16 juni plaats.

Daarin werd volgens Henderikx, secretaris van Dol, afgesproken dat beide partijen in goede samenwerking zouden streven naar een organisatorische opzet, waarin zij beide zouden samenwerken.

Het bestuur van Veldeke werd schriftelijk om een bevestiging van de inhoud van het gesprek gevraagd, maar in plaats daarvan rolde gisteren bij Henderikx en Robroek als donderslag bij heldere hemel het roymentsbesluit in de bus.

Henderikx en Robroek (voorzitter van Dol) vermoeden dat het bestuur van Veldeke Limburg in de stichting een lastige concurrent ziet. Dat is volgens hen niet zo. Henderikx: „Wij onderschrijven de doelstellingen van Veldeke en ontplooiën in Heerlen ook veel activiteiten. Het werk van Dol is juist een aanvulling op de activiteiten van Veldeke.”

Volgens beide Heerlenaren zijn zij al maanden fulltime bezig om de activiteiten van Dol op poten te zetten. Zij zouden al meer dan hon-

derd gesprekken hebben gevoerd met basisscholen, de Onderwijsbegeleidingsdienst (OBD) in Heerlen en gemeenten. Het is de bedoeling om in Maastricht, Landgraaf en Swalmen 'pilot-projecten' op te zetten. Bij de provincie is subsidie aangevraagd.

De OBD heeft al schriftelijk steun betuigd aan de activiteiten van Dol. En ook de Veldeke-kring Maastricht, met zeshonderd leden de grootste, heeft schriftelijk steun betuigd en laten weten deel te willen nemen aan de activiteiten van Dol. De stichting wil met fulltime-medewerkers aan de slag gaan. Robroek al 12 jaar bestuurslid van Veldeke-Heerlen - en Henderikx zullen hee dan ook doorgaan met Dol.

In de algemene vergadering van maandag en/of die van december kunnen zij hun royment bij Veldeke aanvechten. Henderikx is boos dat het roymentsbesluit pas drie

dagen voor de algemene vergadering van september is binnengevallen. „Onzorgvuldig” noemt hij dat. Henderikx zal nog dit weekende steun zoeken bij zijn eigen bestuur.

Volgens de ingeschakelde advocaat mr. E. Luijten slaan de verwijten van Veldeke Limburg inhoudelijk nergens op en is de ware reden voor het royment nog niet gegeven. Volgens de jurist heeft het hoofdbestuur alle fatsoensnormen overtreden door zonder voorafgaand overleg Henderikx en Robroek te schorsen. Veldeke Limburg heeft volgens hem in strijd gehandeld met de wettelijke vereisten van redelijkheid en billijkheid. Als het ingediende bezwaar door Veldeke wordt afgewezen, zullen Henderikx en Robroek proberen via de rechter het royment te laten vernietigen.

Voorzitter F. Walraven van Veldeke Limburg wilde gisteren geen commentaar geven op de kwestie omdat de zaak nog lopende is.

Onderzoek vermiste Somaliërs muurvast

LANDGRAAF - Het onderzoek, naar de sinds 19 augustus vermiste Somaliëse broers Mahad en Faisal Adem (13 en 14 jaar) is vastgelopen. Ook de laatste actie, het uitdelen van honderden pamfletten in de buurt van het Heerlense NS-station waar de broers uit Zeist voor het laatste zijn gezien, heeft niet geleid tot aanwijzingen over hun verblijfplaats. De twee jongens leegden bij hun oom in Landgraaf, die hen op de bus zette naar Heerlen, waar ze de trein naar Utrecht zouden nemen.

De politie heeft geen aanknopingspunt meer voor een vervolgonderzoek in Heerlen of Landgraaf. Wel wordt nog onderzocht of in het verleden vaker Somaliëse jongens zijn verdwenen in Nederland. De politie heeft daarvoor de hulp van de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) ingeroepen.

Direct nadat de vader, een uit Somalië gevluchte arts, aangifte had gedaan van de vermissing van zijn zonen, startte de politie een uitgebreid onderzoek. Een politiebericht op de televisie leverde weliswaar tientallen reacties op, maar de gouden tip zat er niet bij.

Voorwaardelijke straf geëist na brandstichting

herinneren van de gebeurtenissen. De man, die tengevolge van overmatige drankgebruik lijdt aan het syndroom van Korsakov, zat op het moment van de brand in een enorme depressie. Niet alleen dreigde hij zijn baan kwijt te raken, maar ook liep zijn hu-

welijk op de klippen. Een schuld van ruim 70 mille onder andere vanwege gokactiviteiten deed de deur dicht. P. had direct na de ontdekking van de brand bekend dat hij zelfmoord had willen plegen. Gisteren wist hij dat niet meer en zijn raadsman vond, zeer tegen de zin van de officier van justitie, dat de bekentenis aan hulpverlener niet als bewijs mocht worden gebruikt.

De rechtbank doet over veertien dagen uitspraak.

Drie jaar cel gevraagd voor 'beest op de weg'

Van onze verslaggever

MAASTRICHT/STEIN - „In zijn stoutste dromen had deze motoragent niet kunnen verwachten zo'n beest op de weg tegen te zullen komen. Alleen met een dosis geluk en veel stuurmanskunst heeft hij kunnen voorkomen dat hij deze ernstige incidenten niet kon melden.” Met die ontboezeming onderstreepte officier van justitie mr. R. Philippart gisteren de eis van drie jaar en duizend gulden boete tegen Herman S. (21) uit Meerssen, die volgens hem in juni 1993 twee pogingen deed een motoragent van de Algemene Verkeersdienst tijdens een wilde achtervolging door Stein, Geleen en Beek op een levensgevaarlijke manier van zich af te schudden. Dat lukte en S. kon aanvankelijk op de A76 bij Spaubeek ontkomen. Bij toeval kreeg de politie hem weken later weer in het vizier.

Raadsman mr. Wetzels probeerde de rechtbank in Maastricht gisteren tevergeefs te bewegen nieuwe getuigen op te roepen om te onderzoeken of de bewering van S., dat niet hij de chauffeur is geweest, te onderzoeken. Wetzels suggereerde dat met name de belastende verklaring van de ex-vriendin van S. kort nadat zij door hem ernstig was mishandeld en die tot zijn aanhouding leidde, nadere ondervraging wettigde. De rechtbank wees het verzoek af mede omdat de verklaringen van S. opnieuw afweken. In eerste aanleg had hij een zekere Eric E. als chauffeur aangewezen, maar ter zitting kwam hij op de proppen met Michel L. Deze Heerlenaar heeft de auto van S. in elk geval wel gekocht op de dag van de incidenten, maar hij bleek een goed alibi te hebben.

S., die geen rijbewijs bezit, kocht de auto op 28 juni bij een handelaar in Stein en werd kort nadien aangehouden voor een technische contro-

le. Hij volgde de motoragent weliswaar maar op het laatste moment nam de chauffeur de vlucht. Met snelheden tussen de 80 en 165 raasde S. vervolgens door het centrum van Stein, naar Geleen en Beek en tenslotte naar de autoweg. Vele weggebruikers zijn die dag in elk geval aan een ernstig ongeval ontsnapt, want de verdachte negeerde stoplichten en voorrangsborden en reed vrijwel constant links van de weg.

S. bleef ontkennen en zijn raadsman gaf aan dat er geen absolute herkenning heeft plaatsgevonden.

De rechtbank doet op 23 september uitspraak. S. en zijn raadsman zullen bij veroordeling in beroep gaan en dan in Den Bosch vrijwel zeker daar de getuigen alsnog laten horen door het Hof.

Analfabetisme in Duitsland onderschat

AKEN - Het analfabetisme in Duitsland neemt hand over hand toe en wordt door politici en wetenschappers ernstig onderschat. Dit heeft gisteren de voorzitter van het Duitse Verbond van Germanisten, Ludwig Jäger, verklaard. Volgens hem zijn er alleen al in de deelstaten van het voormalige West-Duitsland tussen de 600.000 en twee miljoen mensen die als 'functioneel analfabeet' geregistreerd kunnen worden, omdat zij hooguit hun eigen naam kunnen lezen en schrijven.

Volgens Jäger is het gebrek aan gegevens over het analfabetisme een duidelijke aanwijzing van de onderschatting van het probleem. „Tot nu toe is geen serieus onderzoek gedaan naar het analfabetisme en weten we te weinig over de oorzaken.” In Aken houdt het Germanistenverbond een vier dagen durend congres waarbij ongeveer 1.200 Germanisten worden verwacht, afkomstig uit de gehele wereld.

Euregio-politie op de fiets

VOEREN - Welgeteld 115 agenten uit de Euregio Maas-Rijn sprongen gisterenmiddag in Voeren op de fiets voor een rit van 67 kilometer door de Belgische, Nederlandse en Duitse grensstreek. Een korte stop werd gemaakt op het Drielandenpunt in Vaals. De deelnemers waren afkomstig van verschillende korpsen: marechaussee, rijkswacht, gerechtelijke politie, gemeente- of regiopolitie. Kolonel Koninckx, de bevelhebber van de rijkswachtgroep Limburg hield een vurig pleidooi voor een grensoverschrijdende samenwerking van de politiediensten en herinnerde eraan dat reeds 25 jaar geleden het eerste Euregioaal overlegplatform werd gecreëerd.

(ADVERTENTIE)

Meubelgroothandel

Reulen bu

TOEGANG VOOR IEDEREEN

Zeer grote collectie bankstellen, kasten, eethoeken, Lazy-Boy fauteuils, matrassen, spiralen en lattenbodems.

INRUIL MOGELIJK

5000 m² verkoopruimte

Maandagochtend gesloten

Donderdag koopavond

Ruim keuze in slaapkamers, o.a.:

Auping, Eastborn etc.

Heerenweg 251, Heerlen

Tel. (045) 216123

Langs grote weg

Heerlen-Brunsum

Voedsel belangrijkste reden van terugkeer naar Japan

'Vluchteling heeft hier sneller een vergunning'

Vervolg van pagina 13

KLIMMEN - Over de medewerking van de Nederlandse overheid zijn de Japanners ook al niet erg enthousiast. Een meerderheid vindt die namelijk 'lala' in die zin dat er wel 'mee te leven valt' of dat die medewerking 'niet-coöperatief' is. Veel wetten en regels krijgen ze niet goed uitgelegd. En een kwart van alle ondervraagden zegt dat zelfs elementaire informatie ontbreekt. „Ambtenaren hebben de neiging om pas op brieven te antwoorden op het moment dat je de kwestie al helemaal vergeten bent,” zegt een ondervraagde Japanner bijvoorbeeld. „Nergens in de Europese Unie doet men zo moeilijk tegenover bona fide buitenlanders als hier. (...) Een vluchteling in Nederland heeft sneller zijn vergunningen dan een Japanner.”

Japanstalige kranten, zoals de Nihon Keizai Shimbun en de Asahi Shimbun, die beide op de persen van het Limburgs Dagblad in Heerlen gedrukt worden, zijn voor veertig procent van alle Japanse ma-

nagers in Nederland de belangrijkste nieuwsbron. Enkelingen kijken naar Japanstalige satelliet-tv-uitzendingen en een te verwaarlozen percentage slaagt er in om het nieuws te volgen via de Nederlandse televisie en Nederlandse kranten.

De Japanner voelt zich hier overigens wel gelukkig. Slechts 3,4 procent van alle ondervraagde Japanners voelt zich in Nederland 'dikwijls onbehaaglijk'. Meer dan zestig procent zegt hier 'al met al' uitgesproken tevreden te zijn. Op de vraag 'op welk gebied geeft u de voorkeur aan Japan boven Nederland', antwoordt bijna veertig procent 'voedsel'. Vijftien procent antwoordt: 'op geen gebied' en veertien procent geeft de voorkeur aan Japan boven Nederland wegens de 'kwaliteit van leven'.

Met de veiligheidssituatie valt volgens de meesten echter wel te leven. Volgens de ondervraagden van Japan Info Services bv vergelijken de meeste Japanners managers hun ervaringen en de criminaliteitscijfers met die van eerdere buitenpos-

ten zoals bijvoorbeeld de VS en het Midden-Oosten. Desondanks sommen de meningen grote en kleinere verschillen op. „Er is twee maal bij mij ingebroken,” zegt een Japanner in een toelichting op de enquête. „De tweede keer greep ik de dief in de kraag. Maar in plaats van door de politie gefeliciteerd te worden, kreeg ik een uitbrander.” Een ander vroeg zich af of de schuld van 'deze verloedering' niet gezocht moet worden in het onderwijs van de kinderen 'dat moraal en religie vervangen heeft voor verafgoding van weelde'. Weer een ander houdt er wel een heel aparte visie op de politie op na: „Ik zie het politiebureau nog slechts als een kantoor waar je bewijzen krijgt, die naar de verzekeringsmaatschappij gestuurd moeten worden.”

Tenslotte vinden sommige Japanse ondervraagden de Nederlanders 'enorm egoïstisch', gaan ze 'verantwoordelijkheden uit de weg' en zijn Nederlanders 'gierig en tricky met geld'. „In winkels en restaurants worden wij, Japanners, regelmatig opgelicht. We moeten het wisselgeld altijd natellen.”

THUIS IN PROFESSIONEEL ADVIES

Als uw kinderen gaan studeren, moeten wij eens praten. Er verandert heel wat in een gezin zodra een van de kinderen op kamers gaat wonen. Ook voor uw verzekeringen heeft dat gevolgen. Want hoe zit het met de inboedel? De aansprakelijkheid? De ziektekosten?

financieren
sparen
verzekeren
pensioenen
hypotheek

De verzekeringsadviseur van de Iltb Boerenbond weet het antwoord op al uw vragen. Hij informeert u bijvoorbeeld graag over de speciale studentenverzekering. Een compleet pakket zekerheid, afgestemd op de smalle beurs van de jonge geleerde. Kom maar eens praten.

AGENDA Provinciale Staten

vergadering 16 september 1994

Provinciale Staten van Limburg vergaderen op vrijdag 16 september 1994 om 10.00 uur in de Statenzaal van het Gouvernement, Limburglaan 10 te Maastricht. De vergadering is openbaar: iedereen kan de beraadslagingen dus vanaf de publieke tribune volgen.

Op de agenda van deze vergadering staan o.m. de volgende onderwerpen:

Voorstel tot uitvoering Akkoord Decentralisatie Impuls en herschikking in de Welzijnssector

Wijziging Subsidie-verordening Welzijn i.v.m. de vaststelling van de vervolgnota Emancipatiebeleid provincie Limburg

Advisering over Limburgse aanvragen voor opnemings in het Plan van Scholen 1996-1998

Overdracht aan het Zuiveringschap Limburg van alle bevoegdheden t.a.v. zwemgelegenheden in oppervlaktewateren

Verordening geldelijke voorzieningen Staten- en Commissieleden

Vaststelling statuten van de op te richten Stichting Waardevol Cultuurlandschap Midden-Limburg

Ontwerp-Beleidsvisie Zorg voor mensen met een verstandelijke handicap

Instemming met de fusie tussen N.V. Verenigd Streekvervoer Limburg en Zuidooster Autobusdiensten N.V. tot Hermesgroep

Evaluatie Stichting VVV-Limburg 1991/1994

Voorstel met betrekking tot de verantwoording van kredieten t.b.v. gerealiseerde wegenwerken 1993

Provinciefondsuitkeringen 1994 en 1995

De volledige agenda is voor bezoekers van de statenvergadering ter plekke beschikbaar. Deze agenda ligt overigens met alle bijbehorende stukken ter inzage in de bibliotheek van het Gouvernement.

Provincie Limburg

OPRUIMING BIJ IJ VAN SLOUN TOT 50% OP KWALITEITSMEUBEL

o.a.	van	VO
Hülsta	slaapkamer	f 12.104,-
Driftmeier	slaapkamer	f 9565,-
Elve	slaapkamer	f 9910,-
Treco	slaapkamer	f 6390,-
Stallmann	schuifkast	f 1700,-
Moser	slaapkamer	f 12.026,-
Hülsta	wandkast	f 7848,-
Hülsta	dressoir	f 3041,-
Hülsta	wandkast	f 9175,-
Hülsta	wandkast	f 6990,-
Hülsta	wandkast met vitrine	f 10051,-
Musterring	wandkast	f 7527,-
Laauser	3+2-zits leder	f 8622,-
Laauser	3+2-zits stof	f 5839,-
Musterring	3+2+1 leder	f 10187,-
H.F. Style	3+2-zits leder	f 9260,-
Musterring	3+2-zits leder	f 7495,-
M. Tyler	2,5+1+1 stof	f 8976,-
Gealux	fauteuil leder	f 2475,-
Rego	3+2+1 mohair	f 6990,-
Luxor	2,5+1+1 stof	f 7145,-
Muylaert	kasteelbank leder	f 5890,-
Finkeldei	fauteuil + hokker stof	f 4039,-
Rego	fauteuil stof	f 2390,-
De Puydt	Toog/vitrinekast	f 7214,-
De Puydt	dressoir	f 3434,-
Charm Classic	toogkast	f 12.490,-
De Puydt	buffetkast	f 7430,-
De Puydt	spindekast	f 6042,-

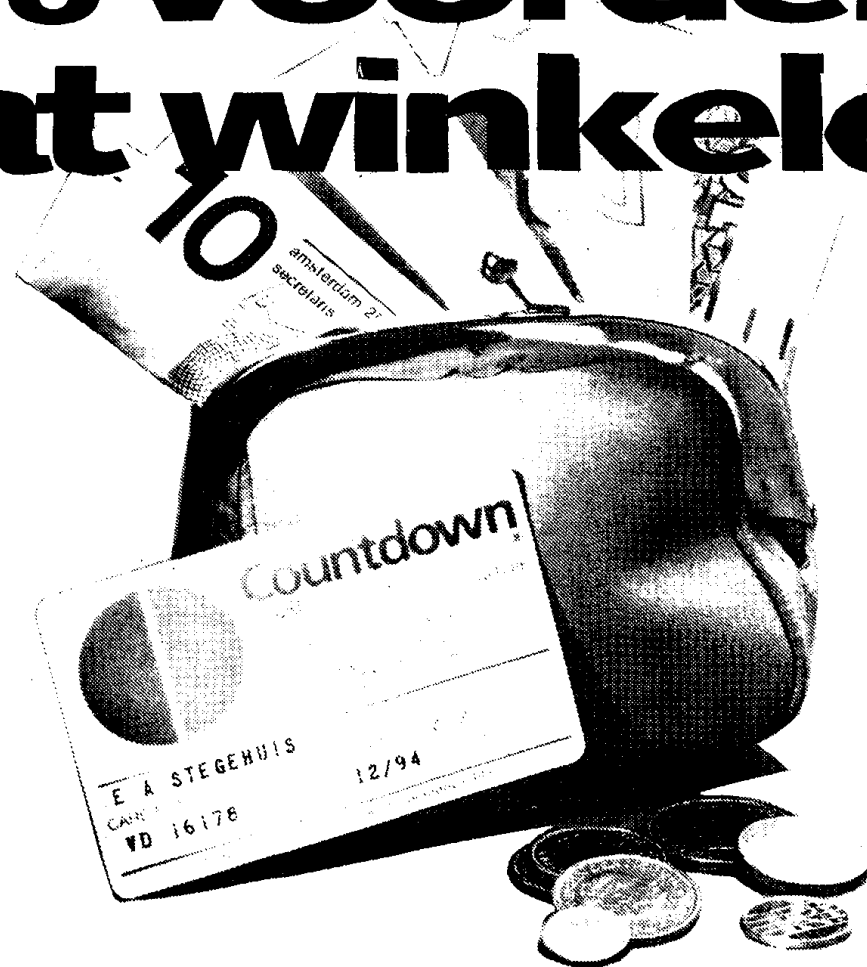
Dit is een kleine greep uit onze aanbieding, er is veel meer.

IJ van sloun interieur
van sloun SLAAPADVIES

SITTARD Industriestraat 4 Industriestraat 23
VALKENBURG Elke zondag geopend van 13.00-17.00 uur
VALKENBURG Reinaldstraat 1 Nieuweweg 2-6

In Limburg is er maar één krant, die zijn vrienden tot 20% voordeliger laat winkelen.

Met de speciale Countdown Card krijgt u maar liefst 10 tot 20% korting bij zo'n 60.000 winkels en gelegenheden in binnen- en buitenland. Alleen al in Limburg gaat het om meer dan 400 adressen: Van kado-winkels tot CD-shops... Van modezaken tot musea... En van restaurants tot rijsscholen. U Kunt deze waardevolle Countdown Card nu voor slechts f 10,- per jaar (normaal f 42,50) ontvangen. Hoe? Door meteen de onderstaande bon in te vullen en 'm vandaag nog aan ons op te sturen. Dan wordt u gratis lid van de Vereniging Vrienden van het Limburgs Dagblad. En heeft u uw persoonlijke Countdown Card plus de Countdown Voordeelgids voor Limburg al binnen drie weken in huis.

Ja, ik wil die korting.

- ☐ Ik word lid van Countdown. Ik ben al Vriend van het Limburgs Dagblad, dus stuur mij de Countdown Card plus gids voor maar f 10,-.
☐ Ik word lid van Countdown. En ik meld mij hierbij ook aan als lid van de vereniging 'Vrienden van het Limburgs Dagblad'. Daarom ontvang ik de Vriendenpas geheel gratis en de Countdown Card plus gids voor f 10,-.
☐ Ik word alleen lid van Countdown. Stuur mij de Countdown Card plus gids voor f 42,50.

x aankruisen wat van toepassing is

Hierbij macht ik Countdown Benelux in Weesp om éénmalig het hierboven aangekruiste bedrag van mijn bank/girorekening af te schrijven.

Naam zoals ik die op de card wens te zien _____

Voorletters: _____ M/V Geb.datum: _____

Straat: _____ Huisnr.: _____

Postcode/Plaats: _____ Telefoonnummer: _____

Rekeningnummer: _____ (Stortingstermijn 30 dagen) Handtekening: _____

Stuur deze bon in een envelop zonder postzegel naar:
Vereniging Vrienden van het Limburgs Dagblad/Countdown,
Antwoordnummer 4072, 6400 VG HEERLEN

DIT ZEGT NIETS OVER
CULTURELE INTERESSE

033-753344

THEATER OF MUSEUM? GEHANDICAPTEN DOEN NET ZO GOED MEE

Belangstelling voor centrale fokveedag daalt

Sef en Wim houden eer van Zuid-Limburg hoog

DOOR JAN VAN LIESHOUT

VALKENBURG - Zwartbont-fokkers uit Midden- en Noord-Limburg steken de Zuidlimburgers naar de kroon. Gisteren, op de 58ste centrale fokveedag voor zwartbonten in Valkenburg-Houthem, werd Bos Upgo van de gebroeders Bas en Theo Engelen uit Helden-Grashoek Limburgs kampioen van de jongere koeien (vaarzen) en Gretha 10 van Jan Bloemen uit Vredepeel kampioen in de middenklasse. Het is de categorie van koeien die twee tot drie keer hebben gefokt.

Jef Kallen en Wim Heitzer uit Noorbeek, die sinds 1972 een maatschap vormen, lieten er evenwel geen twijfel over bestaan dat zij nog altijd tot de absolute top behoren. Hun koe Lampe bleek andermaal de beste koe van de oudere koeien. De uit Duitsland afkomstige koe was eerder in 1992 Limburgs kampioen. Vorig jaar werd ze reserve-kampioen. De 7-jarige koe

geeft per jaar ruim 9.000 liter melk van uitzonderlijke kwaliteit.

Behalve de titel bij de oudere koeien behaalde de maatschap Kallen-Heitzer ook drie 1-a-premies. Dat is de hoogste onderscheiding in een rubriek. Daarnaast ook de 1-a-premie in de rubriek 'eigenaarsgroepen van vier stuks' voor bedrijven van meer dan zestig koeien.

In de categorie 'eigenaarsgroepen van vier stuks' voor bedrijven met minder dan zestig koeien kon het kokette kwartier van de maatschap Brands uit Lemiers de jury meer behagen dan het vieraal van de maatschap Brands uit Valkenburg.

In de rubrieken 'eigenaarsgroepen met drie stuks' triomfeerden Jan Ubachs uit Schinnen en Emile Houtvast uit Gulpen.

Het is merkbaar dat de veestapel aan het inkrimpen is en dat er melkveeouders afhaken. Waren er vorig jaar nog 48 inzenders

met 187 koeien, gisteren waren er slechts 33 met 143 runderen. Een van de ingeschreven fokkers moest verstek laten gaan, omdat op zijn bedrijf koeiegriep was uitgebroken.

Het gevaar voor insleep van ziektes door deelname aan een fokdag is, volgens de voorzitter van het stichtingsbestuur, Emile Houtvast, een van de belangrijkste redenen waarom fokkers het laten afweten. „De export van Nederlands fokvee is momenteel gigantisch. De vraag is groter dan het aanbod. Daardoor worden hoge prijzen betaald. Ze variëren van 2.500 tot 4.000 gulden voor drachtige pinken.”

Een andere reden voor de tanende belangstelling ziet Houtvast in de opleiding. „Jongeren wordt geleerd zich zakelijker op te stellen. Mede daardoor zijn zij minder gevoelig voor nostalgie dan ouderen. Anderzijds bieden fokdagen de mogelijkheid tot vergelijking; behoeven keuringen melkveeouders voor bedrijfsblindheid.”

● Wim Heitzer (links) en Jef Kallen uit Noorbeek met de koe Lampe, die gisteren in Valkenburg-Houthem op nieuw Limburgs kampioen werd.

Foto: FRITS WIDDERSHOVEN

Niet alleen het aantal deelnemers, maar ook het aantal toeschouwers was beduidend minder dan voorgaande jaren.

Mogelijk was de regen van invloed.

Als reserve-kampioenen werden gelauwerd: Margriet 21 van Henk Engelen uit Meijel bij de vaarzen; Koba 2 van Jo Lancokohr uit Heerlen in de middenklasse en Bella 4 van de maatschap Wiel en Bert Maessen uit Wijlre bij de oudere koeien.

Een 1-a-premie behaalden: maatschap Van Bakel, Vredepeel; maatschap Brands, Lemiers; Bas en Theo Engelen, Grashoek; Emile Houtvast, Gulpen 3x; maatschap Horsmans-Lubbers, Ulestraten; Gerrie van Hoven, Cadier en Keer 2x; maatschap Sef Kallen en Wim Heitzer, Noorbeek 3x; Jo Lancokohr, Heerlen; maatschap Maessen, Wijlre; Pierre Pennings, Doenrade; maatschap Schillings, Voerendaal en Jan Ubachs, Schinnen.

'Duitse stroom voelt niet anders dan Nederlandse'

Vaktermen barrière bij ruil techniek-leerlingen

DOOR JACO MEIJER

ESCHWEILER - Je moet maar niet weten dat de juiste Duitse term voor vermogenslektricititeit, Leistungselektrizität is. Of dat een Nebenschlußmotor als Nederlandse equivalent shuntmotor heeft. Door dergelijke verschillen in vaktermen valt het voor leerlingen elektrotechniek uit beide landen niet mee om elkaars lessen te volgen.

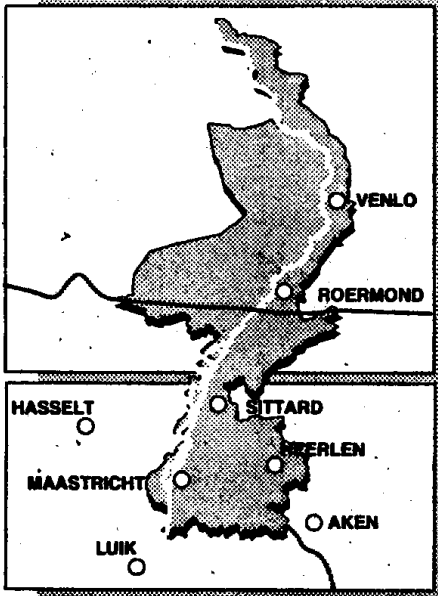
Het Technisch College Heerlen en de Berufsbildende Schulen des Kreises Aachen in Eschweiler consteelden dit gistermiddag tijdens een evaluatie van een eerste uitwisselingsweek van een klas leerlingen. Het initiatief is onderdeel van het door de Europese Unie gesubsidieerde Eureka-project, dat inzicht moet bieden in beroepskwalificering in de Euregio.

Een halve eindexamenklas van het Technisch College heeft vijf dagen in Heerlen de lessen gedeeld met een gehalveerde groep leerlingen uit Eschweiler. De beide andere helften van de klassen volgden samen het lesprogramma in Duitsland. Komende week worden de rollen omgedraaid. Het plan ontstond geheel toevallig toen vertegenwoordigers van beide scholen tijdens een Euregiole bijeenkomst naast elkaar kwamen te zitten en aan de praat raakten.

Enthousiast

Ondanks de geconstateerde taalproblemen waren zowel leerlingen als docenten gisteren bijzonder enthousiast over de voorbije dagen. „Overal in de Euregio hoor je wilsverklaringen om samen iets te ondernemen, waar in

over de grenzen

Enkele Heerlense leerlingen die de lessen in Eschweiler volgden, toonden zich aangenaam verrast door het Duitse onderwijssysteem. De Berufsbildende Schulen bieden de combinatie van leren en werken die in Nederland alleen in het leerlingwezen voorkomt. Vrijdags technisch mbo-onderwijs zoals op het Heerlense college bestaat niet of nauwelijks in Duitsland. Een paar dagen gaan de jongeren naar school en een paar dagen werken ze.

De Heerlense jongeren gingen daarom donderdag op bezoek bij de firma Rheinbraun in Eschweiler en gisterochtend bij Dalli in Stolberg, waar de Duitse leerlingen hun ervaring opdoen.

„De Duitse jongeren zijn als ze hun studie af hebben helemaal vertrouwd met het bedrijf. Ze zouden zo aan de slag kunnen, terwijl wij in Nederland een veel meer theoretische achtergrond hebben als we van school komen en moeilijker de aansluiting met bedrijven vinden,” aldus een Heerlense deelnemer.

Zowel projectleider Manfred Hahnens namens de school in Eschweiler als een vertegenwoordiger van de Kreis Aachen spraken de wens uit dat Duitse leerlingen meer mogelijkheden krijgen om – op vrijwillige basis – een cursus praktisch Nederlands te volgen. Nu bestaat dat aanbod eenvoudigweg niet. En met wat meer kennis van de Nederlandse taal ligt nog een grootse toekomst in het verschiet, zo griffelden diverse aankomende elektrotechnici, want: „Nederlandse stroom voelt beslist niet anders aan dan Duitse elektriciteit”.

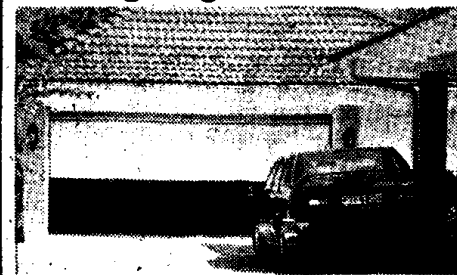
Verrast

De directeur van de Berufsbildende Schulen in Eschweiler benadrukte dat de Euregiole arbeidsmarkt op papier geen grenzen meer kent, maar dat die obstakels in de praktijk nog wel bestaan. Verschillen in voorkeuren, emoties tussen volken en taalbarrières moeten nog worden weggewonnen.

(ADVERTENTIE)

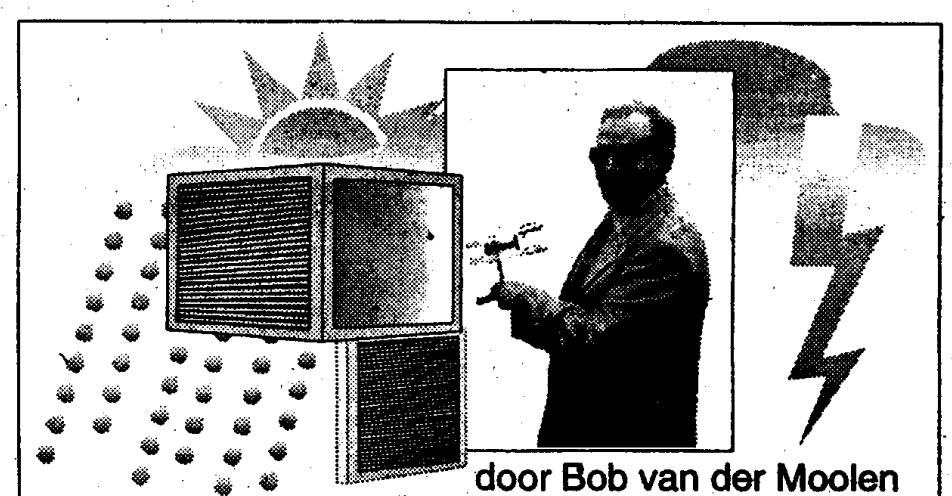
NO 1 IN EUROPE

CRAWFORD
garagedeuren

ALKUBOUW NUTH
SHOWROOMS: DORPSTRAAT 7
INFO 045 - 241917

limburgs weerhoekje

door Bob van der Moolen

Sombere start september

Van enige voortzetting van fraai nazomerweer, waar begin september toch om bekend is, is tot nu toe weinig terecht gekomen. Wel gaven de thermometers in Limburg temperaturen aan boven de 20 graden (warme dagen). Het totaal aantal warme dagen kwam daarmee op 105. Dat zijn er meer dan in 1993. Het aantal warme dagen zal nog oplopen omdat ze tot in oktober kunnen voorkomen.

In de eerste week van de herfstmaand werd het met de dag duidelijker dat de zomer definitief afscheid heeft genomen. De zon heeft zich na maandag niet of nauwelijks meer laten zien, waardoor het niet alleen uitermate somber was, maar waarbij tevens de dagelijkse maximumver onder normaal bleven. Middagtemperaturen van soms nauwelijks 15 graden waren we na 4 juni niet meer gewend. Uitermate wisselvallig weer stond geprogrammeerd waarvan het scenario werd geregisseerd door een echte herfstdepressie (zeer lage barometerstand) en met IJsland als typische herfstpositie.

Met de regelmaat van de klok worden randstoringen naar West-Europa gediregeerd, die bijna elke dag hun lading als regen over ons loslaten. In de afgelopen week viel met 35 tot 40 mm al de helft van de normale hoeveelheid neerslag voor de hele maand september. Vandaag en morgen wordt typisch herfstweer verwacht. Naast buien staat er dan ook veel wind en lage temperaturen die het herfstweer nog extra guur accentueren.

Storingen

De tv-weerman heeft het herhaaldelijk over allerlei storingen gehad, die het weer in negatieve zin hebben beheerst. Vrijwel iedere dag had hij het onder meer over randstoringen. Dat zijn storingen die, soms op grote afstand, rond de 'moederdepressie' draaien. Deze zijn vaak behoorlijk actief, hebben een omvangrijk regengebied en vaak ook veel wind in hun bagage. Naast randstoringen wees hij ook op het bestaan van 'troggen en golfvormige storingen' die eveneens vaak van veel neerslag vergezeld gaan.

In de afgelopen week passeerden dergelijke storingen waarin actieve regengebieden tot onze omgeving wisten door te dringen. Afgezien van het mistroostige karakter van het weer zijn het, werkend gezien, door de moeilijke voorspelbaarheid toch interessante ontwikkelingen. Onrustige barometers zijn meestal de voorbode van een dergelijke weersontwikkeling. Fronten markeren zachte en koudere luchtsoorten, waarin onder bepaalde omstandigheden de warme lucht de frontlijn wat weet op te tillen en de neiging heeft in de koude lucht te dringen. Zo ontstaat een 'golf' die geflankeerd wordt door een warmtefront aan de voorzijde en een koufront aan de achterzijde.

Het gedrag van dergelijke storingen, die snel in activiteit kunnen toenemen, is voor meteorologen moeilijk te voorspellen. Een 'trog' is weer een ander gedeelte van een storing. Het is een langgerekt gebied van lage luchtdruk, waarin de wind vaak sterk toeneemt.

De lucht in een trog is eveneens onstabiel van opbouw en de neerslag heeft meestal een sterk buig karakter. Kenmerkend is verder een markante ruiming van de wind na de passage en door flinke luchtdrukdalingen ervoor en sterke luchtdrukstijgingen er achter. Bezitters van een goede barometer kunnen dit verschijnsel soms op de voet volgen, omdat 'sprongen' van 4 millibar (naar onder en naar boven) in korte tijd mogelijk zijn.

weerspreuk:

'Is de lucht zo geschud als een vis zeker dat er heel gauw regen is'

Anonieme brieven schetsen duistere rol ex-directeur

Vervolg van pagina 1

HEERLEN - In de anonieme brieven wordt gesuggereerd dat ondernemingsraadvoorzitter Saadane, (voormalig) productiedirecteur Huberts en ex-topman Deleyme samenspannen teneinde de huidige NedCar-bestuursvoorzitter Frans Sevenstern en zijn staf van de troon te stoten. Deleyme, die tegenwoordig nog commissaris van NedCar is, zou daar een heel speciale reden voor hebben. Vlak voor hij op 1 januari 1992 opstapte als bestuursvoorzitter van NedCar zou Deleyme ervoor hebben gezorgd dat het dochterbedrijf Volvo Car uit Truiden (VCST) werd verplaatst aan de Begemann-groep. Joep van den Nieuwenhuijzen, volgens de anonieme briefschrijver kreeg Begemann tegen zijn gunstige voorwaarden de naamse versnellingsbakkenfabriek in handen. VCST was en is een zeer rendabel bedrijf. Later zou Begemann Deleyme met geld hebben beloond, aldus de schrijver. Waar hij die bewering op baseert, is niet duidelijk. Vast staat wel dat Deleyme in hetzelfde jaar een plaats kreeg in de directie van Begemann.

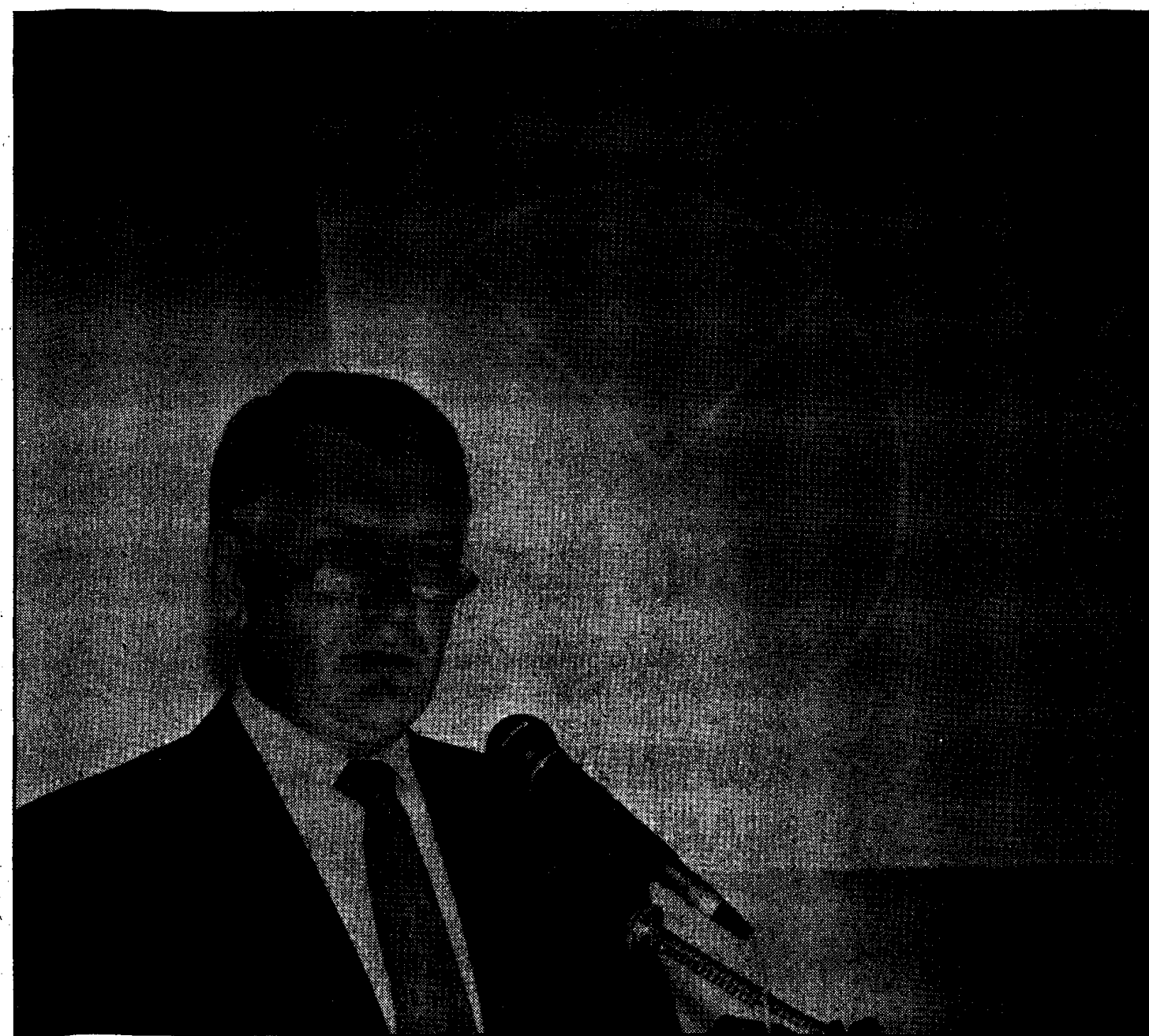
De duistere briefschrijver handelt de theorie dat Deleyme wil voorkomen dat deze gang van zaken naar de pers uitlokt. Deleyme zou daarom handig gebruik maken van de controverse tussen de ondernemingsraad en de NedCar-staf om enkele managers die destijds de verkoop van VCST van nabij hebben begeleid, en dus 'te veel weten', te lozen. Aangezien Deleyme nog steeds deel uitmaakt van de raad van commissarissen van NedCar, verkeert hij in een uitermate moeilijke positie om zijn verhaal door te drukken. Deleyme is bovendien 'vertrouwenscommissaris' van de ondernemingsraad.

Volgens de scribent heeft Deleyme de OR voor zijn karretje gespannen om van de stafmanagers af te komen. De briefschrijver meent ook te weten dat Deleyme zijn opvolger Sevenstern het succes niet gunt om NedCar uit de rode cijfers te tillen.

De geheimzinnige briefschrijver beweert verder dat de NedCar-directie al 'topadvocaaten' heeft ingeschakeld om OR-voorzitter Saadane te ontslaan, kennelijk omdat hij ervan wordt verdacht Sevenstern dwars te zitten. Dat ontslag zou vooral onder druk van de Japanse aandeelhouders gebeuren, die bang zijn dat het Bornse gekraakel nadelig uitwerkt voor hun Mitsubishi, die straks in Born van de persen rolt. De tweede brief verhaalt vervolgens over het lekkere leven van de 23 ondernemingsraadleden, waarvan er niemand werkte. Ze maakten volgens de scribent 'snoepreisjes' naar Amerika en Japan. Hun cursussen mondden uit in feestjes, ze brachten een bezoek aan de Mitsubishi-fabrieken in Japan deels dronken door en beledigden de Japaners daarbij 'tot op het bot', zo meldt het pamflet.

Ook voormalig productiedirecteur Huberts moet het ontgelden. Hij zou een 'duivelspact' met de OR hebben gesloten om Sevenstern te lozen en zelf de troon te beklimmen. Om zichzelf populair te maken, zou Huberts alle fratsen van de ondernemingsraad hebben geaccepteerd. Huberts is inmiddels al een half jaar geleden vertrokken naar de Waterleidingmaatschappij Limburg.

De briefschrijver concludeert dan ook dat de samenzwering tegen Sevenstern niet gelukt is. De aandeelhouders hebben volgens hem of haar allang in de gaten dat Sevenstern 'de Augiasstal'

inderdaad opruimt en NedCar weer levensvatbaar krijgt.

Ondernemingsraad-voorzitter Saadane toonde zich gisteren hevig verontwaardigd over de brieven. Er staat volgens hem grote onzin in. Hij ontkent stellig samen te zweren met Deleyme en

Huberts. „Mijn belangrijkste doel is te zorgen voor rust in deze tent. Daarom moet de slechte relatie met de leiding juist verbeterd worden,” aldus Saadane. Op NedCar-burelen werd gisteren naarstig gezocht naar de geheimzinnige schrijver van de gewraakte brieven. NedCar-com-

missaris en tevens Begemann-directeur Deleyme wilde geen commentaar geven op de beschuldigingen. De perswoordvoerder van Begemann verklaarde gisteren wel dat het 'absolute onzin' is dat het Begemann-concern Deleyme achteraf heeft beloond voor de VCST-deal.

TENNISCLUB BRZ BEEK

opzeld per 1 oktober 1994

HOOFDTRAINER

In het bezit van diploma A + B. Wij zijn een vereniging met ca. 500 leden, waarvan 150 jeugdleden. Het aantal lessen in de winter is ca. 15 en in de zomer ca. 25.

Schrijf uw sollicitatie voor 14 september met curriculum vitae aan: LTC BRZ Beek, Postbus 74, 6190 AB Beek. Tel. inschrijvingen van S.v.Niepoort tel. 046-374181, na 19.00 uur.

BV Administratiekantoor

EARLY

is gevestigd in Goirle (bij Tilburg) en is al ruim 13 jaar actief op de markt van het midden- en kleinbedrijf.

Wij hebben ook een aantal klanten in het zuiden van Limburg. Om de service aldaar te waarborgen wordt momenteel een filiaal aldaar opgezet.

Voor dit kantoor zoeken wij iemand die aan de volgende eisen moet voldoen:

- enthousiaste partner die een deel goodwill over-

Kansen in tijdelijk werk

Administratief medewerker m/v

Beschikt u over een afgeronde MEO A-opleiding en ligt uw leeftijd tussen 20-25 jaar, dan hebben wij een leuke baan binnen een bedrijf met toekomstmogelijkheden. U gaat zich bezig houden met de creditrekeningen en u verzorgt de administratieve ondersteuning van de productielider. U bent fulltime beschikbaar en beschikt over relevante werkervaring. U wilt een commerciële organisatie. Informeer bij: Ede. Heijer, tel. 046-373030, 2e Landmark, Singel 100, 2512.

stichting
Verpleeghuis
Landgraaf

Verzorgingsstehuis
voor bejaarden

De Dormig

BEJAARDEN CENTRUM HEEREVELD

De Stichting voor Verzorging en Verpleging Landgraaf (SVVL) heeft onder haar beheer een verzorgingshuis en een op korte termijn in gebruik te nemen verpleeghuis van 90 bedden (waarvan 60 bedden voor psychogeriatrische patiënten). Het verzorgingsstehuis De Dormig biedt plaats aan 110 bewoners. De Stichting Bejaardencentrum Heereveld exploiteert eveneens een verzorgingshuis in de Gemeente Landgraaf en biedt plaats aan 144 bewoners. Beide verzorgingshuizen kennen subadiële projecten voor psychogeriatrische en somatische zorg, 24-uurs dagverzorging.

In 1994 zullen het verpleeghuis Landgraaf en verzorgingsstehuis De Dormig worden geïntegreerd in één zorgcentrum t.g. organisatie voor verzorging en verpleging.

De leden van SVVL beschikken over een technisch, administratief, een economisch, directie en medische afdeling en een

[illegible]

schrijnlijke sollicitatie graag binnen 14 dagen
aangemoet. U kunt deze richten aan het College van
Gedeputeerde Staten, L.v.v. de directeur van de
Stafgroep Personeel en Organisatie, Postbus 5300,
6202 MX Maastricht, of de afdeling van het
vacaturenummer 983008 of het hier op aanwijst.

Voor informatie over deze functie kunt u zich
wenden tot de heer drs W.J.M. Frederix, hoofd van
het College van Gedeputeerde Staten, telefoon 043-887330.

Vrijwillige sollicitanten worden niet in aan-
merking genomen. De afsluiting van de sollicitatie
procedures. De afsluiting van de oproeping is
afhankelijk. De afsluiting van de oproeping is
afhankelijk.

In de laatste fase van de procedure zal een
persoonlijke selectie van het bureau worden
ingeroepen. Het is een psychologisch onderzoek dat
de procedure van het bureau.

**DE PSYCHOLOGIE MAAKT NIET
DE FOUTEN**

Heerlen, Akerstraat 26.

te

de randstad uitzendbureau

77915

---

bakker	officieel importeur van
ramen	
	europlast

de Opleiding landbouw, wordt van functionele en ethische opstelling vereist met betrekking tot het realiseren van een professionele samenwerking en het ontwikkelen van een complementair aan elkaar gericht ouderenteleed.

Functie-eisen

Een academisch werk- en denkniveau, bijvoorbeeld blijkend uit een relevante universitaire opleiding op het vakgebied, zoals bijvoorbeeld bedrijfskunde, dan wel een hogere beroepsopleiding in een op patiëntenzorg gerichte discipline.

st. 045-3111131, die per 1 juni 1995
er penstoen gaat.

Solliciteren
Sollicitatenden worden verzocht binnen
twee weken na bekendmaken van deze
vacature hun schriftelijke sollicitaties te
sturen aan de heer ds. J. Vrancken,
secretaris van het bestuur van de Stichting
Verzorging en Verpleging Landgraaf,
Wintbergweg 5, 6371 XD Landgraaf.
Bij vermelding van vacatuurnr. 94.089
en psychologisch onderzoek kan deel uit
maken van de selectieprocedure.

zoeket ook kennis terzake van de bouw van

allround monteurs

- ervaring in vloerindrag
- in het bezit van rijbewijs B-E

Sollicitaties sollicitaties binnenv. 14 dagen
verderaan:
Rijkman Huisman, Veldweg 27
3821 HJ, Nieuw-Wechters, T. 0174 610 801

**WIL JE
WIL JE
WIL JE**

Grandorama

KEUKENFOLIO

De grootste keukenorganisatie, met 40
aangesloten in Nederland, zoekt voor haar
versterking een ambitieuze

KEUKENVERKOPER/ FILIAALLEIDER

Functieomschrijving:
• een ervaren keukenverkoop
• aansluitend op filiaalmanagerfunctie
• bezit rijbewijs B-E
• goede kennis van de markt

Wij bieden u:
• goede honorering
• uitstekende werktoeslag

Geïnteresseerden dienen hun schriftelijke
sollicitaties, binnenv. 10 dagen, te richten aan:
Grandorama Keukens Hoensbroek
i.s.v. mev. T. Meenen
Corr. adres postbus 1042, 6160 CB Geleen

[illegible]

Tien weken op rij is de jackpot in de Duitse *Lotto am Samstag 6 aus 49* niet 'gekraakt'. De hoofdprijs is voor de gelukkige die zes getallen goed plus het laatste cijfer op het deelnameformulier goed heeft. Deze extra hoofdprijs blijft wekelijks groeien en is voor de trekking van vanavond om 19.52 uur op Duitsland 1 opgelopen tot een recordbedrag van vijftig miljoen gulden. Die vette pot leidt ook in Nederland tot een massale toename van het aantal spelers. De *Annahmestellen* vlak over de grens kunnen de Lotto-hysterie amper de baas. Bij Doris en Uwe Kischlat is het de laatste twee maanden een gekkenhuis. Zij verwerken wekelijks handmatig duizenden formulieren in hun zaak aan de Horbacherstraße 90 in Richterich.

in het nieuws

DOOR HANS ROOIJAKKERS

RICHTERICH - 'Es geht weiter, 42 Million Mark im Topf' hebben de Kischlats begin deze week met grote letters op de etalageruit van hun winkeltje gekalkt. Het aannemen en de verdere verwerking van de Lotto-formulieren zijn voor het Duitse echtpaar al achttien jaar de belangrijkste bron van inkomsten. Zeker de laatste maanden is de verkoop van sigaretten, koffie, snoep en tijdschriften slechts 'bijzaak'.

Sinds de jackpot niet is gevallen stijgt wekelijks het aantal nieuwe klanten. "Sommige mensen moeten wij zelfs nog uitleggen waar zij de zes kruisjes moeten invullen. Zelfs opa's en oma's, die hun hele leven nooit een gokje hebben gewaagd, zijn overstag gegaan." Als extra service gaat de Lotto-winkel van Kischlat 's morgens reeds om kwart over zes open. Vrijdagavond, precies om half zeven, gaat het laatste wedbiljet voor de zaterdag-trekking door de registratiemachine.

Doris Kischlat: "Wil je klanten binden, dan moet je die mensen op hun wenken bedienen. Mensen die heel vroeg naar het werk moeten en 's avonds geen tijd hebben, komen eerst de Lotto-formulieren brengen. Dat is zo in de loop der jaren gegroeid en het is lonend."

De goklust is door de hoogte van de jackpot drastisch toegenomen. In week 31 bereikte de zaterdag-lotto een inzet van 131 miljoen DMark. Vorige week, in week 35, is 342 (!) miljoen DMark ingelegd. Vandaag wordt volgens insiders de 400 miljoen-grens bereikt.

Hoeveel Nederlanders er wekelijks 'over de grens' meespelen, is nooit exact te achterhalen omdat een speler niet verplicht is zijn (echte) naam in te vullen. Voor het innen van een prijs is geen legitimatieplicht verplicht. Feit is wel dat bij Kischlat een op de drie spelers een Nederlander is. Uwe Kischlat: "De kopie van het formulier dient als bewijs. Veel mensen vullen geen naam in, omdat zij anoniem willen blijven. En dat is eigenlijk ook het beste".

Ongemerkt miljonair worden én blijven, is voor sommige mensen echter een probleem. "Normaal gesproken weet ik nooit of iemand zes goed heeft. In de zaak wordt tot en met vijf uitbetaald. Winnaars van hoofdprijzen worden rechtstreeks door het hoofdkantoor in Münster benaderd. Daar komt geen tussenpersoon aan te pas. En zo hoort dat ook. Toch zijn er mensen die hun mond niet kunnen houden. Vorig jaar heeft een 55-jarige alleenstaande man hier uit Richterich anderhalf miljoen Mark gewonnen. Hij vertelde het goede nieuws tegen iedereen in het café. Meteen daarna heeft hij ons dorp verlaten en op Bali een huis laten bouwen. Volgens de laatste ansichtkaart gaat het prima met hem. Hij heeft daar enkele rijstvelden gekocht en arbeiders zijn er eindelijk in geslaagd stroom in zijn huis aan te leggen... Die man heeft, mits hij geen waandeën krijgt, zijn hele leven zeker geen financiële zorgen."

Officier van justitie mr. L. Ummels is ook een van de nieuwe klanten. Na enig spelutleg vult hij meteen een formulier voor vijf weken in. Wat Ummels zou doen met 50 miljoen gulden?

Lotto-hysterie door jackpot van 50 miljoen gulden

'Zelfs opa's en oma's zijn overstag gegaan'

● Uwe Kischlat doet goede zaken zeker nu de jackpot van de Duitse Lotto al tien weken niet is gekraakt.

Foto: FRANS RADE

Lachend: "Stoppen met werken. En verder. Ehhh, nu ik er zo over nadenk. Ik denk dat ik dan een echt probleem heb..."

Joze Janszen uit Aken weet het

wel. "Een eiland kopen, een paar hotels laten bouwen en verder je hele leven-rentenieren."

Een Heerlense vrouw, die liever anoniem blijft, heeft een andere

opvatting. Alsof zij op de vraag was voorbereid. "Een paar weken naar Aruba op vakantie. Daarna een nieuwe Fiat Panda kopen, mijn kinderen ieder enkele miljoenen geven, de hypotheek van het huis aflossen. En voor de rest. Gewoon blijven werken en verder geen buitensporige dingen doen."

Een voorval van de afgelopen

dagen laat Uwe Kischlat niet los. "Ongeloflijk. Begin deze week had ik een klant uit Amsterdam. Hij was, louter gelokt door de enorme jackpot, met de trein naar Heerlen gereisd. Door een taxichauffeur heeft hij zich voor de 'dichtstbijzijnde' Duitse Lotto-zaak laten afzetten. Volgens voor zestig Mark gespeeld en weer terug naar Amsterdam..."

Pater P. Nelen in boek over Redemptoristen: Hoop op nieuwe plekken voor de zin-zoekers

DOOR JAC DE WINTER

WITTEM - "Wij zijn, ook als redemptoristen, vervuld met grote aantallen. Dat is voorbij. Van de 160 leden die de Nederlandse provincie nu telt is een groot deel bejaard. Van de jongeren, die totaal niets meer weten, mag men niet verwachten dat ze opeens godsdienstig worden, laat staan zich aansluiten bij een religieuze beweging."

Pater Piet Nelen, de in Roosendaal zetelende landelijk overste van de Paters Redemptoristen, vindt er geen doekjes om. "We zullen moeten accepteren, dat de traditionele vormen van religieus leven nog slechts aan een beperkt aantal mensen een zinvolle levensvervulling biedt. We hopen op plekken, waar zin-zoekers Gods aanbod van bevrijding en leven kunnen leren verstaan. Al zullen de vorm en opzet ervan wellicht anders worden, in hun kern kunnen ze de traditie van de religieuze instituten doorzetten."

Pater Nelen is sinds 1990 provinciaal van de redemptoristen. Voorheen was hij veel meer bekend als leider van het uit een conflict met mgr. Gijzen ontstane Buro voor Internationale Solidariteit (BIS) en als lid van het bestuur van de Acht Mei Beweging. Hij doet deze uitspraken in het boek 'Menslievendheid moet ik aanzeggen' over de redemptoristen en redemptoristinnen, uitgegeven door Dabar/Boekmakerij Luyten.

De twee religieuze instituten vinden hun oorsprong bij achtereenvolgens Alfonsus de Liguori (1896-1787) en Maria Celeste Crostara (1896-1755) in Zuid-Italië. In 1836 vestigden de redemptoristen zich in het toen nog Belgische plaatsje Wittem in Zuid-Limburg. De redemptoristinnen kwamen in 1848 vanuit Wenen naar Gulpen en vestigden zich korte tijd later eveneens in Wittem.

Nelen bekent geschrokken te zijn van de 'ontluisterende' cijfers over de kerksheld in Nederland in het in februari j.l. verschenen rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau. "De helft van onze landgenoten gelooft nu al niet meer in God. En vooral aan de katholieke kant vallen de klap-pen, speciaal onder de jongeren."

Nelen zegt niet tot de overmatige optimisten te behoren. "Ik vrees, dat de prognose voor de komende tijd reëel moet worden genoemd, of we het leuk vinden of niet." Het gaat hem erom de jongeren die nog wel een band met de kerk hebben, uit te dagen hun verantwoordelijkheid op zich te nemen, waarbij overigens de religieuze van nu het voorbeeld dienen te geven door creatief te zoeken naar nieuwe modellen en gemeenschapsvormen.

Nelen zegt, dat zijn congregatie het tot haar profetisch-kritische taak rekent als getuige op te treden van God in een wereld en een tijdvak die voor God geen plaats vinden. Herinnerend aan de vele taken die anderen van religieuze hebben overgenomen, meent Nelen, dat moet worden gezocht naar plekken met mensen die nauwelijks nog nodig lijken, die niet meetellen, de kansarmen. "We kunnen het niet allemaal zelf, daar wordt ons aantal te bescheiden voor", erkent pater Nelen. "Daarom moeten we brandpunten zoeken, vanwaar we dit ideaal uitstralen en nastreven."

Zwanenhof

Volgens Nelen zijn ook religieuze genenigd de 'goede kant' te zoeken met het gevaar de anderen (de kansarmen) niet meer te verstaan. De redemptoristen hebben volgens hem veel te danken aan een plek als de Zwanenhof in Twente, juist omdat we er te maken kregen met uitkeringsgerechtigden en andere mensen die te kort komen. Vanuit Twente kunnen we landelijke signalen geven

en er ook zelf bevestiging in vinden."

Nelen erkent, dat de Zwanenhof in de toekomst niet door de congregatie te runnen is. "We moeten er evenwel voor zorgen, dat ook zonder ons de geest blijft hangen, dat het een plek zal zijn met een religieuze identiteit, waar mensen in moeilijkheden over de drempel komen. Daar zijn we mee aan de gang. Als de Zwanenhof uitgroeit tot zelfstandigheid, willen we erbij betrokken zijn ook zonder dat er mensen van ons zitten."

Het boek bevat twaalf bijdragen over de inspiratie, de ontwikkelingen, de visies en de motivaties van de huidige leden, over enkele activiteiten in het heden en de bijdrage die zij leveren aan het in stand houden van de kritische beweging van religieuze voor de toekomst.

In de bijdrage van Eric Corsius over de geschiedenis van de congregatie blijkt, dat de vrouwelijke orde en de mannelijke congregaties in de tweede helft van de vorige eeuw snelle uitbreiding hebben gekend. De redemptoristen vestigden zich vanuit Zuid-Limburg achtereenvolgens in Amsterdam (1850), 's-Hertogenbosch (1854), Roermond (1863), Roosendaal (1868) en Rotterdam (1881). In deze eeuw kwamen daar nog Nijmegen (1928) en Den Haag (1951) bij. Tevens werden vijf reitruithuizen opgericht en wel in Noordwijkerhout, Amersfoort, Seppe (Bosschenhoofd), Zenderen (Ambt Delden) en Bergen NH.

Missie

De intensieve, standsgewijze reitruithuizen vormden een aanvulling op het volksmissiewerk. Een aanvulling werd gevormd door de kloostertekenen, vooral in de bedevaartsoorden Roermond (kapel in 't Zand) en Wittem. In de laatste plaats stelde Gerardus Majella kort na zijn heilgverklaring O.L. Vrouw van Altijdverderende Bijstand al snel in de schaduw. In 1863 bij de afschaffing van de

● Piet Nelen is landelijk overste van de paters Redemptoristen.

Foto: AP

slavernij namen de redemptoristen de missionering van Suriname ter hand. Hun bekendste missionaris daar werd Petrus Donders, die pionierswerk verrichtte onder de indianen en de bosnegers. Sinds 1893 zijn de redemptoristen ook werkzaam in Brazilië. De redemptoristinnen openen

tehuizen in Velp (bij Grave) in 1858 en in Sambeek in 1874. Het boek bevat twaalf bijdragen van de hand van Piet Nelen, Eric Corsius, Henk Manders, Zuster Imelda Spaepen, Gerard van den Boomen, Catharina Visser (2x), Ton Smits, Marijke ten Kortenaar, Avellinus Janssens en Frans Oudejans.

De orde van de redemptoristinnen telt over de hele wereld ruim 550 leden, van wie er ongeveer dertig in drie Nederlandse contemplatieve kloosters leven. De congregatie van de redemptoristen telt over de hele wereld bijna zesduizend leden, van wie ruim honderdveertig in Nederland, in zes vestigingen.

bioscopen

● HEERLEN

Royal: I love trouble, do t/m zo 19 en 21.30 uur, ma t/m wo 18.15 en 20.30 uur, za en zo ook 14 uur. Digitale nachtmarathon. (Clear and present danger. Forrets gump. Blown away, true lies) za 24 uur. **Rivoli:** Four weddings and a funeral, do t/m zo 18.30 en 21 uur, ma t/m wo 18.15 en 20.30 uur, za zo ook 16 uur. Duimelintje, za zo 14 en 16 uur, wo 14 uur. Mystery movie, za 23.30 uur. **Maxim:** Beverly Hills cop 3, do t/m zo 18.30 en 21 uur, ma t/m wo 18.15 en 20.30 uur, za en zo 14 en 16.15 uur, za ook 23.30 uur.

H5: Speed, dag, 14.30 18 en 20.45 uur, za ook 23.15 uur. The Flintstones, dag, 14.15 18.15 en 20.45 uur, za zo en wo ook 16.15 uur. Wolf, dag, 14 18.30 en 21 uur, za ook 23.30 uur. The client, dag, 18.30 en (beh. zo) 21 uur, za ook 23.30 uur. De aristokatten, dag, 14 uur, za zo en wo ook 16.30 uur. The cowboy way, dag, 14 18.30 en 21 uur, za ook 23.30 uur. Sneak preview, za 23.15 uur, zo 21 uur.

● LANDGRAAF

Autokino: Beverly Hills cop 3, do t/m wo 20.45 uur. Maverick, vr en za 23 uur.

● MAASTRICHT

Mabi: I love trouble, dag, 18.30 en 21.15 uur, za zo en wo ook 14.30 uur. The client, dag, 18.30 en 21.15 uur, za zo en wo ook 14.30 uur. Sirens, dag, 18.30 en 21.15 uur. De aristokatten, za zo en wo 14.30 uur. Duimelintje, za zo en wo 14.30 uur. Four weddings and a funeral, dag, 18.30 en 21.15 uur. **Cine-K:** Como agua para chocolate, dag, 21 uur. **Cinema-Palace:** Speed, dag, 18 en 21 uur. De aristokatten, za zo en wo 14 en 16 uur. Wolf, dag, 18 en 21.15 uur, za zo wo ook 14.30 uur. The Flintstones, dag, 18 en 21 uur (geen voorstelling 21 uur), za zo wo 14.30 uur. Sneak preview, ma 21 uur. **Lumière:** Senso, dag, 20 uur. La vie sexuelle des belges, dag, 20.30 uur. Blue kite, dag, 22 uur.

● GELEEN

Roxy: I love trouble, dag, 20.30 uur. Speed, vr t/m wo 20.30 uur. The Flintstones, za zo 14 en 18.30 uur, wo 14 uur. Het meisje met het rode haar, do 20.30 uur.

● SITTARD

Forum: Four weddings and a funeral, dag, 20.30 uur. Beverly Hills cop 3, vr t/m wo 20.30 uur. Duimelintje, za zo en wo 14 uur. Soldaat van Oranje, do 19 uur. De aanslag, do 21.30 uur.

● ECHT

Royal: Speed, do t/m di 20.30 uur, zo 14.30 uur. Maverick, do t/m di 20.30 uur. Duimelintje, zo 14.30 uur.

● ROERMOND

Royal: I love trouble, do t/m wo 20.30 uur. **Royale:** Speed, do ma t/m wo 20.30 uur, vr t/m za 19 en 21.30 uur, zo 14.30 en 20.30 uur. The Flintstones, za zo en wo 14.30 uur.

exposities

● BEEK

Artique, Prins Mauritslaan 105. Carla Lemmens, schilderijen. Van 17/9 t/m 30/10. Open za en zo van 11 tot 17 uur.

● LANDGRAAF

Ipomai, Kerkberg 2. Piotr Kiepuszewski en Tomasz Lubaszka. Van 28/8 t/m 9/10. Open za en zo van 14-17 uur.

● GULPEN

De Aw Sjoeklaafabriek, Ringweg 31. Ward Lennhor, schilderijen. Jeannie Lelyveld, sculpturen. Van 18/9 t/m 16/10. Open do t/m zo van 14 tot 17.30 uur.

● SITTARD

Kunstcentrum Sittard, Leyenbroekerweg 113a. Beelden en tekeningen van Ine Schröder. Van 28/8 t/m 9/10, open wo t/m zo 14-17 uur

● MAASTRICHT

Galerie Bell'Arte, Achter de Comedie 16a. Beelden van Jean en Marianne Bremers. Open do t/m zo 12-17.30 uur. **Studio Maastricht,** Brusselsestraat 59. Vlasklas. Maastricht de masters en hun werken. Van 4/9 t/m 25/9, open do t/m zo 13-18 uur.

Galerie Dis, Tafelstraat 28. Bep Scheeren, werken op papier en schilderijen. T/m 28/9. Open wo t/m zo van 13 tot 17 uur. **Galerie Wolfs,** Hoogbrugstraat 69. Gustaf Begas, fotografie. Van 8/9 t/m 18/9. Open wo en vr van 14 tot 18 uur, do van 18 tot 20 uur, za van 10 tot 17 uur, zo van 13 tot 17 uur.

Galerie Anny van den Besselaar, Tafelstraat 6a. Nadien, Nittergen, assemblages, mixed media. Van 10/9 t/m 2/10. Open vr/ma 13 tot 17.30 uur.

● VALKENBURG

Streekmuseum, Grote Straat c31. Overzichtsexpositie Jos Caelen. T/m 25/9. Gemengde technieken van Yvon Orbons. Open di t/m zo 10-17 uur.

● VAALS

Museum de Kopermolen, van Clermontplein 11. Porselein uit drie borden. Van 3/9 tot 16/10. Open di t/m zo van 14 tot 17 uur.

● ROERMOND

Galerie Wansink, Neerstraat 76. Recente werken van Theo Kuipers. T/m 1/10. **Stedelijk Museum Roermond,** Andersonweg 4. Cuypers' kunstwerkplaatsen. Van 9/10 t/m 20/11. Open di t/m vr 11 tot 17 uur.

● SCHIMMERT

Galerie Hof van Oensel, Haagstraat 5. Oensel. Schilderijen van Annelies Hoek en beelden van Vera de Haas. T/m 2/10. Open do t/m zo van 14.00 tot 17.00 uur.

● STEVENSWOERT

Historische kern, Land en water. T/m 20/10. **Galerie Stevensvoert,** van Steffesvoertplein 8. Land en water, binnensexpositie. Open do t/m zo 14-17 uur.

● WEERT

Galerie SVU/SKW, Muntpassage 7a. De Vierkante Meter. T/m 14/9, open ma t/m vr 10-17 uur, zo 14-17 uur.

_____

Opleiding:
MBO - werktuigbouwkunde

Heeft u interesse?
Stuur dan binnen 14 dagen uw sollicitatie-brief met cv. naar de Personeels Dienst
Laura Metajl B.V., Rijnburgweg 40, 6471 XX Eyndhoven.
Nadere inlichtingen kunt u inwinnen bij de heer P. Persoon, Hoofd Personeels Dienst
tel. 045-468888.
Een aanvraagproef test en een medische keuring kunnen onderzocht zijn van de
reclameprocedure.

Landgraaf koopt grond Rouenhof

Van onze verslaggever

LANDGRAAF - Laura bv heeft stuk grond van 27 hectare van de Rouenhof in Landgraaf gekocht aan de gemeente. De aankoop ging donderdagavond akkoord met de transactie van 1,1 miljoen gulden. De fracties van SP en CDA plaatsten wel enkele kanttekeningen bij de aankoop, omdat ongeveer vijf procent van het gebied vercontaminated is met zware metalen en K's (Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen).

Landgraafs college was er

erg op gebrand de grond in handen te krijgen. Het gebied is van cruciaal belang bij de toekomstige ontwikkeling van natuurgebied Strijthagen. Een deel van de 27 hectare is in de toekomst namelijk nodig om het geplande vakantiepark van projectontwikkelaar Hans Meijers te realiseren. „Als we dit gebied nu kopen, kunnen we die ontwikkelingen tenminste in eigen hand houden”, betoogde wethouder Jules Ruyters.

De fracties waren het hiermee wel eens, maar vooral CDA en SP maken zich ernstige zorgen over de bodemverontreiniging

van een deel van het gebied, van een oude mijnsteenbier. „Als we een andere bestemming dan akkerbouw aan de grond willen geven, kan dat dan met die vervuiling”, vroeg Dré Boumans zich af. Volgens Ruyters is dat geen probleem: „De steen is volgens ons onderzoek twee maal gewassen, dus de verontreiniging valt mee. Bovendien beperkt de schade zich tot de toplaag.”

De SP was niet overtuigd van de representativiteit van het onderzoek. „Twaalf boringen op 27 hectare, dat is toch niet echt grondig”, aldus Janny Berg. Zij

hekelde ook de grondprijs van 4,12 gulden per vierkante meter, terwijl Ruyters die omschreef als „redelijk”. „Voor zo'n bedrag kunnen we die grond zonder problemen weer verkopen of verpachten.”

CDA'er Boumans waarschuwde nog voor 'een kat in de zak'. „Het risico dat de gemeente loopt is dus puur afhankelijk van de bestemming die we aan Strijthagen gaan geven. We weten allemaal dat we volgens een plan uit '83 op die plek een vakantiepark willen maken. Kan dat wel zonder sanering? Straks zitten we nog met grond waarmee we niets kunnen.”

Clientenraad Sociale Dienst oprissen

Van onze verslaggever

KERKRADE - De gemeente Kerkrade wil de cliëntenraad GSD (Gemeentelijke Sociale Dienst) nieuw leven inblazen. Deze raad moet het college van eenduidige adviezen op het terrein van sociale zaken voorziet. Momenteel staan de activiteiten van de cliëntenraad op een laag pitje.

Dat heeft wethouder Ger Smeijsters van Kerkrade gisteren laten weten tijdens een symposium rond de oprichting van de Stichting Platform Gehandicapten. De stichting in oprichting is gisteren door ondertekening van een akte officieel een stichting.

De Stichting Platform Gehandicapten wordt door de gemeente Kerkrade als gesprekspartner gezien op het gebied van gehandicaptenbeleid. De stichting voorziet de gemeente van adviezen op dit terrein.

Omdat een gehandicapte volgens Smeijsters tegelijkertijd werkloos, oudere, uitkeringsgerechtigde en vreemdeling kan zijn, ziet de wethouder graag dat de verschillende

stichtingen en groeperingen op de bewuste terreinen meer overleg voeren met elkaar. Het gemeentebestuur wil graag een eensluidend advies van deze gezamenlijke stichtingen. Het weer nieuw leven inblazen van de cliëntenraad GSD biedt daarvoor volgens Smeijsters een goede mogelijkheid.

Man bedreigd en beroofd

MAASTRICHT - Onder bedreiging van een mes is donderdagmiddag een 25-jarige inwoner van Maastricht beroofd van zijn beurs.

De dader, een twintigjarige Heerlener, kon later door de politie worden aangehouden. Het incident vond plaats op de Alexander Battalaan in Maastricht. Het slachtoffer meldde zich bij de politie die direct een buurtonderzoek instelde. Aan de hand van het signalement werd de rover op de St.-Maartenslaan aangehouden en ingesloten op het hoofdbureau van de Maastrichtse politie.

Inbrekers aangehouden

KERKRADE - De Kerkrade politie heeft donderdagavond op de Zonstraat twee inbrekers aangehouden. Het duo had rond zeven uur uit een woning aan de St.-Quirinusstraat geld en cd's gestolen. Een verdachte, een 24-jarige man zonder woon- of verblijfplaats, had nog een boete van 375 gulden bij Justitie openstaan. De boete werd meteen verrekend.

Winkeldief heeft nog 58 dagen cel

HEERLEN - Een 27-jarige Duitser liep donderdag tegen de lamp bij een winkeldiefstal in een zaak aan de Willemstraat. Bij controle van zijn personalia bleek dat de man nog een gevangenisstraf van 58 dagen had openstaan. De verdachte meende de politie te slim af te zijn door te beweren dat hij opzettelijk een verkeerde naam had opgegeven. Die zogenaamde valse naam kwam echter voor in de gegevens van de politie in Amsterdam. Daar bleek ook een foto van de man voorhanden.

Bromfietsen niet in orde

KERKRADE - Bij het controleren van zeventien bromfietsen heeft de politie van Kerkrade veertien processen-verbaal moeten uitschrijven. Vier bromfietsen hadden een te groot motorvermogen, vier produceerden een te groot aantal decibels, twee hadden een foute uitlaat en twee geen goedkeuringsnummer. Verder was een bromfietser niet verzekerd en reed een bestuurder door een voetgangersdoorn.

Voetgangster zwaar gewond

BRUNSSUM - Een inwonster (58) van Onderbanken is donderdagmiddag door een 61-jarige plaatsgenote op de Doornvaartstraat van het trottoir gereden. De vrouw liep een lendebrui op en moest in het ziekenhuis worden opgenomen. De aanrijding gebeurde omdat de automobiliste niet goed oplette toen ze met haar wagen achteruit over de stoep van de straat reed.

Duitser opgepakt

HEERLEN - Een 30-jarige man uit München is aangehouden door de Heerlense politie, omdat hij in zijn geboorteland werd gezocht. De Duitser werd donderdagmorgen aangetroffen op de Uloolaan in Heerlen, terwijl hij in een auto lag te slapen. De man had geen identiteitspapieren op zak. In zijn auto werd een elektronische weegschaal gevonden en enkele ampullen voor het testen van drugs. Hij had bovendien enkele duizenden marken bij zich. De verdachte is overgedragen aan de Duitse autoriteiten.

Overheek afgesloten

VOERENDAAL - Door werkzaamheden in het uitbreidingsplan Overheek is de Overheek in Klimmen van 12 september tot en met 7 oktober voor alle verkeer afgesloten, met uitzondering van bestemmingsverkeer. Het verkeer wordt omgeleid langs de Hellebeekersweg en de Heek. Het vrachverkeer moet bij deze omleiding rekening houden met het feit dat het te passeren viaduct een maximum hoogte heeft van 3,7 meter.

Spreektijd

● Een raadsvergadering in Onderbanken verloopt beduidend anders dan in buurte Brunssum. Vooral gemeedelijker. Alleen het begin al. Een voor een druppelen de geachte afgevaardigden binnen. Vriendschappelijke schouderklappen en gesprekken over koetjes en kalfjes bepalen het beeld. De leden van het college van Onderbanken geven elk raadsadvies voor begin van de raad een hand. Vervolgens zegt Meijers aan het begin van de raad: „We hebben een record-aantal agenda-punten. Maar neemt u alle tijd daarvoor. We zitten nog niet in Brunssum.” In Brunssum werd deze week spreektijdsbeperking ingevoerd.

Spreektijd 2

● In een raad waar de sfeer goed is, houden de raadsleden het doorgaans vanzelf kort en bondig. In Brunssum. Soms zijn ze echter ook daar wat lang van stof en ook in die gemeente wordt wel eens op de man gespeeld, maar dat is niet echt een structureel probleem zoals in Brunssum. Misschien zouden de Brunssumse raadsleden eens een keer een raad in hun buurgemeente moeten bijwonen. Op de publieke tribune wel te verstaan.

Spreektijd 3

● Ook de Landgraafse gemeenteraadsfracties kunnen er wat van. Praten, praten en nog eens praten. Natuurlijk, de raadsleden zijn ingehuurd om de belangen van de burgers te bewaken. Soms gaan ze daarin ook in de SUN-gemeente wat ver. In Landgraaf willen alle fracties namelijk dolgraag steeds weer het woord om zich rechtstreeks tot de kiezer te wenden, immers Omroep Landgraaf verslaat de vergadering live. Burgemeester Bert Jansen moest donderdagavond echter melden dat de kwaliteit van de uitzending slecht was. Hij doelde niet op het gehalte van de vergadering, maar op atmosferische storingen. Een ambtenaar was verheugd over de mededeling: „Nu schieten we misschien een beetje op.” Zie hier de macht van het allesziende oog van de (lokale) televisie.

Ballon

● Wie Brunssum eens een keer in vogelvlucht wil zien, krijgt daarvoor vandaag een mooie gelegenheid. Luchtballon De Regenboog met ballonvaarder Ton Kusters kiest dan het lucht-ruim. Met deze ballon mogen enkele belangstellenden mee. De ballon vertrekt om 17 uur van af het grasveld voor het klooster van de zusters Huize Catharina Daemen naast het Koutenveld. De ballonvaart is tevens het begin van de collectieweek van de Brunssumse afdeling van de Nederlandse Kankerbestrijding.

Kater

● Een Heerlense heeft onze hulp ingeroepen. De vrouw is sinds 25 juli haar kater Poppie kwijt. Advertenties om de verloren vriend op te sporen leverden niets op, de vier jaar oude kater is nog steeds zoek. Bij wijze van hoge uitzondering daarom het signalement: Poppie is een tijgerpoes, hij is beigelzwart gestreept. Onder zijn kinnetje heeft het middelgrote dier een klein wit plukje. Wie nieuwe heeft over de kater kan bellen met 045-728358.

Voerendaal wil verkeer in centrum terugdringen

Van onze verslaggever

VOERENDAAL - Het college Voerendaal gaat de komende vier jaar ruim 1,6 miljoen reserveren voor verbeteren van de verkeersveiligheid in deze gemeente. Het autoverkeer in de wijken en op de doorwegen door het centrum van Voerendaal wil het gemeentebestuur flink terugdringen.

„Het doel te bereiken zal bij de regio Limburg worden geborgd door betere (nieuwe) aansluiting op de autosnelwegen. De aanpak op de bebouwde gebieden (Oost-West- en Noord-Zuid-verbindingen) worden volgens Voerendaal college dan ontlast. Het wordt aangedrongen op de verkeersroutes.

„Het wordt door deze maatregelen ook dat de schoolroutes veiliger worden en dat het forensenverkeer wordt omgeleid. Overleg met de Nederlandse Spoorwegen, Verenigd Streekvervoer en de Rijkswaterstaat moet een beter openbaar vervoer tot gevolg hebben. Het blijft van de stations in Voerendaal en Ransdaal is volgens Voerendaal een mogelijkheid om het autoverkeer terug te dringen.

„De verkeersveiligheid van Voerendaal is een belangrijk speerpunt in het concept-collegeprogramma van de komende vier jaar. Daar wordt ruim zes ton gereserveerd voor het ontwikkelen van een plan dat gericht is op de bescherming van het verbeteren van het leef- en woonmilieu.

„Het gemeentelijk milieubeleid wordt gestreeld worden naar het terugdringen van de hoeveelheid te verbranden afval tot dertig procent in het jaar 2000, door de aanpak van het Regionaal Afvalbeheerplan.

„Het moet in het milieubeleid worden opgenomen het beperken van gemeentelijk snoei-afval, het stellen van een rioolbeheerplan van een plan-van-aanpak voor de aanpak van panden op het gebied. Voor noodzakelijke veranderingen van milieu-onverminderde uit de woonwijken en het gebied, trekt Voerendaal uit een half miljoen gulden uit.

„Het concept-collegeprogramma van 1998 komt maandag 26 september in de raadsvergadering aan de orde.

Glasblazerij Voerendaal

VOERENDAAL - Het college Voerendaal wil meewerken aan het verzoek van A. Jongen uit Voerendaal om een glasblazerij in de gemeente te vestigen. De ondernemer heeft daarbij het linkervoor van het (café)pand aan de straat op het oog, nu nog in gebruik.

„Het is het bedoeling van de ondernemer om de boeiende van het naastgelegen pand te gebruiken als bedrijfswoonruimte en zijn beide zonen en dochters thans een gelijksoortig bedrijf te runnen, maar kampen met ruimtegebrek. De opzet is dat het bedrijf zal in Voerendaal worden gevestigd. Het is gespecialiseerd in het laboratoriumglaswerk.

„Het vestigen van de glasblazerij moet het bestemmingsplan Voerendaal-Kunrade worden herzien. Het gemeentebestuur heeft op 26 september over het plan van de geleense over het

Eeuwfeest boogschutterij

Drie weesgegroeitjes rondom de schietmast

DOOR JOOS PHILIPPENS

KERKRADE - „Bij andere schutterijen wordt soms geregeld wie koning of zelfs wie keizer wordt. Maar bij ons heerst een ontzettende rivaliteit. Ook al kan m'n beste vriend keizer worden, dan laat ik toch geen restje van de koningsvogel voor hem over.”

Niet gek dus dat handboogschutterij Sint Hubertus uit de Kerkrade wijk Haanrade in honderd jaar nog nooit een keizer kroonde.

Secretaris Jan Eussen houdt van fair play en van traditie. „Sinds een paar jaar mag je met een vizier schieten. Maar mijn zoon en ik doen dat principieel niet. We zijn de enigen.”

Maar ook Eussen vindt dat sommige oude regels aangepast moeten worden. „Bij een aantal schutterijen mag een keizer zijn leven lang niet meer meeschieten. Nou, dan gaat de lol er voor zo'n man vanaf. Bij ons gaan we dat terug brengen naar één jaar.”

Sint Hubertus vierde in mei het eeuwfeest, een gebeurtenis die duizenden mensen naar Haanrade bracht. „Ik zag ineens een enorme stroom mensen naar de feestweide lopen. Goh, die passen er niet allemaal op, dacht ik.” Uiteindelijk viel dat best mee en het feest slaagde volkomen. De jubileumviering beleefde gisteravond een zeer waardig slot. Burgemeester Thijs Wöltgens

overhandigde de Koninklijke Erepenninng aan de honderdjarige schutterij.

„Die onderscheiding moet je aanvragen bij de koningin”, zegt Eussen. „En dan krijg je het recht om het embleem van de erepenning als briefhoofd te gebruiken.”

Honderd jaar Sint Hubertus, maar helaas is veel over de geschiedenis verloren gegaan. „In de oorlog is het grootste deel van het archief verdwenen. Hoe precies weten we niet. Misschien heeft het ermee te maken dat de Duitsers alle schietwedstrijden verboden.”

Het gouden jubileum werd door de oorlog niet in 1944, maar pas na de bevrijding in 1946 gevierd. De schutters kregen toen voor het eerst een uniform, tot die tijd waren ze alleen te herkennen aan hun petten.

„Kruisboogschutterijen ontstonden in de Middeleeuwen ter bescherming van de geestelijkheid”, vertelt Eussen. „Die verbondenheid met de kerk bestaat nog steeds. Hubertus draagt bij processies stevast de hemel.”

Bovendien lopen de schutters voor aanvang van het jaarlijkse koningsschieten drie keer rond de schietmast, onderwijl een weesgegroeitje biddend. En de pastoor die vanzelfsprekend het eerste schot lost, wordt thuis afgehaald. Zijn de leden van Sint Hubertus dan ook allemaal diepvrome

mensen? „Nee, het is meer een kwestie van traditie.” In Nederland zijn nog precies vier handboogschutterijen en die liggen allemaal in Oostelijk Zuid-Limburg: drie in Kerkrade en een in Bocholtz. De Haanrade vereniging telt negentien actieve schutters. Dat lijkt weinig. Toch is dat volgens Eussen een gebruikelijk aantal. „Ook in Duitsland, waar je veel meer handboogschutterijen hebt, zijn de meeste klein. Sommige hebben maar zes schutters.”

Volgens Eussen haken nieuwelingen vaak snel af. „Twee jaar geleden hadden we gemakkelijk

dertig of veertig schutters kunnen hebben, maar we eisen bij voorbeeld dat de allemaal meedoen aan de processie. En lid zijn van een handboogschutterij betekent ook je eigen wapen maken. „Daardoor krijg je meer respect voor je instrument.” Echte kruisbogen kun je nergens kopen. Het ijzeren deel van de boog bestaat meestal uit een autover, de pijl is van esdoornhout met een ijzeren punt.

„Dat ding bereikt een snelheid van minstens honderd kilometer per uur. Vroeger maakten we de pijlen van supersterk hout dat gebruikt werd om de kracht van mijnlifen op te vangen. Daar is tegenwoordig niet meer aan te komen.”

Bij wedstrijden schieten de handboogschutters op een klep met de afmetingen van een bierblikje. Schiet je raak, dan klap

● Sint Hubertus-voorzitter John Rouschen kreeg gisteravond van burgemeester Wöltgens de koninklijke erepenning vanwege het eeuwfeest. Rechts secretaris Jan Eussen.

Foto: DRIES LINNSEN

het om. „Het ding wordt afgeschermd door rubber. Bij ons is dat een stukje rupsband van een Amerikaanse tank.” Eussen prijst de saamhorigheid in de club. „Kun je zelf geen boog maken, dan helpen ze je.”

Sommige oudere leden kunnen niet meer het hele defilé meelopen. „Dan gaan ze langs de kant van de weg staan en vlak voor de jury stappen ze in de stoet. Ik vind dat prachtig. Voor mijn part komen ze met een bed, als ze er maar bijhoren.”

Karl Scholl (73) is het hart van de vereniging. „Hij is altijd bezig met de vereniging, fantastisch. Hij komt uit Niederbardenberg in Duitsland. Als we daar op concours zijn, heeft hij een geweldige dag. Je ziet hem voortdurend naar bekenden zwaaien, ook al mag dat volgens de reglementen niet.”

Het schuttersleven zit vol met anekdotes. Natuurlijk. Zoals over de ingebruikneming van de nieuwe schietmast in 1986. „De hele wei stond vol met genodigden toen de mast werd uitgeschoven. Ze bleef maar omhoog gaan. Dat vonden we maar vreemd. Veel te hoog”, vertelt Eussen.

Ineens donderde de hele mast om. „De beveiliging had niet gewerkt. De brandweer moest komen, die heeft minstens een uur werk gehad voor we konden schieten.” Ook practical jokes gaan ze bij Sint Hubertus niet uit de weg. „We hebben bij voorzitter John Rouschen eens stiekem een met beton gevulde stang in de oprijt gezet”, grinst Eussen. „Hij heeft twee jaar gegist naar wie de daders waren. Volgens mij weet hij het nog steeds niet voor honderd procent zeker.”

Primeur voor Paul Haarhuis en Jacco Eltingh met winst US Open Dubbel feest in New York

● Eltingh (links) en Haarhuis vliegen elkaar in de armen. De winst in New York is binnen; 100.000 dollar de man. Foto: EPA

NEW YORK - Paul Haarhuis en Jacco Eltingh hebben hun tweede Grand Slam-titel in het dubbelspel behaald. Na de Australian Open eind januari wónnen de twee de US Open 1994. In de finale versloegen zij in New York de Australiërs Woodbridge en Woodforde in 1 uur en 15 minuten in twee sets, 6-3, 7-6, (7-1).

Waren het eerste volledig Nederlandse dubbel dat op de US Open werd gewonnen. In 1976 won Tom Okker met de Amerikaanse partner Riessen als partner. „Dit is de grootste overwinning in mijn carrière,” vond Eltingh (24). „Ik sla de titel hoger aan dan Australië het WK dubbel.” Haarhuis (28) zocht zich bij zijn partner aan. De twee verdienden met hun overwinning 100.000 dollar de man. „Veel,” oordeelden beiden. „Het had 4000 kunnen zijn. In de tweede ronde kregen we tegen MacPhie en tegen de achterstand van 1-6, 1-6, 7-6, 7-5.”

De zegen verstevigden ze hun plaats op de wereldranglijst. Zij hebben twee van de vier Grand Slams gewonnen. Wij behoort tot de beste twee dubbels van de wereld,” aldus Haarhuis. In Parijs bereikten ze de halvefinale. In Parijs verloren ze van Adams en Olhovskij, die ze in New York in de kwartfinales versloegen, in Londen van de Woodforde en Woodbridge, de verliezers in New York.

De Woodies waren de afgelopen vier jaar het beste dubbel van de wereld,” zei Eltingh. „Wij spelen tegen ze, al zijn het lastige tegenstanders.” Met de zegen op de US Open trokken ze de onderlinge wedstrijd gelijk, 3-3. Van de vier spelers van Todd Woodbridge tegen. „Hij is scherp,” oordeelde zijn partner. „Hij verloor eerder de finale op het mixed dubbel en stond niet op de baan.”

Woodforde meende dat er van verschil nauwelijks sprake was geweest. „Paul en Jacco retourneren beter water. Misschien waren we beter bestand tegen de extreme omstandigheden op Stadium Court.” Hij doelde op de verraderlijke wind, die dwarsballen tot gevolg had en op de lawaaiige energie. „Het was nog chaotischer dan anders,” vond Woodforde. „De toeschouwers waren bijzonder ruig. Niet stil te krijgen.”

Publiek Haarhuis en Eltingh genoten daar van het publiek. „Ik mag het liefst wel,” grinsde Haarhuis. „De studeerde aan de Florida State University en tenniste voor de Seawolves, de roepnaam van de universiteit.”

Zesde finale voor Graf

NEW YORK - Steffi Graf heeft haar halve finale afgezien tegen Jana Novotná. De Tsjechische leek op weg de tweede set te winnen toen de faalangst toeschouwer Graf profiteerde: 6-3, 7-5. Naarmee bereikte Graf voor de zesde keer de eindstrijd van de US Open. In de eindstrijd speelt ze tegen Sanchez-Vicario, die Sanchez-Vicario met 6-1, 7-6 klopte.

Schalcken in halve finale

NEW YORK - Sjeng Schalken heeft zich bij de laatste vier van het jeugdtoernooi van de US Open op de banen van Flushing Meadow in New York geschaard. Op baan 17 van het immense complex moest hij het in de kwartfinale opnemen tegen de Australiër Andrew Ilie die hem vorige week tijdens de Open Capade Kampioenschappen in de finale nog wist te verslaan. Door de 7-5, 6-4 zege naam Schalken duidelijk revanche voor deze reusgrijns ongelukkige Nederlandse.

Ook Stich bij laatste vier

NEW YORK - Michael Stich is de vierde halve finalist van de US Open. De Duitser, met plaatsingsnummer vier de hoogste overgebleven beschermeling, won in vier sets van de jonge Zweed Jonas Björkman, 6-4, 6-4, 6-4. Berder op de dag bereikte Karel Novacek voor de eerste keer in zijn loopbaan de halve finale. Stich stuit daarop op de 20-jarige speler uit Praag. De Amerikaanse half eindstrijd gaat tussen de Amerikanen Martin en Agass.

versitaire sportclub. Zijn vrienden bevonden zich onder de 8000 man en moedigden hem aan met „Go Noles.” Ook Eltingh voelde zich thuis. „Ik ga vaak naar basketbalwedstrijden in de NBA. Daar staat de hal bijna op z'n kop. Ik houd daar wel van.”

De eindstrijd op de US Open ging over drie sets. Een eis van TV-gigant CBS, de almachtige sponsor van de Amerikaanse Grand Slam. Die wilde onder geen voorwaarde een best-of-five. „Vandaag ben ik het er mee eens,” lachte Haarhuis na de overwinning, „maar in Grand Slams zou de strijd vanaf de halve finales om drie gewonnen sets moeten gaan.” In de eerste set verloren Woodbridge, Woodforde en Haarhuis een keer hun opslag, 6-3.

In de tweede verloren Haarhuis en Eltingh gaandeweg het initiatief. „We retournerden vier games vrij slecht,” gaf Haarhuis toe. „Zij konden hun opslag gemakkelijker houden en ons onder druk zetten.” Vanaf 4-4 trokken de import-Monegasken de controle weer naar zich toe. Al vergooiden de Australiërs op 5-4 en 15-40 op de opslag van Haarhuis twee setpunten. In de tiebreak sloegen de Nederlanders genadeloos toe, 7-1.

Australische dag bij WK zwemmen

ROME - De toeschouwers in het Olympische bad in Rome leven bij het WK zwemmen niet half zo enthousiast mee als de kijkers begin 1991 in Perth, terwijl de verrichtingen daartoe toch alle reden bieden. Gisteren was het Australische dag, met opnieuw twee wereldrecords. Kieren Perkins had nu nog maar 3.43,80 nodig voor de 400 vrij. Zijn landgenote Samantha Riley legde de 100 meter schoolslag af in 1.07,69. Ze bewees tevens dat ook de Chinese zwemsters te verslaan zijn, royaal zelfs.

Maar het was ook een Nederlands dagje, de eerste, met een nationaal record van Marcel Wouda op de 400 vrij (3.55,26, 0,14 sneller dan Graneman twee jaar geleden) en finaleplaatsen op de 100 vlinder van Inge de Bruijn en Karin Briesse. Bondscoach René Dekker prees ook Carla Geurts. Door zich op zo-

wel de 400 als 800 meter vrije slag flink te verbeteren, werkte de Utrechtse hard mee aan de omslag in de ploeg. Briesse en De Bruijn slaagden er respectievelijk niet in de kwalificatietijden te herhalen of aanzienlijk te verbeteren. Voor de laatste, nationaal recordhoudster, was dat een tegenvaller. Briesse zag het lot, achtste in 1.01,68, lachend onder ogen. Ze voelde zich in de nabijheid van grootheden als Liu Limin (58,89), Qu Yun (59,69), Susan O'Neill (Aus) en Franziska van Almsick al geslaagd.

Zie verder pagina 28

● **Zwaerwereld zet vraagtekens bij recordregen Chinezen**

Jean Alesi brengt met snelste tijd Ferrari-fans in extase Verstappen blijft Lehto voor

MONZA - Jos Verstappen heeft het eerst duel met JJ Lehto in zijn voordeel beslist. De Limburger was in de eerste officiële training van de Grand Prix van Italië 0,3 seconde sneller dan zijn Finse teamgenoot. De tijden van de beide Benetton-rijders waren echter weinig imponerend. Door technische problemen gerend kwamen Verstappen en Lehto niet verder dan respectievelijk een veertiende en zestiende tijd. Tot grote vreugde van de Ferrari-fans verzekerde Jean Alesi zich voorlopig van de pole-position.

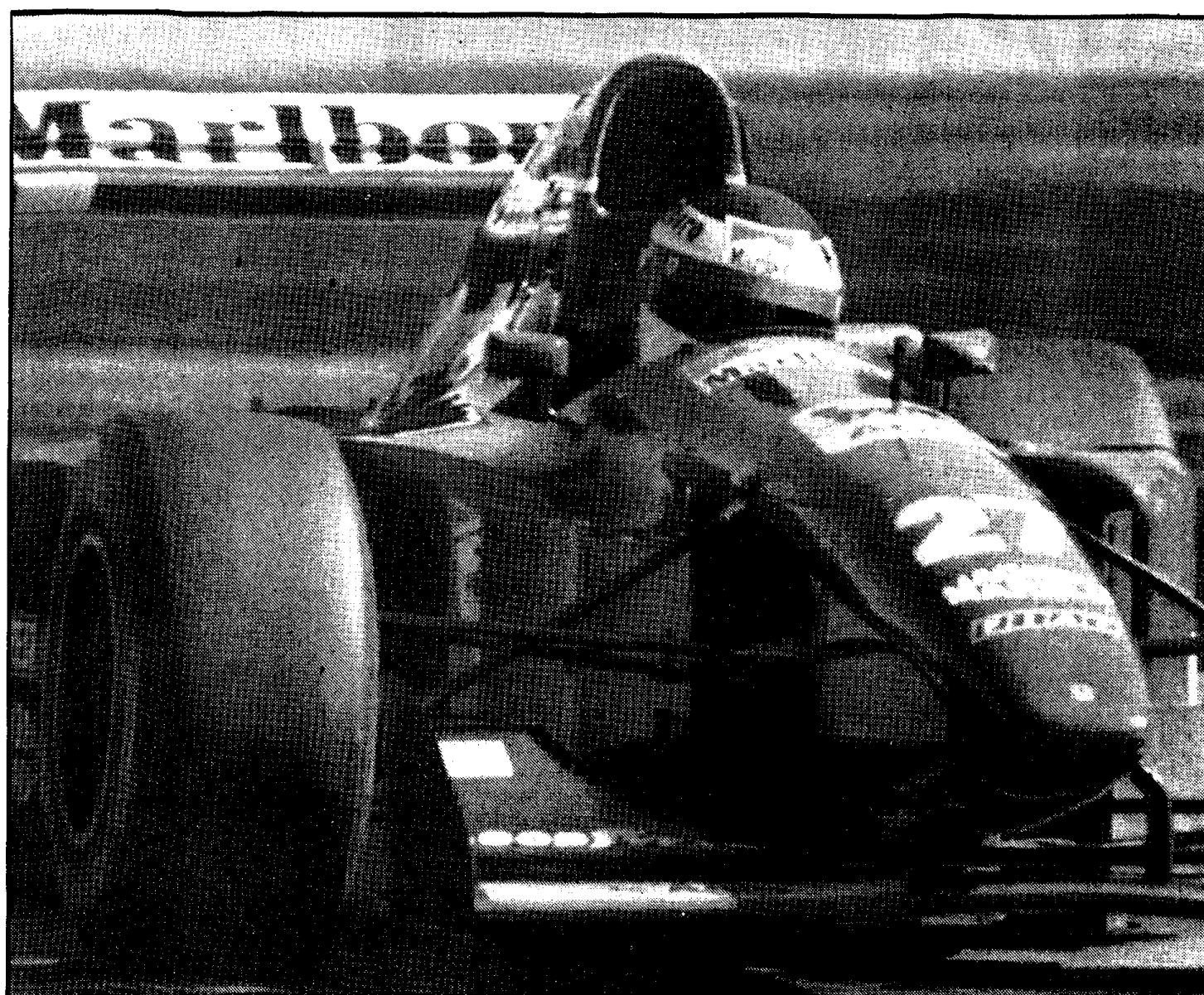
Dat Verstappen niet maalt om de aanwezigheid van Lehto, bleek na de tijdtraining. Terwijl de Montforter nadrukkelijk werd betrokken bij het werkoverleg in het kantoor van het Benetton-motorhome, stond de Fin rustig de pers te woord. Joviaal van Lehto, maar het was uiteindelijk technisch directeur Ross Brawn die eraan te pas moest komen om hem vriendelijk doch dringend te verzoeken ook aan het technisch praatje mee te doen.

JJ Lehto weet ongetwijfeld dat ook het slaafs volgen van het vaste Benetton-protocol hem niet veel meer zal helpen. „Ik ben immers maar een coureur,” zei hij met een veelbetekenende blik. „Maar met politiek in de formule 1 wil ik niets te maken hebben. Ik denk dat ik voor volgend jaar een ander team moet zoeken. Dat neemt niet weg dat ik graag wil laten zien wat ik in mijn mars heb. Dat ik niet zo snel ben als Jos, zegt me niets. De afstelling van de auto was niet goed.”

Ook Jos Verstappen was na de training niet tevreden. „We komen topsnelheid te kort. Omdat er zo weinig bochten zijn, kun je weinig goedmaken. Als het gas op is, is het op. Ik denk dat ook Schumacher geen kans zou hebben de tijden van Williams en Ferrari te evenaren.”

Acceptabel

Toch hoopt Verstappen vandaag nog wat plaatsjes goed te kunnen maken. „Zowel de auto als ikzelf kan beter. Een seconde winst moet er zeker nog uit te halen zijn. Ik denk dat ik op een

● Jean Alesi noteerde de voorlopig snelste trainingstijd op Monza. De Benettons kunnen niet tippen aan de topsnelheid van de Ferrari's. Foto: AP

tiende startplaats terecht kan komen. Dat is voor Monza acceptabel.” Vandaag kan de Montforter naar in elk geval over een nieuw

chassis,” aldus Verstappen.

Het ziet er overigens naar uit dat bij Benetton koppen gaan rollen naar aanleiding van de gebeurtenissen van de laatste maanden. Regelmatig kwam de Brits/Italiaanse renstal in een kwaad daglicht te staan. Schumacher kostte het gespot met de reglementen al twee diskwalificaties plus een schorsing voor twee races, waardoor zelfs het behalen van de wereldtitel in gevaar is gekomen. Afgelopen woensdag ontliet Benetton op miraculeuze wijze een langdurige schorsing. Er werd niet bewezen geacht dat het team bewust gemanipuleerd had met de tankinstallatie bij de

Grand Prix in Hockenheim. Daar vatte de wagen van Verstappen vlam door lekkende benzine. „Een juniorlid van het team heeft dat filter zonder me-

deweten van de teambaas verwijderd,” herhaalde FIA-president Max Mosley gisteren. Een drogreden, zoals ook Verstappen te kennen gaf. „Ik wil me met die zaken niet bemoeien, maar het is duidelijk dat er een schuldige gevonden moest worden.”

Waarschijnlijk echter is dat Benetton het op een akkoordje met de overkoepelende autosportfederatie FIA heeft gooid. Kind van de rekening wordt wellicht Tom Walkinshaw, de technisch directeur van Benetton. De Engelsman staat in de racewereld bekend als onbetrouwbaar en wordt als kwade genius gezien van alle onregelmatigheden bij Benetton dit jaar. Als tegenprestatie voor het enorme gebaar van de FIA afgelopen woensdag, zou Benetton zijn technisch directeur ontslaan.

Alesi

De eerste trainingsdag werd een succes voor Ferrari. Onder luid gejuich van de tienduizenden tifosi reed Jean Alesi naar de voorlopige pole-position. Gerhard Berger onderstreepte met een vierde tijd de kansen van de Italianen op een zege. Het is zes jaar geleden dat voor het laatste een Ferrari als winnaar de finishlijn passeerde in Monza. Toen was het Gerhard Berger die de overwinning pakte, terwijl Michele Alboreto met een tweede plaats het Ferrari-succes compleet maakte. De enige concurrentie komt van de zijde van Williams. Damon Hill en David Coulthard lieten gisteren respectievelijk de tweede en derde tijd noteren. De rest van het veld heeft meer dan een seconde achterstand op leidende kwartet.

Ontmoeting met Gullit

MONZA - Onder de bezoekers van de eerste trainingen van de formule 1 op Monza had zich gisteren ook Ruud Gullit gemengd. De ster van AC Milan genoot met volle teugen van het spektakel. Omringd door een drietal lijfwachten bezocht Gullit onder meer Jos Verstappen. „Ik kan me niet voorstellen hoe het aanvoelt om met 300 km per uur te rijden. Het lijkt me iets fascinerends,” probeerde hij zich te verplaatsen in de gevoelens van Verstappen en co. De Limburgse coureur was slechts één ding opgevallen aan de voetballer. „Gullit is langer dan ik verwacht had.”

Koeman vier duels geschorst

ZEIST - Erwin Koeman is door de tuchtcommissie van de KNVB voor vier wedstrijden geschorst. De libero van Groningen raakte tijdens de wedstrijd van zondag tegen Willem II slaags met Hofstede, die door scheidsrechter Van Dijk samen met de totaal onschuldige Gall van het veld werd gestuurd. Koeman ontliet op het veld zijn schuld. Getuigenverklaringen van Willem-II-trainer Reker, „mededader” Hofstede en van arbiter Van Dijk, die zijn fout een dag na de wedstrijd ruiterlijk toegaf, wezen overduidelijk in zijn richting. Hofstede werd gisterochtend vrijgesproken. Volgens de tuchtcommissie maakte hij geen slaande, maar een wegduwende beweging, waarover zij geen straf mag uitspreken.

Joop Gall werd voor zijn rode kaart in het duel tegen de Tilburgers niet vervolgd, maar voor de commissie van beroep verdedigde hij zich voor de rode kaart die hij 20 augustus in het bekerduel met Veendam kreeg. De vier duels schorsing voor die 'prent' bleven staan.

Roda-elftallen wijken uit

KERKRADE - Als gevolg van de slechte gesteldheid van de grasvelden mag geen enkel elftal van Roda JC tot en met 21 september op sportpark Kaalheide trainen noch wedstrijden spelen. Alle elftallen zijn genooddacht te oefenen op de velden van SVK en Groene Long. Roda JC 2 dient dinsdag zijn duel tegen Borussia Dortmund in het teken van de beloftencompetitie te spelen op het SVN-terrein in Nieuwenhagen, aanvang 19.30 uur. Donderdag spelen de reserves van Roda om 19.30 uur de competitiewedstrijd tegen PSV 2 in het EHC-stadion in Hoensbroek.

Negen miljoen voor Popescu

EINDHOVEN - De Roemeen Gheorghe Popescu heeft zich voor vijf jaar verbonden aan de Engelse voetbalclub Tottenham Hotspur. Hij tekende het contract in Eindhoven in het stadion van zijn laatste club PSV nadat de besturen van beide clubs het eens werden. Met de transfer van Popescu is een bedrag van ongeveer negen miljoen gulden gemoeid. Tottenham Hotspur, dat uitkomt in de Premier Division van de Engelse league, trok eerder de Duitser Jürgen Klinsmann en de Roemeen Ilie Dumitrescu aan.

Taffarel spits in parochieteam

REGGIO EMILIA - Wereldkampioen Carlos Taffarel, Braziliaans doelman, is bekeerd tot spits van de Kerk van het Allerheiligste Bloed van Christus. De parochie houdt domicilie in de Italiaanse plaats Reggio Emilia. Taffarel beleefde een sterk debuut. Hij maakte het eerste doelpunt in het duel met de Kerk van de Heilige Antonius, 4-0. „Carlos is een zeer, zeer gelovig mens,” zei priester Don Luigi Gianferrari. „Hij gelooft dat God hem in het Braziliaanse elftal op het WK in de Verenigde Staten aan de titel heeft geholpen.” Taffarel is niet van plan zijn carrière in Reggio Emilia te beëindigen. Hij is op zoek naar een nieuwe club.

Bekerstrijd zaalvoetballers

HEERLEN - In de strijd om de landelijke zaalvoetbalbeker kwamen gisteravond nog vier Limburgse clubs in actie. De uitslagen luiden als volgt: Schijndel-H.Meyers 0-1; Alwako-KK Limburg Druk uitgesteld; Van Zandvoort-Brach/Trendy 2-5; Lions/Neffens-ZVVM Quadvlieg 3-2.

Ottey klopt Privalova

LONDEN - Atleten Merlene Ottey was in Londen de voornaamste blikvanger op de eerste dag van de wereldbeker voor landen. De 34-jarige Jamaicaanse, uitkomend voor de ploeg van 'rest-Amerika', won de 200 meter. In een goede tijd, 22,23 seconden, klopte ze onder anderen Irina Privalova. De strijd der continenten had voor gastland Groot-Brittannië een positieve start. Sally Gunnell won de 400 meter horden, Linford Christie de honderd meter in 10,21.

sport kort

● **VOETBAL** - Miguel Mejia Barón blijft coach van het nationale voetbalelftal van Mexico. Hij tekende een nieuw contract voor vier jaar. Barón leidde Mexico deze zomer naar de tweede ronde in de strijd om de wereldtitel in de Verenigde Staten. Daarin gingen de Mexicanen ten onder tegen Bulgarije na een serie strafschoppen.

AMBI/PDI-opleidingen

- Praktijkdiploma Informatica 1 en 2
- Basisdiploma AMBI
- Databeheer
- Analyse en Ontwerp
- Software Engineering
- Exploitatie en Beheer
- Systeembeheer Novell
- Praktische Telematica
- Specialist C ++

HG.
HB.
HS.
HP.
HX.
MN.1
MC.4

Cursusplaatsen: Heerlen, Eindhoven, Den Bosch, Tilburg, Breda, Rotterdam

CCO/Centrum Computer Opleidingen

Voor gratis brochure onderstaande bon angefrankeerd opsturen naar:
CCO, Antwoordnummer 33, 6400 VC Heerlen
of bel 045-717600, fax 045-742738

naam: .....
adres: .....
post: ..... plaats: .....
opl: ..... telefoon: .....

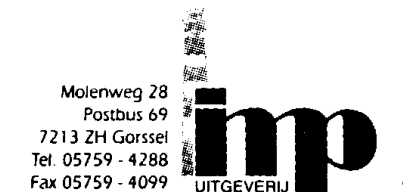
MAKELAAR o.g.

in geheel Limburg
(rijkserkend SVM-examen)

Meer info: 04408-2675
Limburg College

Uitgeverij Imp is gespecialiseerd in vakinformatie voor de salarisadministratie. Het Maandblad voor Loon- en Salarisadministratie/AANSPPRAAK en het Handboek Salarisadministratie zijn toonaangevende informatiebronnen in dit vakgebied. Naast gedrukte media organiseert Uitgeverij Imp jaarlijks het Congres Salarisadministratie en de Regionale Beurzen Salarisverwerking. Ook verzorgt zij de Praktijkopleiding Loon- en Salarisadministratie.

- op 17 plaatsen in Nederland
- naar keuze 's avonds of 's middags
- met computerpracticum
- leidt op voor het Praktijkdiploma
- start eind september

Praktijkopleiding Loon- en Salarisadministratie

Cursusplaatsen: Alkmaar, Amsterdam, Arnhem, Breda, Deventer, Eindhoven, Emmen, Den Haag, Gorinchem, Groningen, 's-Hertogenbosch, Leeuwarden, Maastricht, Middelburg, Rotterdam, Utrecht en Zwolle.
Vraag gratis en vrijblijvend de opleidingsfolder aan:
Tel. 05759-4288

Vakinformatie voor uw salarisadministratie

LIMBURG COLLEGE

INSTITUUT VOOR ECONOMISCH ADMINISTRATIEVE OPLEIDINGEN EN BEDRIJFSCURSUSSEN

Begin september starten de mondelinge avondopleidingen te Maastricht, Sittard, Roermond, Venlo en Weert voor:

MAKELAAR ONROERENDE GOEDEREN

Dit is de opleiding voor het officiële SVM-diploma

tevens SPD-staatsexamen

MAKELAAR o/g

Informatie, brochure en inschrijfformulier bij **drs. S.J.M. Brouwers**, tel. 04408/2675, fax 1290. U kunt ook schrijven aan: secretariaat Limburg College, Gloriet 9, 6247 BB Gronsveld.

BEDRIJFSHOGESCHOOL KATHOLIEKE LEERGANGEN
VOORHEEN LIMBURGSE SPD-OPLEIDINGEN BROUWERS**BKB, PDB, MBA, LOONADMINISTRATIE****SPD 1+2, CERTIFICEREND AA****NIMA A/B, KORT HBO MARKETING MANAGEMENT**

(ACCOUNTANCY, BEDRIJFS-ECONOMISCH, COMMERCIEEL)

DAGOPLEIDING SPD, NIMA A/B**MANAGEMENT, MANAGEMENT ASSISTENT**

HEERLEN, MAASTRICHT, ROERMOND, SITTARD, VENLO, WEERT, EINDHOVEN

De cursussen Basiskennis boekhouden, PD Boekhouden, MBA, SPD-1 en NIMA-A worden gegeven **MET EXAMENGARANTIE!**

Voor meer informatie en een gratis prospectus kunt u bellen met onze medewerkers 077-520440 of 013-394333 (tijdens de kantooruren) of schrijven naar Antwoordnummer 909, 5000 VB Tilburg of u bezoekt een van de

STUDIEVOORLICHTINGSDAGEN:

Maastricht: Sigma College, Adelbert v. Scharnlaan 210, dinsdag 13 sept. 1994: 18.00-20.00 uur.

Sittard: Hogeschool Katholieke Leergangen PABO, Beukeboomweg 24, donderdag 15 sept. 1994: 18.00-20.00 uur.

Heerlen: Bernardinuscollege, Akerstraat 95, maandag 12 sept. 1994: 18.00-20.00 uur.

De Bedrijfshogeschool Katholieke Leergangen is voor zover het onderwijs onder de reikwijdte van de wet valt aangewezen op grond van de Wet Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek, erkend door de Minister van Onderwijs en Wetenschappen op grond van de wet op de erkende onderwijsinstellingen en behoort tot de Stichting Hoger Onderwijs Zuid Nederland.

"JE TANTE IN BIKINI, DA'S PAS ENG!"

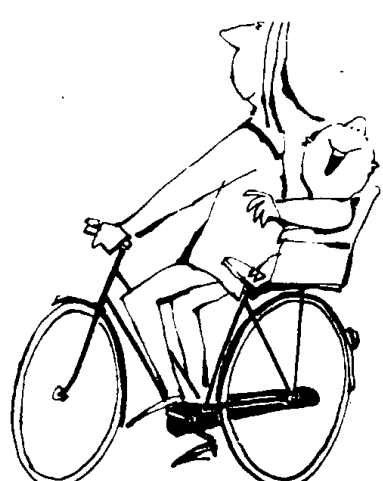
Het maakt ze niet uit dat de hond van nummer dertien altijd slecht gehumeurd is. Of dat voor hun neus een zwarte kat oversteekt. Welnee, dagbladbezorgers doen gewoon hun werk. Zodat u zes keer per week de

schouders over op. Want er zijn wel ergere dingen. Kijk, die houding maakt al die duizenden jongens en meisjes jonge helden. Ze hebben gewoon niet meer in hun mars. U moet daar best 'ns aan denken.

GEZOCHT: DAGBLADBEZORGERS M/V 15+**ZONDER NIEUWE HELDEN IS DE KRANT NERGENS. MEER WETEN?**

Bel dan **045-739881**, vraag naar: H. v.d. Ven.

Stuur je gegevens op in een open envelop naar: Limburgs Dagblad, postbus 3100, 6401 DP Heerlen.

CURSUSSEN + OPLEIDINGEN

BETER OP DE FIETS!
DAN VERVUIL JE NIETS

Steun deze actie, bestel het affiche of word lid!

fietzers enfb

postbus 2150
3440 DD Woerden
tel. 03480-23119

HEAO Contracting

STICHTING HEAO LIMBURG CONTRACTING

De Stichting HEAO Limburg Contracting biedt onder auspiciën van de HEAO Limburg contractonderwijs aan op het brede terrein van Economie, Administratie, Management en Recht. Dit wordt verzorgd voor bedrijven en particulieren, in de vorm van cursussen, Post HBO-leergangen en maatwerk, via open inschrijving en op aanvraag. Zowel via de HEAO, op locatie, alsook in-company.

Aan de HEAO Limburg in Sittard starten wij binnenkort met de
training Integrale Kwaliteits Zorg (IKZ)

De IKZ-cursus is bedoeld voor het management en middenkader van dienstverlenende organisaties, zowel profit als non-profit. De training is gericht op:

- het verbeteren van de concurrentiepositie;
- het zeker stellen van de continuïteit;
- het verbeteren van de cultuur binnen de eigen organisatie.

Opzet van de training

- modulair;
- veelvuldig gebruik van praktijkvoorbeelden en cases;
- vergaarde kennis leren toepassen op eigen organisatie;
- inschrijving: zowel open als in-company.

Basis modules (in totaal 8 dagdelen)

- inleiding IKZ (in dienstverlening en overheid);
- organisatiekunde;
- meten = weten;
- methoden en technieken;

Verdere verdieping behoort tot de mogelijkheden.

Meer informatie

Voor meer informatie of aanmelding voor de informatie-avond op 12 oktober 1994 om 19.30 uur aan de HEAO Limburg in Sittard kunt u contact opnemen met de heer J.J.Th. Roex, telefoon 046-591147. Limburg.

In samenwerking met:

Abb

Adviescentrum voor beleid & bedrijf

Havikstraat 5 • 6135 ED Sittard • Postbus 5268 • 6130 PG Sittard
Telefoon 046-591147 • Telefax 046-529180

walram college
sittard

instituut voor open beroepsonderwijs

Het Walram College Sittard start binnenkort

opleiding tot assistent belastingconsulent**Opstap naar een eigen aangiftepraktijk**

De vervolgopleiding tot Belastingconsulent wordt verzorgd door
Stichting
HEAO LIMBURG Contracting.
Voor informatie:
Dhr. J. Roex
046 - 591 120

Bel naar het Walram College Sittard,
046 - 598 686
en vraag naar Marlies Koks.

Walram College: 'n wereld aan mogelijkheden

walram college
sittard

instituut voor open beroepsonderwijs

PROFITEER

In september starten de volgende cursussen:

- Autocad, releas 12.0
- Lassen, C.E.N. 287/288 (AVAL)
- Milieuzorgsystemen
- Kwaliteitszorg
- Nieuwe Materialen
- Diverse technische cursussen
- Directie kinderopvang
- Opleiding gespecialiseerd verzorgende
- Assistent Belastingconsulent (FAB)
- Vastgoed adviseur (VBO)

Profiteer van de bundeling van kennis en ervaring die wij hebben op het gebied van het opleiden van mensen.

Deze kennis en ervaring hebben wij opgedaan doordat wij al vele jaren beroepsonderwijs verzorgen, doorgaans in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven. U kunt van deze kennis en ervaring profiteren.

U zoekt scholing voor uw personeel, of voor uzelf als particulier?
Kom met ons praten, en wij maken een cursus maat.

Bel naar het Walram College Sittard/DIOS,
046 - 598 686
en maak een afspraak met Marlies Koks.

Walram College: 'n wereld aan mogelijkheden

afhalen kunt U Tax-free
kopen; BTW korting. Verder
zijn er de hele dag demon-
straties van div. noviteiten.
Kruisstraat 22, Stein. Tel./fax

ge ageridspunt zal aan de orde komen de vaststelling van de jaarrekening. Algemeen

Woodbourne Heeren, 7500 Chandler 100, 6412 PM Heeren, tel. 045-75 42 92

Levering franco aan huis zonder grenskosten.

Vergunning voor Limburgs Dagblad Bingo is verleend door de Staatssecretaris van Justitie onder no. L.O. 940-0081-0096.94:

Foto: FRITS WIDDERSHOVEN

DUIZEND gulden viel de Vijlense in de schoot. Hoe voel je je nu Fien? „Als er vijf voor gestaan had dan zou het nog geweest zijn”, reageerde zij al rem. Ee geintje natuurlijk van de gelukkige prijswin res. De tweede prijs is ten slotte niet kin. Kunnen Fien en Lei dit weekende eens t de bloemetjes buiten zetten. Want het is ke mis in Vijlen. Lei krijgt natuurlijk een ex plisie. Dat heeft hij verdiend.

'Het wordt tijd dat wij eens echt gaan voetballen'

Het 'EHC-gevoel' van Dacier

Van onze correspondent
WILLY WINGEN

● Joop Dacier pakt er lustig op los in de dug-out; een van de weinige plekken waar roken nog is toegestaan.

Foto: FRITS WIDDERSHOVEN

EHC/NORAD is een prestigieuze vereniging. Wordt van Dacier nu niet meteen verwacht, dat hij het hoogste goed ook daadwerkelijk zal realiseren? „Tussen willen en kunnen ligt een wereld van verschil,” reageert hij. „Men wil hier een seizoen met attractief voetbal, zodat er ook weer eens publiek komt. En niet een seizoen waarin in de laatste wedstrijd het klassebehoud wordt veilig gesteld. Maar als trainer kun je niet meer doen dan keihard werken. Proberen om van de groep een eenheid te maken. Wonderdokters bestaan nu eenmaal niet.”

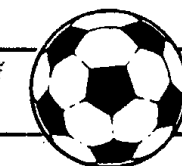
Bij Heerlen heeft Dacier een aanloop van twee jaar nodig gehad en dat leverde heel wat fricties met bestuursleden op. Hij: „Ik denk mede door mijn eigenwijsheid. Toen de breuk er eenmaal was ging het ineens als een trein. Op dat moment kon Joop Dacier eindelijk Joop Dacier zijn. We verloren niet meer, het werd een vriendenclub en dat resulteerde uiteindelijk in de titel voor zowel het eerste als het tweede team. Vier dagen feest! Ik heb gelooft ik nog nooit zoveel bier gedronken als in die vier dagen. En dan is het voorbij en dan begin je gewoon

weer opnieuw.”

Dacier kiest voor een andere speeltrant. Een keuze die inherent is aan het materiaal dat hij tot zijn beschikking heeft. „Dus geen lange halen meer,” legt hij uit. „Bij een speler als Joep Zenden moet je dat zeker niet doen. Joep moet bij balbezit proberen zo snel mogelijk de spitsen aan te spelen, waarna de lijnjes moeten aansluiten. Ik heb vijftien goede spelers, maar nog steeds geen team. Iedereen speelt te veel voor zichzelf en te weinig voor het

team. Dat EHC-gevoel ontbreekt dus zeer zeker nog. Het wordt tijd dat we echt eens gaan voetballen.”

Dat gebeurde inmiddels afgelopen dinsdag tegen Vinkenslag. Of dat morgen ook in Deurne gebeuren zal, kan Dacier niet meemaken. Hij, vakleerkracht bewegingsonderwijs bij het Franciscusoord in Houthem, is uit hoofde van zijn werk vijf dagen in Polen. Dan moeten zijn spelers het een week later tegen Roermondse naren het zwaar zullen krijgen. Chevremont, Vinkenslag en Volharding moesten alle na een jaar weer terug.

amateurs

Redactie: op zaterdag
Arno Römgens

Mariarade vecht om te overleven

Van onze correspondent

HOENSBROEK – Wat is er aan de hand bij de Hoensbroekse vierdeklasser Mariarade? In de overschrijvingsperiode vullen liefst dertien selectie spelers de 'berg' voor een ander domein, terwijl ook nog eens vier A-jeugdspelers naar elders vertrokken. Tegenover deze exodus stond de komst van slechts een nieuwkomer. Afgelopen zondag kreeg Mariarade tijdens de seizoensopening een ongenadige aframmeling van nieuwkomer RKHBS (1-7). Een voorbode van een desastreus seizoen, of een incident?

Nee, in de krant wil men bij Mariarade voorlopig liever niet. „Er is de laatste tijd al genoeg negatiefs over ons clubje geschreven. We willen in alle rust een gezellig clubje worden,” laat voorzitter Sef Toonen weten.

Tweede penningmeester Jack Bisschops toont zich beduidend communicatiever. „Iedereen weet dat het dit seizoen moeilijk zal worden. Ik proof echter bij iedereen de bereidheid om er de schouders onder te zetten,” aldus het bestuurslid. Bisschops, die als jochie nog met de witkwas de lijnen heeft getrokken, verbloemt niet dat hij Mariarade in zijn hart heeft gesloten.

„Na enkele moeilijke jaren met veel bestuurswisselingen is er nu sprake

van een stabiele situatie. We hebben momenteel tien hard werkende bestuursleden, honderd seniorenleden en honderd tien jeugdleden. Mariarade zal in 1996 dan ook het 50-jarig bestaansfeest vieren,” zegt hij zelfbewust.

„Aan een fusie beginnen we niet. We hebben hier 'Op de Berg' een andere mentaliteit als bijvoorbeeld bij VKC,” laat Bisschops weten. De hedendaagse mentaliteit van veel spelers vindt hij onbegrijpelijk.

Hij: „Ze gaan voor duizend gulden in Jabeek voetballen. Dat geld zijn ze ook kwijt aan reiskosten. Ik geloof dat veel spelers dit intussen ook wel hebben ingezien, want inmiddels hebben zeven spelers hun overschrijving ingetrokken.”

Trainer Cis Cox, die anderhalf seizoen geleden het roer heeft overgenomen van Jo Gerards, toont zich sceptisch.

„Ik ben negen basisspelers kwijtgeraakt, waaronder dragende spelers als keeper Chris Knippenberg, middenveldregisseur Antoine Mulder, beiden naar Chevremont, en goalgetter Andrew Srech (RKDFC) die vorig seizoen goed was voor vijftientwintig doelpunten. Maar ja, de trainingsopkomst is prima en mogelijk kunnen wij de komende tijd ook weer een beroep doen op een aantal oudgedienden als Otto, Van Gestel, en Penders,” hoopt de oefenmeester.

RFC'er Jansen gaat voorop in de strijd

Van onze correspondent
TJEU STEMKENS

ROERMOND – Via de achterdeur keerde Roermond afgelopen seizoen terug in de hoogste klasse van de amateurs. De favoriete zuidelijke clubs Limburgia en Waubach werden verrassend opzij gezet. In de finale versperde men vervolgens De Valk de weg naar de hoofdklasse. Insiders menen dat de Roermondse naren het zwaar zullen krijgen. Chevremont, Vinkenslag en Volharding moesten alle na een jaar weer terug.

RFC kon door het verstrijken van de overschrijvingstermijn bij de promotie ook niet meer op jacht naar versterking. Ondanks het feit dat bijna niemand hoofdklasse-ervaring heeft, is aanvoerder Marcel Jansen niet somber: „Wij vormen een ploeg, waarin iedereen keihard voor elkaar werkt. Daar kunnen we ver mee komen.”

De tijden zijn veranderd. RFC gooit de noodgedwongen het roer om en bouwde aan een 'Groot-Roermonds' team, gerecruiteerd uit Roermondse spelers en uit selers uit de directe omgeving. Oud-speler Jac Weeres vormde deze ploeg en na een pen-deldienst van tweede naar eerste klasse, stapte RFC met diens opvolger Lei Goossen weer naar de hoofdklasse.

Een echte exponent van de nieuwe lichting is aanvoerder Marcel Jansen.

Marcel Jansen (30 inmiddels) kreeg zijn voetbalopleiding bij de jeugd van VVV. Daar brak hij niet door en

hij verkaste naar Roermond. Hij vertoefte er inmiddels negen seizoenen. Hij is het prototype van de meeste RFC-spelers. Een harde werker met oog voor een geintje.

„Ik moet mij in een groep prettig voelen. Er moet op zijn tijd een geintje gemaakt kunnen worden. Wat dat betreft ben ik zeker een van de voortrekkers. We gaan samen regelmatig uit en dat legt de basis voor een goed kollektief. De sfeer is allesbepalend. Is die niet aanwezig, dan ben ik zo ergens vertrokken. Ik vind het een erkenning als speler en als persoon, dat ik met algemene stemmen aanvoerder ben geworden.”

Roermond kreeg dus nauwelijks aanvulling. Alleen Ruud Keizers kwam met hoofdklasse-ervaring. Daarnaast werd selectie aangevuld met Appi en Sala Hour en de ex-Joegoslaf Vulicic. Velen zien handhaven niet zitten. De overtuiging bij Wilhelmia'08 (0-0) was echter hoopgevend. Zonder de Krüger (geblesseerd) en Keizers (vakantie) werd een meer dan verdiend punt uit het vuur gesleept.

Jansen: „Ik zie het niet zo somber in. Ik vind dat we vrij aardig voetballen. Dat hebben we al vorig jaar bewezen. Verdedigend staan we ons mannetje en we hebben spelers die er snel uit kunnen komen. In de spits loopt ook nog goaltjesdief Dönerberg rond. We knokken enorm voor elkaar. Dat kost zeker kracht in zo'n lange competitie, maar die hadden we vorig jaar ook. Het enige dat ons kan opbreken is de smalle selectie. Bij blessures en schorsingen worden we heel kwetsbaar.”

Voorzitter Schlangen: 'Mij voor gek verklaard'

Born in de steigers

Van onze correspondent

BORN – Eén zwaluw maakt nog geen zomer. Daar zijn ze bij vierdeklasser VV Born van overtuigd. Toch heeft de voorbereiding en de competitie start zowel voorzitter Lei Schlangen als trainer Rick Strouken vertrouwen gegeven. „Slechter dan vorig seizoen kan het niet meer worden.” Het team behaalde slechts drie punten en degradeerde uit de tweede klasse.

„Staan weer met beide benen op de grond,” zegt Strouken nadat zijn door vierdeklasser SVH'39 is geschakeld voor de beker. „Maar voor de beker verliezen dan de competitie.” Met de derby naaste buur Buchten in het niet komt hem een nederlaag slecht uit. „Steeds maar winnen is goed. Tijdens de voorbereiding hebben we bijna niets verloren. De Swentiboldcup werd gewonnen en bovendien versloegen we in de eerste competitiewedstrijd de Hoewel dat geen graadmeter is, doet het natuurlijk wel goed.”

selectie van vorig seizoen is belangrijk vernieuwd. André van den Born, Maurice Geurts, Marcel Laan, Rachid Sraizi (IVS), Raymond Eberson (Roosteren), Steffan Bels (PSV'35), John Knoors en Wetsels (LHBMC), Lambert (EHC) en de Joegoslaf Jijl kwamen. Vernieuwingen die ons een groot gedeelte op het koninkrijk van voorzitter Schlangen komen.

„Het zijn geen grote namen, maar er is talent in de groep. Dat we vorig seizoen zouden degraderen wisten we. Dat we echter maar drie punten halen, viel behoorlijk tegen. Het was een gevolg van een minder sterke bestuursperiode. Born was nu weer in de steigers, om te spreken in termen van de sport, een aannemersbeheerder. Mensen hebben mij voor gek verklaard, dat ik weer voorzitter werd. Dat vind ik niet erg. Ik heb mij echter ontzettend goed gedaan. Dat werd uitgelachen toen ons slecht ging. Die mensen wil ik nu op hun plaats zetten. Daarvoor doe ik het,” vertelt Schlangen.

Schlangen en Strouken zijn één team. Dat blijkt al snel. Ook de trainer heeft ambities die hij niet onder de banken steekt. „Dit jaar wil ik iets neerzetten, waardoor mijn naam gevestigd wordt. Van

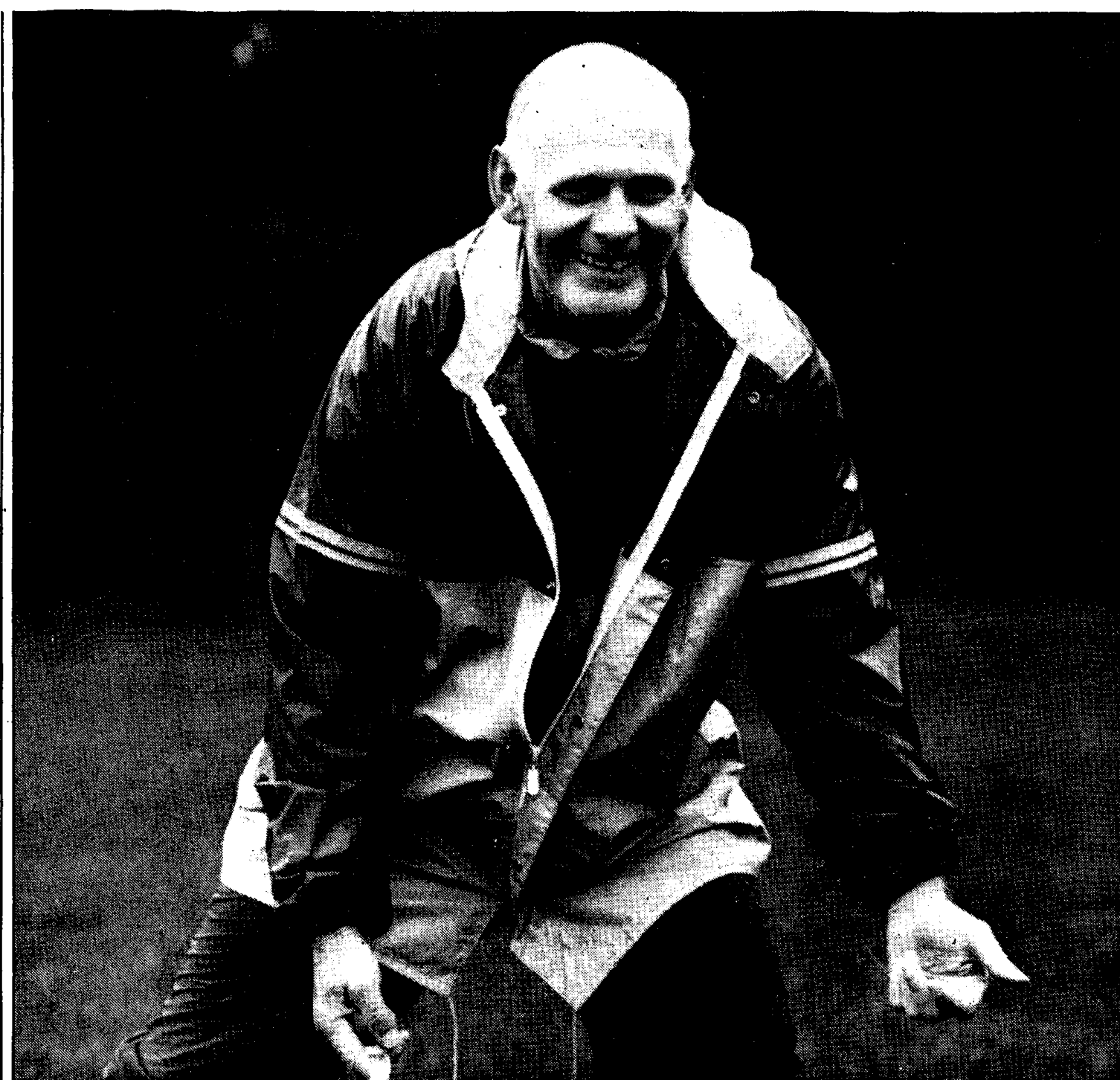
deze groep kan ik iets maken. Ik ben voetbalgek. Als ze me om vier uur 's nachts bellen kom ik. Ik heb alles over voor succes.” Toch moet hij toegeven dat hij zich vorig seizoen verkeken heeft op Born. „Ik dacht dat er meer uit te halen was. Maar dit jaar gaat het lukken. Ik zie mezelf nog steeds meer als speler dan als trainer. Maar er moet gewerkt worden. Ik ben eerlijk, de jongens weten wat ze aan me hebben. En nu de resultaten er komen voel ik me happy bij Born.”

Schlangen hoort de monoloog van Strouken glimlachend aan. Er wordt gewerkt aan het herstel van zijn club. „We hebben nog steeds een naam in voetballend Limburg. Daardoor was het niet zo moeilijk om nieuwe, betere spelers te halen. We werken nu aan de eenheid. Want alle neuzen moeten dezelfde kant opwijzen. Spelers, trainer en bestuur moeten bij elkaar passen. Als we ons kunnen handhaven, eventueel met een periodetitel, dan ben ik al tevreden. Maar ik wil met de vereniging zo snel mogelijk terug naar de tweede klasse. Daar horen we thuis.”

Van onze correspondent
PIERRE FRAMBACH

GULPEN – „Aan het einde van dit seizoen vier ik een feestje. Maar een beetje voor mij alleen, want dan is het vijftigste jaar geleden, dat ik als trainer ben begonnen.” SCG-trainer Peter Benen (57) lacht zelf om zijn uitspraak. Het is allemaal bijzaak. Hij is een oprecht voetballer. Nog immer Vol elan. Iemand die alleen van het spelletje houdt. Hij benadert het voetbal niet met veel grootspraak. Hou het simpel: zet 22 spelers met een bal in de wei en je hebt een partij voetbal. Een visie die, door zijn ongecompliceerdheid, voor Peter Benen vaak succes opleverde.

„Ik ben nog nooit gedegradeerd met een team waarvan ik trainer was,” zegt hij. „En dat kunnen er niet veel

● Peter Benen in actie tijdens de training van SCG.

Foto: FRITS WIDDERSHOVEN

SCG-trainer koerst naar zilveren jubileum

Peter Benen heeft de eeuwige jeugd

Enkele jaren geleden, op het moment dat hij succesvol met Vinkenslag bezig was, kreeg hij problemen met zijn hart. Afgeschreven voor het voetbal, luidde de publieke diagnose. Maar Benen kwam terug. Zijn mentale hardheid, die hij als commando leerde bij de groene barretten zette hem weer in het spoor van Koning Voetbal.

zeggan. Soms voel ik me wel eens een 'crisistrainer'. Voorbeelden? Ik kwam onder meer bij Eijdsden en Waterschei, het huidige FC Genk, nadat die clubs gedegradeerd waren en ik ben vervolgens weer kam-

pioen met die clubs geworden. Halverwege het afgelopen seizoen kwam ik bij SCG. Op dat moment leek de club op degradatie af te stevenen. Via de nacompetitie zijn we toch nog naar de eerste klas gepromoveerd. Voor mij zijn dat toch markante punten.”

Enkele jaren geleden, op het moment dat hij succesvol met Vinkenslag bezig was, kreeg hij problemen met zijn hart. Afgeschreven voor het voetbal, luidde de publieke diagnose. Maar Benen kwam terug. Zijn mentale hardheid, die hij als commando leerde bij de groene barretten zette hem weer in het spoor van Koning Voetbal.

amateurs op zondag

Hoofdklasse C
Geldrop-Baronie
Halsteren-Panningen
Lindenheuvel-Longa
Venray-Wilhelmina
RFC-DBS
Deurne-EHC/Norad
Meerssen-WVO

Eerste klasse F
Someren-SCG
Waubach-Almania
RKONS-SVN
Vinkenslag-Limburgia
RKVCL-Chevremont
Eijdsden-Volharding

Tweede klasse A
Miranda-Groene Ster
Kolonia-Standaard
Polaris-Hout
Mheerder B-Heerlen
Schuttersveld-RKVVL

Tweede klasse B
Quick-Blerick
Rios-Reuver
Sittard-EVV
De Ster-Belfeldia
Wittenhorst-Veritas
GSV-FCV

Derde klasse A
Berg-Haslou
Scham-Hohtum
Buchten-Born
Bunde-Amicitas
Caberg-RVU
Willem I-Sienaken

Derde klasse B
Hoensbroek-NEC'92

Minor-RKBSV
Simpelveld-Vaesrade
SVM-Coriovallum
Voerendaal-Bekkerveld
Heerlen Sport-VKC

Derde klasse C
IVS-Victoria
Helden-EMS
Megacles-Haelen
Roosteren-Heidebloem
Merefeldia-DESM
RKMSV-FC Oda

Derde klasse D
RKDEV-Montagnards
Egchel-Venlosche B
VVV'03-Meerlo
SVEB-Sp.Irene
Wanssum-KVC
Ivo-Meterik

Vierde klasse A
St. Pieter-Hulsberg
White Star-De Heeg
RKHSV-RKASV
Leonidas-SVME
WVV-Vit
Walram-Rapid

Vierde klasse B
Nijswiller-Banholtia
Zwart Wit-Sportclub
RKHSV-Partij
Goerte B-Keer
SKKR-Lemrisia
Vijlen-Gulpen

Vierde klasse C
RKHBS-Heilust
Centrum B-Laure
Hopel-Abd.-bosch

Heksenb.-Kak. Boys
RKTSV-FC Gracht
KEV-Mariarade

Vierde klasse D
Schinveld-RKDFC
Spaubeek-Passart
Adveo-Schimmert
Sweik. Boys-Caesar
DVO-Kluis
Langeberg-Sanderbout

Vierde klasse E
Thorn-SVE
Sust. Boys-Stevensweert
Urmondia-Susteren
Obbicht-Juliana K
SVH-RKSVV

Vierde klasse F
Brevendia-Moesel
Leveroy-Swift
RKAVC-KOC
RKESV-Heel
RKSVN-Crescentia
RKVB-Eindse Boys

Vierde klasse G
Venlo-Rogel
BEVO-MVC
Grashoek-HBSV
Quick Boys-Baarlo
RKSVN-Koningslust
Tigheja-Swalmen

Vierde klasse H
Resia-EWC
HRC-Vitesse
Achates-Leunen
SSS-RKDSO
Ysselstein-GFC
Sparta-Melderslo

'Als AC Milan verliest, is dat meteen nieuws over hele wereld'

De eeuwige strijd van Fabio Capello

MILAAN – Het strenge beleid van voorzitter Silvio Berlusconi van de Italiaanse landskampioen AC Milan hangt Fabio Capello als een molensteen om de nek. Nederlagen worden volgens het partijprogramma van de Italiaanse premier niet getolereerd. Elk duel moet in een overwinning worden omgezet. De eeuwige strijd van Capello, trainer van een ploeg die nooit mag verliezen. „Ik wist waar ik aan begon bij Milan. Er wordt nu eenmaal verwacht dat we elk jaar weer alle prijzen binnenhalen. Dit is een club met een reputatie. De druk om te presteren is niet te beschrijven, zo groot.”

Fabio Capello, 47 jaar en bezig aan zijn vierde seizoen als hoofdtrainer bij AC Milan, dat woensdag in Amsterdam de eerste tegenstander is van Ajax in de Champions League.

Tussen 1985 en 1987 was hij assistent van de toenmalige Milan-trainer Giovanni Trapattoni. De huidige trainer van Bayern München werd eind 1987 ontslagen; Capello viel de laatste vijf wedstrijden in als hoofdcoach. Milan achtte hem vervolgens niet ervaren genoeg en stelde Parma-trainer Arrigo Sacchi aan. Capello werd 'gepromoveerd' tot president van de volleybalafdeling, maar mocht in de zomer van 1991 alsnog Sacchi opvolgen, toen die naar het nationale Italiaanse elftal vertrok.

In tegenstelling tot zijn korte periode als hoofdtrainer kan Capello wel bogen op een rijke ervaring als profvoetballer. Hij speelde onder meer voor AS Roma, Juventus en AC Milan. Daarnaast kwam hij 32 keer uit voor het nationale elftal. „Mentale verbruik ik veel meer energie dan in mijn actieve carrière.”

Mijn trainersloopbaan zal dan ook niet zo lang zijn als mijn periode als speler. Zoals ik het nu kan bekijken, hou ik het misschien in 1996 wel voor gezien. Mijn contract loopt dan af en ik wil me daarna weer op mijn oude professie van televisieverslaggever storten.”

Jeugd

„Veel mensen vragen of ik niet de ambitie heb om een jong, onervaren team naar de top te leiden, maar dat is niet zo,” aldus Capello. „Ik heb al zes jaar bij de jeugdafdeling van Milan gewerkt met jonge spelers. Daar ligt mijn ambitie niet meer. Een jaar als trainer bij Milan is te vergelijken met drie jaar bij elke andere club ter wereld. Deze baan kost me enorm veel energie.”

In Italië bereidt elk team zich volgens de trainer optimaal voor op de ontmoeting met AC Milan. „Als Milan verliest, is dat nieuws over de hele wereld. Alle kranten schrijven daarover. Tegen de ploeg die bijna alles al heeft gewonnen, is de inzet vaak tweehonderd procent.”

● Fabio Capello over de druk bij AC Milan: „Een jaar als trainer bij Milan is te vergelijken met drie jaar bij elke andere club ter wereld.”

Foto: DRIEPOOT

Vooral de psychologische druk voor de spelers om elke zondag, woensdag en vervolgens weer zondag te presteren, is niet te beschrijven. Bovendien hebben ze in dit schema nauwelijks tijd om lichamelijk te herstellen. Dat geldt ook voor mij. Ik zeg ook altijd dat mijn werk zowel van technische als psychologische aard is.”

Behalve van de druk van het

moeten presteren, ligt Capello vaak wakker van de noodzaak zijn huidige team te verjongen. „We zijn daar druk mee bezig, maar de komende tijd zullen we aan dat proces nog intensiever moeten werken. De toekomst van Milan moet worden veiliggesteld.”

Daarom verschijnen Panucci, Simone en Albertini geregeld in

de basis. Zij vormen de toekomst van Milan. Dat hoort, net als het behalen van de hoofdprijzen, tot de hoofdzaken van mijn trainerschap. Maar het zal niet gemakkelijk zijn om voor een fantastische speler als Baresi de juiste vervanger te vinden.”

Gezicht

Tijdens zijn driejarige dienstver-

band behaalde de opvolger van Arrigo Sacchi drie landstitels op rij. Drie kampioenschappen met elk een eigen gezicht. „Het is duidelijk dat afgelopen jaar voor Milan een ander seizoen is geweest dan de twee voorgaande jaren. We hebben het afgelopen seizoen moeten stellen zonder Van Basten, Gullit, Rijkaard, maar ook zonder Lentini. We hebben goed voetbal laten

zien, maar wel ander voeten dan de voorgaande jaren. Het spel moesten we aanpassen. We hebben we, door de afwezigheid van Van Basten, bij voorbeeld aanvallend opzicht lengte ingeleverd. Daardoor hebben we ballen meer over de grond moeten spelen.”

Het gemis van Van Basten bij AC Milan de afgelopen twee jaar voor de nodige veranderingen gezorgd. „Het eerste kampioenschap stond wat mij betreft volledig in het teken van Van Basten. Hij is van ons een heel hoog niveau. Hij was spektakel in een spektakel. Milan scoorde 74 doelpunten in 34 wedstrijden. Het tweede kampioenschap had twee gezichten.

De eerste helft van het seizoen speelde Van Basten, waardoor we het Milan van dat jaar erg zagen. Toen hij wegviel werd ploeg een collectief. Het afgelopen seizoen zagen we het Milan van Baresi. De ploeg scoorde mede door de afwezigheid van Van Basten moeilijk, maar we uit een goede organisatie hebben we toch sterk gespeeld.”

Capello realiseert zich dat bij Milan het 't komend seizoen waarschijnlijk nog moeilijk krijgt dan de voorgaande jaren. „Parma, Sampdoria, Inter, Lazio en Lazio Roma komen seizoenen ongetwijfeld nog staan voor de dag. Ze hebben zich afgelopen maanden voorbereid om het gat met ons te vullen.”

Vooral Sampdoria heeft veel druk op me gemaakt. Bij Sampdoria is hopelijk eindelijk rust teruggekeerd. Ik hoop dat de Italiaanse competitie dat de ploegen dichter bij elkaar men, maar het zal niet gemakkelijk worden voor die ploegen de afstand met AC Milan overbruggen. Wij hebben er weer bij, misschien is hij sterker dan voorheen. Hij heeft Sampdoria veel ervaring gedaan en is bijzonder goed.”

ROME – Le en Lu, ze doen er hoofdzakelijk het zwijgen toe. Is waarschijnlijk ook wel het verstandigste, want ze zijn onschuldig zolang het tegendeel niet wordt bewezen. Alsof het een hinderlijke vlieg op hun mouw betrof, zo veegden de twee Chinese meisjes het wereldrecord op de 100 meter vrije slag van tafel. Argeloos, leek het wel, hautain. 'Doping', sprak de internationale zwemwereld hevig verontwaardigd in het Stadio del Nuoto van Rome. 'Zo gaat dit WK naar de knoppen'. „Puur een kwestie van trainen,” wierpen de op z'n minst dubieuze hoofdrolspelers fel tegen. „Jullie zijn gewoon jaloers.”

Van onze sportredactie

Er werd al voor gevreesd, voor een hegemonie van China op de WK zwemmen in Rome. Tijdens de vorige WK en ook op de Spelen van Barcelona ging het nog weifelend. Vier keer goud, daar viel mee te leven. De WK kortebaan, vorig jaar december in Palma de Mallorca zorgde voor een aardschok in het bad: elf van de dertien te vergeven titels gingen naar het land van Mao. Alles veroverd in wereldrecord-tijden.

In Rome volgde de eerste stap op weg naar volledige dominantie. Le en Lu verbeterden het wereldrecord van de Amerikaanse Jenny Thompson niet alleen. Ze verpulverden het. Maakten het tot een tijd die door één of andere recreant was neergezet.

Thompson, nog knap zwemmend met haar handicap van een met pinnen en een titanium plaat vastgezette gebroken arm, had in 1992 een toptijd geklokt van 54,48 seconden. De 19-jarige Jingyi Le dook daar bijna een halve seconde onder (54,01), haar twee jaar jongere landgenote Lu was net iets minder gretig (54,15). Goud en zilver derhalve.

De 'Traum' van Franziska van Almsick is meteen vergeten. De haar door chauvinistisch Duitsland voorspelde zes wereldtitels kon men vergeten. Zelfs het laatste wonderkind uit de Oost-Duitse school blijkt niet opgewassen tegen de gele overmacht. Ze werd derde. Haar klik

op het ereschavot zei genoeg over haar gevoelens.

Van Almsick was niet de enige. Nagenoeg alles wat zwemt of zwemmers inzet tijdens de zevende WK liep na afloop van het sensationele openingsnummer met verhitte koppen in het rond. De enigen die een lach op hun gezicht toverden waren de Chinezen zelf.

De opwindende bereikte bijna het kookpunt, toen de ploegleiding aanvankelijk weinig voelde voor een confrontatie met de westerse media. Na veel geschreeuw, getrek en geduw verscheen Le alsnog. En natuurlijk wist ze wat er komen ging. Leuk, zo'n wereldrecord? Ook al is het zwemmen met een lichaam dat waarschijnlijk is volgepropt met anabole steroïden?

Le, vanaf haar zesde jaar opgenomen in het zweminstituut van Sjanghai vertrok geen spier op haar met jeugdpuistjes bezaaide gezicht. Ook op dat punt zijn de zwemsters getraind en wel.

Wereldrecord

„Wanneer een Europese of een Amerikaanse een wereldrecord verbetert, is dat heel normaal,” sprak ze emotioneel. „Als wij het doen worden we onmiddellijk beschuldigd van dopinggebruik. Dat is oneerlijk. Dat is pure jaloerie. Wij worden ook gecontroleerd. Ik heb dit jaar zoveel controles achter de rug, dat ik ze niet eens meer kan tellen. Positief was er niet een. Dat moet voldoende zijn.”

Toenemende beschuldigingen over doping brengen wereldbond in problemen

Zwemwereld zet vraagtekens bij recordregen Chinezen

● Geen wereldrecord voor Yang Aihua op de 400 meter vrije slag. De Chinese loste op dit nummer wel de schier onverslaanbare Janet Evans af.

Foto: REUTER

Een naar Canada uitgeweken Chinees, die jarenlang als stafmedewerker werkzaam was op het dopinglaboratorium in Beijing liet er in recente publicaties evenwel geen misverstand over bestaan dat de Chinezen wel degelijk naar verboden middelen grijpen. De man, die inmiddels politiek asiel heeft

aangevraagd en uit angst voor represailles tegen zijn familie in China nog altijd met 'Mr. X' wordt aangeduid door bladen als 'Swimming World' en het Franse L'Equipe, leverde voor velen het bewijs dat China zonder tegenspraak als de nieuwe DDR kan worden beschouwd. Hij stelde dat het toedienen van

doping aan topsporters door de autoriteiten wordt gestimuleerd en gecontroleerd. Wrang vond hij het voorbeeld van de atleet die op de avond voor de Aziatische Spelen positief werd gevonden. Hij werd teruggetrokken voor het evenement, maar draafde een week later weer 'schoon' op.

Voor de Olympische Spelen van Seoul in 1988 maakte China gebruik van een drijvend dopinglab voor de kust van Zuid-Korea. Atleten die daar twijfelachtig uit de controles kwamen, werden in alle stilte teruggetrokken. Aan het door het IOC erkende lab in Beijing heeft de internatio-

nale sportwereld blijkbaar weinig. Volgens 'Mr. X' wordt dat laboratorium juist gebruikt om het dopinggebruik te controleren. EPO, dat de toename van rode bloedlichaampjes het bloed stimuleert en het een menselijk groeihormoon vormen de sleutel voor de sportnatie die China in 2000 wil zijn.

Kritiek

De wereldzwembond verklapt aan de vooravond van de WK de maag te zitten met het dopingprobleem en de toenemende kritiek op de geldende, ouderde maatregelen. Le en Lu als de nieuwe wereldkampioenen lachend haar plasje. Het lot van per A-finale nog twee A-finale kritiek van landen als Amerika, Duitsland en (vooral) Zweden zal de nadruk de komende jaren op de controles tijdens de wedstrijden komen te liggen. Dit vonden op die manier al veel steekproeven plaats.

China 'levert' dan traditie trouw één of twee positieve vallen. Nu vielen Zhong Wei en Ren Xin, drievoudig wereldlewinnares op de Goodwill Games door de mand.

De echte 'kanonnen' blijven vooralsnog buiten schot. De nonnen die nog wat langer kunnen dan Weiyue en Xin.

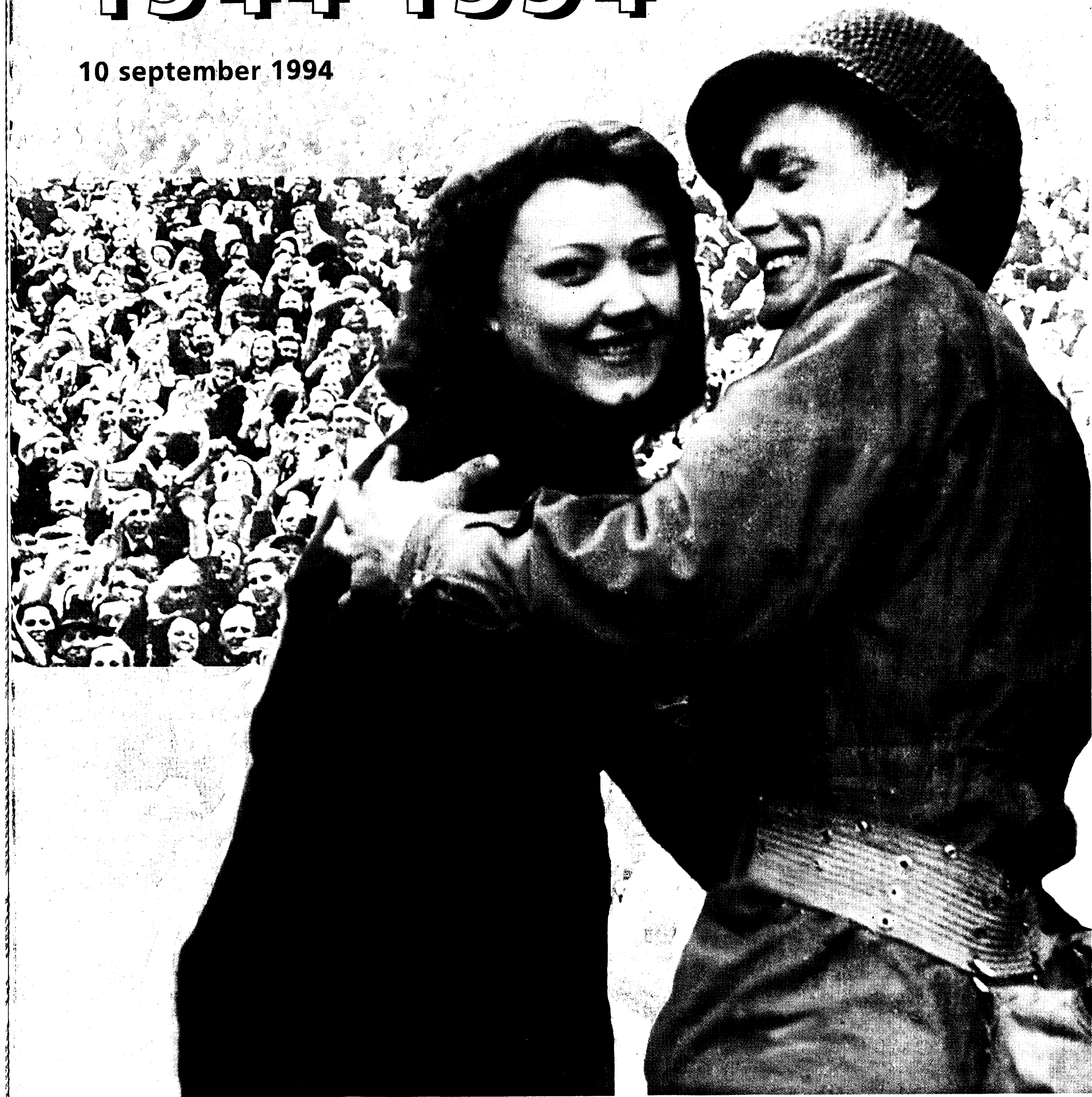
Dus ligt de toekomst voor de NA en voor al die landen hun zwemmers en vooral zwemsters steeds radelozer te gaan kijken in een nog strengere controle. De bond wil vijf- tot zeshonderd steekproeven per jaar. Echt wakker van schijnen Le en Lu als Guohong Dai (zij veroverde wereldtitel op de 400 meter vrije slag) niet te liggen. Aanvalt hun zelfverzekerde naar de dokter niet te verklaren.

BEVRIJDING

1944-1994

10 september 1994

Samenstelling en eindredactie: Emile Hollman – **Coverontwerp:** Albert Backer Leegstra
Layout: Albert Backer Leegstra en Sjeff Smeets – **'De herinnering van':** Jos van den Camp
Overige teksten: Ron Brown, Bennie Ceulen, Jan Diederik, Hans Goossen, Peter Hamans,
Jan Hensels, Cindy Jaspers, Jan van Lieshout, Anouk Mommer, Monique Parren, Pierre Rousseau,
Hans Toonen en Math Wijnands

Tekening: Veronique Puts – **Fotoresearch:** Jan van Lieshout – **Foto's:** Frans Rade, Peter Roozen, Frits Widdershoven, Jef Naseman, Bert Vennik, Peter Trompetter, Ermindo Armino, Jeroen Kuit, Peter Smulders, Th. Oberdorf, Frans Hoffman, Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie Amsterdam, Nationaal Oorlogs- en Verzetsmuseum Overloon, Stadsarchief Heerlen, Stadsarchief Maastricht, Reading Eagle/Times Pennsylvania, EPA, Uitgeverij Triangel en de collectie van Sancta Maria Kerkrade

Vergeelde foto's uit vooroorlogse jaren herinneren aan de vier knullen Priekaerts. De jongste negen, de oudste nauwelijks dertien. Het vrolijke viertal is dolgelukkig als de bezetter is verdreven. Nauwelijks vier weken na de bevrijding komen ze om bij een bomaanslag van de laatste Duitsers. Voor het eerst gaat het dagboek van vader open.

● Het gezin Priekaerts voor de aanslag: Oscar, Delphin, Fieny (bovenste rij) en Hubert, Guillaume, Henri, Rietje en Tiny.

Wrede dood broers maand na bevrijding

DOOR MONIQUE PARREN

band tot op de dag van vandaag.

De luchtaanval op het kerkje Onze Lieve Vrouw van de Berg Carmel in de Landgraafse wijk Leenhof, op die 'na-oorlogse' vrijdag in oktober, eist vijftien dodelijke slachtoffers.

Later blijkt dat niet de kerk, maar het op een steenworp afstand gelegen Amerikaans noodhospitaal het doelwit was van die laatste Duitsers.

De familie Priekaerts verliest in een klap vier kinderen. Het doodsprentje spreekt over 'wreed oorlogsgeweld'. De jongens gaan op die oktoberavond naar het Maria-lof met de toen 14-jarige Riet, een beetje als vijfde wiel aan de wagon. Na de dienst blijft het

meisje dan ook achter met een nachtkleed. Ze maken gekheid over een vliegtuig dat al dagenlang boven de wijk cirkelde, weet ze nog als de dag van gisteren.

Ook de daaropvolgende gebeurtenissen staan Riet in het geheugen gegrift tot het moment waarop ook zij voorgoed de ogen sluit. „Ineens kwam dat vliegtuig omlaag scheren, zo'n raar geluid... Daarna hoorde ik geknetter en zag ik overal kleine vlammetjes. Zand en geschroeiende boomstems vlogen ons om de oren en daarna was het één moment doodstil. Doodstil.“

De twee nachtkleeds blijven plat op de Schaesbergerweg liggen tot het gevaar lijkt geweken. Pas als ze overleind klauteren

wordt de vernietigende kracht van het afgevuurde projectiel duidelijk. Riet: „Het meisje naast ons was dood, dat zag ik. Twee vrouwen en een kind kwamen aangerend, die waren doodsbang maar ongedeerd, toen ben ik ook weggerend.“

Voor de jonge Riet is de afstand naar huis, nauwelijks één kilometer, de langste weg die ze ooit heeft moeten afleggen.

„Het eerste dat ik zag was een vrouw in een plas bloed, ze miste beide voeten en kon niet meer lopen. Een meter of zo verder kwam ik bij de vier jongens. Ze lagen voorover op de grond, het was net alsof ze met grote kracht neergekwakt waren. Pas honderd meter verder dacht ik: 'het waren onze jongens'.“

De hele weg naar huis aan de Schaesbergerweg 71, probeert Riet het beeld en vooral het idee te verdringen. Ook later spreekt de Heerlense lange tijd niet over de afschuwelijke beelden. „Soms is verdriet zo groot, dat je daar niet over kunt spreken“, zegt ze.

Fieny weet nog hoe haar jongere zusje het huis kwam binnenvliegen. „Zijn de jongens hier, dan is er niets gebeurd, riep ze“, vertelt Fieny. „Pas sinds kort weet ik dat ze toen al precies wist wat er gebeurd was, maar het niet kon en wilde aanvaarden.“ Het sprankje hoop wordt meteen de bodem ingeslagen, want de jongens waren niet thuis. Geen van de vier.

Hun vader heeft de vreselijke taak om het gezin zekerheid te verschaffen. Het aanzicht van zijn jongens geeft de bakker een klap, die hij nimmer meer te boven komt.

De vondst van zijn eigen vlees en bloed beschrijft hij in zijn familie-kronieken, die op zijn dringend verzoek ongeopend bewaard zijn gebleven tot na zijn dood. De getuigenis van zijn onmetelijk verdriet was té intiem om bij leven en welzijn met zijn kinderen te delen.

„Rietje was ongedeerd gebleven. Juist toen ik met paard en wagen thuiskwam, kwam zij mij huilend vertellen was er gebeurd was. Zij had nog naar de jongens gezocht, maar ze niet meer kunnen vinden. Ik er naar toe en wat ik daar zag, was wel het verschrikkelijkste wat ik ooit gezien heb. Lijken en kermende gewonden en daar tussenin mijn vier jongens, naast elkaar, dood op hun buikje liggend. Gielie doorzeef met kogels en de helft van zijn hoofdje ernaast. Oscar het hoofdje af, dat ik in de buurt nog kon oprapen en zo goed en zo kwaad als het ging op zijn plaats brengen. Henri doorzeef met granaatscherven en Hubert het hoofdje af, kon ik ook vinden en er aan vasthechten. Toen naar Ma en de anderen, maar dit verdriet kan ik toch niet beschrijven...“

Dat hun vader uren rond het huis zwerft, voordat hij zijn vrouw en kinderen de waarheid kan vertellen, horen Fieny en Riet pas jaren later.

Na de begrafenis probeert de familie het gewone leven weer zo snel mogelijk op te pakken. In huis wordt nog slechts sporadisch gesproken over het levenslustige viertal, maar een feestdag is niet compleet zonder een bezoek aan de grafes van Oscar, Henri, Guillaume en Hubert.

De bakkerswinkel aan de Schaesbergerweg gaat enige tijd na het smartelijke verlies weer open. Moeder staat weer achter de toonbank, als vanouds. De zussen herinneren zich het medeleven en het begrip, maar ook de kwetsende opmerkingen van wat zij 'domme' mensen noemen. „Iemand zei eens tegen Moeder: 'U moet de Duitsers nu toch wel heel erg haten'. Om wat ze toen zei, is ze ons zo dierbaar: 'Ik gun geen enkele moeder wat ik heb meegemaakt, ook geen Duitse.'“

Fieny betreurt het dat de gezinsleden onderling weinig oog en oor hebben gehad voor de gevoelens van de anderen. „Iedereen was zo met zijn eigen verdriet bezig. Sinds kort weet ik pas hoe Riet zich gevoeld moet hebben, hoe ze moet leven met die beelden van toen. Ook ons jongste zusje, dat zeven jaar na de aanslag is geboren, is altijd betrokken geweest bij een rouwproces om kinderen die ze nooit heeft gekend.“

Geholpen door de naderende festiviteiten komen de verhalen nu los, lang na die Tweede Wereldoorlog. Misschien is dat de echte bevrijding.

● Albert Brown uit Durham

Onbevrijd

DOOR RON BROWN

Wie zou denken dat ik als zoon van een bevrijder die onder meer D-Day meemaakte, in mijn jeugd op mijn enthousiast verzoek veel spannende verhalen te horen kreeg, heeft het mis.

Over de lange route die korporaal Albert Brown vanaf het graafschap Hampshire via het Kanaal en de stranden van Normandië, en via Nijmegen en Arnhem uiteindelijk naar Aken en Geleen bracht, kon hij amper praten. Tot zijn dood, drie jaar geleden, heeft hij nooit meer naar een oorlogsfilm kunnen kijken.

En als hij mij wat vertelde, waren dat enkele onschuldige anekdotes die hij grappig vond. Hoe hij bijvoorbeeld met enkele andere soldaten koffie had gekregen van een Franse boerin en uit erkentelijkheid de koffiepot had schoongemaakt. Tot woede van de boerin, die de pot nooit reinigde 'om de smaak te bewaren', en die de zwaar bewapende bevrijders daarna tierend met een bezem van haar erf joeg.

Of hoe ze stiekem jacht op varkens maakten om het avondeten wat meer inhoud te geven. Mijn moeder, die zijn herhaaldelijke nachtmerries kende, kreeg wat meer te horen, zij het met veel moeite.

Hoe zijn landingsvaartuig dat stonk van het braaksel van zieke soldaten, vlak vóór Gold Beach omsloeg en al zijn vrienden verdronken. Hoe hij ergens tussen Arromanches en Le Hamel blindelings en in paniek het strand op kroop.

Hoe hij in zijn been getroffen werd toen hij een gewonde medesoldaat onder vuur uit een veld probeerde weg te slepen, en een kogel vervolgens op miraculeuze wijze op zijn helm afketste.

Hoe zijn eenheid per abuis door eigen RAF-Spitfires beschoten werd.

Elf jaar geleden zijn we teruggegaan naar Arromanches, naar Bayeux en Caen. Op het strand nabij Arromanches waar hij in paniek dekking had gezocht, klapte hij volledig dicht. Bekeek zwijgend en wezenloos de attributen in het D-Day museum.

Mijn moeder zag toen voor het eerst de landingsplaats die hem uiteindelijk naar Nederland had gevoerd, waar zij hem in een café aan de Rijksweg in Geleen ontmoette – hij was toen in Aken gelegerd, wachtend op de mobilisatie – en waar zij in de Augustinuskerk met hem trouwde.

Op zijn sterfbed kwam de oorlog nog één keer terug. In geestelijke verwarring vroeg hij mij het gordijn van zijn kamer dicht te doen, omdat er absoluut verduistering tegen het gevaar van luchtaanvallen moest zijn. Pas toen hij stierf, werd deze bevrijder zelf van de oorlog bevrijd.

● Voor het gemeentehuis in Heerlen worden vermeende NSB'ers opgebracht.

Wim van Schaik hoefde alleen maar een Duits nummerbord te zien of het zweet brak hem al uit. Zijn haat kende geen grenzen. Dus die van zijn zoon ook niet. „Kun jij het opbrengen om een Duitser de hand te schudden“, vroeg de zoon. Van Schaik twijfelde. En reed met zijn zoon naar het eerste dorp in Duitsland, naar het eerste de beste politiebureau. „Na und“, vroeg de agent.

● Iets of iemand fluisterde: 'Ga naar Duitsland en verzoen je'.

Bevrijd na 'de vijf' van een Duitser

DOOR PETER HAMANS

lende gangenstelsel een goed heenkomen zoeken naar België en andere veiliger oorden. Een keer zelfs in het bijzijn van Brauner, hoofd van de Gestapo in Maastricht, die op dat moment een excursie maakte door de Pietersberg en te horen kreeg van zijn gidsen dat het smokkelen van mensen en goederen door de grotten écht onmogelijk was...

Hoewel door diezelfde Gestapo gepakt en mishandeld kon Van Schaik op miraculeuze wijze de dans ontspringen. Hij vermoedt door toedoen van politiechef

Brauner, die door Van Schaik wordt omschreven als „een heel aardige man met een heel aardig gezin die niet aarzelde om je ter plekke neer te schieten.“ Maar meer dan veertig jaar later kwamen de boze dromen en nachtmerries. Zij katapulteerden de onverteerde verhalen van toen uit het onderbewustzijn naar boven. De Geldropenaar schreef ze van zich af in *Ondergronds verzet* en vereffende de oude rekening op nog een andere, wel heel bijzondere wijze.

„Want hoe gaat dat? Na de oor-

log neem je het oude handwerk weer op. Je studeert verder, krijgt werk, trouwt en sticht een gezin“, aldus Van Schaik. Maar onderhuids sudderde de haat tegen de bezetter door. Elke keer als hem op de snelweg een auto met Duits kenteken inhaalde, begon zijn bloed weer te koken. Maakte hij kennis met een zakenrelatie die een voormalige Duitse soldaat was geweest dan begon hij als vanzelf weer de beelden van vroeger te zien. Het woord 'Duits', zo schrijft hij dan ook in een gedicht, kan hij niet meer horen.

Tot die gedenkwaardige, fraaie herfstavond in 1989 aanbreekt. Ineens staat Van Schaik opnieuw voor een diepe, gapende afgrond. Na een intensieve discussie over de zich in snel tempo opvolgende ontwikkelingen in Oost-Europa, die volgens Wim van Schaik het beste tegemoet kunnen worden getreden met „liefde en vergevinggezindheid“, wordt hij door zijn zoon keihard tot de orde geroepen. „Vergeving? Wat bedoel je daarmee?“ zo houdt zijn zoon hem een spiegel voor. „U prekt vergeving, maar weet u zelf wel dat u al meer dan 40 jaar met angst en haat in uw hart rondloopt? Angst voor alles wat u aan de Duitse tijd herinnert. Haat tegen praktisch elke Duitser die u tegenkomt.“ En zijn zoon Herman vraagt hem wat hij zou doen als er nu een Duitse politie-agent zou aanbellen. „Zou u hem een hand durven of kunnen geven? U heeft uw haat aan ons doorgegeven. Wij moeten daarmee leren leven maar we weten niet hoe. Voor wat ze mijn vader hebben aangedaan? Is dat het dan?“

Van Schaik senior is met stomheid geslagen. Hij zoekt als een razende naar een acceptabel antwoord maar kan het niet vinden. „En toen was daar ineens die flits“, herinnert hij zich. „Iets of iemand gaf me een zet en fluisterde: 'ga naar Duitsland en verzoen je'.“ En Van Schaik ging, samen met Herman, twee dagen later. Met gevouwen handen, zo denkt hij er eerbiedig aan terug. Voor het vertrek zonken ze allebei in de huiskamer op hun knieën en baden om wijsheid en zuiverheid.

Na een half uur bereiken ze de grenspost bij Venlo. Ongelooflijk: waar het normaal een drukte van jewelste is, staat nu geen mens. Geen politiemannen, geen Duits uniform dat Wim van Schaik wil aanklampen ten teken van zijn drang om te willen vergeven. In Krefeld verlaten ze de autoweg en volgen het bord 'Polizei, 500m'. Het is een groot politiebureau dat is omzoomd door hekken die met een licht gezoem automatisch open- en dichtgaan. Van Schaik voelt langzaam de grond onder zijn voeten wegzakken. Met knikkende knieën loopt hij naar binnen, en de politiemann achter de balie vraagt: „Na und?“ Na und? Na und? Wim is meteen terug in de tijd. „Ik weet nog verdomd goed dat mensen die toen 'Na und?' zeiden, een vrouw voor mijn ogen in elkaar sloegen.“ Maar hij vermant zich en vertelt hakkend het doel van zijn missie. Dat hij naar Duitsland is gekomen om de eerste de beste politiemann die hij ziet zijn verontschuldiging aan te bieden voor de ongemotiveerde angst die hij na al die jaren nog steeds onder de leden heeft. De ogen van de agent rollen van verbazing bijna uit hun kassen. Maar dan steekt hij beide handen uit naar Wim van Schaik en zegt: „Aber mein Freund! Natürlich, von ganzen Herzen. Und vergiss nicht, Sie sind einer andere Generation. Ich bin von der neuen Generation. Sie brauchen für mich doch keine Angst zu haben!“

Het lijkt wel of een loden last van zijn schouders valt en Wim herinnert zich nog maar al te goed het hartverwarmende gesprek dat ze die middag hadden met de agent, wiens vader als Duits soldaat in Nederland geleverd was geweest. Als Wim en Herman later een kop koffie drinken in Krefeld verbaast het hun dat de stad wel uitgestorven lijkt. „Dat is ook geen wonder“, legt de serveerster hen uit. „Het is vandaag immers Buss- und Betag.“ Een boete- en biddag... Toeval? Wim van Schaik gelooft er niet meer in.

En nog steeds is hij niet alles kwijt. De een vindt dat het moment is aangebroken om te vergeven en te vergeven. De ander noemt het een vooroordeel dat is gebaseerd op voltooide verleden tijd. Maar voor Willem van Schaik is het bittere realiteit. Kijk maar naar de feiten, zegt hij. Want met een schuin oog naar de actuele politieke situatie in Duitsland, waar extreem-rechts opnieuw zijn ankers begint uit te gooien, constateert hij dat je het met drie Duitsers op een camping best gezellig kunt hebben, maar dat een groepje van tien toch al akelig gauw begint te zingen. Om maar te zwijgen van 100 Duitsers bij elkaar, want die gaan gelijk marcheren. „Daar ben ik ondanks alles bang voor. Ja, nog steeds.“

Een keurige flat in Geldrop. Hier woont Wim van Schaik, gepensioneerd ingenieur bij Philips. De cello even weggelegd en het veel stof doen opwaaiende standaardwerk 'Het verborgen front' van de historicus Fred Cammaert binnen handbereik. Van Schaik (73) is mede-auteur van het deze zomer verschenen boek *Ondergronds verzet - Maastricht in oorlogstijd*, dat op een bijna tieltje Bell-achtige wijze de activiteiten van de illegaleiteit in de Maastrichtse St. Pietersberg gedurende de Tweede Wereldoorlog beschrijft. Dank zij de moed en de inzet van Van Schaik en zijn kompanen konden tientallen joden en andere onderduikers via het 300 kilometer tel-

foto met een bevrjder in Maastricht.

Het verboden bestaan van 'n bevrijdingskind

DOOR HANS TOONEN

Bij zijn kleinkinderen hoeft de Heerlense Engelsman Bill Sinfield niet aan te komen met verhalen over de oorlog. Dus al die spannende verhalen zien ze aan hun neus voorbij gaan. Als Brits soldaat vocht hij onder meer in Egypte en Nederland. In Treebeek of all places, leerde hij zijn huidige vrouw Truus de Vos kennen. De taalbarrière vormde geen probleem toen de Engelsen contact zochten met 'grietjes' uit Limburg. Lachend: „Als je een klap in het gezicht kreeg, wist je dat ze nee bedoelden.”

● De Heerlense Brit Bill Sinfield op het Brits kerkhof in Brunssum.

Bevrijder valt voor charmes Treebeekse

DOOR JAN HENSELS

Van recentere datum is een kleurenfoto van een jeugdige blauwhelm. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Zijn zoon maakte deel uit van een VN-militie in Bosnië. Hij was volgens Sinfield de eerste Nederlandse VN'er die daar gewond raakte. „Hij had geluk dat het een schampschot was.”

Normaal praat de oud-soldaat alleen met andere veteranen over de oorlog. Met een 'jongen' in Hoensbroek bijvoorbeeld, ook een Brit die na de oorlog hier bleef hangen.

Na enige terughoudendheid: „Het gaat niet om mij, ik wil me niet op de voorgrond dringen.”

sinfield: „Hoeveel mensen weten dat er ook in Brunssum een Brits oorlogskerkhof is? Het oorlogskerkhof in Margraten is onderhand een soort bedevaartsoord. Zeker, zonder de Amerikanen waren we nergens. Maar weten de mensen wel dat in heel Nederland 20.000 Britse soldaten zijn begraven?”

Voordat hij begin jaren vijftig met zijn vrouw terugkeerde naar Ne-

derland -'zij kreeg heimwee'- maakte Sinfield het nodige mee met de 8th Armoured Brigade.

Hij romantiseert de oorlogsjaren niet. Wel lijkt zijn relaas soms als een spannend jongensboek. De kruiddampen dringen haast de neusgaten binnen als hij vertelt over de gevechten in Noord-Afrika.

In mei 1942 ging Sinfield met zijn pantsersbrigade de Egyptische woestijn in, waar zij aanvankelijk werden teruggeslagen door het Duitse leger. „Zij waren toen overmachtig, met hun tijger tanks met 88 millimeter geschut.”

Hij was als vrachtwagenchauffeur belast met de bevoorrading van zijn brigade. Continu bezig met de aan- en afvoer van eten, brandstof en munitie. Slapen deed Sinfield tussen de poten van de Sfinx.

De slag bij Al Alamein: „Alsof de wereld verging. Om het kwartier werd de reikwijdte van de granaten verlengd. Elf dagen ging dat zo door. Toen kwam de doorbraak tegen de Duitsers.” Dat is het officiële verhaal.

Van zijn belevenissen in Noord-Afrika staat hem vooral bij: ondraaglijke hitte, barre koude, al-

tijd gebrek aan water, overal zand, tussen de onderdelen van de voertuigen, tussen het eten en in het drinken. „Er was zo'n gebrek aan water dat we onze kleren wisten met benzine, dat ontsmette ook.”

Veel jongens sneuvelden in de Sahara. Hij kon het wel navertellen. Vlak voor Kerstmis van 1943 keerde hij terug in Engeland. Om op adem te komen en om zich voor te bereiden op D-Day. Met enige ironie: „We kwamen aan in een dorp aan de oostkust van Engeland. Geen ontvangstcomité of zo. Ook geen trauma-team.” Een lintje kreeg hij wel opgespeld.

Via Noord-Frankrijk en België voerde de oorlog hem naar Treebeek, waar zijn oog viel op de 16-jarige dochter van een gezin waar hij ingekwartierd was. Sinfield: „We deelden roggewort met appel. Het ijs was meteen gebroken.”

Vanuit deze regio ging het vaak richting Geilenkirchen waar tanks van zijn brigade aan het eind van de oorlog werden ingezet bij het vegen van mijnen. Daar zijn tijdens gevechten nog de nodige soldaten gesneuveld. Treebeek: een groot munitiedepot in die tijd.

De liefde voor Trees de Vos uit Treebeek was blijvend. „We correspondeerden intensief toen we met de brigade verder moesten.” Het huwelijk werd bekostigd door de verkoop van meer dan vijftig kilo suiker (‘dat was goud waard’), ‘gered’ uit een brandende suikerfabriek in Boxmeer in 1944.

Trouwen deed het paar uiteindelijk in ‘de grote kerk van Heerleheide’. Toen Bill in november 1946 afzwaaide gingen zij naar een plaatsje in de buurt van Coventry. Ondanks de heldendaden van Bill moesten zij gewoon inwonen bij familie. In 1951, toen een kind op komst was en de heimwee van zijn vrouw naar de Oostelijke Mijnstreek niet langer viel te onderdrukken, keerden zij weer terug naar Limburg.

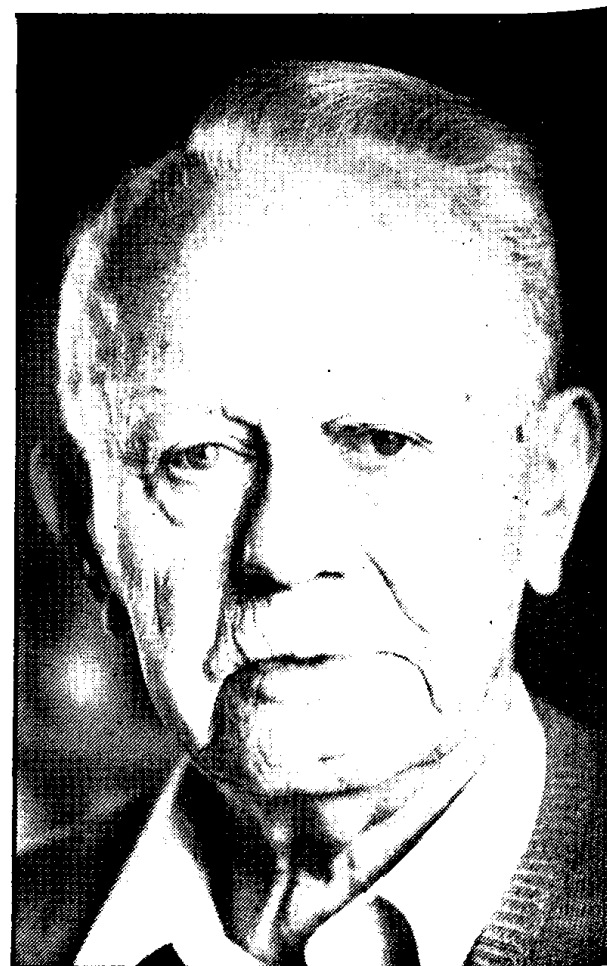
Bill: „Ik was alleen bereid te komen, als ik werk zou krijgen in de mijnen. Dat bood veel voordelen: een huis, extra kolen en aardappelen.”

En eerlijk is eerlijk: „Ik hoefde niet gedwongen te worden. Ik vind het fijn in Heerle.” Met een versleten rug werd hij 21 jaar geleden afgekeurd. Bill geniet van zijn oude dag, al denkt hij minstens een keer per dag aan Engeland. En eenmaal per jaar zetten de Sinfields koers richting Albion.

De dag dat de Amerikanen Maastricht bereikten, zuiverden zij ook het gebied ten zuiden van de weg Maastricht-Vaals in oostelijke richting. In de ochtend van woensdag 13 september bereikte het 125e bataljon van de 113e cavaleriegroep Sienaken en Heijenrath. 's Middags werden Epen, Brommerig en Mechele bevrijd.

De herinnering van: Guus Clermont (88)

● Guus Clermont uit Sienaken

„Ik droom de laatste maanden vaak van twee dingen. Van een wild zwijn dat mij ooit heeft willen aanvallen en van de oorlog. Achteraf bezien, heb ik veel risico's genomen. Ik had een radio, luisterde iedere avond naar de BBC. Daarop stond op zijn minst de doodstraf. Een dag voor de bevrijding klopten ze op de deur. De Duitsers natuurlijk. 'Aufmachen'. Ik dacht dat het mijn einde was. Of ik ze de weg naar Gulpen kon vertellen. We hebben een schuilkuil in het weiland hier aan de overkant gegraven. Een mijnwerker uit Gulpen heeft de boel gestut. Met mijn vrouw en mijn twee kinderen, de pastoor en de dienstmaagd hebben we daarin gezeten. Mijn dochtertje, ze is nu 54, herinnert zich nog dat we de rozenkrans hebben geboden. Vijfentwintig flessen wijn van de pastoor had ik de dag vantevoren bij een boerderij onder het kaf verstopt. Een hele nacht hebben we in die kuil gezeten. Bommen en granaten sloegen rondom ons in. Van de kippen hebben we geen botje teruggevonden. Alleen wat veren. De volgende morgen ben ik eruit geklommen en op een hooiberg in slaap gevallen. 'De Amerikanen zijn hier', riep iemand die aan mijn schouder rakte. Toen ik de wijn wilde ophalen, was die weg. Ik heb een vermoeden wie dat gedaan heeft. Maar die man leeft nog. Dus ik zeg niks. In de bevrijdingsoptocht, een paar dagen later, speelde mijn vrouw de koningin. Niemand stond langs de kant, iedereen liep mee. Ikzelf had geoefend op Hitler. Op van die zinnigjes als: 'Wir werden alle Städte ausradiieren.' Net op dat moment passeerde een groepje Duitse krijgsgevangenen.”

● Amerikaanse tanks rollen het villapark van Maastricht binnen.

De nederlaag van het Duitse leger beschouwde hij als een bevrijding. Ook al maakte Franz Griesenbrock viereneenhalf jaar deel uit van datzelfde leger. „Ik heb het niet over die bandieten van de SS, maar van de gewone soldaten aan het front zat tachtig procent te hopen dat die man verrekte, zodat we eindelijk weer naar huis mochten. Ik heb ervoor gebeden.”

● Franz Griesenbrock maakte ooit eens een schilderij van een Russische burgemeester die hij ontmoette aan het oostfront.

De bevrijding van een Duitse soldaat

DOOR HANS GOOSSEN

Paul en Franz waren onafscheidelijk. Niet alleen kozen zij voor dezelfde vluchtweg, ook volgden zij dezelfde opleiding tot kunstschilder en glazenier aan de academie in Maastricht. „Ik weet nog dat mijn broer een half puntje meer had gescoord op zijn rapport. Dat kreeg ik er later ook maar bij.”

Ook in de liefde bleven de tweelingbroers bij elkaar in de buurt. Zij lieten hun oog vallen op de zusjes Mommer. „Hij zag me zitten in de kerk en was verloren,” glimlacht Maria Mommer.

De Griesenbrocks leken hun draai in Limburg gevonden te hebben.

De inval van de Duitsers in mei 1940 beroofde niet alleen het Nederlandse volk van zijn vrijheid, maar dwong ook de broers Griesenbrock alsnog in het keurslijf van de nazi-dictatuur. „We hebben nog een tijdje ondergedoken gezeten in het Brabantse dorpje Gemert, bij Elsendorp, maar in oktober hebben ze ons toch gevonden.”

Het tweetal werd meteen op transport gesteld naar het legerkamp Mülheim, waar soldaten klaargestoomd werden voor het front. Franz Griesenbrock maakte de oefeningen niet mee. „Ik had tegen de dokter gezegd dat ik last had van mijn achillespezen. Hij

vroeg wat ik daar van af wist. Maar op de academie hadden we lessen anatomie gehad. Dus ik tekende het hem precies uit. vervolgens werd ik meteen ingedeeld bij zijn afdeling.”

Desalniettemin moest Griesenbrock een paar maanden later toch naar het Oostfront. Hij werd ingedeeld bij het infanterieregiment dat via Litouwen naar het huidige Sint Petersburg moest oprukken. Zijn broer Paul was oorspronkelijk ingedeeld bij de cavalerie, maar de legerautoriteiten bleken desgevraagd bereid de broers niet te scheiden. „We zaten in een rubberbootje om een rivier over te steken. De eer-

ste kogels die op ons afgevuurd werden, waren raak. Paul werd in zijn hoofd getroffen. Het was vreselijk, ik mocht er niet naar toe. We moesten verder.”

Viereneenhalf jaar zat Franz Griesenbrock 'in de rotzooi'. Hij probeerde er van te maken wat er van te maken was. Proberen zo veel mogelijk mens te blijven. „De gewone soldaten zaten ook alleen maar aan het front omdat het moest. Ze waren blij toen het voorbij was. Het waren echt niet allemaal strebers, maar gewone mensen die rust en vrede wilden.”

Een van de weinige lichtpunten

Griesenbrocks thuis lag inmiddels in Vaals. In 1934 was de toen 19-jarige Griesenbrock samen met zijn tweelingbroer Paul weggevlucht uit Duitsland. Via een kloosterorde in hun woonplaats Bochum vonden ze onderdak bij broeders in Vaals, Luxemburg en later weer Vaals. De inval van zijn landgenoten in mei 1940 noopte Franz en Paul opnieuw tot vluchten. Maar de Duitsers wisten hen uiteindelijk toch te vinden en stuurde de twee broers naar het Oostfront. De eerste de beste kogel op de eerste de beste dag werd Paul fataal. „Als ik alles nog eens moest meemaken, zou ik ook het liefst dood zijn geweest.”

Dat in zijn geboorteland opnieuw van 'die extremistische gekken' rondlopen, bezorgd de inmiddels tot Nederlander genaturaliseerde Franz Griesenbrock de kriebels. Van nazi's moet de kunstschilder en glazenier niets hebben. Nu niet en toen niet.

Toen is meer dan zestig jaar geleden toen Adolf Hitler, door Griesenbrock aangeduid als 'die man', het in Duitsland voor het zeggen kreeg. De fabrikantenfamilie Griesenbrock zag de bui al hangen. Zeker voor de tweeling Paul en Franz die de ideale leeftijd voor kanonnenvoer had.

„Mijn familie had goede contacten met de paters redemptoristen in Bochum. Via hen konden we terecht bij paters in Vaals.”

Jules Janssen behoort tot de top-tien van zwaarst mishandelde Limburgers. In het 'Witte Huis' aan de Wilhelminasingel in Maastricht begon zijn kruisweg. Vught en Sachsenhausen waren de volgende staties. Bevrijd stond hij bij Onze Lieve Vrouw in het krijt. Zijn belofte kwam hij na. Elke dag steekt hij in de Onze-Lieve-Vrouwbasiliek een kaarsje op.

Het 'Witte Huis' was 'een beulshoe'. In de villa aan de Wilhelminasingel in Maastricht begingen Sicherheitspolizei (Sipo) en Sicherheitsdienst (SD) de meest barbaarse wrede daden.

„En sigaar op je neus uitdrukken was nog het minste,” haalt Jules Janssen helse herinneringen op. „Door de grond ging ik, toen Nitsch een boksbeugel over mijn ribben haalde. Klonen sloeg me net zolang tegen een kast op tot het bloed uit mijn mond, neus en oren kwam. Zeker twintig keer hebben ze me laten stikken: een prop in de mond geduwd; de keel en de neus toegeknepen. Buiten bewustzijn werd ik net zolang met een zweep geslagen tot ik weer overeind krabbelde. Twee keer werd ik in de kelder voor een vuurpeloton geplaatst. Op het laatste moment ging de executie niet door en werd het verhoor voortgezet; overdag op de benedenverdieping, op kamer vier; 's nachts op de bovenverdieping, op kamer elf.”

Jules Janssen. Op 17 mei 1918 in Maastricht geboren. Middelste in de rij van elf kinderen. Zijn vader was directiesecretaris op een papierfabriek. Jules wilde broeder worden. Na de handelsavondschool begon hij zijn loopbaan bij de Sphinx. Hij zat in de verkoop, toen hij op 1 april 1940 alsnog onder de wapenen werd geroepen.

In Breda en Tilburg werd hij op-

Zijn vader was een NSB'er. En dus was hij zelf bij de Hitlerjugend. Maastrichtenaar Pie Quadvlieg, toen 13, nu 63. Zijn pa was een naïeve Limburgse kapper, die zich had blindgestaard op de idealen van het Hitler-regime. Zijn gezin groeide in die dagen op in een nazi-getinte cultuur. Als zoveel kinderen werd Pieke als oudste van de familie in de laatste woelige oorlogsdagen op weg gestuurd naar het Oostfront. Een slimme truc behoeftte hem wellicht van een wisse dood.

De dag dat Maastricht bevrijd werd, vertoefde Pie Quadvlieg nog steeds in Duitsland. Vele maanden later keerde hij in gezelschap van drie broertjes terug in zijn geboortplaats. Zonder vader Nico. Die werd bij de grensovergang in Vaals gearresteerd.

Nog steeds betreft Pie Quadvlieg, dat hij de bevrijding van 'zijn' Maastricht niet heeft meegemaakt. „Daarom kijk ik nu zo verlangend uit naar de komende bevrijdingsfeesten,” legt hij uit. „Als zoon van een NSB'er kon ik het destijds ook niet helpen, dat ik aan de verkeerde kant stond.” Vijftig jaar na dato laat het toenmalige NSB-kind zijn herinneringen aan de beweging oorlogsjaren de revue passeren.

Pie Quadvlieg heeft nooit verbloemd, dat zijn vader een van de NSB-kopstukken was in de Limburgse hoofdstad. Ook niet, dat hij zelf deel uitmaakte van de Hitlerjugend en toentertijd in uniform stoer door zijn woonplaats paradeerde. „Het is alsof het gisteren gebeurde,” vertelt Pie Quadvlieg openhartig. „We kregen niet alleen een uniform maar ook een dolk met een hakenkruis

● Sinds de bevrijding steekt Jules Janssen elke dag een kaarsje op in de Onze Lieve Vrouwebasiliek in Maastricht.

Elke dag in de kerk sinds de bevrijding

DOOR JAN VAN LIESHOUT

geleid; in Den Haag in een school ingekwartierd. „Na de Duitse inval moesten we achter de parashutisten aan, die in het Zuidpark en in de polders tussen Loosduinen en Wateringen waren geland.”

Kapelaan Joep Nijsten uit de St.-Jozefparochie vroeg Janssen toe te treden tot de Katholieke Actie, een ledenorganisatie, waarin inmiddels de kaders van de door de bezetter verboden verenigingen waren opgegaan. Als secretaris van de Katholieke Actie in Maastricht en omstreken kwam Janssen in contact met Wiel Joosten, kapelaan in de Onze Lieve Vrouwebasiliek. „Roermond” had Joosten gevraagd om in

Maastricht en omliggende dorpen een hulporganisatie op te zetten voor de jongeren die onderdoken om zich aan tewerkstelling in Duitsland te onttrekken,

Plaats van samenkomst was op 17 februari 1944 'De Korenbeurs' aan de Markt in Roermond. Janssen werd er 's avonds afgehaald door Pie Dolmans, hoofd van de Luchtbeschermingsdienst in Maastricht, en diens chauffeur Gène Schrijnemaekers.

Janssen: „Bij Pie Dolmans bracht ik de bonkaarten voor de onderduikers op Caberg. 'Als je eens iets te vervoeren hebt, moet je het maar zeggen,' had hij mij gezegd. Die avond heb ik van dat

aanbod gebruik gemaakt. Bij de Wilhelminabrug stapte ik uit. Kort nadien is Schrijnemaekers aangehouden, nadat hij zich in een café over een wapentransport had uitgelaten. Een verkeerde moet dat hebben doorverteld.”

In het holst van de nacht werd de ouderlijke woning van Jules Janssen omsingeld. Vergeefs probeerde hij via het dak te ontkomen. In zijn boekentas werden onder meer 1.250 bonkaarten aangetroffen. Dat de Duitsers een kanjer aan de haak hadden, bleek uit de afspoorsom die het verzet voor Janssen wilde betalen. Als intermediair fungeerde mevrouw Zeguers-Boere, een van de medelieven van de beulen uit het

Witte Huis, die een dubbelrol speelde.

Janssen: „Ik heb het geweten dat over mijn vrijlating is onderhandeld. Naarmate de afspoorsom werd opgevoerd, werden verhoeren verscherpt. SD'ers sloegen en traptten net zolang tot ik weer bij bewustzijn kwam. Ik heb geen woord gezegd. Ik ervaar duidelijk hulp van boven. In mijn cel bij de bruine paters had ik Onze Lieve Vrouw beloofd iedere dag het rozenhoedje in de haar toegewijde kerk te zullen bidden, als ik het zou overleven.”

Met andere Maastrichtenaars, die in mei 1944 waren gearresteerd, werd Janssen in juni 1944 naar Vught overgebracht. Bij het naderen van de Geallieerden werden zij op transport naar Sachsenhausen gesteld. Bij gebrek aan mankracht werd Janssen tewerkgesteld in de 'Klinker', het strafkamp van Sachsenhausen. Er werden granaten gemaakt. Gevangenen stalen en stierven er als de ratten.

Janssen: „Van de vierhonderd jonge knullen, met wie ik was ge-

komen, waren er na een maand nog maar vier in leven. Slechts zeshonderd van de drieduizend gevangenen overleefden het bombardement dat het strafkamp verwoestte. Bij het naderen van de Russen wilden de SS'ers van ons af. Het ontbrak hun aan tijd om ons te vergassen. Ten einde raad zijn ze met ons richting Oostzee getrokken. Om beurten moesten wij karren trekken en duwen. Wie niet meer verder kon werd met een nekshot afgemaakt. We sliepen in de open lucht. De kou was erg. Nog erger was de dorst. In een beukenbos bij Below aten we de jonge blaadjes van de bomen. Bij aankomst in Schwerin bleken er van de 31.000 gevangenen 16.793 omgekomen.”

„De sigaretten die we van de Amerikanen kregen, konden we niet verdragen; de biscuits met boter en worst evenmin. De een na de ander ging tegen de vlakte. Met vijven vonden we onderdak bij een pastoor, die in Dachau had gezeten. Daar hoorden we dat Duitsland zich onvoorwaardelijk had overgegeven. Met dranken uit een onderaardse slijterij, die eens de vijftien kazernes van Schwerin had bevoorrad, brachten wij heildronken uit.”

Slechts kort was Jules Janssen in het opvangcentrum te Hagenau assistent van dokter Louis de Vink uit Amsterdam. Jan Smit, een welbespraakt zakenman uit Den Haag, organiseerde een jeep met chauffeur, die de vijf naar de Lüneburgerheide bracht. Per vliegtuig bereikten zij Brussel; per trein Luik. Vanuit Klein-Ternaaien belde Janssen kapelaan Nijsten, die diens ouders verwittigde.

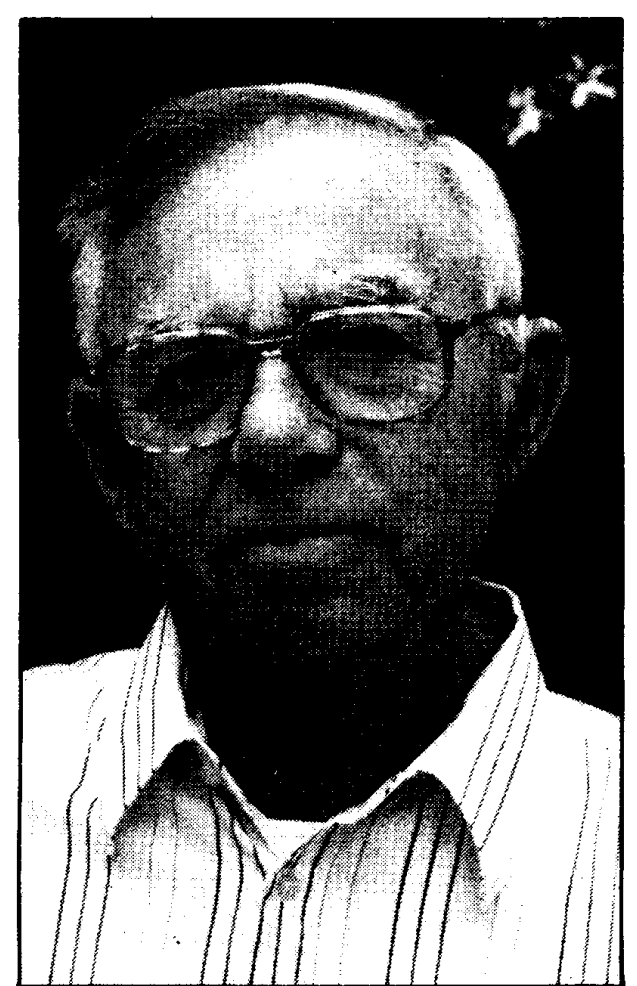
Janssen: „Van Jan van Hoof uit Amby hadden mijn ouders inmiddels gehoord dat ik de dodenmars van Oranienburg naar Schwerin had overleefd. Ze waren juist de route aan het uitstipelen om mij te komen ophalen. Een douanier bracht ons naar Maastricht, waar we met z'n allen eerst Onze Lieve Vrouw zijn gaan bedanken.”

„In toenemende mate komen verschrikkingen boven,” verzucht zijn echtgenote, Mia Cremers. Het echtpaar heeft drie kinderen en vijf kleinkinderen. Bij problemen weten allen de paterfamilias te vinden. Hij lijkt bij Onze Lieve Vrouw een potje te kunnen breken. Orthodox stipt kwam hij zijn belofte na. Er ging geen dag voorbij zonder dat hij in de Onze Lieve Vrouwebasiliek de rozenkrans bad.

Nadat het 3e bataljon van het 113e regiment eerst Elkenrade en Colmont had ingenomen, was Ubachsberg aan de beurt. Vroeg in de zaterdagavond van 16 september werd het dorp bevrijd. Een nietsvermoedende Duitse motorordonnans werd er diezelfde avond, rijdend door het dorp, door de bevrijders van de motor geschoten.

De herinnering van: Jan Meulenberg (81)

● Jan Meulenberg uit Ubachsberg

„Aan de rand van Ubachsberg, bij de Huls, stonden zo'n zes Duitse tanks opgesteld. Jachtvliegtuigen kwamen over. Uit de mitrailleurs kwam dat snerpand geluid: Tratratrata. Zo'n geluid was het. Een hels kabaal. Ik ben daarna wat bieten gaan halen in een weiland daar in de buurt. Voor de paarden. Die stonden op stal. Want er lagen natuurlijk granaten in de wei. Daar zag ik hoe een schuur in brand stond. Iedereen dacht dat de Amerikanen dus van die kant zouden naderen. Maar ze kwamen uit Colmont. Daar moet ook die Duitser van zijn motor geschoten zijn. Nee, ik heb van dat verhaal toen niets meegekregen. Ik weet er niks van. In die tijd zat ik bij het Rode Kruis en bij de Bescherming Bevolking. De dokter durfde toen niet naar een gewonde in Colmont. Ik zei, ik ga wel met u mee. Ik heb hem toen met een knijpkat licht gegeven. Ik mocht verder alleen maar blaren doorprikken. De rest deed hij. Een paar dagen na de bevrijding speelden een paar jongens in een weiland waarvan ik wist dat er granaten lagen. Ze waren wat ouder. Studenten, weet je wel. Ik heb ze gewaarschuwd. Maar opeens hoorden we een knal. Ik ben gaan kijken en daar lag er een. Het vel lag naast zijn been. Later hebben we zo'n twaalf geëvacueerden uit Kerkrade in onze stallen, hier achterom aan de Kerkstraat, onderdak gegeven. Zo'n vier weken lang, denk ik. Daar zaten ook de ouders van het latere Tweede Kamerlid Wiel Bremen bij. Die sliepen net als de rest op stro. Dat waren fijne mensen.”

● Deze Amerikaan werd even in de watten gelegd.

● Pie Quadvlieg vijftig jaar later terug bij zijn ouderlijk huis, nu een grillroom. Inzet: de kleine Pie door zijn moeder uit het blad van de Hitlerjugend geknipt.

Geen bevrijding voor NSB-zoon

DOOR BENNIE CEULEN

erop. Jonge jongens werden beschouwd als de toekomst van het regime.”

„Mijn vader had een goedlopende kapperszaak aan de Hoogbrugstraat in Wyck. Ik was de oudste van vijf kinderen, allen jongens. Bij het uitbreken van de oorlog was ik amper tien jaar. Mijn vader was al vanaf de oprichting in 1931 lid van de partij, zoals de Nationaal-Socialistische Beweging in de volksmond genoemd werd. Waarom? Misschien omdat hij een idealist was. Zijn moeder was een Duitse. Zal ook wel meegespeeld hebben. Maar wist ik als snotneus veel wat dat allemaal betekende. Ve-

len gingen bij de NSB voor hun boterham, maar geld had mijn vader als kapper niet nodig. Mij heeft hij nooit verteld waarom hij NSB'er was. Wellicht had hij verkeerd gegokt en gedacht dat Duitsland de oorlog zou winnen.”

Nadat Nederland door de nazi's werd bezet, kwamen veel Duitsers in kapperszaak Quadvlieg over de vloer. „Ze stelden mijn vader aan als commandant van Wyck. Behalve gewone soldaten, kwamen de allerhoogste officieren bij pa hun haren knippen. Nitsche, Conrad, Meier en vele andere SS'ers. Ze hebben bij ons thuis ook wel eens gefeest. Maar mijn vader heeft nooit een vlieg

kwaad gedaan. Hij heeft ook nooit iemand verraden. Integendeel zelfs. Hij heeft veel Maastrichtenaars uit benarde situaties geholpen en uit handen van de Duitsers gehouden. Pa had veel invloed op de hoge SS'ers. Niettemin werden de kinderen Quadvlieg vanwege de dubieuze rol van hun vader op straat vaak geplaagd. „Toen in 1940 het nieuwe schooljaar begon, was het niet meer te doen voor ons. We werden op school uitgescholden en kregen slaag. Van de kinderen uit Wyck, maar vooral van de boerenjongens uit Gronsveld en Heugem. Mijn vader heeft ons toen naar de Duitse school aan de Kruisherengang gestuurd.”

Vier jaar later zou Pie Quadvlieg naar de middelbare school in Valkenburg gaan. Zover is het echter nooit gekomen. „Na de invasie in Normandië vond pa het te gevaarlijk in Maastricht. Hij nam zijn vier oudste zonen mee naar het vliegveld in Venlo, waar hij ook een kapperszaak bestierde. Mijn jongste broertje bleef met mijn moeder in Maastricht achter. Ma weigerde mee te gaan. Enkele weken later zijn we naar Duitsland gevlucht. Eerst naar Lüneburg, later naar Scheessel.”

Nadat in Scheessel bekend werd, dat de plaatselijke kapper als soldaat aan het front gesneuveld was, nam vader Quadvlieg diens rol in het dorp over. Zoon Pieke werd inmiddels te Schwerin in ijlt tempo opgeleid tot later van het luchtafweergeschut. „Tegen het einde van de oorlog werden alle jonge jongens naar het Oostfront gestuurd. Ik moest ook gaan. Maar gelukkig ben ik de dans ontsprongen. Tijdens een tussenstop van onze trein op weg naar het front, heb ik me in gezelschap van twee Limburgse jongens in het toilet van het station verstoppt. Ik moest wel, anders zouden we sneuvelen. Nadat de trein ver-

trokken was, zijn we tevoorschijn gekomen en brutaalweg naar de Ortskommandant gestapt. We vertelden hem dat we de trein hadden gemist met al onze spullen erin. 'De trein richting Lüneburg', loog ik. Dus de andere kant op. Hij geloofde me en gaf ons nieuwe papieren. Die truc heeft vast onze levens gered.”

Via omwegen keerde Pieke in Scheessel bij zijn verbaasde vader terug. „Pa heeft me meteen op zolder verstoppt. Twee weken later was de oorlog voorbij.” Na de capitulatie meldde collaborateur Nico Quadvlieg zich in Scheessel bij de Britse legerleiding. Pie Quadvlieg: „Pa biechtte meteen op, dat hij fout was geweest en vroeg of hij met zijn kinderen naar Maastricht mocht terugkeren. Op twintig mei 1945 werden we op transport gesteld. We kregen een rood-wit-blauw gekleurd landsinsigne opgepeld.”

Vier dagen later arriveerde het gezelschap in een gammele bus aan de grensovergang in Vaals. „Daar werd Pa verhoord. We werden voor de nacht ondergebracht. 's Morgens vertelde een soldaat me, dat hij mij en mijn broertjes naar Maastricht zou brengen, maar dat mijn vader moest achterblijven. Maanden heb ik hem toen niet meer gezien. Voor zijn verleden als NSB'er werd hij gestraft. Tot 1948 heeft hij in de gevangenis gezeten.”

Op 25 mei 1945 werd het broederkwartier Quadvlieg voor het ouderlijk huis aan de Maas-trichse Hoogbrugstraat afgezet. „We stonden voor een gesloten deur. Voordeur en ramen waren met planken dichtgespijkerd. Alom consternatie op straat. We werden door de buurmensen met groot enthousiasme onthaald, want iedereen dacht dat de kinderen Quadvlieg niet meer leefden. Een tante viel flauw toen ze ons zag. Zij bracht ons naar opa en oma, waar ook mijn moeder en jongste broertje waren. Emotionele toestanden. En feest natuurlijk. Het gezin Quadvlieg werd nooit meer helemaal herenigd, want het huwelijk van zijn ouders liep uiteindelijk spaak. „Een gevolg van de oorlog,” meent Pie Quadvlieg. „Niettemin heeft mijn vader, die in 1981 op 76-jarige leeftijd overleed, later opnieuw een goedlopende kapperszaak op poten gezet. Zijn NSB-verleden werd hem nooit meer verweten. Ik zelf heb er ook geen enkele hinder van ondervonden. De oorlog was snel vergeten.”

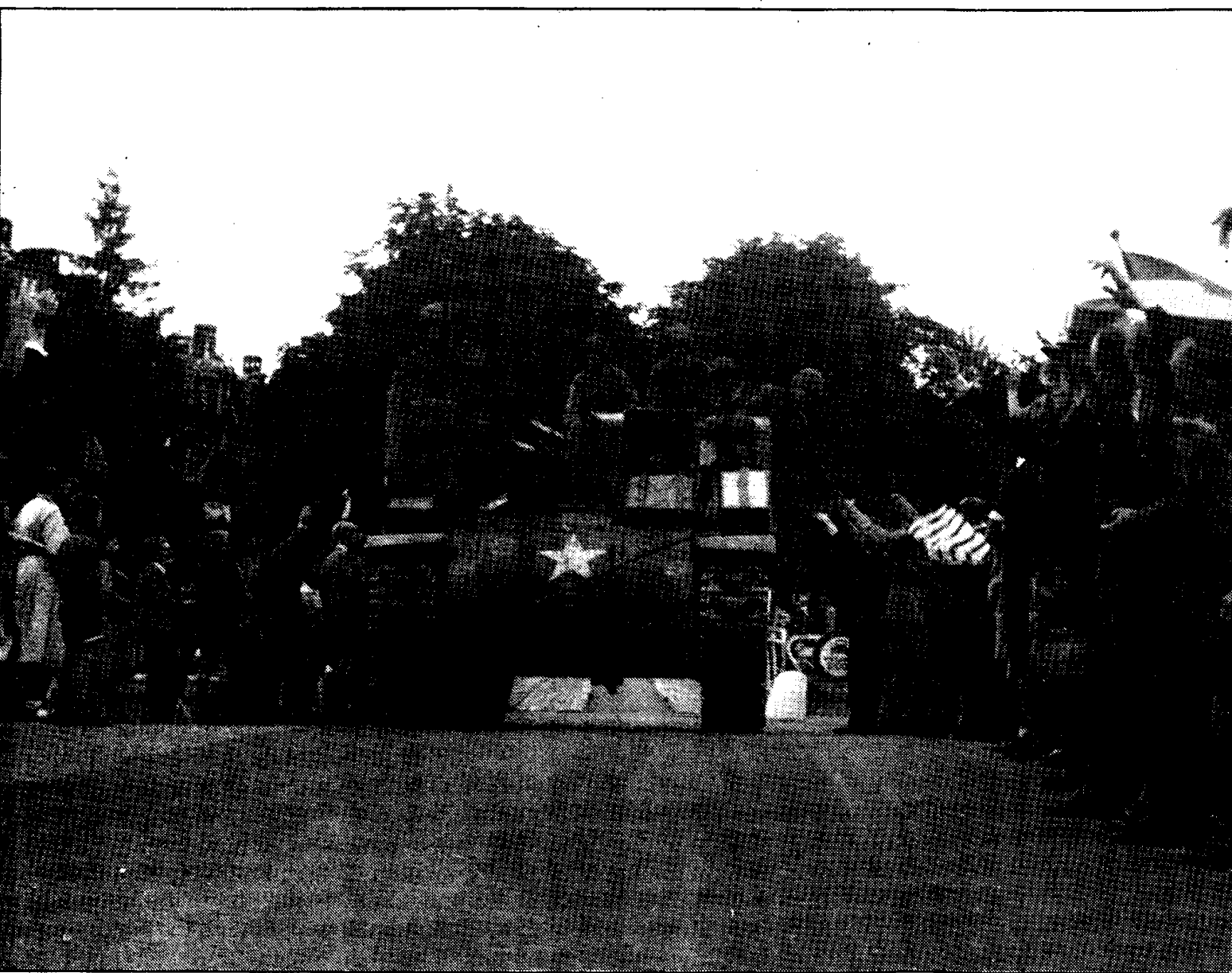

● De fotograaf
Jef Naseman

Bevrijdende beelden

DOOR JANE

● Amerikaanse tankspitsen rollen het villapark in Maastricht binnen.

● De eerste Amerikaanse jeeps in de Wycker Brugstraat te Maastricht.

● Bevrijders en bevrijden in de Helmstraat te Maastricht.

Na vier jaren, vier maanden en vier dagen werd Maastricht, op 14 september 1944, als eerste stad in Nederland bevrijd. Het stadsdeel Wyck, op de oostelijke oever van de Maas, had zich al een dag eerder in een feestroes kunnen storten.

Welhaast Robert-Capa-achtig legde Jef Naseman die bevrijding vast. Robert Capa was een de meest bekende oorlogsfotografen die de geschiedenis heeft gekend.

Overigens was Jef Naseman in september 1944 nog geen fotograaf van beroep. Wel was hij een geboren en getogen Maastrichtenaar; lid van de Maastrichter Staar en stamgast 'In den ouden Vogelstruys'. Hij was gehuwd met Lot Jonas, een nicht van de kunstenaar Henri Jonas en woonde in de Cortenstraat.

In navolging van zijn oudere broer werd Jef Naseman taxichauffeur. Een riskant beroep, naar spoedig bleek. Zijn broer, Leo Naseman, was de eerste taxichauffeur van Nederland die door een klant werd beroofd en vermoord.

Van de weeromstuit werd Jef Naseman kapper.

Onder de oorlog was hij badmeester in het Sportfondsenbad van Maastricht. Ook Duitsers gingen er te water. Met zoutzuur reinigde Naseman douches en toiletten. Voor een pakje boter of een filmrolletje spoelde hij met water na.

Met het Duitse filmmateriaal legde hij de intocht van de Amerikanen vast. Hij fotografeerde langs de Maas, in de winkelstraten en op het Vrijthof, waar Duitsers werden ontwapend.

Op de Minderbroederberg zag hij hoe collaborateurs en kaalgeschoren 'Moffenmeiden' werden opgebracht. Zelfs verkenners hadden opsporingsbevoegdheid.

En tenslotte legde Naseman de prille vrijages van bevrijders en bevrijden vast.

Geïnspireerd door het succes begon hij in de Kleine Staat een fotozaak.

Toen door de opkomst van de amateurfotografie de klad in de portretfotografie kwam, wierp Naseman zich achter-eenvolgens op de reclamefotografie en de luchtfotografie. Toen ook die markt verzadigd raakte, reproduceerde hij oude gravures van steden die hij later op glazen, tegels en wandborden werden aangebracht.

Op 12 augustus 1982 overleed Jef Naseman, 70 jaar oud. Op het terras van 'In den ouden Vogelstruys' werd hij door een hartinfarct getroffen.

„Een schonere dood kan een Maastrichtenaar zich niet indenken,” vindt zijn enige zoon Marco, die inmiddels in de voetsporen van zijn vader was getreden. Na zijn MEAO-opleiding volgde hij de fotovak-school in Apeldoorn. Thans doceert Marco Naseman fotografie aan de Academie voor Beeldende Kunsten in Maastricht.

Ook hij vindt dat zijn vader Capa-achtige shots heeft geschoten. „Dat is bevrijding! Je ziet het aan de gezichten; de juichende mensenmassa's.”

Volgens Marco Naseman heeft zijn vader de negatieven aan de gemeente afgestaan. Woordvoerders van de gemeente persisteren dat ze zijn aangekocht. Naseman kan zich dat niet voorstellen. „Ik heb nooit een rekening voor de gemeente uitgeschreven. Toch was dat mijn taak. Overigens wil ik geen zeik over de auteursrechten, tenzij de foto's voor commerciële doeleinden worden gebruikt. Publicatie in een krant is een publiek belang; bovendien een eerbewijs aan mijn vader.”

● Op het Vrijthof ontwapenen Amerikanen Duitse krijgsgevangenen.

● Met een vrachtwagen van de ENCI worden collaborateurs opgebracht.

● Al dan niet kaalgeschoren 'Moffenmeiden' op de Minderbroederweg.

en

ESHOUD

'Meester' Warnier, inmiddels heeft het verhaal honderden en verteld. Hij was in 1944 op 1 januari 1943 bij Eijsden gevoegd.

dinsdag 12 september 1944, omgans om tien uur, zetten de Amerikanen er voet op Nederlandse bodem. De bevrijding behoorde tot het 117de Regiment van de 30ste Infanteriedivisie, die bij haar opstelling in South-Carolina de bijnaam 'Old Hickory' ('Oude Noteboom') had gekregen. In die staat was Andrew Jackson geboren, de houthakker die het tot president van de Verenigde Staten had gebracht. Vanwege zijn meedogenloosheid tegenover de Indianen had hij de bijnaam 'Oude Note-

riedivisie, die bij haar opstelling in South-Carolina de bijnaam 'Old Hickory' ('Oude Noteboom') had gekregen. In die staat was Andrew Jackson geboren, de houthakker die het tot president van de Verenigde Staten had gebracht. Vanwege zijn meedogenloosheid tegenover de Indianen had hij de bijnaam 'Oude Note-

boom' gekregen.

In steenkolenengels begroette Zjef Warnier de bevrijders. Als eerste Limburger kon hij de vlag uitsteken. Een monument langs de Onderste Berneauweg, in de volksmond de 'Bieënderweg', die van Mesch naar Berneau loopt, herinnert aan de komst van de eerste bevrijders.

• 'Wachten', was het consigne voor de Amerikaanse 2de Pantserdivisie ('Hell on Wheels') en de Amerikaanse 30ste Infanteriedivisie ('Old Hickory'), die Zuid-Limburg hadden bevrijd en op 19 september 1944 de Siegfriedlinie hadden bereikt. Met de doorbraak van de Duitse verdedigingslinie moest worden ge-

wacht tot noordelijk van Roermond de Westelijke Maasoever en zuidelijk van Roermond de Oostelijke Maasoever zouden zijn gezuiverd van Nazi's.

Ofschoon deze gebieden in de Britse opmarsroute lagen, werden voor de zuiveringsactie twee versterkte Amerikaanse divisies

vrijgemaakt. In het noorden werd de Amerikaanse 7de Pantserdivisie ingezet, in het zuiden de Amerikaanse 29ste Infanteriedivisie, de Blue and Gray's. Deze laatste moesten helemaal uit Brest komen. Zevenduizend man reisden per trein, de overigen per track of truck.

De Blue and Gray's bevrijdden Nieuwstadt, Holtum en Buchten en zuiverden de Limbrichter bossen van Duitsers. Op de foto passerden Duitse krijgsgevangenen de Beekstraat in Limbricht. Links het voormalige gemeentehuis, dat inmiddels voor de Rabobank heeft plaats gemaakt.

• Om te voorkomen dat het 120ste Regiment van de Amerikaanse 30ste Infanteriedivisie na Kerkrade-West ook het hoger gelegen Kerkrade-Oost zou innemen, besloot de bevelhebber van de onderdelen van de Duitse 49ste Infanteriedivisie in Kerkrade-Oost alle bewoners te evacueren. Duitsers mochten naar het Oosten, Nederlanders moesten naar het Westen. Ze mochten niet door de tunnel onder het Miljoenenlijntje, dat 'Hauptkampflinie' was. Ze moesten langs het Hambos de weg naar Spekholzerheide nemen.

Gepakt en gezakt trokken de bewoners van Kerkrade-kom, de Holz, Bleijerheide en Chevreumont, zo'n 25.000 in getal, op 25 september naar het bevrijde Westen. Op Schifferheide werden ze opgevangen door Amerikanen, die door deze evacuatie in hun opmars werden belemmerd.

De evacués mochten niet naar Heerlen. Bij de Rukkerweg werd de kolonne van krui- en kinderwagens, kip- en handkarren, de Wienweg ingestuurd, richting Imstenrade. (Op de foto rechts de boerderij van de familie Gielkens, Wienweg 7.)

Eerst op 5 oktober 1944 werd Kerkrade bevrijd.

• Voor een Amerikaanse legerfotograaf verwijderde Simon Trompetter uit Kerkrade de jodenster van de jas van zijn vriend Joseph Keller. Vanaf 2 mei 1942 waren in Nederland alle joden, ouder dan zes jaar, verplicht om die ster te dragen.

Officieel stonden in Limburg, op 1 oktober 1941, 1.441 joden geregistreerd. Eind augustus 1942 kregen de eersten een oproep om zich in Maastricht te melden voor 'tewerkstelling' in het Oosten.

Via Westerbork (in 1943 ook via Vught) gingen de treinen naar Auschwitz of Sobibor, waar meer dan honderdduizend uit Nederland afkomstige joden zijn vergast.

Joseph Keller, die in 1867 in Brussel was geboren en zich in 1939 in de Hoofdstraat in Kerkrade had gevestigd, ont kwam, doordat hij in Hopel had kunnen onderduiken.

Simon Trompetter, die in 1862 in Schagen was geboren en zich na de Eerste Wereldoorlog op het Gulperplein in Kerkrade had gevestigd, ont kwam vermoedelijk dank zij zijn relaties. Hij had een zoon, Herman Trompetter, die met Anna Schäfer was getrouwd, dochter van een Duitsgezind echtpaar, dat een portret van Hitler cadeau kreeg, toen het in 1943 vijftig jaar was getrouwd.

Joseph Keller emigreerde in 1948 naar Palestina. Simon Trompetter bleef in Kerkrade op hoogbejaarde leeftijd kranten bezorgen. In 1953 overleed de oudste krantenbezorger van Nederland.

• De foto was een voltrefter. Amerikanen met Volendamertjes onder commando van een non. Plaats van handeling was kasteel Hoensbroek. Er waren daar, eind 1942, honderddertig voogdijkinderen ondergebracht, die aan de zorgen van Zusters van het Arme Kind Jezus waren toevertrouwd. Ze hadden Velsen moeten verlaten, nadat hun huis

in het schietveld van Duits afweergeschut was komen liggen.

„De Amerikanen waren stapelgek op onze kinderen,” aldus zuster Marie Pascale, die op de foto het bevel over Amerikanen en Volendamertjes voert. Haar wereldse naam is Mien Osendarp uit Warmond, die toen 34 was en nu dus 84 is.

„De Yankees kwamen zogenaamd om het kasteel te zien. In feite kwamen ze om met de kinderen te spelen. Hun vaderhart sprak. Een voorkeur hadden de kinderslofjes die de zusters voor verlotingen breiden. Soldaten stuurden die naar hun vrouw. Gewild waren ook de klompjes die wij met molentjes beschilderden. Dat bracht ons op het idee

om de kleinsten als Volendamertjes uit te monstren.”

Ook organiseerden de nonnen bonte avonden voor G.I.-Joe. Zuster Marie Pascale studeerde de Amerikaanse liedjes in. Bij het horen van 'My Old Kentucky Home' liepen een generaal uit Kentucky de tranen over de wangen.

In Aken luisterden velen vanuit de schuilkelder naar de radio. Als de vijand naderde, naderde de bevrijder. En die bevrijdde de kleine Albrecht Vent. Het ventje dat wereldberoemd werd omdat hij met een witte vlag werd vereeuwigd. In Kohlscheid sloeg de zus van Franz Jozef Kusters een huwelijksaanzoek van een bevrijder af. Ze is 71 nu en vrijgezel. En heeft spijt.

Na de inname van Parijs marcheerden de geallieerden al op 29 augustus over de Champs Elysées. Tien dagen later hadden zij de Duitse grens bereikt. Hoewel de bevolking in het grensgebied opdracht had gekregen te evacueren, doken duizenden onder in kelders en bunkers. De bevrijding zal wel snel komen, dachten zij. Maar de Amerikanen 'treuzelden', stootten op de beruchte Westwall, moesten wachten op bevoorradingsstroepen en zaten vast in de modder. Hoe dan ook, het duurde tot begin oktober tot de eerste buitenwijken van Aken werden ingenomen. In een omtrekkende beweging veroverden de Amerikanen straat voor straat de keizerstad. Alleen het centrum werd nog gecontroleerd door de Duitsers. Pas op 21 oktober viel de stad volledig in handen van de geallieerden. De eerste grote Duitse stad was gevallen.

Hard en lang is gevochten om Aken. De Tweede Wereldoorlog was al lang verloren, maar der Führer had opdracht gegeven de keizerstad 'tot aan de laatste druppel bloed' te verdedigen. In het grensgebied had hij veel trouwe aanhangers, die er alles voor over hadden om de Ami's het zo moeilijk mogelijk te maken. Voor Hitler betekende de verovering van Aken het einde van een mythe om vanuit Aken een groot Germaans Rijk te stichten. De zware strijd om Aken duurde zes weken en heeft duizenden levens gekost. Meer dan de helft van de woningen werd in de hevige

● Vanuit een schuilkelder loopt het gezin Vent naar het interneringskamp in de Weissenbergstrasse in Aken Brand. Albrecht Vent, toen zes jaar oud, loopt aan de hand van zijn moeder. Zijn vader duwt de kinderwagen, achter hem (links op de foto) opa en de oudste zus. Helemaal links is nog een Amerikaanse soldaat te zien.

Archiefoto: uitgeverij Triangel

Bevrijder heet in Aken de vijand

DOOR CINDY JASPERS

strijd verwoest. Maar liefst 37 kerken en 46 scholen werden met de grond gelijk gemaakt.

Albrecht Vent was zes jaar oud, toen de Amerikanen hem, zijn vader, moeder en twee zussen bevrijdden. Op het moment dat zij de bunker in de Scheibenstrasse verlieten, schoot de Amerikaanse fotograaf White een plaatje, dat twintig jaar later wereldberoemd zou worden.

'Little Fritz with a white flag', noemde White deze foto. De fa-

milie Vent zat al een paar dagen in een bunker, waar 'een bruto van een commandant' de baas was. Hoewel deze wist dat de Duitsers een verloren strijd strenden, stuurde hij zijn mannen met volle bewapening naar buiten om tegen de Amerikanen te vechten. 'Die mannen werden zonder pardon neergeschoten, die hadden geen kans en dat wist die commandant ook. Toen we de bunker uiteindelijk verlieten, zagen we overal de dode soldaten liggen. Vreselijk. En als jongetje van zes moest ik natuurlijk huilen bij die

aanblik.' Om hem een beetje af te leiden bond zijn moeder een witte handdoek aan een bezemsok en zei: 'Hier, jij mag deze mooie vlag dragen.' Vlak daarna kwam de fotograaf.

Vader Vent had op dat moment een zeer vooruitziende blik. 'Pas maar op,' zei hij, 'we komen nog in de krant.' In 1965, twintig jaar na dato, verscheen de bevrijdingsprent in het Duitse weekblad Stern. De foto prijkte daarna over de hele wereld in verschillende kranten en tijdschriften.

Na twee weken konden ze weer naar hun eigen huis in de Aretzstrasse, waar Albrecht Vent, zonder dat zijn ouders dat wisten, tussen het puin speelde. 'We vonden granaten en gooiden die in de lucht, zoals we dat steeds hadden gezien.' Hoofdschuddend: 'Daar zijn meerdere kinderen bij omgekomen.' Ook zochten de Akense jongetjes vlaggetjes en andere SS-overblijfselen. Een goed ruilmiddel voor chocolade en snoep.

Vent studeerde machinebouw en werkt bij een grote Duitse verzekeringsmaatschappij. Woont in de Akense buitenwijk Lichtenbusch.

Voor zijn werk reisde hij over de hele wereld, maar wonen wil hij alleen in Aken. Hij begrijpt dan ook best dat, ondanks de oorlog, zijn ouders destijds de stad niet wilden verlaten.

De SA kamde Aken en omstreken uit, op zoek naar 'verraders'. Want dat waren zij in de ogen

van de aanhangers van het Nazi-regime. Die had opdracht tot evacuatie gegeven; wie niet gehoorzaamde, werd als spion beschouwd.

Toch verkoos ook de familie Kusters uit Kohlscheid wonen in de kelder boven een onzeker vertrek. Illegaal luisterden ze naar de Engelse radio. Op een gegeven moment hoorden zij dat de 'vijand' drie kilometer van hen vandaan was. Volgens ooggetuige Franz Josef Kusters, redacteur bij de Aachener Nachrichten, leek het echter eeuwen te duren voordat ze er waren. Kusters was toen negen jaar. Oud genoeg om zich veel te herinneren. Die zestiende oktober, toen de Amerikanen Kohlscheid innamen, vergeet hij nooit.

'We konden niets zien, want we kwamen de kelder niet uit, maar aan het geluid van de granaatslagen hoorden we wel dat er iets bijzonders aan de hand was.'

Van vijf uur 's ochtends tot ver in de middag duurden de beschietingen. 'We waren bang, natuurlijk, maar ook blij. Eindelijk gebeurde er iets. Net als de Nederlanders zagen wij de Amerikanen ook als bevrijders. Vooral hier in de streek kon je niets doen of je werd aangegeven door de SA en afgevoerd naar een kamp. Dat was een vreselijk regime.'

Toen het stiller werd, is Kusters samen met zijn broer met een witte doek zwaaiend naar buiten gegaan. 'We waren zo nieuwsgierig hoe het er uit zou zien. Eenmaal buiten kregen we de schrik van ons leven. Een grote tank reed vlak langs ons. Maar de bemanning zag ons niet.'

Een aantal Amerikaanse soldaten koos kwartier in een huis tegenover de familie Kusters. Door de evacuatie was het grootste gedeelte van de huizen in Kohlscheid immers leeg. 'Mijn broer was tien jaar ouder dan ik, hij kende al een paar woorden Engels en stuurde mij naar die jongens - want dat waren het, jonge jongens. Ik moest zeggen: 'Coffee please'. Vervolgens hebben zij ons hele gezin tot 18 december gevoerd met van alles en nog wat. Zij kwamen iedere dag bij ons op bezoek en twee hadden zelfs een oogje op mijn zus. Met een van hen heeft ze nog jaren gecorrespondeerd, zelfs een huwelijksaanzoek gekregen. Maar ze durfde het niet aan, die grote oversteek naar een onbekend land. Ze is nu 71 en nooit getrouwd. Tot op de dag van vandaag heeft ze er spijt van dat ze toen niet durfde.'

De SA kamde Aken en omstreken uit, op zoek naar 'verraders'. Want dat waren zij in de ogen

De 49e Duitse divisie ondernam zondag 17 september nog een vergeefse poging het postkantoor met granaten te vernietigen. Later die dag, tegen vier uur, reden de tanks van het Amerikaanse 743e tankbataljon uit de richting Ubachsberg via Benzenrade Heerlen binnen. Tegen half zes bereikten zij het Bekkerveld.

De herinnering van: Sjeng Heuts (74)

● Sjeng Heuts uit Palemig

'De grootste stommiteit haalde Huubke Savelsberg uit. Die stak opeens met veel bombarie de Nederlandse vlag uit het raam terwijl er Duitsers langsliepen. Hij had iemand horen zeggen dat de Amerikanen er waren. Ja, die waren er wel. Maar niet hier! Die Huub, wat hebben we met hem gelachen. De zondagochtend dat Heerlen werd bevrijd, zijn we nog naar de kerk geweest. Toen we na afloop buiten kwamen, ondernam een Duitse piloot nog een aanval. Die kruppel heeft op de parochianen geschoten. Voor zover ik weet, is toen niemand geraakt. Even verderop bij de Heihof is dat vliegtuig neergehaald. Dat was voor mij het moment van de bevrijding van Palemig. De piloot is krijgsgevangene gemaakt. Grooten is toen om het leven gekomen. Die wilde een wiel van dat vliegtuig hebben. Dat wilde niet lukken. En dat ding stond in brand. Er lag munitie in. Dat bleek dus later. 's Avonds zijn we naar het Bekkerveld gegaan. Iedereen wilde daar naar toe, want daar stonden de tanks van de Amerikanen. Daar waren duizenden mensen. Maar ik bespeurde dat het er niet veilig was. De Amerikanen gebaarden en riepen: 'wegwezen allemaal'. In het Aambos hadden de Duitsers namelijk nog stellingen. Van daaruit hebben ze een aanval op het Bekkerveld gedaan. De verrekkingen! Later heb ik bij de OD gezeten. In Schaesberg was dat goed geregeld. In Heerlen niet. Daar had iedere zeikerd een geweer. Ach man. De oorlog. Hou er over op. Na de Duitse invasie in 1940 heb ik nog zes weken ergens aan de Poolse grens bieten moeten rooien.

Omdat hij op 14 mei 1940 van woede hilde, daarom ging Theo Goossen in Heerlen, nu 76 en nog altijd laaiend, na de bevrijding bij de Stoottroepen.

Omdat zijn zusje op 7 november 1943 omkwam door een gedropte bom na een luchtgevecht boven Kerensheide, daarom werd ook Wim Schreur in Stein, nu net 71 en iets minder woedend, een 'stoter'.

Omdat ze in mei 1940 Belgische en Britse krijgsgevangenen langs haar ouderlijk huis in Klimmen pijn zag lijden, daarom trok Treesie Jaspers in Velden, nu 70 en zonder wrok, in september 1944 meteen op met de Stoottroepen.

Omdat hij het de Amerikanen niet alleen wilde laten opknappen, daarom meldde Guus Schenk in Maastricht, nu goed 71 en met de rug naar Duitsland, zich gretig bij de Limburgse 'stoters'.

Omdat hij in mei 1940 als vaandrig zijn handen omhoog moest steken, daarom moest ook Jan Kuijer in Geleen, nu 77 en nog steeds op zijn hoede, daags na de Bevrijding mee om de 'moffen' legaal op hun bek te timmeren.

Vijf vergrijsde vechtjassen. Beetje versleten, dat wel. Maar niet gerafeld.

Noem ze de laatste getuigen van het eerste Bevrijdingsuur, nu vijftig jaar geleden. Limburgers die in september 1944 meteen mee oprampten met de Yankees. Vaak nog zonder uniform. Uitgerust met een achtergelaten of ingepikt Duits geweer. Gedreven door moffenhaat. Levend op stroop, vandaar het gelikte geintje: 'Strooptroepen'.

Lastpakken op haastig aangeschoten klompen. Fanatiek genoeg om later de Britse generaal Miles Dempsey te laten verzuch-

● Vijf van de nog driehonderd leden tellende bond van Oud-Stoottroepers Zuid-Limburg voor het Bevrijdingsmonument in Maastricht. Vlnr. Wim Schreur, Theo Goossen, Trees Spitz-Jaspers, Guus Schenk en Jan Kuijer.

Foto: FRITS WIDDERSHOVEN

Stoters niet bevrijd van haat tegen Moffen

DOOR HANS TOONEN

ten: 'Fucking good fighters, but a little too crazy.' Lou de Jong, oorlogshistoricus bij uitstek, typeert de vierduizend Brabantse en Limburgse Stoters minder gespiet: 'Inderdaad bereid tot moedige inzet, maar óók lastig, nauwelijks in toom te houden, snel op hun tenen getrapt. En afkerig van gedisciplineerde samenwerking met anderen.'

Wat wil je ook van deze twintigers, najaar 1944? Eindelijk vrijgevochten na bijna vijf jaar vernedering. Vol angst en walging voor de Duitse laars. En toch moedig genoeg om al tijdens de oorlog de bezetter hier en daar

beentje te lichten. En vervolgens na de oorlog voor één gulden daggeld ook de rest van Nederland mee te bevrijden. En als het moet ervoor te sneuvelen. Zes procent ofwel 260 man van de in Zuid-Nederland haastig opgerichte Stoottroepen heeft het leven gegeven.

Terug naar de vijf Limburgse 'stoters'. Van hen hebben vooral Theo Goossen en Trees Spitz-Jaspers binnen het verborgen front ver uit het 'illegale' raam gehangen. Theo als 'Harrie van Benthum', leider van de Zuidlimburgse verzets- en inlichtingengroep ID 18. Treesie als koerier-

ster van verzetsleider en latere commandant van de Limburgse Stoottroepen, de inmiddels overleden Bep van Kooten.

Ook hun verzetsdaden zouden makkelijk een oorlogsboek vullen. Toch siet geen Verzetsskruis hun borst. Ondertoon van hoon, zeker bij Theo: 'Zo'n verzetskruis moet je zelf aanvragen, heb ik begrepen. Geen denken aan dat ik mezelf op de borst klopf voor daden die ik vanzelfsprekend vond.'

Bovendien vloekt zo'n Limburgs geuzenboek met de onderlinge belofte binnen Goossens verzets-

groep. Al tijdens de oorlog zwe- ren zij om ook na de bevrijding over hun ondergrondse daden te zwijgen als het graf. Mondje dicht over moedige daden. Geen spatjes achteraf. Dus ook geen medailles.

Of het vijftal milder over zijn vroegere vijand denkt, nu vijftig jaar later?

Met uitzondering van Trees zien ook deze oud-stoottroepers nog altijd geen enkele reden om Mof- fen netjes Duitsers te noemen. Zelfs de beste Duitser heeft ooit een paard gestolen, grimlachen alleen de mannen. Trees haat niet mee. 'Onze kinderen moch-

ten van mij, noch van mijn man die in Amersfoort en Vught ge- vangen heeft gezeten, Mof zeg- gen. Want daarmee kweek je nieuwe haat.'

Jan Kuijer daarentegen zet nog altijd geen stap op Duitse bodem. Die richting is voorgoed geblok- keerd toen zijn schoonvader tien dagen voor de bevrijding van Maastricht op het Vrijthof werd doodgeschoten door de beruchte SD'er Strobil. Mede-stoters Guus Schenk en Wim Schreur zijn en- kele jaren geleden voor het eerst sinds 1944 met vakantie in Duits- land geweest.

Theo 'mister Harry' Goossen blijft boos met de rug naar het oosten staan. Snaapt er nog steeds niets van als zijn vrouw even in Aken gaat winkelen.

Overdreven, deze muurvaste Moffenhaat? 'Kan wel wezen. Maar voor mij blijft elke Duitser een Mof, voor wie je altijd op je hoede moet blij- ven.'

Op Trees na, verzet zich niemand tegen Jan Kuylers adagium.

Niet dat dit viertal Trees nu met de nek aankijkt. Vrijheid blijheid, de streepjescode van elke Stoter. Bovendien is haar verzetsdossier te indrukwekkend. Wapens, voedselbonnen, geheime berich- ten, lijsten met namen van NSB'ers en SS'ers. Kortom, als koerierster van amper twintig was deze notarisdochter uit Klim- men geen opdracht te veel. Wan- neer Bep van Kooten haar mee- neemt naar Amsterdam om af te rekenen met makelaar Daniël Cornelis Jesse voor diens 'ver- raad van Weert' (elf kopstukken van het Limburgse verzet geëxe- cuteerd), haakt zij niet af. 'Toch was ik ontzettend gespannen. En bang, ook dat. Terwijl Bep met geladen pistool naar boven ging, hield ik buiten voor het grachten- huis de wacht. Maar Bep schoot mis toen hij een hoogzwangere vrouw naast de verrader zag zit- ten. Op onze vlucht heb ik hem eerst in een koffiehuis op adem laten komen. Had hij meteen de trein naar zijn in Bussum onder- gedoken vrouw genomen, dan was hij pardoos in Duitse handen gevallen. Want daar stond de SD hem op te wachten.'

Maar ook voor deze daad van verzet claimt Trees geen stoel op de eerste rij tijdens de jaarlijkse dodenherdenking.

Niemand van de vier verzet zich tegen deze bevrijdende lijfspreuk. Omdat het zo vanzelfsprekend is.

● Een groots welkom in Maastricht.

„Papa, wat is dat voor een geluid. Ik hoor boemboem.“ „O, dat is van de oorlog, menneke. Ga maar weer naar je bed.“ Het was in de nacht van 10 mei 1940. Het Nederlandse leger had 's morgens om zes uur de drie bruggen over de Maas laten springen omdat 'de Pruse' in aantocht waren. Ruim vier jaar later op 13 september, het 'menneke' — alias uw verslaggever — was toen negen jaar, naderden de Amerikanen de Limburgse hoofdstad. En zag het menneke zijn leeftijdgenootjes van het joodse gezin Drielsma terug, die niet verdrongen bleken in de Maas.

De bevrijding van de Grote Gracht

DOOR PIERRE ROUSSEAU

ders genomen en door de Statenstraat het Vrijthof op gedragen. Daar stonden Duitse krijgsgevangenen, de handen op het hoofd. Overall hing nu de vlag uit. Van het gebouw van de Grootte Sociëteit op het Vrijthof werden met behulp van een lange stok de letters NSB verwijderd. Telkens als een letter viel, barstte er een uit-zinnig gejoel los.

Er was in Maastricht geen schot gevallen tijdens de bevrijding. Dat was te danken aan het inzicht van de Duitse commandant van de parachutisten die Maastricht tot het laatst moesten verdedigen.

Maastricht was bevrijd; de Mofen verdwenen. Geen straat waar de euforie zo hoog oplaaide als op de Grote Gracht. Met als hoogtepunt het weerzien met de

ondergedoken joodse familie Drielsma, die dood werd ge-waand. Toen zij onverwachts te voorschijn kwamen, huilden er mensen van vreugde. Moeder Drielsma zwaaide met een fles vooroorlogse oranjebitter in de hand, bewaard tot dit langver-wachte moment. 'Oranje boven, leve de Wilhelmen!' zongen de mensen.

De oorlog had tal van joodse bewoners van de Grote Gracht het leven gekost. In vrijwel alle huizen waren winkels gevestigd. Er waren bijvoorbeeld zes slag-rijen, waarvan er een door mijn vader werd gedreven. Op last van de Duitse bezetter moesten mijn ouders in 1943 de zaak sluiten omdat de vereiste minimum omzet niet werd gehaald. Het vlees was schaars en dus op de bon. Het was dus bijna een on-

mogelijke opgave. Wie lid werd van de NSB, mocht zijn zaak echter openhouden. Wat 'n systeem! Ook wij kinderen hadden een af-keer van de NSB. Getuige het liedje dat we heimelijk zongen:

„O, NSB, jij hebt het land ver-raaie, o NSB, ik zal je de nek omdraaie, jij in je zwarte pak, loop je in de rouw, als er geen vlees meer is, slachten we jou...“

Telkens als er joodse mensen waren weggehaald werd er ge-treurd op de Grote Gracht. Boven radiohandel Beckers woonde het gezin Horwitz. Ik kende 'Sja-kie', een jongen van 12 jaar die zei dat hij 'maar een halve jood' was gezien de 'arische' herkomst van zijn moeder. Ik herinner me dat hij altijd een snotneus had, een kaalgeschoren kopje en vooruitstekende tanden. Van zijn

vader, die diep onder de stress zat, kreeg hij eens een pak slaag met een stok. Op zekere dag was hij verdwenen.

In de joodse annalen van Maas-tricht staat vermeld dat Jacob Horwitz op 3 augustus 1943 om-gekomen is in het concentratie-kamp Auschwitz. In hetzelfde kamp stierven ook veel leden van de families Karel en Moszkowicz, die stoffenwinkels hadden.

Maar nu was er vreugde op de Grote Gracht. De kapper die altijd huilde als er joden waren weggehaald, en de papierhandelaar, de kasteleins, de bakkers en de sla-gers, oud en jong, alles greep elkaar bij de hand en hoste de straat op en neer. Met in hun midden het gezin Drielsma weer herenigd met de twee jongsten, Appie en Lou, na langer dan een jaar in twee kamertjes boven

apotheek Schupp te hebben doorgebracht. Appie is de kunstenaar die een nieuw bevrijdingsmonument heeft gemaakt voor Maastricht. Hij en zijn broertje Lou werden te jong geacht voor het onderduikverblijf en ver-trokken met 'Jeanny' (van het verzet) naar Bergen op Zoom. Naderhand werden ze van elkaar gescheiden. Appie kwam nog op zes andere plaatsen terecht. Hij werd op zijn laatste adres in Gulpen bij de bevrijding opgehaald door slager Krüse, eveneens van de Grote Gracht, die tijdens de onderduiktijd van het gezin Drielsma voor voedsel had ge-zorgd. De apotheker, ook al Bec-kers genaamd, had de dagelijkse zorg voor het ondergedoken ge-zin. Er waren maar weinig men-sen op de hoogte van de situatie. Het kleine getal groeide met een persoon toen een apothekersas-sistente per ongeluk tot de ver-dieping doordrong en tot haar ontstelden de mensen daar zag zitten.

De verdwijning van het joodse gezin was goed voorbereid. De mensen in de straat dachten dat het gezin zich had verdrongen in de Maas om uit handen van de Duitsers te blijven. Overdag wa-ren de onderduikers geruisloos bezig met het maken van etiket-ten voor de medicijnflessen van de apotheek. Er was veel minder ruimte dan in het achterhuis van de familie Frank in Amsterdam. De Drielsma's hebben naderhand maar weinig over deze periode gesproken.

Als kinderen hebben we alles wat met NSB en Duitsland had te maken gehaat. Maar de razzia's na de bevrijding, toen meisjes die met Duitse soldaten hadden 'ge-vrijd' en NSB-vrouwen werden opgehaald vond ik een schaamteloze vertoning. De vrouwen werden kaalgeschoren, voorzien van hakenkruisen en zo op karren door de straten naar het Vrijthof gereden. Daar stonden ze voor het toenmalige politiebureau en werden ze uitgejouwd door het publiek. Dat was mensonwaar-dig.

Ik memoreer ook nog even de Duitse snoepjeswinkelier Her-mans op de hoek schuin tegen-overs ons. Hij kwam eens naar buiten gerend toen een NSB'er het blonde meisje van 'de Leer-beurs' van de fiets trok, want joodse kinderen mochten niet fietsen. Hij bedreigde de NSB'er voor het geval die het kind zou gaan aangeven. Een tijd voor de bevrijding reed Hermans weg in zijn motor met zijspan, een nobel mens die zichtbaar ontgoocheld terugging naar d'r Heimat.

Vele briefwisselingen met ver-schillende Amerikaanse archi-ven en administraties leveren uit-eindelijk een namenlijst op van gesneuvelden van het 119de re-giment. De weliswaar onslachtige, maar enige mogelijk aanpak is om uit die lijst de soldaten met de voornaam Henry of Harry te selecteren en vervolgens van ieder proberen na te gaan wan-neer zij zijn gesneuveld. Negen-tien komen er in aanmerking. Dankzij de administraties van de begraafplaatsen in Margraten en Henri Chapelle kunnen er elf wor-den geschrapt en met hulp van de Veterans Administration in Amerika en van pastor Thuring van het Bevrijdingsmuseum in Groesbeek nog eens acht. Einde verhaal, zo lijkt het.

Gelukkig heeft Thuring een iets afwijkende lijst van gesneuvelden van hetzelfde regiment met nog een 'Hank': Henry Morgan. Op hem is alle hoop was gevestigd. Van twee kanten tegelijk, van pastor Thuring en van het Department of the Army, komt in december 1988 de melding dat Morgan is gesneuveld op 16 sep-tember 1944. Weliswaar niet op de 17de, maar ik troost me met de gedachte dat hij toch degene moet zijn die in ons huis is ge-storven. Men heeft zich zeker in de datum vergist en wat is een vergissing van één dag in een lange oorlog.

Van Henry Morgan worden na-dien meer bijzonderheden be-kend. Dat hij in Henri Chapelle is begraven en dat zijn weduwe Agnes nog leeft met drie doch-ters en vele klein- en achterklein-kinderen in McGregor, een dorp-je ten zuiden van Dallas in Texas. Ook dat zij opgelucht is eindelijk te horen hoe haar man om het leven is gekomen. De autoriteiten hebben het haar nooit verteld, waardoor bij haar het denkbeeld heeft postgevat dat hij misschien wel in een concentratiekamp heeft gezeten en gemarteld is.

En toch zit die foutieve datum me niet lekker. Nieuwe brieven naar verschillende archieven in Ameri-ka geven eindelijk zekerheid. Het National Personnel Records Cen-ter in St. Louis bewaart de Morn-ing Reports (M.R.'s) die compa-gnies-commandanten elke ochtend hebben gemaakt over de gebeurtenissen van de vooraf-gaande dag. Op het M.R. van 18 september 1944 noteert kapitein Ross Simmons van Company A uitsluitend vier namen van ge-sneuvelden: Peter Spoganetz, Cleaver Buckler, John Reeves en ... Henry Morgan.

Als helden werden de tankbeman-ningen van Task Force Two, het 2e bataljon van de Hell on Wheels, maandagochtend de 18e september ontvangen door de inwoners van Spaubeek. Even later liepen Puth, Oirsbeek en Doenrade uit om de be-vrijders te verwelkomen.

De herinnering van: Cato Sanders (85)

● Cato van Ool-Sanders uit Puth

„Wanneer ik nog wel eens aan de bevrijding denk? Als ik die ellende uit andere landen op televisie zie. Dan prijs ik me gelukkig dat 't zo goed met ons gaat. Maar het is zo moeilijk om me nu wat te herinneren. Ja, was 't een maandag? We waren toen al vaker in een schuilkelder in de Bo-venste Puth geweest. Eigenlijk mag je het zo niet noemen. Meer dan een kuil van drek was het niet. We dach-ten dat we daarin veilig waren. Wis-ten wij veel. Er lag stro overheen en een oude fiets. Iedere keer als het luchalarm was gegaan, dan gingen we erin. Och, wat hebben we een angst gehad. Volgens mij was het pas tegen de avond dat we iemand hoorden roepen: 'we zijn bevrijd, we zijn bevrijd'. Die Pruisen hadden zich hals over kop uit de voeten gemaakt. Die wisten niet hoe snel ze de palen over moesten. Fietsen namen ze mee. Alleen die fiets bij de kuil, die hebben ze nooit gezien. Eigenlijk was het allemaal heel snel afgelopen. Hier hebben ook nog Canadezen of Engelsen gezeten. Precies weet ik dat niet meer. Mijn zoon heeft nog op een paar tanks gezeten. Hij herinnert zich dat zo'n Engelsman heel dron-ken was. Die reed met zijn jeep de kar met melk omver. Hoe langer ik er over nadenk, hoe meer ik me nu her-inner. Maar voor iemand die toen zo weinig heeft meegemaakt, is het moeilijk zich veel te herinneren. In Swalmen, bij mijn zus, daar is het er toen wel anders aan toe gegaan.“

● Jong en oud willen met de bevrijders op de foto.

Henry Morgan sneuvelde niet op het slagveld. Hij stierf op 17 september 1944 in de huiskamer van een woning aan de Valkenburgse Reinaldstraat. Het huis van uw verslaggever. De soldaat eerste klas van het 119de regiment van de Old-Hickorydivisie was bijna een halve eeuw lang een onbekende Amerikaanse soldaat. Destijds, toen hij dood in huis lag, hadden we zijn rouwende kameraad simpel naar zijn naam kunnen vragen. Maar wie dacht daaraan in die enerverende tijd? Een speurtocht naar zijn identiteit leverde uiteindelijk resultaat op.

● Drie dagen voordat hij sneuvelt, wordt Henry Morgan nog gezeten op een jeep en met de onafscheidelijke pijp in de mond bij toeval gefotografeerd op het Grendelplein door de Valkenburgse fotograaf Frans Hoffman. De enige overlevende van de A-compa-gnie Bob Hilleque uit Chicago heeft hem op de foto herkend.

Bevrijder sneuvelt in Valkenburgs huis

DOOR JAN DIEDEREN

In de oprit naast ons huis staan Amerikanen. Mijn vader houdt een praatje en vraagt een sigaret, maar haastig lopen wij door om op tijd in de kapel te zijn. Vijftig meter verder waarschuwt het be-kende gefluit voor de komst van een granaat. Door oefeningen op school weten we wat ons te doen staat: op de grond gaan liggen dicht tegen de gevel van een huis. De granaat ontploft op een pilaar naast ons huis. Scherven vliegen in het rond, meerdere soldaten raken gewond, er heerst paniek. Doordat wij juist op tijd ver genoeg zijn weggelopen en

snel dekking hebben gezocht, blijven wij ongedeerd.

Een soldaat, door een granaat-scherf getroffen, zoekt een veilig heenkomen in ons huis. Mijn moeder ziet hem vallen, beseft wat er aan de hand is en houdt hem nog een rozenkrans voor. In haar herinnering knijpt hij heel even nog met zijn ogen als teken van herkenning en is dan dood.

De hele zondag ligt de soldaat op de plek waar hij is gestorven. Een kameraad blijft, treurend en wa-kend, bij hem. Wat zou het sim-pel zijn geweest om hem naar de

naam van zijn kameraad te vra-gen! Hij laat zich alleen ontvallen dat de dode soldaat 'Hank' wordt genoemd.

De naam 'Hank' wordt jaren later het schamele houvast waarmee de speurtocht naar zijn identiteit begint. Wie mocht denken dat in oorlogstijd keurig werd bijgehou-den voor op welke dag en uur, en op welke plek was gesneuveld, vergist zich deerlijk. Wel zijn van gevechtshandelingen van alle Amerikaanse legereenheden maandrapporten gemaakt voor de generale staf. Ook zijn er lijs-

ten van gesneuvelden, maar zon-der datum en plaats van overlij-den.

Het verslag van het 119de re-giment, dat Valkenburg bevrijdt, vermeldt wel het aantal gesneuvelden per dag, maar zonder namen te vermelden. Bovendien, zo blijkt gaandeweg het onder-zoek, is niet altijd alles even nauwkeurig genoteerd. De bevel-hebber van het 119de noteerde voor 17 september vier gesneuvelden, hetgeen overeenkomt met het aantal doden dat tijdelijk in een hoteltuin aan de Reinald-straat werd neergelegd.

Ook al was het verblijf van die Amerikaanse soldaat in ons huis maar kortstondig geweest, na verloop van tijd werd hij be-schouwd als een dierbare huisge-noot. Steeds prangender werd de vraag wie hij precies was. De speurtocht naar zijn naam werd er een van het kaliber speld in een hooiberg.

Als kind beseft je niet dat ons huis in die septemberdagen midden in de frontlinie ligt. Wel dat er al-lelei ongewone dingen gebeu-ren. Onophoudelijk hoor je het hoog fluitend geluid van kogels en granaaten. Ondanks de levens-gevaarlijke situatie wil mijn vader op die zondagochtend naar de kerk. De eigen parochiekerk is onbereikbaar omdat alle bruggen over de Geul kapot zijn. Aan het einde van de straat ligt evenwel het klooster op Sint Pieter en in de kapel zou om acht uur een mis zijn. Hij neemt mij en twee oude-re zusjes van 11 en 9 jaar mee.

Zijn taak: dag in dag uit vrachtwagens vol gesneuvelde Amerikaanse soldaten begraven op de oorlogskerkhoven in Margraten, Henri-Chapelle en Luik. Maastrichtenaar Will Weyenberg, toen 16, nu 66, meldde zich uit puur idealisme in het najaar van 1944 bij het geallieerde bevrijdingsleger.

● Will Weyenberg representeert tegenwoordig de Quartermaster Gravens Registration Division bij elke officiële gelegenheid.

„Ik werd 's nacht altijd overvallen door nachtmerries. In mijn dromen was ik een van die tienduizenden Amerikaanse soldaten die door de Moffen – ik kan het woord Duitser in dit verband nog steeds niet over mijn lippen krijgen – werden afgeslacht. Op het moment dat ik in mijn nachtmerrie werd getroffen, werd ik gillend van angst wakker. De los komende emoties kon je niet meebegraven,” bekent Will Weyenberg. Hij kan zijn verhaal over de duizenden verminkte lijen die hij in die tijd zag niet vertellen. De emoties blijven hem parten spelen. Daarom zet hij zijn schokkende ervaringen op papier. Voor hulp daarbij vond hij een gewillig oor bij voorzitter (of-tewel Commander) Dan van Schoonneveldt van Amvets in Nederland, een van 's werelds grootste veteranenverenigingen voor ex-militairen die onder Amerikaanse opperbevel hebben gediend.

„Niet eenmalig, maar dagelijks, kwamen de vrachtwagens van

Dode bevrijders op een vrachtwagen

DOOR MATH WIJNANDS

het Amerikaanse leger de begraafplaats van Margraten oprijden met hun lading: de dode, vaak zwaar verminkte, lichamen van jongens die in de meeste gevallen net iets ouder waren dan ik. Het was een periode met diepe tegenstrijdige emoties. Het enige goede in die tijd was dat je je warm kon kleden en nog warmer kon werken. Ik voelde de harde kou van de winter en de stromende regenbuien van het voorjaar niet meer. Die regenperiode was nog het meest ver-

schrikkelijk. De reeds gereed gemaakte graven stroomden vol met water. Maar we bleven doorgaan. Die 20.000 jongens hadden er recht op om fatsoenlijk begraven te worden. Maar met dat gevoel van een soort genegenheid voor de dagelijks toestromende verminkte lichamen van de Amerikaanse bevrijders, werd de haat tegen alles wat Duits was steeds erger. Een haat die ik nu na 50 jaar nog steeds niet van mij af kan zetten,” schrijft Will Weyenberg.

Ondanks het dagelijks aangezicht van de wredeheden op de slagvelden, de confrontatie met de waanzin van de oorlog, vond de Maastrichtenaar de moed om door te gaan. Om de gesneuvelde GI's hun eeuwige ereplaats te geven. „Ondanks de gruwelijkheid waren we trots op ons werk. En we voelden ons nog trotser als hoge officieren op Margraten kwamen en zeiden 'You are doing a good job'. In juni 1945 werd ik op mijn verzoek overgeplaatst naar de 607th Grave Regi-

stration Compagny in Henri-Chapelle, waar het aantal gesneuvelde Amerikanen dat begraven moest worden nog hoger was dan in Margraten.”

Will Weyenberg kwam min of meer toevallig bij de Amerikaanse bevrijders terecht. Hij woonde in 1944 in Rotterdam en na zijn Mulo-examen in het voorjaar vertrok hij voor een zomervakantie naar Maastricht. Omdat de Duitse bezetters al het rijdend (spoor) materieel opeisten voor het front

in Frankrijk, kon hij niet meer terug naar huis. Zo bleef hem de barre hongervinter van 1944/45 bespaard. Op 13 september 1944 maakte hij de bevrijding van Wijk mee. „De bevrijding was voor mij als 16-jarige jongen een feestroes die twee maanden duurde. Toen kreeg ik een bericht onder ogen, waarin mensen werden opgeroepen om mee te helpen bij het begraven van gesneuvelde Amerikaanse militairen. Ik was niet de enige die zich daarvoor aanmelde. Op die jonge leeftijd werd ik geconfronteerd met de verschrikkingen van de oorlog: de haast eindeloze rij gesneuvelden - de prijs die voor onze vrijheid was betaald door de Amerikaanse bevrijders.” De nachtmerries van Will Weyenberg werden pas later, veel later, minder hevig. Maar het nerveuze nagelbijten is gebleven.

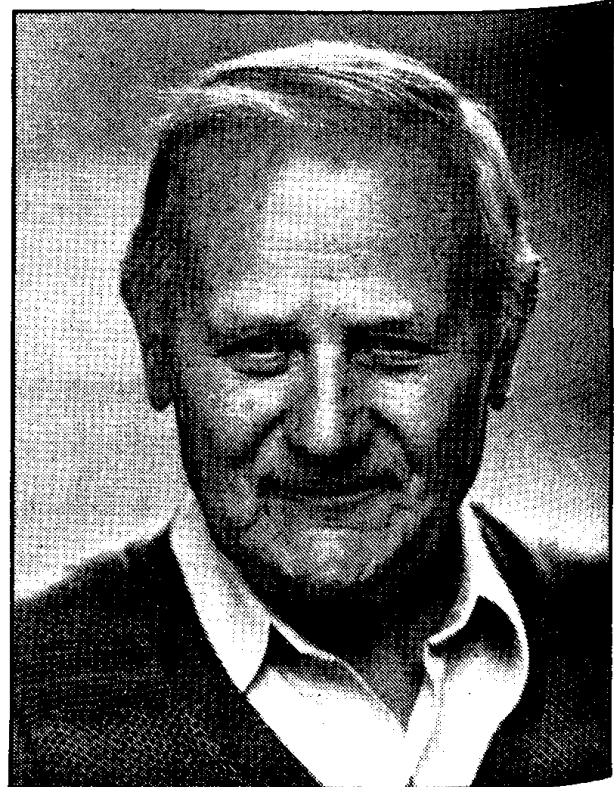
Toch moest de meest aangrijpende periode voor de Maastrichtenaar nog komen. Na de bevrijding brak de tijd aan dat de familie van de omgekomen soldaten verzochten om hun zoon, echtgenoot of vader in eigen kring te mogen herbegraven. „Het openen van de graven en het transportkruis maken van de jongens was zo afgrijselijk. Mijn eerbied voor de gesneuvelden en hun nabestaanden is te groot om deze ervaring op papier te zetten.”

Die eerbied zal nooit verdwijnen bij Will Weyenberg. Met grote regelmaat keert hij terug op de begraafplaats in Margraten. Hij verzorgt er enkele graven en voorziet die op gezette tijden van verse bloemen. Bovendien heeft de commandant van de 611th Graves Registration Company en Officer in Charge in Margraten, captain Joseph J. Shomon, hem benoemd tot officieel vertegenwoordiger van dit onderdeel. Dat betekent dat de Maastrichtenaar tijdens elke ceremonie, onder meer tijdens Memorial Day, de gehele Quartermaster Gravens Registration Division representeert. „Een eer, maar ook een verplichting, die ik nauwgezet nakom als een blijvend eerbewijs aan de omgekomen Amerikaanse bevrijders. Want deze Amerikaanse militairen zijn mijn helden en dat zullen ze tot mijn dood blijven – 'heroes for ever' – met alle respect die zij verdienen.”

Op maandag 18 september rukten de tankcolonnes van de Hell on Wheels de Westelijke Mijnstreek binnen. In de late avonden kregen ze ook de Hendrik- en Emmamijn in handen. Na een fors gevecht in Lutterade, wist het derde tankbataljon tegen de avond Einighausen te bevrijden.

De herinnering van: Pierre Notermans (81)

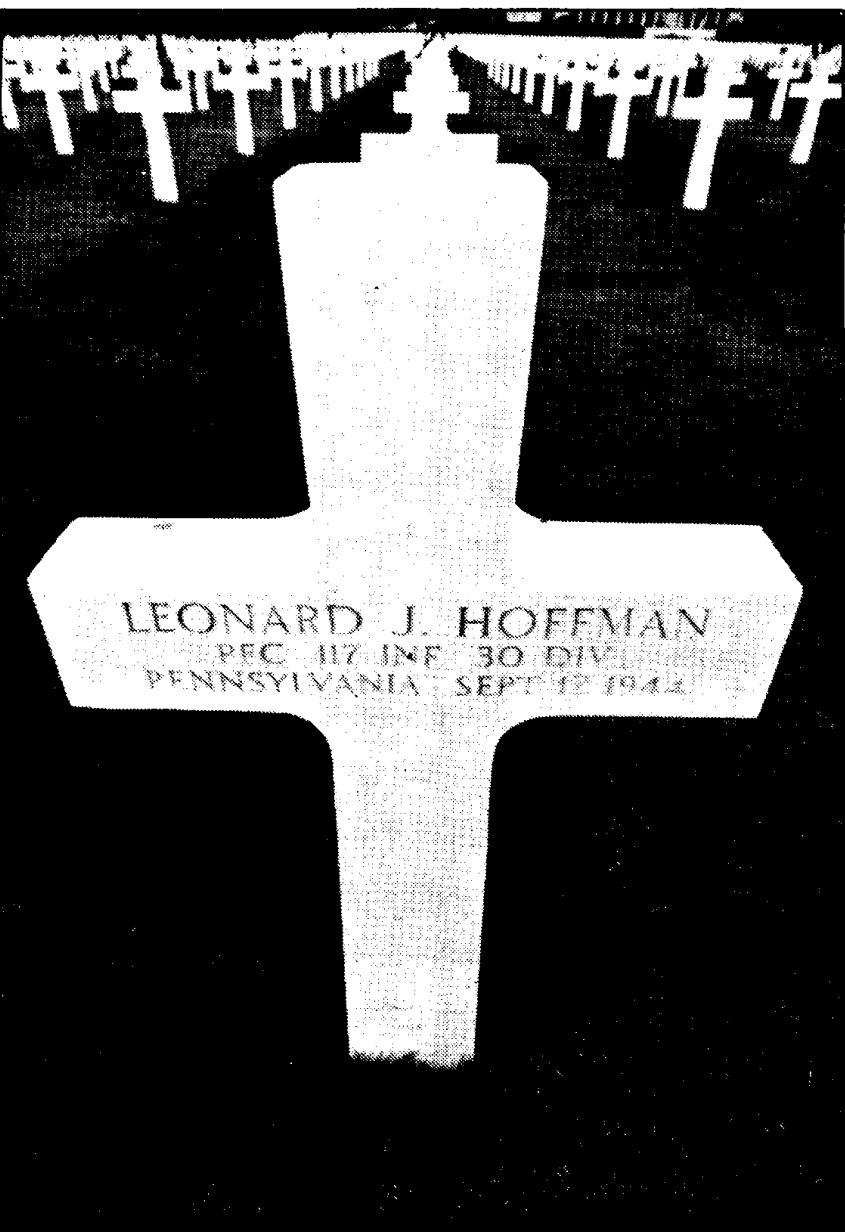
● Pierre Notermans uit Einighausen

„De ontknoping van de treinkaping in De Punt. Dat was hetzelfde geluid. Die laag overvliegende straaljagers lieten me toen heel sterk denken aan het gebulder van de Amerikaanse tanks die ik op 18 september 1944 heb gehoord. Dat was hetzelfde geluid. Hier in de boerderij aan de Everstraat hebben vier jaar lang mensen onderdak gehad. Ik weet niet hoeveel het er waren. Maar er waren tijden dat we negen onderduikers hadden. Echt riskant was het met die verzetsman Smeets die hier gezeten heeft. Dat was een echte. Die had een revolver en was hier terecht gekomen door pater Ten Berge, een Jezuiet die uit Amsterdam moest vluchten. Ik zag het gevaar vaak niet. Radio Oranje had ons vaak gewaarschuwd dat het lang zou duren. En toch heb ik vier jaar lang permanent die spanning gehad. Daarom was de bevrijding ook een echte bevrijding. Ik merkte dat er wat ging gebeuren. Twee dagen voor de bevrijding namen de SS's hier het heft in handen. Gewone Duitse soldaten, die arme sloebers, waren toen vertrokken. Maar op het moment dat SS's de telefoonkabels in het dorp begonnen op te rollen, was dat voor mij een teken dat het snel afgelopen zou zijn. En zo was het. Ze vorderden ook huis-aan-huis schoppen voor schuttersputjes. Maar niemand kon ze helpen. Zogenaamd. Ik heb nog allerlei Duitsers met de handen omhoog uit huizen zien komen. Ze zeiden alleen maar: 'mama, mama'. Aan de bevrijding moet ik vaker denken. Bij onze 40-jarige bruiloft hebben we een feest gegeven. Daar was ook iemand uit Nieuwstadt bij die na de bevrijding van Einighausen hier geëvacueerd was tot januari 1945. Hij had een cassettebandje ingesproken. Over de oorlog en zo. Hij bedankte ons toen. Waar iedereen bij zat.”

Om Nederland te bevrijden zijn zeker vijftigduizend buitenlandse soldaten gesneuveld. De eerste geallieerde viel op 12 september 1944, koud een paar honderd meter over de grens van Limburg. Zijn naam: Leonard J. Hoffman uit Reading, Pennsylvania. Net 22 jaar en pas negen maanden getrouwd.

● Bruidspaar Leonard en Nora Hoffman, januari 1944.

● Hoffmans graf op het Amerikaanse kerkhof Henri-Chapelle, België.

Leonard Hoffman, de eerste die sneuvelt

DOOR HANS TOONEN

Eigenlijk een dag te mooi voor oorlog, deze twaalfde september 1944.

De zon gloeit gul over het Zuid-limburgse land als kapitein John Kent met zijn peloton van de A-compagnie van de XXXste Old Hickory-Divisie het gehucht Mesch nadert.

Ineens is er vijandelijk vuur. Iets verderop loert een nest Duitsers. Van drie kanten wil de Amerikaanse pelotonscommandant de 'krauts' uitschakelen. Iets na tien is het kort maar hevig oorlog. Acht Duitsers zijn meteen uitgeschakeld. Aan de

'goede' kant van het front is een kameraad gedood.

Infanterist Leonard J. Hoffman heeft de eer de eerste geallieerde te zijn die zijn leven geeft voor de bevrijding van Nederland. En dat op een dag, te mooi om te sneuvelen.

Reading, Pennsylvania, enkele dagen later.

Op de fabriek in herenondergoed krijgt Nora Janetta Hoffman plotsklaps een zeldzaam eenzaam gevoel. Iets in haar dwingt haar huiswaarts. Thuis ligt een rouwgerand telegram.

Het fatale frontnieuws komt hard aan. Net negen maanden getrouwd en nu al oorlogsweduwe. De vier zusters van de gesneefde broer snellen dan ook toe om Nora te troosten. Hun vier andere broers liggen aan andere, verre fronten.

Philadelphia, Pennsylvania, vijftig jaar later. Leonards weduwe is in 1947 getrouwd en heet Nora J. Lyons. Aan haar eerste man bewaart ze 'sweet and lovely' herinneringen. „Lenny was mijn buurjongen. Een knappe kerel, bruisend van leven. Natuurlijk stond ook Lenny niet te springen om naar het front

overzee te gaan. Je ging, omdat je – net als al die duizenden andere landgenoten – geen andere keuze had. Na zijn dood kon ik niet meer terug naar de textielabriek waar ik van die dikke legerrokken moest breien. Die inspanning kon ik niet langer opbrengen.”

Het voorbij verdriet komt even terug nu zij – dank zij deze krant – precies weet waar haar bruidegom van negen maanden begraven ligt. Rij elf, graf 51. Nagenoeg achterin op het Amerikaanse kerkhof Henri-Chapelle, België, de laatste rustplaats van 7.989 Amerikaanse gesneuvelden.

Meteen na zijn dood wordt Leonard Hoffmans lijk eerst overgebracht naar Fosse, net onder Namen. Als dit verzamelgraf van 2.199 Amerikanen wordt verspreid over Henri-Chapelle en Margraten, kan de jonge oorlogsweduwe haar gesneuvelde man ook thuis in Pennsylvania krijgen. Maar haar zwager Claude, zelf heelhuids terug van het Europese front, vindt dat zijn jongste broer moet blijven rusten waar hij in eer gevallen is.

Nora laat zich overtuigen. Met de trouwfoto droevig op het dresoir, een handvol oorlogsmedailles waaronder het Purple Heart en een hart vol herinneringen

pakt zij haar jonge leven weer op. Dat Leonard Hoffmans stoffelijke overschot aan de achterste rand van de erebegravplaats Henri-Chapelle wordt bijgelegd, is haar ontgaan. Met haar schoonfamilie onderhoudt ze geen enkel contact meer.

'Hell of a nice guy, die Lenny. Had best beroemd kunnen worden. Tenminste dat vindt Lloyd W. Bingaman in Reading. Bingaman, nu 71 en ook oorlogsveteraan, kent Leonard al van jongsaf aan. „Samen met drie anderen zaten wij in een hillbillieband, genaamd 'Possum Hollow Wranglers'. Lenny was de spil. Hij zong schitterend. Speelde de country-gitaar als geen ander. En wist ook speels de weg op de mondharmonica.”

Als Leonard ten zuiden van Maastricht sneuvelt, moet cavalerist Lloyd Bingaman nog met de 2e Armored Division aankomen op het Europese vasteland. Na de Ardennen-slag stoot hij meteen door naar Berlijn. Ook Maastricht heeft op zijn marsroute gelegen. „Nu pas hoor ik dat Lenny daar vlak in de buurt is gesneuveld,” klinkt het spijtig vanuit Reading, een industriestad (zware machines, ingeblikt vlees en zoute pretzels) van zeker 90.000 inwoners.

Ook Anna E. Hoffman in Bernville, 85 en al een kwart eeuw de weduwe van Leonard oudste broer Claude, bevestigt de aarzeling waarmee Lenny ten strijde is getrokken. „Hij wilde liever bij Nora, zijn verloofde, blijven. Wilde ook pas na de oorlog met haar trouwen. Omdat het troepen-schip enkele dagen later dan gepland vertrok, zijn ze toch maar gauw getrouwd.”

Even terug naar graf 51 op het bebop-geschoren ereveld van Henri-Chapelle. Leonard J. Hoffman ligt er mooi bij. Maar bij nader inzien wel verkeerd. De eerste gesneuvelde bevrijder van Nederland hoort thuis op Margraten.

● Op het Cörversplein komen Maastrichtenaars handen kort om de bevrijders te verwelkomen.

„Iemand had geroepen dat Heerlen was bevrijd. In het gemeentehuis schreeuwde men „Jewelste,“ weet Harrie Koolen (78) nog. Totdat het gerucht de ronde deed dat de Duitsers vanuit Berendaal weer op weg waren naar Heerlen. Het stadhuis liep leeg, op Koolen en een vriend na. Zij posteerden in hun rugdige overmoed twee oude mitrailleurs op het balkon om de Duitsers het hoofd te bieden. Om uiteindelijk avonds toch maar het hazepad te kiezen.

● Harrie Koolen.

● Landverraders werden in Heerlen in de dagen na de bevrijding eerst bijgedreven voor het Hema-gebouw en vervolgens opgesloten in de kelders van het gemeentehuis.

NSB'ers na bevrijding in raadhuis opgesloten

DOOR THEO SNIKERS

Koolen, die na de oorlog een opleidingsinstituut voor fysiotherapie in het leven riep en leidde, dook echter onder. Begin 1944 kwam hij in Hulsberg terecht. Daar werd hij belast met de leiding van het rayon Hulsberg van de Landelijke Organisatie (LO) voor de hulp aan onderduikers. Kort voor de bevrijding van Heerlen op 17 september 1944 kwam hij weer in Heerlen terecht.

Daar maakte Koolen dus de 'eerste' ontzetting van het gemeentehuis mee. Kort daarna was het wel ernst. Opnieuw toog Jan en alleman naar het Heerlense stadshuis nadat bij geruchte was vernomen dat de Amerikanen al bij de Voedvrouwen school waren gearriveerd. Koolen maakte met een paar andere reserve-officieren en OD'ers deel uit van de

nieuwe enthousiaste 'bezettters' van het gemeentehuis.

„Die dag werden allerlei NSB'ers en collaborateurs naar het stadshuis gebracht,“ herinnert hij zich. „Ons kleine groepje wist daar aanvankelijk ook geen raad mee. Die mensen zijn maar in de kelder van het gemeentehuis ondergebracht. Onder hen was een kaalgeschoren vrouw die men een hakenkruis op het hoofd had geschilderd.“

De situatie was chaotisch. Van enige organisatie of georganiseerd gezag was nog geen sprake. Koolen: „Van overste Willems kreeg ik het verzoek wat orde in de chaos aan te brengen.“ Dat gebeurde vervolgens met de hulp van een aantal OD'ers en reserve-officieren. Ook de mensen die NSB'ers en collabora-

teurs aanbrachten, werden in de wethouderskamer ondervraagd. Koolen: „Om te kijken of het betrouwbare lieden waren. Dachten wij van niet, dan stuurden we ze weg.“

De aangebrachte personen werden dan toch opgesloten. „Het is best mogelijk dat er in die kelder mensen waren die daar niet thuishoorden. „Ik heb tegen mijn mensen gezegd: wij zijn geen rechters, we hebben alleen opdracht die mensen op te sluiten en te bewaken en dat doen we op een correcte manier.“

„De kelder was ondertussen knap vol. Er zaten die eerste dagen zo'n 150 mensen in, onderwie een groepje SS'ers. Ze hadden een dag niets te eten gehad en met de hygiëne was het ook niet al te best gesteld.“

Maar er was helemaal niets voorhanden om in deze situatie verbetering te brengen. „Ik ben toen naar de Sittarderweg gegaan, naar het hoofd van het Militair Gezag in Heerlen, ir. Nicolas. Die heeft mij toen gezegd: wat je nodig hebt, mag je vorderen.“

Koolen had inmiddels de fraaie titel 'Commandant staf Stadscommando Heerlen e.o.'. Hij ging op zoek naar voedsel voor 'zijn' gevangenen. Dat lukte ook, al zegt hij zich niet meer te herinneren hoe 'we aan eten, borden en bestek kwamen.' „Maar we waren gemachtigd zaken te vorderen.“ Het eten moest ook nog worden gekookt, en ook dat was nog niet zo eenvoudig. „Ik zag het licht. We vorderden de veevoederkelders van de zusters van het Claracollege. We spraken af dat de ketels daar zouden blijven,

maar ze zouden wel voor ons koken.“

De schoolgebouwen raakten de zusters wel kwijt. Die werden gevorderd om de inmiddels 200 tot 250 gevangenen onder te brengen. „We konden nu ook de mannelijke en vrouwelijke gevangenen scheiden,“ zegt de inmiddels in Vaals wonende Koolen. In het Clara-college speelden zich volgens de oud-Heerlenaar enige 'sensationele' taferelen af.

Zo trad er een luizenplaag op onder de gevangenen. „Sommigen zeiden dat we de gevangenen gewoon kaal moesten scheren, maar dat wilde ik niet omdat we niet wisten of er geen onschuldigen tussen zaten. Ik ging naar de vrouwelijke gevangenen die geweldig begonnen te kuisen omdat ze inderdaad dachten dat ze hun haar zouden kwijtraken.“

Dat was dus niet zo. „Wel moest er een flink stuk van de haren af. Ik schakelde een paar Heerlense kappers in, die met de vrouwen afspraken hoe ze hun haar geknipt wilden hebben. Vervolgens werden ze helemaal ondergespoet met DDT, dat we van de Amerikanen hadden gekregen.“

Er deden zich nog vervelende taferelen voor rond de vrouwelijke gevangenen, omdat enige bewakers hun handen niet thuis konden houden. „Ik geloof dat ik echt veggripen heb kunnen voorkomen,“ meent Koolen. Daarvoor moest hij dan wel in het Clara-college (het later Coriovallum) blijven slapen.

Na een paar weken al moesten Koolen en de gevangenen weer uit het Clara-college weg. Zij werden op hun beurt 'uitgevorderd' door de Amerikanen, die er binnen 24 uur met de inrichting van een hospitaal wilden beginnen. De gevangenen werden overgebracht naar scholen aan de Laan van Hövvel tot Westerflier en de Nobelstraat, die eveneens gevorderd werden.

De gevangenen werden later geleidelijk weggevoerd naar een centrale opvangplaats. Koolen werd begin november 1944 commandant van een van de vier compagnieën van de bewakingsstroepen Mijnstreek, die later in de Binnenlandse Strijdkrachten opgingen. Zijn compagnie had een opleidingstaak.

Eind 1946 werd kapitein Koolen officieel opgeroepen voor de militaire dienst. „Ik moest daarvoor de zuiveringscommissie in Den Haag verschijnen, terwijl ik notabene in die stad al geruime tijd aan de generale staf was toegevoegd.“

De soldaten van de Old Hickory-divisie konden pas op 25 september Eygelshoven innemen. Diezelfde dag gaven de Duitsers bevel tot de evacuatie van Kerkrade. Dertigduizend mensen werden in de richting van de Amerikaanse linies gedreven. Pas vanaf 24 oktober, drie weken na de bevrijding van Kerkrade, mochten de inwoners terug naar hun huizen.

De herinnering van: Elly Evers (78)

● Elly Evers-Thevissen uit Kerkrade

„Thuis waren we altijd en met alles de laatste. Dus toen ook. Nee, ik wil er niet aan terugdenken. Daar is het veel te erg voor. De evacuatie was een verschrikkelijke gebeurtenis. De mensen liepen langs ons huis. Voor de deur is nog een vrouw in elkaar gezakt. Wij vertrokken laat en liepen achteraan in die hele lange stoet. Waar gingen we heen? Ik weet het niet meer. Naar Eys of zo. Langs het klooster in Imstenrade liepen we in de richting van Ubachsberg. Daar zijn nog mensen bij een bombardement om het leven gekomen. Ik ben net terug uit het ziekenhuis. Emoties zijn niet goed voor me. Ik herinner me hoe we in een café in Colmont zaten. Daar konden we niet blijven, er was geen plaats voor ons. Bij de familie Prevoo in Margraten zijn we later geëvacueerd geweest. Daar hielpen we gewoon mee in de huishouding. Na de bevrijding zijn de mannen eerst terug gegaan naar Kerkrade. We hebben ze toen tot aan Terwinstelen gebracht. Zij ruimden de ergste ravage op. Ons huis was niet zo erg beschadigd. Nou ja, de ruïnen aan de voorkant van mijn vaders bakkerij aan de Kipstraat waren kapot. De poes was een maand weggeweest, maar stak zijn koppie om een muurtje toen we terug waren. De Amerikanen hadden hem wel goed te eten gegeven. We misten een stel bomen in de tuin. Mooie sierbomen. De Amerikanen hadden die omgehakt en langs de Smedenstraat gezet. Ze wilden het laten lijken op een laan, denk ik. Tijdens de oorlog stond hier opeens een hoge Duitse militair op de stoep die mijn vader kende uit de turnwereld. Hij had zo'n sabel aan zijn uniform. Papa heeft hem weggestuurd, wilde niets met hem te maken hebben. Na de bevrijding kwam hij terug. Hoe durfde hij. Ik heb hem niet binnengelaten. De deur zelfs op slot gedaan. Hij was zo fanatiek! En nou komen ze weer terug. Ik bedoel de Duitsers. Ze kopen hier toch alle huizen op.“

● De bevrijding wordt gevierd op de Markt in Sittard.

Het was stil aan de Nieuwstraat/Neustrasse in de eerste dagen na de bevrijding. De bewoners waren geëvacueerd. De hekwerken die de nazi's hadden geplaatst zouden er nog lang staan. Toen die uiteindelijk verdwenen kon de Nieuwstraat uitgroeien tot het knooppunt van alles dat Nederland en Duitsland scheidt en bindt.

● De Nieuwstraat ten tijde van de bevrijding, links Strass, rechts Bleyerheide. De bewoners waren geëvacueerd.

Nieuwstraat verlaten op dag van bevrijding

DOOR RIK VAN DRUTEN

ten alleen nog passeren met een doorlaatsbewijs. Het onlangs verschenen, uitstekend gedocumenteerde boek 'Kerkrade en de 2e Wereldoorlog, 1937-1947' verhaalt hoe de rivaliteit groeide, zelfs tussen de kinderen van Kerkrade en Strass. „De ondelinge verstandhouding is slecht en met de regelmaat van de klok vinden er 'veldslagen' plaats, met modderkluiten als onschuldig mortiervuur.“

Nadat Nederland was bezet, werd het serieuzer. Mevrouw J. Rothkrantz (70) woont nu aan de Nieuwstraat, in het ouderlijk huis van haar man. „Wij zijn de vijfde generatie. Ons huis is al tweehonderd jaar in de familie.“ Tijdens de oorlogsjaren woonde ze

pal achter de Nieuwstraat in Bleyerheide. „De oorlog sneed ons af van alle contacten met de andere kant van de straat. In de Nieuwstraat zelf mocht je niet komen. Als ik naar mijn schoonzusters wilde, moest ik achterom.“

De burenen waren bezetter geworden. „Daar had je geen contact mee, dat mocht niet,“ vertelt Rothkrantz. „Pas een paar jaar na de oorlog, zo rond 1949, begonnen de mensen van Bleyerheide en Strass weer een beetje 'normaal' met elkaar om te gaan.“ De rivaliteit tussen Kerkrade en Herzogenrath had echter een lange adem, ofschoon de meeste Nieuwstraatbewoners die vooral aan anderen toeschrijven. Nog in 1988 deden zich na de voetbal-

wedstrijd Nederland - Duitsland op de Nieuwstraat onregeligheden voor tussen Nederlanders en Duitsers. Rothkrantz: „Maar dat waren allemaal mensen die hier niet woonden.“

Vriendelijk was de verhouding tussen Nederlandse en Duitse Nieuwstraat/Neustrassebewoners in de naoorlogse jaren echter niet. „Duitse kinderen speelden nooit aan deze kant van de grens,“ herinnert een in 1941 geboren Kerkradeze zich. Tegenwoordig heeft ze een winkel aan de Nieuwstraat. „In mijn kindertijd werd er bijvoorbeeld veel gevlucht. Maar als de vlieger weer eens aan de Duitse kant verstrekt raakte in de stroomdraden van de tram, zag je hem nooit meer terug. Die was voor de kin-

deren van Strass.“ De volwassenen meden na de oorlog in de omgang met 'de overkant' de confrontatie. „Iedereen hield zich kalm. Je kon natuurlijk niet ineens zeggen dat het over en vergeten was. Eigenlijk sprak je er gewoon niet meer over.“

Grensoverschrijdende contacten waren er wel degelijk, vooral illegale. „Er werd stevig gesmokkeld. Boter, koffie, thee, tabak er ging van alles over de grens. In Duitsland was er toen gebrek aan van alles, maar soms smokkelde ze ook waar naar Nederland. Mijn vader heeft zelfs eens een koe vanuit Duitsland hierheen gesmokkeld. Hij dacht dat het om een geslacht dier ging, maar het

bleek een nog levend beest. Eerst knipten ze onopvallend het hek stuk, zodat ze het voldoende ver konden oprollen en toen de koe er doorheen. Die hebben ze toen in de keuken provisorisch geslacht. Het bloed stond er wel tien centimeter hoog!“

Kort voor de bevrijding door de Amerikanen werd de Nieuwstraat geëvacueerd. Veel bewoners vonden hun huizen na terugkeer geplunderd terug. „Maar hier stonden gelukkig alle huizen nog,“ vertelt mevrouw Rothkrantz. „In de Nieuwstraat zijn geen granaten gevallen.“

Door de evacuatie stelde de bevrijding van de Nieuwstraat niet zoveel voor, herinnert Rothkrantz zich. „Er zijn hier geen rijen Amerikaanse tanks door de straat gereden, tussen de feestende mensen door. Bijna iedereen was weg toen de Nieuwstraat werd bevrijd. En toen we terugkwamen, waren de Amerikanen al weer verder.“

De winkelierster, ze wil niet met haar naam in de krant, was pas vier jaar toen de bewoners van de Nieuwstraat op 25 september 1944 op bevel van de Duitsers werden geëvacueerd, maar sommige dingen staan haar nog levendig bij. „Het regende dat het goot, en ik weet nog dat ik een paraplu had. Te voet gingen we naar Imstenrade, later naar Terwinstelen waar we terecht konden bij kennissen. Ik weet nog dat daar een ander meisje van mijn leeftijd was met wie ik een slaapplek deelde. Zij kon niet slapen in het donker, ik niet in het licht, dus dat was moeilijk.“

Nu de laatste blokkade van leicomblokken is verdwenen, groeien de gemeenschappen van Bleyerheide en Strass meer naar elkaar toe. Want ondanks het verdwijnen van de hekken, waren de contacten lange tijd bepaald niet intensief te noemen. „Voor de meeste Duitsers hield de wereld op bij de 'draad', de grens,“ zegt de winkelierster. „Terwijl wij hen met naam en toenaam kenden, hadden zij geen idee wie er tegenover hen woonden. Hoe dat kwam? Ik heb eindelijk gezegd geen idee, ik heb dat nooit begrepen.“ Het lijken verhalen uit een definitief voorbijge tijd. Sinds de leicomblokken zijn verdwenen, is de clientèle van café De Dominiale, ooit hét café van de kompels van de gelijknamige mijn, voornamelijk Duits. „Ach, de verhoudingen zijn altijd wel goed geweest,“ verzekert de kastelein. „Behalve als Nederland tegen Duitsland voetbaalt.“

Op 1994 is de Nieuwstraat in Kerkrade hard op weg een doordraaiende straat te worden. De leicomblokken en het prikkeldraad verdwenen al in 1968, nu zijn ook de laatste centimeter hoge leicomblokken en de douanekantoorlijnen verdwenen. Het enige dat nog op de grenslijn van een landsgrens wijst, zijn de witzwarte Duitse kentekenplaten op veel auto's. De straat waar tot voor kort de Nederlandse-Duitse grens tastbaar aanwezig was dan waar ook, vergaat sinds de sluiting van de Dominiale Mijn zijn meest inpende gedaanteverwisseling: de grens verdwijnt.

Nieuwstraat/Neustrasse is de verbindingsweg tussen Nederland en Geleenkirchen. Pas in 1944 werd de straat tevens de grens, toen het Congres van Versailles na de Franse overheersing van Europa opnieuw verdeelde. Eerst honderd jaar trokken Nederlanders en Duitsers aan de lijden van de Nieuwstraat. Nu lijken de bewoners van de Nieuwstraat iets aan van de Nieuwstraat. Pas tijdens de Eerste Wereldoorlog kwam er een hek in de Nieuwstraat. Op Duits grondgebied, een paar honderd meter van de Nederlandse kant. Om gedeserteerde soldaten en smokkelers te houden, maar zonder succes. Wat smokkelen behielden ze in de Nieuwstraat. Het werd een reputatie op te houden.

In 1938 kondigde de Tweede Wereldoorlog zich aan in de Nieuwstraat. De Duitsers sloten de straat af. De haltes van de tram naar Aken in de Nieuwstraat werden opgeheven, auto's mocht-

Europa 1944. De geallieerden rukken op. Ter bevrijding van onderdrukte volkeren. Europa 1994. Soldaten van Unprofor (United Nations Protection Force) zijn actief in het voormalige Joegoslavië. Maar ditmaal rukken ze niet op. En bevrijden doen ze nauwelijks. Vechten mogen de vredesmachten niet. Unprofor lijkt op een brullende beer, die aan alle vier de poten geketend is. De agressie en haat tussen de verschillende bevolkingsgroepen blijft, het schieten en moorden houdt aan en de blauwhelmen worden volstrekt genegeerd. Verslaggever Math Wijnands zocht in Bosnië naar bevrijde gebieden en bevrijders. Maar vond ze niet. „Ik voel me helemaal geen bevrijder. Veel eerder een bezetter, want zo word ik door de bevolking behandeld,” luidt het oordeel van de Heerlense blauwhelm Leon Ernst (21). Een passerende Bosnische Kroaat levert het bewijs. Hij brengt de Hitler-groet in de richting van de witte jeep met daarop de letters UN. Bevrijden anno 1994 is geen dankbare taak.

Kamensko heet het grensplaatsje aan de Kroatisch-Bosnische grens waar de speurtocht begint. Reisdoel is Tomislavgrad op honderd kilometer van Sarajevo. Het kleine stadje in het door de Kroaten gecontroleerde deel van Bosnië heet 'bevrijd' te zijn. Beter gezegd, het bestond wordt tijdelijk nageleefd. Soms heet het verpauperde stadje Duvno. Als de moslims er na een geslaagde tegenaanval weer de dienst uitmaken. Dan immers worden de bordjes verhangen. Overigens is het reisdoel bijgesteld. Dat was aanvankelijk Mostar, de meest vernietigde stad van Bosnië. Nu gedemilitariseerd en veilig. Meldt tenminste de controlerende EU-politiemacht. De dagelijkse situatie-rapporten van de Unprofor-waarnemers melden daarentegen tientallen schietincidenten en mortieraanvallen langs de toegangswegen. Vrijheid en veiligheid blijken in Bosnië soms anders gedefinieerd te worden.

Leon Ernst stuurt de witte jeep achter de provisionaire grenspost richting 'geiteland' – VN-jargon voor Bosnië. Strikt genomen is vanaf nu schervest en helm verplicht. Ook voor journalisten. Maar de Heerlenaar vindt dat niet nodig. De waarnemers hebben immers al dagenlang geen schietincidenten melding in dit gebied. Bovendien is een dergelijk 'harnas' bij een temperatuur van bijna veertig graden geen pretje. „Hier heeft niemand respect voor ons. Ze willen niet begrijpen dat we neutraal zijn, dat we komen om te bemiddelen en te beschermen. In dit deel van het land waar de Kroaten en moslims het met elkaar aan de stok hebben, willen ze geen pottekijkers. Ze willen hun zaakjes zelf opknappen. Met het geweer,” zegt de Heerlenaar. De Bosnische ambassadeur bij de Verenigde Naties, Muhamed Sacirbey, zei het onlangs heel treffend: „Als we geen echte vrede kunnen sluiten, kunnen we net zo goed een echte oorlog voeren.”

Zonder aanwezigheid van de Verenigde Naties zou Bosnië hopeloos verloren zijn. De volkerenorganisatie houdt het land nog

● Zelfs middels kreten op de daken laten deze Bosniërs aan VN-piloten zien dat ze niet welkom zijn.

Hitlergroet voor de bevrijders van 1994

DOOR MATH WIJNANDS

enigszins intact. Dat wil zeggen, de geringe infrastructuur en de summier functionerende nutsvoorzieningen worden onderhouden door de VN. Voor voedsel in de noodgebieden zorgt de UNHCR, voor bescherming zorgt Unprofor, voor de medische zorg zijn er het Rode Kruis en Artsen zonder Grenzen. Maar welkom, nou nee.

Het peace-keeping gaat de militairen slecht af. Het is hun werk niet, ze willen bevrijden. En dat betekent vechten, de agressor verslaan. Maar toch zijn ze de enigen die de klus kunnen klaren. De bedenker van de vredesmachten, de voormalige VN-chef Dag Hammarskjöld, zei immers: 'Vredeshandhaving is geen soldatenwerk, maar alleen soldaten kunnen het doen.' Ga er maar eens aanstaan, in het voormalige Joegoslavië. Een land dat twee alfabetten, drie talen, drie godsdiensten en vijf nationaliteiten telde. In een oorlog in Bosnië die gekenmerkt wordt door massamoord, massale verkrachtingen, etnische zuiveringen, terreuraanslagen en rechteloosheid voor de burgerbevolking. „Geen beginnen aan. Alleen ingrijpen biedt soelaas,” zegt iedere blauwhelm.

Het eerste wat opvalt in de Bosnische dorpen is de slechte hygiënische toestand. Overal langs de weg ligt huisvuil. Het broeit en stinkt. Wrakken moeten voor auto's doorgaan en braken alleen maar zwarte walm en olie uit. Wat de oorlog niet overleefd heeft, ligt langs de straat weg te roeten. Natuurlijk geen gesneuvelde mensen, maar wel dierlijk afval. In de straten van Tomislavgrad staat een doorgeroeste open container vol met organisch afval. Honderden magen, darmen, poten en koppen. Open en bloot. Zoveel dat het naast de container valt. Een zee van vliegen en een niet te dragen stank kunnen de inwoners er niet van weerhouden er gewoon langs te wandelen. Opruimen doen ze niet. Nee, ze hebben wel de tijd gevonden om de muur van de loods achter de container vol te kalken met leuzen. Met grote letters staat er bijvoorbeeld: 'UN GO HOME.'

In de kleine dorpjes op weg naar Tomislavgrad wandelen die zondag opvallend veel vrouwen alleen. Hun mannen zijn weekend-soldaten. Op vrijdagavond trekken ze na gedane arbeid de zelfgemaakte camouflagepakken aan, halen de karabijn en een fles slivovitsj uit de kast en reizen af richting Sarajevo. Om de bloedbroeders te helpen in hun 'heroïsche vrijheidstijd'. Dat doet hier zowel 'Aad Kroaat' als 'Jim Moslim'. Zondagavond keren ze na veel schietpartijen voldaan terug naar vrouw en kroost. Het aantal in het zwarte geklede vrouwen die dag is eveneens groot. Die kleur draagt je namelijk de rest van je leven als je man overleden (lees gesneuveld) is.

De schade in de omgeving valt nog mee. Vergeleken met front-

plaatsen als Sarajevo, Mostar, Sebenica of Gorazde. Wel staan veel huizen leeg, zeker die van de moslims. De bewoners zijn gevlucht, verdreven of vermoord. De verkeersborden in de onbewoonde en onherbergzame gebieden zijn doorzetterd met kogels. Hoe groot moet de agressie en woede zijn, om in de middle of nowhere waar niets te winnen en te verliezen valt, je machinegeweer op een bord leeg te schieten? Wat gebeurt er als dit soort mensen andere mensen tegenkomt?

Leon Ernst gelooft niet dat hij samen met zijn kameraden nog een zinvolle bijdrage aan de vrede kan leveren. „Het is dweilen met de kraan open. Unprofor bereikt hier niets, soms lijkt het wel of de Bosniërs met plezier oorlog voeren. Ik ben hier in eerste instantie naar toe gekomen om iets van de wereld te zien, ter lering en om mijn diensttijd niet in verveling door te brengen. Natuurlijk zat er ook iets van idealisme in, je wil iets goeds doen voor lijdende mensen. Maar dat idealisme gaat er snel van af als je met de nek wordt aangekeken.” De Heerlenaar heeft desondanks geen spijt van zijn stap. Na de MTS werktuigbouwkunde en vliegtuigtechniek riep de dienstplicht. „Ik koos meteen voor ex-Joegoslavië. Daarom kreeg ik een goede opleiding als bergingspecialist voor het transportbataljon. Ik zie het inmiddels meer als een gewone baan. Ik heb veel plezier. Ik doe enorm veel levenservaring op.” Leon Ernst is geleverd op de logistieke basis in Split. Hij werkt op een mobiele kraan, waarmee hij containers verlaadt of gestrande trucks bergt.

In Tomislavgrad ligt het hoofdkwartier van de Bosnische Kroaten. Evenals de opslagplaats van wapentuig en materieel. In deze omgeving wordt niet gevochten door georganiseerde legers. Het gaat blijkbaar om wanordelijke milities. Pantserwagens zijn zelf gebouwd; dikke stalen platen om een vrachtwagen. De luttel tanks hebben hun beste dagen nu toch echt al een tijdje achter zich.

„Soms is het gevaarlijk als die gasten gedronken hebben. Ze vierden dan gefantaseerde overwinningen en gaan in de lucht schieten. We blijven dan maar wijselijk binnen,” vertelt de 27-jarige beroepsmilitair Rob van der Duim. We ontmoeten hem in een oude fabriekshal achter het hoofdkwartier. Hij is tijdelijk commandant van een eenheid van vijf Nederlandse blauwhelmen. Ze bewaken een opslagplaats voor containers van passerende VN-konvoien. In de stoffige hal staat hun woonverblijf: twee leger tenten. Ze zullen er meerdere maanden verblijven. Hun enige contact met de buitenwereld is als ze bevoorrad worden of per telecommunicatie.

„Nee, contact met de bevolking hebben we nauwelijks,” zegt Van der Duim. „Je hebt zelf gezien wat ze hier op de muren schilde-

● De Heerlense blauwhelm Leon Ernst (derde van rechts), op appél in ex-Joegoslavië, voelt zich helemaal geen bevrijder.

ren. Dat zegt toch genoeg. Heel af en toe gaan we in een winkel iets kopen, dat is het enige contact. En dat is niet hartelijk.”

De weg van Tomislavgrad in de richting van Sarajevo heeft de oorlog ook nauwelijks overleefd. Rob van der Duim zit nu achter het stuur van de jeep en slingerend van links naar rechts om de vele diepe kuilen te ontwijken. Totdat er helemaal geen wegdek meer is. Daar beginnen de beruchte 'geitepaden' in de bergen, waar de konvoien overheen moeten. In de zomer is het al een hels karwei om tientonniers over deze wegen te sturen, in de winter is het onbegonnen werk. Er komt zelfs een lijnbus aanrijden of iets wat daarvoor moet doorgaan. In Tomislavgrad komt namelijk het openbaar vervoer weer langzaam op gang.

Terug in de richting van het stadje stuiten we op een roadblock. Met ijzeren balken en prikkeldraad hebben gelegenheids-soldaten van Bosnisch-Kroatische milities een wegwesperring opgeworpen. Daarnaast ligt een soort bunker met schietluiken. Hier wordt iedere passant streng gecontroleerd. Maar niet de VN-jeep. Die moeten ze ongehinderd laten passeren. En dat doen ze met zichtbare tegenzin. Sommige Kroaten draaien demonstratief de rug naar het voertuig. Rob van der Duim lacht en zwaait vriendelijk. „Ach, daar trekken we ons niets van aan. Wat kan ons dat schelen.” Fotograferen ontraadt hij ten sterkste. „Dan hebben ze een reden om ons aan te houden en problemen te maken. Ze nemen dan zeker de camera in be-

len stoere verhalen. Restaurants zijn er niet. Wel hier en daar een winkeltje met zowaar volle schappen. Het openbare leven komt langzaam op gang, scholen functioneren weer. De bewoners tonen geen interesse om zich te onderhouden met vreemdelingen. Bovendien spreken ze niet meer dan drie woorden Duits of Engels. Tomislavgrad wil aan de wederopbouw beginnen, maar de weg is nog lang. Waar geen oorlogsschade is, is er (zacht uitgedrukt) sprake van achterstallig onderhoud. Hoe groot de morele schade is, moet de toekomst uitwijzen.

Leon Ernst rijdt door de bergketens terug naar Split in Kroatië. Het is al weer drie jaar geleden dat hier de strijd losbarstte. De Serviërs hadden het gemunt op de strategische zeehaven van de Kroaten. De Kroaten op de met Servische militairen bevolkte legerplaats Divulje van het Joegoslavische leger. Het ging er heet aan toe. Nu zorgt alleen de zon nog voor hitte. Voor de rest heerst de vrede. De Kroaten zijn immers soeverein en vrij. Desondanks is het onmiskenbaar een oorlogsgebied. Divulje is nu een immens grote basis van Unprofor. De omgeving ziet wit van het VN-materieel. Steeds weer helicopters of vliegtuigen in de lucht. Soldaten bepalen het straatbeeld. De economie komt op gang dankzij Unprofor. Kroaten vinden bij de VN-vredesmacht banen als schoonmakers en vertalers. Loodsen worden verhuurd als opslagplaats, aannemers krijgen bouwklussen toegewezen. Winkels, hotels, restaurants en cafés floreren door de aanwezigheid van de blauwhelmen. De meesten komen hier even op verlof. Het Bosnische stof afspoelen in de Adriatische Zee.

De meest bekende pleisterplaats voor de 'vredessoldaten' is hotel Palace. Een groot voormalig toeristenhotel. Balken met uitzicht op zee. Tegenwoordig zijn er honderden soldaten van de meest uiteenlopende naties ondergebracht. Het hotel is vervallen en vies. Alleen als je geluk hebt, komt er stromend water uit de kraan. Drie soldaten op één kamer. Kosten per soldaat per nacht: 30 gulden. Altijd volle bak. Daar kan geen vakantiesizoen tegenop. Desondanks doet het geringe aantal personeelsleden met succes zijn best om zo weinig mogelijk service te bieden en erg onvriendelijk te zijn.

„Hier in de omgeving zijn we ook niet echt welkom. De bevolking laat je dat wel voelen. Pas geleden werd het zaterdagavondverlof ingetrokken. In de stad waren een paar Britse soldaten in elkaar geslagen,” verzucht Leon Ernst. Dus 'oorlogsliefdes' zullen hier niet opbloeien? „Nee, zeer niet. Het wordt sterk afgeraden en bovendien kom je hier nooit in contact met meisjes. Eigenlijk jammer, want ze zijn erg knap,” lacht hij.

Kort voor Split is een politiebaricade opgeworpen. Zogenaamde verkeerscontrole. Volgens de regels hebben VN-voertuigen vrije doorgang. Toch zwaait de agent druk met zijn bord dat we moeten stoppen. Met heftige gebaren geeft hij aan waar de jeep stil moet houden. Leon Ernst rijdt in slakkegang akelig dicht langs de agent. Zo vriendelijk mogelijk zegt hij door het open raam: „Val kapot.” En geeft gas. Woensdag 28 december zwaait hij af.

Montgomery en Eisenhower besloten tijdens een conferentie op 28 december 1944 in Hasselt toch snel een start te maken met de bevrijding van de dan nog steeds bezette 'Roermond-driehoek'. Weken eerder, op 7 november gaf de burgemeester van Echt opdracht tot een grootscheepse evacuatie van het dorp.

De herinnering van: Frans Smits (66)

● Frans Smits uit Echt

„We liepen in de richting Montfort, wisten niet waar we terecht zouden komen. Ik herinner me dat een man 's avonds in de Waterstraat mijn vader riep. Het was er aardedonker. Ze kenden elkaar. Hij heette Jacobs. We zijn bij zijn gezin dertien weken lang geëvacueerd geweest. Als Echtenaar ben ik dus bevrijd in Montfort. Pas vanaf vrijdag 19 januari 1945 hebben de bombardementen op Montfort plaatsgevonden. 's Ochtends werd er nog een schaap geslacht en witte bonensoep gemaakt. Met zo'n vijftien man hebben we eigenlijk drie dagen lang in de kleine, maar geweldige kelder gezeten. De vele bombardementen duurden steeds een uur, afgewisseld met aanhoudend artillerievuur. Die bommen waren verschrikkelijk. Bij de aardbeving van een paar jaar geleden, had ik plotseling weer datzelfde gevoel. De grond beweegt en dan dat onheilspellende gekraak. Af-schuwelijk. In de kelder hebben we bijna niet gepraat. Wat hadden we elkaar te vertellen? We hebben gebeden. Zo nu en dan kwam er een Duitse soldaat de kelder binnen. Uitpuilende ogen, een en al angst en een baard van dagen. Maar die jongens werden opgejaagd, ze moesten weer door. Iedereen zegt dat Montfort de 23e januari is bevrijd. Dat is niet waar. Het was de 24e. Die dag kwam ik voor het eerst buiten. Wat ik toen zag, ging alle fantasieën te boven. Montfort was plat. Het bombardement heeft 186 Montfortenaren en geëvacueerden het leven gekost en bij een vergissing in oktober 1944 waren ook al zeven mensen gesneuveld. Een bevrijd gevoel had ik niet. Al was het horen van alleen maar licht geveervuur een verademing, vergeleken met die bombardementen. Bij terugkomst in Echt was ik alleen maar leeg. Sinds 1985 zijn de bevrijders hier terug geweest. Ze voelden zich beschamd dat ze als helden binnengehaald werden, terwijl zij en hun kameraden van de RAF een enorme ravage hadden aangericht. Een officier van die veteranen vertelde mij toen: 'We lieten hier in 1945 een hel achter, maar nu zijn we in de hemel.'”

● Bevrijders maken school. Gehelmd met een vergelding brengt de jeugd 'mortieren' in stelling.

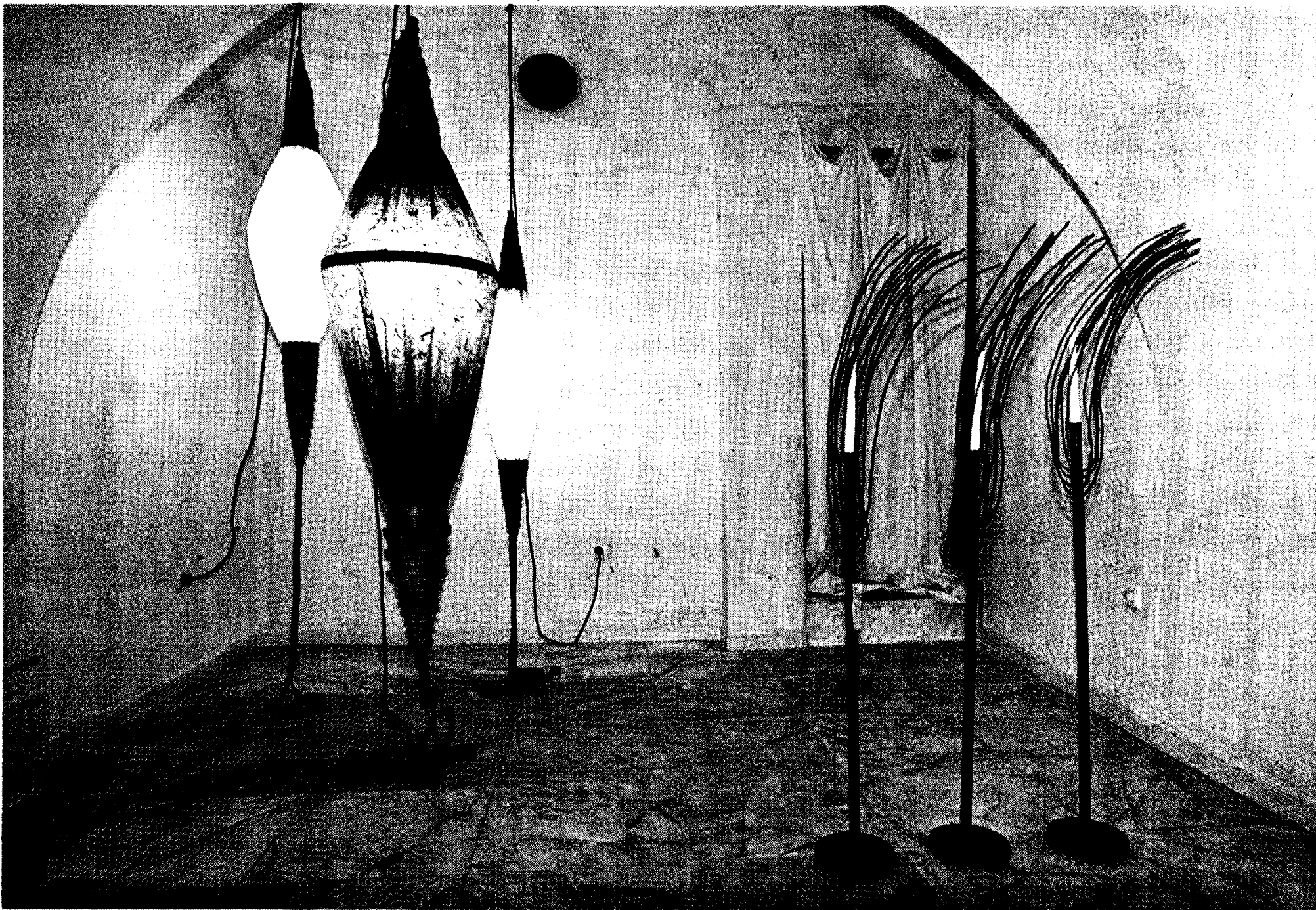

Meubels van verroest ijzer en staal

Eigenzinnige ontwerpen bij Oxigen in Maastricht

● Sprookjesachtige lampions en geoxideerde kandelaars in interieurwinkel Oxigen.

Foto: FRITS WIDDERHOVEN

DOOR CATHARIEN ROMIJN

heeft de deuren van haar interieurwinkel aan de Maas-richtse Heggenstraat net een week geopend. Oxigen is de zaak van Liesbeth Luys. Een vingerwijzing naar geoxideerd, verroest ijzer, koper, staal en verwerd hout. Aangetast door de tijd. Materialen die de 40-jarige Maastrichtse, zelf student in industriële vormgeving, in huiselijke boeien. En ook in vervloerd terug te vinden in eigenzinnige ontwerpen van Liesbeth Luys in Oxigen te zien.

Voormalig bedrijfsleidster van de Ashley noemt haar zaak een winkel, geen galerie. Ze wil de drempelvrees voorkomen, de onbekendheid zo groot mogelijk maken. Die filosofie heeft ze doorgevoerd in de prijzen. Alleen exclusieve ontwerpen koopt Liesbeth Luys kleine bedingetjes. Kandelaars, vazen, een prullebak en vazen. Maak door jonge ontwerpers Paul Alexander Linse dragen Amerikaanse namen als Peg en Sam.

grotere meubels, kandelaars en lampen in de winkel zijn alleen bestelling verkrijgbaar. Dat is als nadeel dat de klant vier weken moet wachten. Als onderdeel dat maat en tint aan de individuele eis van de koper kunnen worden aangepast. Zoals de richting van Studio Voorwerp. De naam die staat voor twee Amsterdamse ontwerpers Carlijn de Weegh en Wil Knuif. Zij werken van vezelpapier en rubber. Eigenzinnige lampions. Aan een draad hangen deze reusachtige, sprookjesachtige lampen het plafond in de kelder van de winkel. Ook de kleine lampjes op door hun speelse vormgeving. Wigwammetjes van rijst-riet in felle kleuren.

Limburgse ontwerpers Maarten en Rob Bongers vormen

gezamenlijk Steel Stuff. Verantwoordelijk voor opvallende kasten, tafels en stoelen in grillige vormen. Oud gemaakt staal. Stoelen met namen die refereren aan de vorm. Vlammetje, oranje fluweel met stalen pootjes en Wolkje in blauw fluweel. Lampen als stagietien, vervaardigd van ijzeren spiralen.

Ook de Groninger Wout Wessemius werkt met verroest ijzer. Hij vervormt het materiaal tot kandelaars met poëtische titels als West-

tenwind. Geoxideerd koper wordt een kastje met een grillige uitsniding, een extravagante kapspiegel, een fruitschaal.

Het ontwerperscollectief Yksi in Eindhoven staat voor exclusieve tafels, stoelen en kasten. Geproduceerd als unicum of in kleine series. Soms functioneel, soms als kunstobject.

Naast deze bizarre meubels die de grens tussen kunst en design la-

ten vervagen, brengt Liesbeth Luys ook enkele zeer simpele ontwerpen. Zoals het lampje van Henk Stallinga, opgenomen in de collectie van het Stedelijk Museum Amsterdam. Niet meer dan een versterkte draad waarin je een willekeurige lamp kunt draaien. Eenvoudig en doeltreffend in zijn schoonheid. Of de lamp van Tejo Remy, gemaakt van gerecyclede melkflessen en de kast van sinaasappelkistjes van Hugo Timmermans.

Om al die ontwerpen bij elkaar te krijgen oriënteerde Liesbeth Luys zich driekwart jaar. Ze schuimde het hele land af om haar winkel te vullen met meubilair dat haar boeit. Functionaliteit staat daarbij ondanks de soms extravagante vormgeving voorop. Voor Liesbeth geldt de gouden regel dat de ruimte leefbaar moet blijven. Maar daarin misstaan een paar opvallende stukken nooit. Die maken de ruimte in Liesbeths Luys ogen juist spannend.

● Colchicum autumnale 'Waterlily' in volle bloei. Foto: DRIES LINSSSEN

Herfsttijloos kent wel degelijk herfsttijd

DOOR SANTE BRUN

Het leek er even op, of ze uit zouden blijven dit jaar: Colchicum autumnale, oftewel de herfsttijloos. Het woord zegt het al, het zijn planten die geen herfsttij (lijken te) kennen. Ze hebben overigens een vrij normale cyclus: in het vroege voorjaar loopt het blad uit, de plant maakt dan ook zaad. In de zomer sterft het blad af en rijpt het zaad. Vanaf half augustus tot begin oktober bloeit de plant.

Maar dit jaar zijn ze dus wat later. De eerste die bloeien, zijn de knollen die ik vijftien jaar geleden uitgroef in een weiland in Noord-Oost-

Italië, waar ze ongeveer zo algemeen zijn als hier boterbloemen. Enkelbloemig, lichtroze. De andere – dubbelbloemig, wit, donkerroze, gestreept – laten kennelijk nog even op zich wachten, en dat heeft vermoedelijk alles te maken met de warme zomer, wellicht ook met het natte voorjaar.

De knollen van Colchicum autumnale zijn relatief groot, zeker vergeleken met die van de nauwverwante crocussen. Grote bruine gevallen, die je eventueel (maar ik denk toch dat het 'dieren'beulij is) droog in de venterbank tot bloei kunt brengen. Ondanks hun reputatie van droogbloeiërs zijn het liefhebbers van vocht in de grond. De genoemde planten uit Italië gingen zich pas vermeerdere toen ik ze uitplante in een nat gedeelte van de tuin. Het blad, groot, gevouwen, glanzend, is ook de moeite waard, vind ik. Let overigens op: de hele plant is giftig. Knollen zijn in tuincentra en bij bloembollenfirma's voor weinig geld verkrijgbaar.

Prijs jonge designers naar Titus Herzberger

De prijs voor jonge designers is tijdens de Internationale Meubelbeurs in Utrecht vorig weekinde uitgereikt aan Titus Herzberger. De 29-jarige zoon van de bekende architect kreeg de prijs voor zijn ontwerp van een kathedraal. De stoel Toto van Ellen Janssen kreeg een eervolle vermelding. Bij de beoordeling kwamen zowel Herzberger als Janssen in aanmerking voor de eerste prijs. Herzberger kreeg hem vanwege het vernieuwende karakter van het ontwerp.

Speelsheid in hout en steen

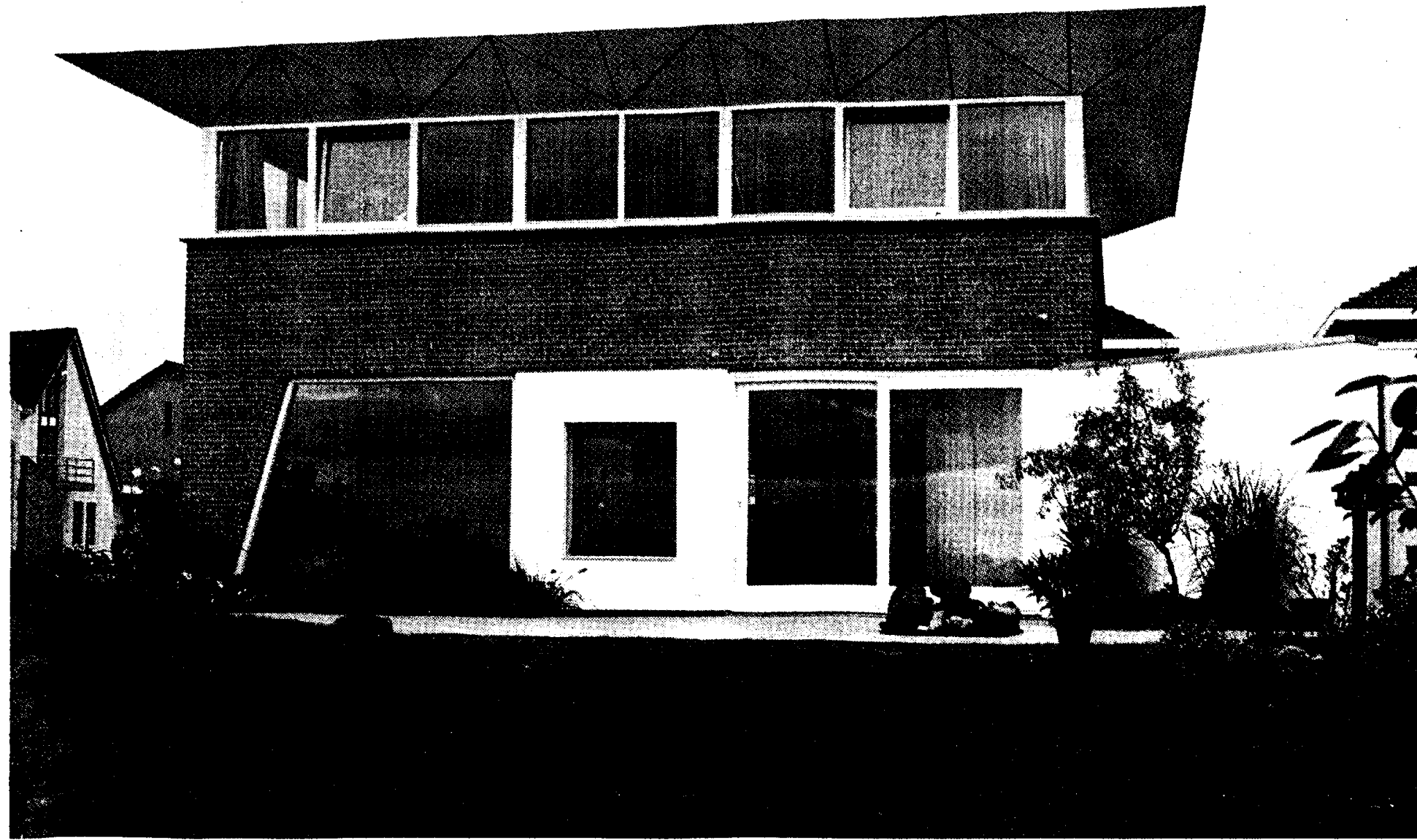
DOOR JO REIJNDERS

Het ontwerp van een huis kan op de meest verschillende manieren tot stand komen. Wie graag met blokken en schijven werkt, kan spelenderwijs de vorm van de toekomstige woning bepalen. En wie heeft er vroeger nou niet met de blokkendoos gespeeld? Misschien leggen kinderen dan al onbewust de basis voor hun droomhuis. Architect Ernest Meertens en zijn echtgenote Anjo Pelzer, ook bouwkundige, hebben weliswaar op professionele manier aan het ontwerp van hun huis gewerkt, maar het gehanteerde principe kan best met behulp van een blokkendoos worden uitgelegd. Het resultaat van hun werk staat aan de Aletta Jacobsstraat in de Heerlense nieuwbouwwijk De Erk.

Ernest Meertens en Anjo Pelzer hadden al een ontwerp bedacht voor een lange smalle kavel in Heerlen. Maar daar mocht tot hun pijt uiteindelijk niet worden gebouwd. Hetzelfde ontwerp aan de Aletta Jacobsstraat neerzetten ging niet. Daarvoor was de driehoekige vorm van de kavel niet geschikt. Bij het nieuwe ontwerp bleef het echtpaar het eeuwenoude principe trouw dat het dak moest worden losgetild van de woning. Het huis moest duidelijk gebouwd zijn uit een voet, een romp en een hoofd. Die driehoek is goed tot uitdrukking gekomen in de stenen benedenverdieping, het houtskelet van de bovenverdieping met rondom ramen en tenslotte het overstekende dak, dat als een soort pet fungeert.

de plattegrond van het huis is vierkant. De garage en een deel van de keuken steken daar aan de zijanten uit. Het vierkant met name op de bovenverdieping geometrisch ingedeeld met de blokkendoos een

vierkant bouwt en elke zijde in acht gelijke stukjes (van in werkelijkheid ruim een meter) indeelt, zit meteen goed. Op elk van de hoeken van het grote vierkant komt een pilaar van het houtskelet te staan. Vervolgens staat er drie vakjes verder ook een pilaar. Op de hoeken van het huis ontstaan op die manier ruimtes van een dikke drie bij drie meter. Er tussenin zit nog een kruis dat telkens ruim twee meter breed is. De benen van het kruis worden opgeslokt door de trap, de badkamer, een berging en een garderobe. De pilaren worden bovenlangs verbonden met balken en de hele vurenhouten constructie van het skelet is binnenshuis blijvend zichtbaar. In het midden van elke bovengave is de constructie versterkt met een stabiliteitsverband. Twee metalen strippen die kruisels tussen de twee middelste pilaren zijn aangebracht moeten verhinderen dat het huis bij een storm omverwaait. Alles is precies berekend en eigenlijk zouden er maar in twee gevels zulke

● Het overstekende dak wordt door de glaspartij bovenlangs duidelijk losgetild van de voet van de woning.

Foto: FRANS RADE

verstevigingen moeten worden aangebracht. Maar het oog wil ook wat. Hoewel, voor sommige bezoekers in huize Meertens werpen die verstevigingen wel eens vragen op. „Wanneer gaan die weg?” hoort Ernest regelmatig, alsof het een tijdelijke constructie zou betreffen.

Aan de buitenkant is het overste-

kende dak het meest in het oog springend. Het dak heeft de bijzondere vorm niet alleen meegekregen om op te vallen of mooi te zijn. De oversteek van een meter houdt in de zomer de zon buiten en beschermt bovendien de vurenhouten kozijnen tegen regen en wind. De aankleding van het overstekende gedeelte is aangepast aan de lijnen van de

doorlopende raampartij, die de bovenverdieping siert. De acht vakken van de ramen lopen door in donkere voegjes tussen de driehoekige houten platen van de aankleding.

Het uitzicht vanaf de bovenverdieping is wijs. Zowat 80 procent van de bovenverdieping bestaat rondom uit glas en de

zon kan als het ware van opgang tot ondergang worden gevolgd. Vele meters gordijnen moeten teveel licht buitenhouden. Maar naarmate de familie er langer woont, gaan de gordijnen 's morgens steeds vroeger open om te genieten van het ochtendgloren. „Het weer voel je aan den lijve, want je ziet het overal om je heen. Zoveel contact met buiten,

daar moet je wel even aan wennen. Maar we willen het uitzicht geen dag meer missen,” aldus Ernest Meertens.

Het huis is beslist geen gesloten kubus met kleine raampjes geworden. Ook beneden is er veel contact met buiten, vooral achterom. In de voorgevel beperkt het glas zich tot de entree en het raam in de kleine keukenuitbouw. Achterom staat de woonkamer over de volle breedte rechtstreeks in contact met de tuin. De grote glaspartijen rechts en links worden verbonden door een vierkant raam, dat aangeeft hoe het houten skelet en de ruimte boven in drie stukken is verdeeld. Speelse kleine raampjes zijn sporadisch in de zijgevels aangebracht. Op een enkel plekje is een blauwe glasbouwsteen in de gevel verwerkt. Vooral 's avonds zorgen die zowel binnen als buiten voor een bijzonder lichteffect.

Vanuit de hal loopt een gele muur door de woonkamer tot in de tuin. De glaswand tussen woonkamer en hal is er zo kunstig in geïntegreerd dat het zicht op de muur niet wordt onderbroken. In de woonkamer is de muur in een boog gebouwd, van gasbetonblokken die vervolgens keurig rond zijn afgewerkt en gestuct. Bovenlangs is er nog enkele decimeters ruimte tussen muur en plafond, zodat er contact blijft tussen enerzijds woonkamer en de speelruimte aan de andere kant. Het geel van deze muur wordt gecombineerd met een nagenoeg wit interieur. Alle metalen delen van de skeletconstructie en ook de ijzeren balken beneden zijn aubergine, evenals de garagepoort. De rode bakstenen en enkele witgestucte vlakken beneden moeten afsteken tegen het plaveisel van witte kiezelsteentjes en lichtgekleurde tegels. Een opvallend huisje, daar in De Erk in Heerlen. Sommige voorbijgangers spreken van de vurentoren.

Rekening houden met van alles en nog wat

Kopen van een keuken geen gemakkelijke zaak

• Bij het kiezen van een inbouwkeuken komt het nodige kijken.

Foto: GPD

DOOR THEA WAMELINK

De keukenverkoop werd in 1993 voor het eerst in ons land gereguleerd. Dat is tienduizend gulden tot een bedrag van 12.500 gulden. Dit blijkt uit een onderzoek van de Nederlandse Whirlpoolbedrijven. Het staat ook nog dat er in inbouwkeuken steeds apparaten worden opgenomen. Op het ogenblik ligt de gemiddelde op (bijna) vier. Een magnetron wordt door 40 procent van de keukenkopers gekocht, een afwasmachine voor 29 procent.

Combinatie

Schaf je een koel/vriescombinatie aan, dan is de vriezer meestal onder en het koelgedeelte erboven geplaatst. Ook voor een afwasmachine kan het uiterst praktisch zijn deze eveneens op werkhooft te plaatsen. Dat scheelt heel wat buikwerk bij het in- en uitruimen.

In een kleine keuken is het soms moeilijk zowel de koelkast als de afwasmachine op een hoger niveau onder te brengen. Maar voor een kleinere vaatwasser (45 cm) is dikwijls nog wel een inbouwmogelijkheid te vinden. Wanneer je een twee- of maximaal driepersons huishouden hebt, heeft deze voldoende inhoud voor de dagelijkse afwas. Voor een onderkast met planken moet je regelmatig door de knieën. Beter bereikbaar en overzichtelijker zijn uittrekelementen. Maar aan dit soort (onder)kasten hangt wel een hoger prijskaartje.

In werkbladen is de keus tegenwoordig zeer gevarieerd. Het voordeel is een standaard roestvaststaal en een kunststof blad. Het eerste kan goed hitte doorstaan en hoeft er niet 'klinisch' uit te zien als je kiest voor een wafelmotief. Daar krijg je ook nauwelijks krassen op. Het kunststof blad heeft het voordeel dat het in vele kleuren en dessins verkrijgbaar is, maar een hete pan verdraagt het niet goed. Simpel oplossing: naast de kookplaat een inzet van keramisch glas of tegels in het blad laten aanbrengen.

Afwerken

Schitterend is ook een houten blad. Als dat geluid is vergt het weinig onderhoud (alleen de eerste maanden nog een paar keer extra in de olie zetten) en het verdraagt scherpe voorwerpen goed. Per slot zijn hakblokken ook van (geolied) hout gemaakt. Het afwerken van houten bladen met een tweecomponentenlak geeft weliswaar een prachtig matglanzend uiterlijk waar geen vocht of vuil kan binnendringen, maar krassen zie je er gauwer op en bovendien is de laklaag veel minder goed bestand tegen een hete pan dan met olie behandeld hout.

Het tegelblad is een volgende mogelijkheid. Het verdraagt hitte en scherpe voorwerpen, maar op den duur kunnen de voegen vetig en plakkerig worden, en dat wordt meestal als minder aangenaam ervaren.

Bindmiddel

Er zijn ook nog allerlei steenachtige materialen met een kunststof bindmiddel in diverse types, kleuren en prijsklassen te koop. De keuken-specialist kan voorlichting geven over de eigenschappen en prijzen van al die verschillende uitvoeringen. En natuurlijk zijn er de werkbladen van massieve, hoogwaardige kunststof die een uiterlijk hebben als van marmer of graniet. Vrij prijzig, maar bestand tegen krassen en beschadigingen (of gemakkelijk te herstellen) en tamelijk goed warmtebestendig.

Lijst maken

Het kiezen van een keuken is iets heel anders dan het uitzoeken van een bakstel of slaapkamer. Je kiest zelf de componenten die je aanspre-

ken. In een goede showroom vind je niet alleen complete keukensetups, maar ook aparte en overzichtelijke presentaties van keukenspecialiteit, werkbladen, fronten, kranen, tegels en dergelijke. Zo kun je goed overzien welke keuzemogelijkheden er zijn.

Al die componenten bij elkaar zoeken is beslist geen kleinigheid. Daarom is het aan te bevelen van tevoren een uitgebreide lijst van noodzakelijke en (voorlopige) wensen op te stellen. Tekenen een plattegrond van de keukens. Het hoeft geen professioneel tekenwerk te zijn, als de voornaamste maten er maar nauwkeurig op staan. Ga je daarmee bovendien naar een keukenspecialist die is aangesloten bij de ANVK (herkenbaar aan het vignet) dan kun je je geen buil vallen. Zelfs als de zaak waar je koopt het loodje zou leggen, ben je je geld niet kwijt. Een andere keukenspecialist van de organisatie neemt dan de verplichtingen van die zaak over en zorgt ervoor dat je je keukens toch nog krijgt. Adressen van ANVK-leden kunnen worden opgevraagd bij het secretariaat in Bithoven, 030 286353.

overzicht hypotheekrente

Hypotheekrente per 6 september 1994.

Met ingang van 30 augustus heeft generaal Eigen Huis hypotheekrentetarieven verhoogd met 0,3 %. Deze week noteerden wij verder geen wijzigingen. De rente op de kapitaalmarkt is de afgelopen week gestegen.

Naam bank		rente vast gedur.	afsl. prov. in pct.	opgave bank	rentepercentages	
					nwr bij fisc. besparing van 38,25%	50%
ABN-AMRO	spaarhyp.	5 jaar	1,00	8,00	4,40	3,92
ABN-AMRO	spaarhyp.	10 jaar	1,00	8,40	4,67	3,14
ABN-AMRO	spaarhyp.	15 jaar	1,00	8,80	4,95	3,36
ABN-AMRO	ann. hyp.	variabel	1,00	6,50	4,29	3,46
ABN-AMRO	ann. hyp.	5 jaar	1,00	7,80	5,14	4,14
ABP	spaarhyp.	5 jaar	1,00	7,70	4,23	2,79
ABP	spaarhyp.	10 jaar	1,00	8,10	4,50	3,00
ABP	spaarhyp.	15 jaar	1,00	8,50	4,77	3,22
ABP	ann. hyp.	5 jaar	1,00	7,50	4,95	3,99
ABP	ann. hyp.	10 jaar	1,00	7,90	5,21	4,20
AEON	spaarhyp.	5 jaar	1,00	8,00	4,46	2,98
AEON	spaarhyp.	10 jaar	1,00	8,30	4,73	3,21
BLG-Hypotheek	spaarvasth.	5 jaar	1,00	7,60	4,18	2,76
BLG-Hypotheek	spaarvasth.	10 jaar	1,00	8,00	4,45	2,97
BLG-Hypotheek	spaarvasth.	15 jaar	1,00	8,40	4,72	3,18
BLG-Hypotheek	ann. hyp.	5 jaar	1,00	7,40	4,88	3,94
BLG-Hypotheek	ann. hyp.	10 jaar	1,00	7,80	5,14	4,14
GWK-bank	spaarhyp.	5 jaar	1,00	7,90	4,39	2,92
GWK-bank	ann. hyp.	1 jaar	1,00	6,80	4,23	3,41
GWK-bank	ann. hyp.	5 jaar	1,00	7,70	5,08	4,00
Centrale Volksbank	ann. hyp.	5 jaar	1,00	7,60	5,01	4,04
Direktbank	besp.dir.h.	5 jaar	1,00	7,90	4,38	2,92
Nationale Ned.	spaarhyp.	5 jaar	1,00	8,00	4,45	2,97
Nationale Ned.	spaarhyp.	15 jaar	1,00	8,80	5,00	3,41
ING BANK	spaarhyp.	5 jaar	1,00	8,00	4,41	2,93
ING BANK	spaarhyp.	10 jaar	1,00	8,40	4,68	3,14
ING BANK	ann. hyp.	1 jaar	1,00	6,80	4,23	3,41
ING BANK	ann. hyp.	5 jaar	1,00	7,80	5,14	4,14
Postbank	spaarhyp.	5 jaar	1,00	7,90	4,37	2,91
Postbank	spaarhyp.	7 jaar	1,00	8,20	4,57	3,07
Postbank	spaarhyp.	12 jaar	1,00	8,60	4,85	3,29
Postbank	ann. hyp.	2 jaar	1,00	6,40	4,14	3,33
Postbank	ann. hyp.	5 jaar	1,00	7,70	4,98	4,00
RABO hypotheekbank	spaar opt.h.	3 jaar	1,00	7,20	3,88	2,81
RABO hypotheekbank	spaar opt.h.	10 jaar	1,00	8,40	4,70	3,17
RABO (adviesrente)	ann. hyp.	variabel	1,00	6,30	4,16	3,36
RABO (adviesrente)	ann. hyp.	5 jaar	1,00	7,80	5,14	4,14
SNS Bank	spaarhyp.	5 jaar	1,00	8,00	4,39	2,90
SNS Bank	spaarhyp.	7 jaar	1,00	8,30	4,60	3,07
SNS Bank	ann. hyp.	1 jaar	1,00	6,40	4,23	3,41
SNS Bank	ann. hyp.	5 jaar	1,00	7,80	5,14	4,14
Westland Utrecht	lage last h.	7 jaar	1,00	8,00	4,44	2,97
Zwolsche Algemene	ZA-hyp plan	5 jaar	1,00	7,80	4,29	2,84
Zwolsche Algemene	ZA-hyp plan	10 jaar	1,00	8,20	4,57	3,06
SNS Bank	spaarhyp.	5 jaar	1,00	8,00	4,39	2,90
Bouwf. Hoevelaken	sp.vasthyp.	5 jaar	1,00	6,90	3,69	2,40
Bouwf. Hoevelaken	ann. hyp.	5 jaar	1,00	6,70	4,40	3,57

* Deze rentevastperiode kent geen rentebedenktijd. De vermelde tarieven hebben betrekking op standaard hypotheek met gemeentegarantie. De netto werkelijke rente (nwr) is gebaseerd op de totale netto lasten van de hypotheek. De vermelde nwr-percentages gelden voor een man van 30-jarige leeftijd en een hypotheek ad. f 150.000,-. Voor vrouwen en/of bij andere leeftijden kunnen andere nwr-percentages gelden. Bij andere hypotheekbedragen wijkt de nwr bij een aantal instellingen enigszins af. ©Copyright 'Vereniging Eigen Huis' te Amersfoort.

Exclusieve woonbeurs in Paleis Het Loo

Voor de vijfde maal wordt volgende week de exclusieve woonbeurs Residence gehouden. Dit keer is de beurs gesitueerd in het Nationaal Museum Paleis Het Loo in Apeldoorn en staat in het teken van de Kunst van het Wonen. In de Koninklijke Stallen, het Rijtuigenmuseum, de Westvleugel van het paleis en een grote expositiehal presenteren 95 ontwerpers, groenkunstenaars, antiquairs en kunst- en interieurspecialisten hun collectie.

Onder hen jonge ontwerpers als Antoinette van den Berg met kunststof ornamenten, Hugo Timmermans met zijn Sinaasappelkast, Piet Hein Eek met zijn Sloophouten Kast en Eibert Draisma die oude materialen hergebruikt. Maar ook de meer klassiek ingestelde bezoeker komt in Apeldoorn ruimschoots aan zijn trekken. Galeriers brengen gevestigde namen, antiquairs exclusieve collecties kristal, spiegels, meubels en zilver. Er zijn complete keukens, tuininrichtingen te bekijken. Renommeerde veilinghuizen als Christie's en warenhuizen als de Bonnetrie zijn ook op de beurs present.

Speciaal voor de beurs heeft Jan des Bouvrie het restaurant van het Theehuis aangekleed. De paardebouwen in de Koninklijke Stallen zijn geheel met groen gedecoreerd door tuinarchitect Dick Beijer. Tijdens de beurs organiseert Paleis Het Loo iedere dag een serie lezingen in de Koningin Wilhelminazaal. De lezingen worden gehouden door de conservators van het museum en gaan ondermeer over meubels en keramiek op Het Loo. Met uitzondering van zondag 18 september zijn er dagelijks van 10.30 uur tot 17.30 uur ieder half uur rondleidingen door de Koninklijke Suites en de 17e-eeuwse stiltuinen. In het restaurant het Theehuis worden traditionele Engelse gerechten geserveerd zoals een 'high tea'. Wie ouderwets wij picknicken kan dit doen in de 17e-eeuwse tuin. Gevulde picknickmanden zijn bij het Theehuis te koop. De beurs wordt elk jaar geopend door een beroemde ontwerper. Dit keer is de beurt aan de Engelsman Roger Saul, oprichter en ontwerper van de Mulberry Company.

De Residence Woonbeurs 1994 duurt van dinsdag 13 tot en met zondag 18 september. De entreeprijs bedraagt 17,50 gulden.

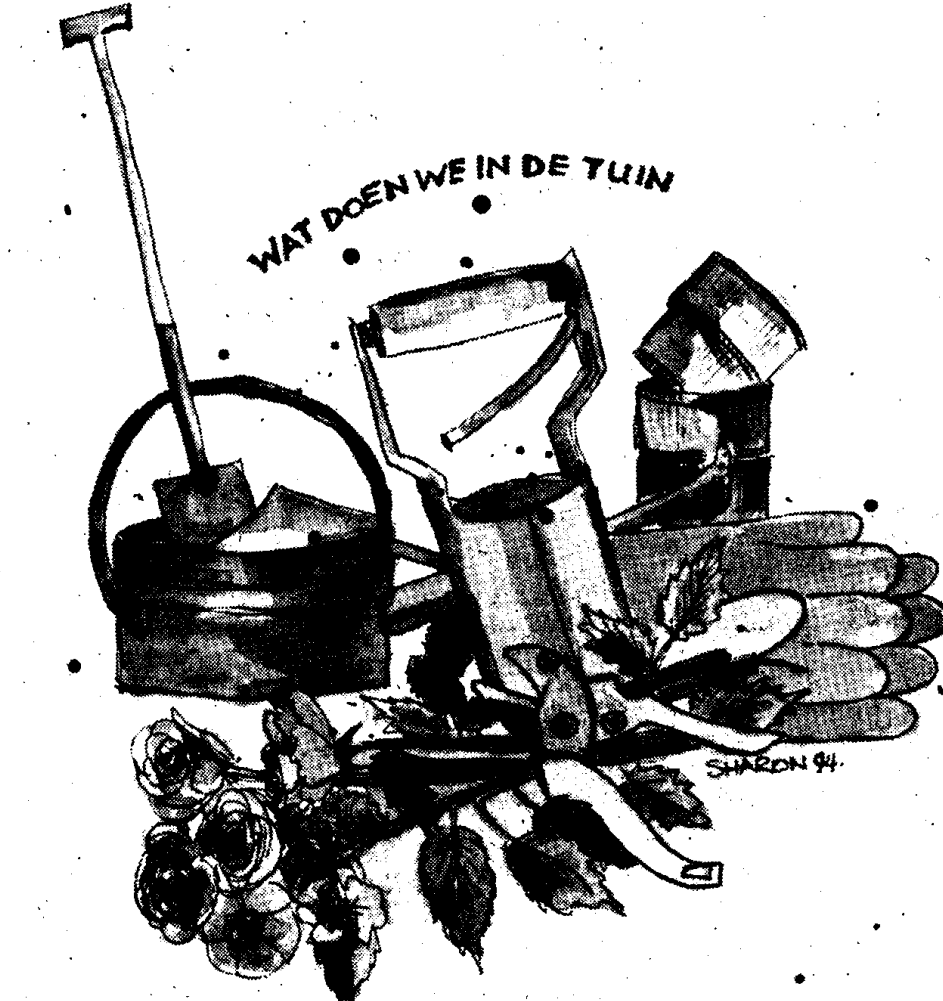
Afwachten tot het blad gaat vallen

DOOR SANTE BRUN

Eigenlijk kun je nu alleen nog maar wachten. Op het rijpen van de druiven, de appels, de peren. Op de laatste bomen, op de veldsla, op het rijpen van de wortels voor het witlof; en op het vallen van de eerste bladeren. In de borders beginnen enkele planten nog aan een bleke nabloei, maar de meeste houden het al voor gezien, de eerste gele randen komen al aan de bladeren. Nog even, en het grote jaarlijkse afsterven neemt een aanvang. Nog even, en je kunt je al niet meer voorstellen hoe de tuin er in voorjaar en zomer uitzag, met zijn frisse groen, zijn onwaarschijnlijke groei en bloeiweelde; de tijd van de terugkeer van verloren gewaande oude bekenden.

Nu is het ook tijd voor het maken van de plannen voor het voorjaar, nu de tuin nog goed in het blad zit, want dat is het decor waartegen de nieuwe plannen zich zullen moeten ontwikkelen. Straks, als het allemaal kaal is, kun je je bijna niet meer voorstellen dat het allemaal nog gaat lukken met je nieuwe plannen...

Wat vroeger moest, winterklaar maken van de tuin, is natuurlijk inmiddels heel overduidelijk, want onnatuurlijk gebleken. Veel van wat er afvalt in de herfst en winter dient voor winterdek; veel ervan vergaat ook, en wat vanzelf vergaat hoe je in het voorjaar niet op te ruimen. Nergens in de natuur wordt in de herfst gewied en geveegd, en hoewel een tuin vaak slechts in de verte te maken

heeft met 'puur natuur' blijven sommige wetten er toch gelden.

En begin ook vast te wennen aan de gedachte, dat de nachtvorst op de loer ligt. Vooral potplanten die in de volle grond staan, moeten nu wat aandacht krijgen, zodat ze tijdig naar binnen gehaald kunnen worden, naar een

koel, lichte plek waar ze zullen overwinteren. Ik zal het daar de komende weken nog wel eens over hebben.

Clematis

Het raadsel is nog niet helemaal opgelost, al ben ik wel dichterbij

gekomen: de naam van de lichtblauwe Clematis, waarover ik vorige week schreef in 'Lusthof'. Trouwe lezer H. Vonken in Brunssum belde me: naar zijn mening is het Clematis bonstedtii, en dat is weer een kruising van C. davidiana met C. stans. Maar mevrouw Kroes-Dormans in Hulsberg vond de volgende naam in een artikel van Modeste Herwig in Groei en Bloei van deze maand: Clematis x jouniana 'Mrs Robert Brydon', en die laatste naam komt mij wel heel bekend voor.

Groene keuken

Al; enkele malen is de voorlichtingswagen van De Kleine Aarde te zien geweest, de afgelopen dagen, bijvoorbeeld in Maastricht en Gulpen. De wagen maakt een voorlichtingstour door Limburg, deze maand, en doet daarbij vooral markten aan, om het publiek voor te lichten over milieubewust omgaan met voedsel, afval, energie en water. Op 15 september staat de wagen in Roermond, van 10 tot 16 uur, in de Dr. Leurstraat 19a, naast de Natuurwinkel. Op 23 september weer in Maastricht, Bemelgrubbe 2; op dezelfde dag in Heerlen, van 14.30 tot 17.30 op de Burg. Wazinkstraat; op 25 september in Valkenburg, van 10 tot 16 uur tijdens de milieumaniëfestatie; op 28 september in Bochtolt, van 10 tot 13 uur aan de Wilhelmijnstraat 19; ook op 28 september van 14.30 tot 17.30 in Simpelveld; op 29 september van 10 tot 16 uur op het Lindeplein, en op 30 september in Kerkrade van 10 tot 16 uur op de Markt.

Nieuwe kunststof voor bad en douche

Baden en douchebakken is nieuwe kunststof op de markt. Quartz is sterk, slijpvast, warm aan. Volgens de fabrikant Ucosan is het materiaal uiterst sterk, ongevoelig voor temperatuurswisselingen, niet makkelijk te beschadigen en zo schoon als nieuw.

en is te verkrijgen in alle gangbare sanitairkleuren. Op dit moment zijn twee baden in Quartz te verkrijgen. Ze dragen klinkende namen als Virgo en Libra.

Virgo heeft een afwijkende vormgeving. Ingegoten handgrepen bieden extra steun bij het in- en uitstappen. Het bad heeft een lig-en een zitgedeelte. De bodem aan het voeteneind is vlak.

Het bad Libra heeft een bescheiden buitenmaat maar door de steile binnenwanden toch een riant formaat. De grotere binnenmaten maken het bad bij uitstek geschikt om samen te baden. De afvoer- en overloopbediening kan naar keuze links, rechts of achterin de badwand bij het douchegebied worden aangebracht.

De Libra kan worden uitgevoerd als Clairpool, Cleanpool, Twirlpool en Spirpool en bubbelbad.

Ook diverse douchebakken zijn in het nieuwe materiaal verkrijgbaar. Ucosan baden en douchebakken worden geleverd via de erkende sanitairhandel. Voor verkoopadressen: Intercore, Amsterdam 020-6812131

Wat goed te koop aangeboden.

OPEN HUIS.

Vrijst. kleine bungalows op eigen grond bij Vaals a/d weg Gemmenich naar Sippenaeken (B) in bungalowpark Trois Frontières op 10 en 11 september van 13 tot 17 uur.

Voor bewoning of vakantieverblijf:

- nr. 68-3 kamers, vrij uitzicht, 396 m², f. 75.000,-
- nr. 148-4 kamers, vrij uitzicht, 470 m², f. 105.000,-
- nr. 192-3 kamers, ruim uitzicht, 393 m², f. 95.000,-
- nr. 187-3 kamers, cv. olie, 249 m², f. 90.000,-
- nr. 284-3 kamers, bij bosrand, 390 m², f. 90.000,-

Inlichtingen verder ter plaatse en

W. Timmermans.

NVM-makelaar/taxateur (Makko Gulpen),
Rijksweg 67 te Gulpen, telefoon 04450-2182.

Ihr Haus im Grünen

f. 134.400,- EFH f. Handwerker Bld. 30 LANDGRAAF
f. 178.000,- EFH Bld. 73 3 ZKDbad, ruhige
kinderfreundliche Umgebung LANDGRAAF
f. 184.800,- Edch. Bld. 88 3 ZKDbad, uit. Bereich kompl.
geflusst Einbauküche, Garage, KERKRADE
f. 188.160,- EFH Bld. 35 3 ZKDbad Iso-Verglasung Garage.
Objekt ist sofort bezugsfrei KERKRADE-Bleijheide.

Immobilien Dusterwald

00-49.240693306 of 045-351254.

Uw huis verkopen

met behulp van de

echte makelaar

Bel de onroerend goed lijn

046 - 750 000 !

Peters & Partners Geleen

Geen verkoop -

Geen kosten

Schin op Geul

In zeer goede staat verk.

modern, halfvrij, woonhuis,

pr.o.t.k. f. 445.915.63.

Zien is kopen

Halfv. huis van p.m. 1856 in

oude stijl gerenov., veel pri-

vacy, garage 70 m² en

overloop, v.p.r. f. 337.000,-

k.k. Tel. 045-272878.

Ubach o Worms

Slooterstr. 1. Drive-in, hoek-

huis, c.v., woonkamer, eetk.,

keuken (alles p.v.v.), hal,

toilet, 4 slaapk., badkamer,

aankomst met 3 kamers, gr.

dakterras, tuin, garage,

f. 220.000,- k.k. Bez. alleen

na telef. afsp. 045-323337.

Te koop

Belegingspand

Heerlen-Centrum.

Huurprijs f. 35.000,-

v.p.r. f. 229.000,-

Tel. 046-375889.

Uw huis

VERKOPEN?

Seegers o.g.

046-525318.

GEEN VERKOOP -

GEEN KOSTEN.

Urmoud

Te koop halfvrij, halfvrij

woonhuis, ind. 2-kamer, in-

vesteerd, terras, douche,

4 slaapk., garage met car-

port, tuin, dubbele beglazing.

V.p.r. f. 239.000,- k.k.

Telefoon: 046-336240.

Te koop BOERDELIJKE

ind. 1950. Grote deels opge-

lijkt. Met grote serre, vier-

kante, grote tuin. V.p.r.

f. 375.000,-. Bek. 046-

379808, na 14.00 uur.

Te koop halfvrij, woonhuis

te TERWISSELEN, bld. 77,

met grote tuin en vrijstaande

garage. Ind. hal, berging, wc,

schoorsteen, met schuipui,

schoorsteen, 1ste verd. 3

slaapk., 11 met grote ber-

ging, badkamer. 2de verd.

3 slaapk., 2 badkamers, 2

bergingen. V.p.r. f. 220.000,-

k.k. Telefoon: 046-421761.

NIEUWSTADT, te k. in cen-

trum gel. halfvrij, woning.

Door brand ged. vernield. Pr.

ter bod. 046-379865.

Van 36 jr. zoekt gemeub.

woning, ind. KERKRADE.

Vest. of omgev. 045-415370

(te koop op zondag).

Te koop halfvrij, woonhuis

met c.v., garage, en tuin, 2

slaapk., Vervog 3, Meerssen.

Prij. f. 140.000,- k.k. Tel.

04405-41288.

Te koop halfvrij, WOON-

huis te Geleen met garage,

voor en achtertuin. Ind. 1-

Te huur in Kerkrade nwe
OPSLAGLOODS 18x18 mtr.,
4,20 mtr. doorijhoogte, v.a.
1-10-94. Tel. 045-411480.Te koop of te huur gevraagd
te lode, opslagplaats of BE-
DRUFSRUIMTE. Tel. 045-
245833 b.g.g. 06-52982253.Duitse firma zoekt te huur
voor administratiedoelel-
den KANTOORRUIMTE (tot
50 m²) in Heerlen of omg.
Aanbiedingen: Amimont
Pharma GmbH, Hauptstr. 59-
61, D-65760 Eschborn, 00-
49-6196-48861, fax: 00-49-
6196-48993.

Woningruil

Woningruil: EENGEZ.WON.
3 slaapk., tegen eengez.won.
tot f. 680,-. Tel. 046-757905.Aangeb. APPARTEMENT te
A'dam. Gezocht Maastricht.
Tel. 043-883398/218395.

Kamers

ETAGE in Heerlen gevraagd.
Telefoon 045-322168.Te huur goed gemeubiler-
de 2/3SLAAPKAMER. Pan-
neshedestr. 1, Kerkrade.KAMERS te huur met kost,
uitsluitend voor oudere per-
sonen. 045-729784.Te huur in NUTH tijdelijke
woonruimte. Telefoon: 045-
241925.Te huur KAMER met keuken-
rij bij centrum Heerlen, voor
niet werkend persoon, huur
f. 500,- all-in, borg f. 500,-.
Tel. 045-724399.Te h. kamer 28 m² v. stu-
dent in C-HEERLEN ca. 5
min. v. station in zelfst. app.
3-hoog. Te aanw. per dir.
f. 475,- excl. R. Wiers, bin.
tijd. kantoren 045-442323.KAMERS (Hr) voor student
of werk. pers., gez. keuken,
huur f. 375,-, 045-416005.Te h. 2 neen lopende, on-
gemeubilerde KAMERS,
gebr. van keuken, douche
enz. bij station Hoensbroek.
Tel. 045-229640Te h. in HEERLEN Centrum,
kamer in studentenhuis. Te-
lefoon 045-713177.Te k. BUCHTEN: halfvrij,
uist. onderh. woonhuis, inp.
garage, berging, keuken,
woonk., serre met alu.
schuipui, overdekt terras,
mooie tuin. Verd.: 3 slaapk.
+ luxe bad met ligbad,
douche + 2e toilet, berging
en cv. Vraagpr. f. 210.000,-
k.k. 0498-54883.Te k. gerenov. veldbrandst.
WOONHUIS met tuin, gr.
woonk. met open haard, o-
ken aanbouwk., 4 slaapk.,
gr. dakterras, gar. met smerp,
werkt. m. kraanst., c.v., pr.
n.o.t.k. 0498-4911.Te koop SCHAESSBERG,
Gastel 2, goed onderhouden
woonhuis, c.v., garage,
tuin 12 m² opp., carport,
woonkamer met p.v.v. en
mooie openhaard en bal-
konplafond, muren deels
voldrandstenen. 3 slaapk.
meub. met op de gehele ver-
dieping p.v.v. parket vloeren.
Luxe badkamer met ligbad,
douche, 2e toilet en vaste
wastafel. Geïsoleerde zolder
met mech. vent. te bereiken
via vlioztrap. De gehele
woning beval. rookluiken en
beneden thermopane begla-
zing. V.p.r. f. 239.500,- k.k.
Aanv. in overleg. Belten tus-
sen 19.00-22.00 uur tel. 045-
317357 of werk 313726.SITTARD, Merovingenstr.
38: goed gelegen woning
met 3 slaapkamers en 2e
toilet. Wijnm. & Partners,
telef. 045-728671.Te koop recent gebouwd
landhuis met bos, weiland,
visvijver, stalling en bedrijfs-
ruimte te MAASEIK (B).
Telef. 00-32-8988949.KERKRADE-HOLZ, voor-
oorlogse tussenwoning, met
voor- en achtertuin, 045-
464517, f. 130.000,- k.k.Te koop tussenwoning in
Hoensbroek/MARFARADE
Het gehele huis is voorz. van
kunststof kozijnen, dubb.
begl. en rolluiken. L. vorm.
woonk., keuken 24 m², kel-
der, 3 slaapk., badk. en ber-
ging. Tel. 045-229587 s
morgens, 045-251125 s
middags.Winkelwoonhuis te koop
gelegen aan de Hoofdstraat
te Kerkrade in het centrum
aan voetgangerspromenade.
Winkelopp. ca. 50 m², een-
woudig te vergroten tot ca.
80 m². Ruime bovenwoning
heeft aparte entree en is
zeer goed onderhouden.
Kooppr. op aanvraag. In-
lichtingen v.a. maandag a.s.
bij STENSTRA Bedrijfsma-
kelaar/b.v. 045-712255.CANON EOS 100 + zoom-
lenzen 28/80mm + 75/300
mm, flitser 430 EZ, stan-
daard en tas, alles 1 jr. oud,
nieuwelijke gebruikt. Totaal
f. 1.750,-. Tel. 045-243294.OPENUS 6, zwart/wit ver-
groter, kleinbeeld met 6x6,
incl. 2 objectieven, f. 499,-.
Tel. 045-416794.Voor Piccolo's
zie verder pagina 50

AKSANNEN

HEERLEN, Heerlenstraat

Vrijstaand landhuis met
inp. garage. Ind.: souter-
rain: garage, hobbykam.,
berging, prov. kelder, por-
taal, stookruimte. Beg. gr.:
hal, garderobe, m.k., toilet,
L-woonkam., woonkeuken.
1e verd.: portaal, 5 slaapk.,
badkamer v.v. ligbad, toi-
let, v. wast., mog. v. dou-
che, bergkast, bld. 1959.
Opp. 527 m². Aanv. in
overleg. Kooppr. op aan-
vraag. Int. Makelaarskan-
toor Sannen BV.
077-827788.Te koop goed onderh. ste-
nen BEDRIJFSPAND met
ruime bovenwoning. Het pand
is voorz. v. 2 losplaatsen, zij-
+achterkant, geh. geïsol. Hal,
opp. 326 m², hoogte hal p.m.
3,5 mtr. Kant.opp. incl. keu-
ken + 2 toiletten 90 m².
Sperwenweg 17, Landgraaf.
Prij. f. 450.000,- k.k. 045-
410187 of 00-32-99712421.Te huur LOODS 100 m² te
Landgraaf. Tel. 045-311288.

MAKELAARDIJ

COMMERCIEEL VASTGOED

TAXATIES

HYPOTHEKEN VERZEKERINGEN

BEHEER

MAKELAARDIJ

TE KOOP

REGIO SITTARD

ECHT-PEY, Lelfort

Roy. halfvrijst. woonh. met c.v., kelders, garage, werkplaats en
tuin. Ind. o.a.: woonk., 2 badk., 2 badk., 2 badk., 2 badk.,
3 slaapk. Het pand biedt vele mogelijkheden. Aanv.: i.o.
Kooppr.: f. 195.000,- k.k.

GELEEN, Rembrandtlaan

Op goede stand gel. uist. onderh. vrijst. herenh. met c.v., gara-
ge, souterrain en tuin. Ind. o.a.: woonk. met open haard, mod.
keuken met app., 4 slaapk., bet. badk. met ligb., dubbele v.w.
en toilet, zolder. Aanv.: i.o. Kooppr.: f. 329.000,- k.k.

GELEEN, Rijksweg Noord

Roy. vrijst. herenh. met c.v., garage, kelder en grote tuin. Perc.
opp.: 912 m². Ind. o.a.: living ensuite (± 47 m²), keuken, 5 slaap-
k., bet. badk. met ligb., v.w., toilet, vaste trap naar zolder.
Aanv.: i.o. Vraagpr.: f. 375.000,- k.k.

MAASMECHELEN, Kievitstraat

Op uist. loc. gel. goed onderh. vrijst. landh. met c.v., inp. gara-
ge, tuinhuiscje en tuin. Ind. o.a.: living m. open haard (± 46 m²),
mod. keuken, 3 slaapk., badk. met ligb., zolder. Aanv.: i.o.
Prij. op aanvraag.

PUTH, Onderste Puth

Gunstig gel. semi-vrijst., café-vormige boerenwoning met
schuur en diverse stallen. Voor vele doeleinden geschikt, o.a.
dubbele bewoning. Ind.: 2 kelders, 2 keukens, 3 woonk., 2
douches, bijkeuken, berging, 6 slaapk., vaste trap naar zolder.
Grondopp.: ca. 2.000 m². Vraagpr.: f. 348.000,- k.k.

SCHINNEN, Stationsstraat

Goed gel. vrijst. woonh. met c.v., dakterras, inp. garage, tuin-
huiscje en grote tuin met vrij uitzicht. Perc.: 960 m². Ind. o.a.: ro-
yale living, grote keuken, 3 slaapk., badk. met ligb., douche,
v.w. en toilet, zolder. Aanv.: n.o.t.k. Vraagpr.: f. 345.000,- k.k.

SITTARD, Aan het Bos

Goed gel. halfvrijst. woonh. met c.v., zolder, garage en tuin. Ind.
o.a.: L-vorm. woonk., luxe keuken, 3 slaapk., badk., vaste
trap naar zolder met 4e slaapk. Aanv.: spoedig.
Vraagpr.: f. 215.000,- k.k.

SITTARD, Ehrensteinstraat

Goed en rustig gel. halfvrijst. woonh. met c.v., garage, carport,
zolder en tuin met veel privacy. Ind. o.a.: L-vorm. woonk., open
keuken, 3 slaapk., badk. met ligbad en 2e toilet. Aanv.: i.o.
Kooppr.: f. 259.000,- k.k.

SITTARD, Mgr. Claessensstraat

Goed en rustig gel. tussengeel. woonh. met c.v. en garage. Ind.
o.a.: kelder, woonk., eetk., dichte keuken, 4 slaapk., badk.,
vaste trap naar zolder, berging en kleine tuin. Aanv.: spoedig.
Prij. f. 155.000,- k.k.

SITTARD, Rijksweg Noord

Goed onderh. royaal tussengeel. woonh. met c.v., berging, kel-
der en tuin. Ind. o.a.: woonk. met open haard, keuken, 4 slaap-
k., badk. met ligb., bidet, v.w. en vaste trap naar zolder.
Aanv.: spoedig. Vraagpr.: f. 246.000,- k.k.

STEIN, Houterend

In oude dorpskern gel. zeer luxe vrijst. woonh. met c.v., kelder,
garage, carport en tuin. Ind. o.a.: woonk., luxe keuken met alle
app., 3 slaapk., luxe badk. met ligb., douche en 2e toilet. Vaste
trap naar zolder. Dit pand moet u beslist van binnen gezien
hebben! Aanv.: i.o. Vraagpr.: f. 279.000,- k.k.

MAASTRICHT

IJZEREN (Valkenburg)

Vrijst. landh. met parkachtige tuin en tuinhuis. Ruime hal, living
met open hrd., eetk., keuken, bijkeuken, overloop met ap. toi-
let, 5 slaapk., moderne badk., zolderberging en kelder. Perc.
opp. 2225 m². Aanv.: in overleg. Vraagpr.: f. 465.000,- k.k.

HEERLEN

BOCHOLTZ, Heiweg

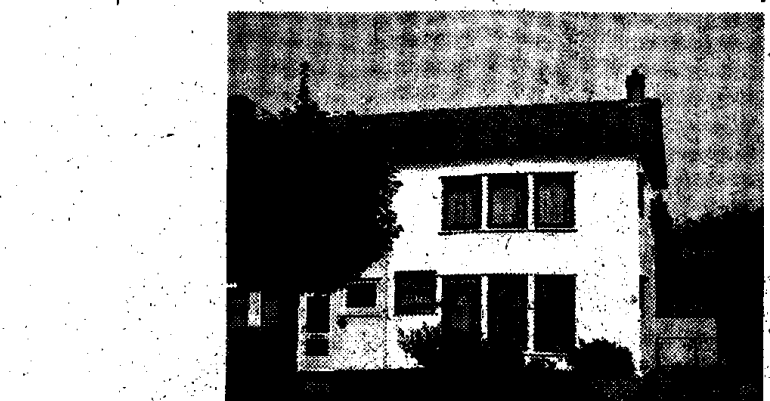
Bouwgond met te slopen opstal. Perc. opp.: ca. 365 m². Aanv.:
direct. Kooppr.: f. 88.000,- k.k.

COMMERCIEEL VASTGOED

TE HUUR

GELEEN, Annastraat
Te huur in centrum Geleen, nieuwbouw winkelruimte v.a. 70 m²
B.V.O. met parkeerfaciliteiten. Oplev. casco.
Huurgegevens op aanvraag.

BRUNSSUM, Horizonstraat

Goed gel. halfvrijst. woonh. met c.v., garage, berging en tuin.
Ind.: kelder, hal, toilet, keuken, woonk., serre, overloop,
3 slaapk., doucheruimte, bergzolder. Aanv.: i.o.
Prij. f. 165.000,- k.k.

BRUNSSUM, Langeberglaan

Halfv. woonh. met c.v., garage en tuin. Ind.: kelder, entree, hal,
keuken met app., badk. met douche en v.w., toilet, berging.
1e verd.: 3 slks. 2e verd.: zolder. Aanv.: i.o.
Prij. f. 189.000,- k.k.

BRUNSSUM, Trichterweg

Goed gel. halfv. woonh. met c.v., chalet en tuin. Perc. opp.:
566 m². Ind.: souterrain: hobbyruimte met douche, 3 kelders.
Beg. gr.: hal, woonk. met parketvl., half open keuken met app.
1e verd.: 3 slaapk., badk. met ligb. en v.w. Ind. Chalet: Beg.
gr.: woonk. met kitchenette (± 25 m²), verd.: 2 slaapk., natte
ruimte. Aanv.: i.o. Vraagpr.: f. 285.000,- k.k.

EIJLS-WITTEM, Eijlsgrwg

Uniek gel. woonh. met c.v., grote garage en tuin met panora-
misch uitzicht. (perc. opp.: 1450 m²). Ind.: o.a. kelder, living met
o.h., keuken met app., bijkeuken, bibliotheek, tuink., met g.h.,
kantoort., 2 bergingen, garage. 1e verd.: overloop, 4 kamers,
hobbyruimte, badk. met ligb., douche, v.w. en 2e toilet. Alge-
meen: het pand is voor diverse doeleinden geschikt o.a. kan-
toort/praktijk, dubbele bewoning. Aanv.: i.o.
Vraagpr.: f. 550.000,- k.k.

HEERLEN, Eikenderweg

Rustig gel. woonh. met c.v. en garage. Ind.: kelder. Beg. gr.:
entree, hal, toilet, woonk., keuken, bijkeuken, garage. 1e verd.:
3 slaapk., toilet, groot dakterras. 2e verd.: 2 slaapk.,
doucheruimte, berging. Het pand is v.v. kunststof kozijnen
met ingebouwde rolluiken. Aanv.: i.o.
Kooppr.: f. 155.000,- k.k.

HEERLEN, Joh. XXIII singel

Uitstekend gel. halfv. woonh. met c.v., garage en tuin. (perc.
opp.: 476 m²). Ind.: souterrain: garage, c.v.-ruimte, berging.
Beg. gr.: ruime hal, toilet, woonk. met terras, eet-/keuken met
schuipui naar tuin (geh. b.g. vloer is v.v. jaramarmer). 1e verd.:
4 slaapk., 2 balkons, badk. met ligb., v.w. en 2e toilet. Aanv.:
i.o. Kooppr.: f. 335.000,- k.k.

HEERLEN, Koraelerf

Rustig gel. woonh. met c.v., berging en tuin. Ind.: hal, toilet,
woonk., luxe keuken, berging. 1e verd.: 3 slaapk., moderne
badk. 2e verd.: vaste trap naar hobby-/bergruimte. Aanv.: i.o.
Prij. f. 165.000,- k.k.

HEERLEN, Kap. Ramakersstraat

Goed gel. halfv. woonh. met c.v. en tuin. Ind.: Souterrain: 2 kel-
ders. Beg. gr.: hal, toilet, woonk. met leistenen vloer en o.h.,
keuken met app., slaapk., badk. met ligb. 1e verd.: overloop, 4
slaapk., toilet. 2e verd.: grote zolder. Aanv.: i.o.
Prij. f. 235.000,- k.k.

HEERLEN, v. Limb. Stirumstraat

Goed gel. halfv. woonh. met c.v., berging en tuin. (perc. opp.:
305 m²). Ind.: kelder. Beg. gr.: entree, toilet, woonk. met par-
ketvl., half open keuken met app. 1e verd.: overloop, 3 slaapk.,
badk. met ligb., v.w. 2e verd.: vaste trap naar hobbyruimte en
zolder. Aanv.: i.o. Kooppr.: f. 188.000,- k.k.

HEERLEN, Raadhuisstraat

Souterrain: berging. Appartement, entree, met toilet en berg-
kast, badk. met ligb. en v.w. slaapk., woonk. met parketvl.,
keuken met balkon. Aanv.: i.o. Prij. f. 129.000,- k.k.

GELEEN, Groenstraat

Op A40kade te Geleen, nieuwbouw van grootte van ruim
60 m² B.V.O. met uitstekende parkeerfaciliteiten.
Huurprijs: f. 45.000,- v.o.n. excl. BTW. Oplev. info op aanv.

HEERLEN-CENTRUM, Burg. van Grunsvenplein 14

Op loopafstand van station, t.o. parkeerterrein gelegen
± 227 m² representatieve kantoor/praktijkruimte met goed af-
werkingsniveau. Huurprijs en verdere gegevens op aanvraag.

KERKRADE, SPEKHOLZERHEIDE, Akerstraat

Winkelruimte 320 m² met ingang aan Patronatstr. alsook aan
Akerstr.

HEERLEN, Raadhuisstraat

In centrum gel. appartement met c.v. Ind.: berging, hal, toilet,
woonk. met half open keuken en parketvl., berging. 1e verd.:
overloop, 3

EO volgt huisarts jaar lang in de Betuwe

Leven Plattelandsdokter nu verfilmd tot tv-serie

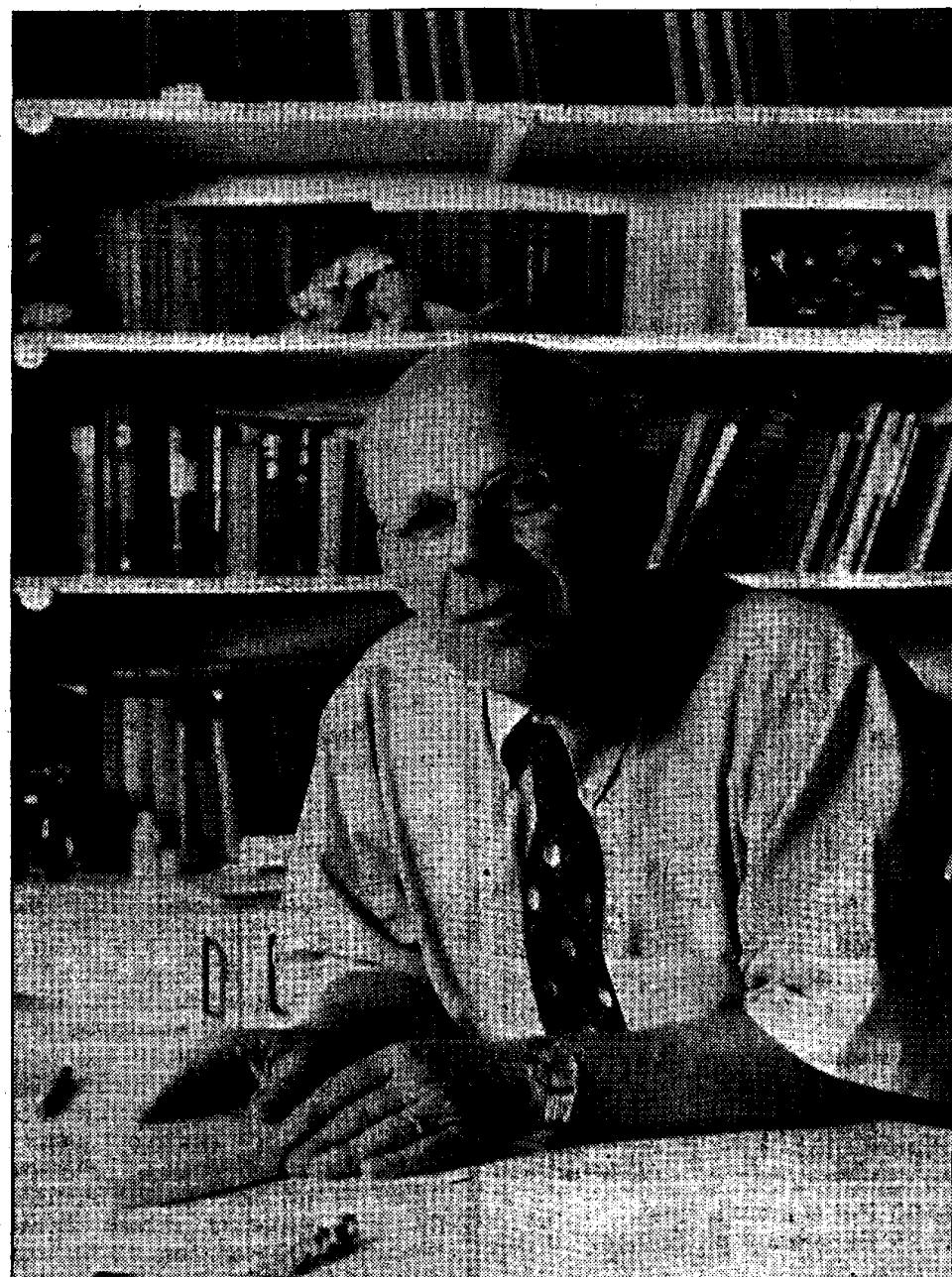
Van onze rtv-redactie

OVERSUM - De serie Plattelandsdokter, waarin de Evangelische Omroep vanaf vanavond (Nederland 2 om 21.27 uur) opakt, begint heel symbolisch. In een slaapkamer van een rijtjeshuis in Asperen brengt dokter Hans van der Steen een baby ter wereld. Een Nieuw Begin. Het midden in de nacht, het voorste tijdstip van Van der Steen voor een beval. „De buurt is in rust en geeft een intieme sfeer.”

EO wilde een serie gaan brengen over een huisarts in een plattelandsgemeente die een jaar zou worden gevolgd. Producent rvt werd ingeschakeld voor uitvoering van het project. Mele voorwaarden werden gesteld, zoals het feit dat om een arts moest gaan die christen is. Na een moeizame zoektocht kwam Hans van der Steen uit Asperen in de Betuwe als meest geschikte kandidaat uit de bus.

Van der Steen is al twintig jaar huisarts in Asperen en heeft in die tijd, zoals hijzelf zegt, „een intensief contact” met zijn patiënten opgebouwd. De relatie met de arts doet nog aan vroeger denken. Iedereen spreekt Van der Steen aan met „dokter” en er is duidelijk veel ontzag voor hem. Hier geen overspannen arts die de dokter over zijn buik trekken om hun vraag om medicamenten kracht bij te zetten.

Mele patiënten leren we in De Plattelandsdokter redelijk goed kennen, anderen komen eenmaal voorbij. Korte flashbacks zorgen ervoor dat de kijker ook wel een aflevering (uit de 12-de reeks) kan missen zonder spoor bijster te raken. In feite van de serie ook als losstaande afleveringen worden beschouwd. En gaandeweg pakken komen er ongetwijfeld patiënten bij als anderen afvallen.

● Huisarts Hans van der Steen speelt de hoofdrol in de serie. Foto: GPD

Voor Van der Steen zijn bevelingen en stervensbegeleiding de „leukste dingen om te doen. Omdat er een grens wordt gepasseerd. Bij het ene ga je het leven in en bij het andere ga je het leven uit.” Het is een van de weinige keren dat de huisarts zich filosofisch of poëtisch toont. Van der Steen is een nuchter mens en wekt ook niet de indruk er veel erg in te hebben dat hij op de huid wordt gezeten door een cameraploeg.

De Plattelandsdokter is geen

medisch programma geworden, maar een typisch voorbeeld van wat in goed Nederlands realiteit tv heet. De werkelijkheid in beeld gebracht dus. Dat betekent dat het er in dit geval minder toe doet wat iemand nu precies mankeert, maar meer wat vóór invloed de ziekte heeft op het dagelijks bestaan van de zieke en de mensen om hem of haar heen.

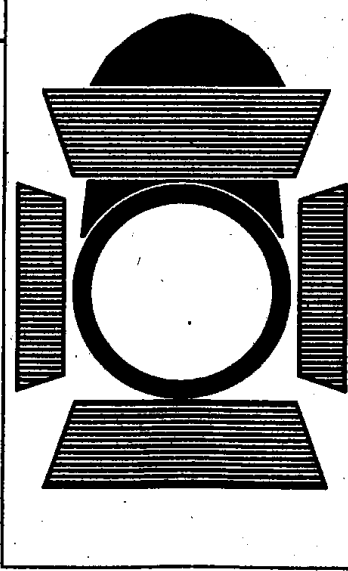
Bijvoorbeeld Gerrit, die problemen heeft met zijn hart en zijn longen. Hij kan weinig meer

doen dan in de stoel zitten en tv kijken. Het is een kwestie van „wachten tot het misgaat”, volgens Van der Steen. Via Gerrit leren we ook zijn bejaardenverzorgster kennen en blijkt het beeld dat je hebt van een dorp misschien toch moet worden bijgesteld. Zo krijgt Gerrit, die altijd in Asperen heeft gewoond en iedereen kent, nooit eens bezoek thuis. „Omdat het te lang duurt. Ze vragen wel eens aan mijn broer: hoe is het nu met Gerrit. Maar binnenkomen doen ze niet meer. En dan zie ik ze op zondagmorgen langskomen op weg naar de kerk en dan lijkt het wel of ze zich versnellen. Ze zwaaien even en rijden dan hard verder.”

Dokter Van der Steen werkt nu al zo lang in Asperen dat hij zijn pappenheimers wel kent. Zo staat meneer Van Helden op het punt om in het ziekenhuis een onderzoek te ondergaan, omdat hij bloed in zijn urine heeft. Van der Steen zoekt hem thuis op en Van Helden maakt opgewekt melding van het feit dat hij zich in lange tijd niet zo goed heeft gevoeld. Terug in de auto vertelt Van der Steen de cameraploeg dat zijn patiënt zich duidelijk zorgen maakt over het ziekenhuis-onderzoek. Of dat terecht is moet de komende weken gaan blijken.

In de eerste afleveringen van De Plattelandsdokter van vanavond is de EO-signatuur nog niet nadrukkelijk aanwezig. Alleen een echtgenote van een stervende man vertelt blij te zijn houvast te hebben aan haar geloof. De familie en de dokter hebben gezamenlijk besloten de man „te laten gaan” en te stoppen met behandeling. Een voorbeeld van passieve euthanasie in de praktijk.

De eenzaamheid van Gerrit, de echtgenote die zich vastgript aan haar geloof, het stralende gezicht van een aanstaande moeder die luistert naar de hartslag van haar kindje dat spoedig ter wereld zal komen. Het zijn momenten waarop De Plattelandsdokter uitstijgt boven het gemiddelde en er mooie en ontroerende televisie ontstaat.

Bokkerijders eerder op Duitse televisie

HEERLEN - De televisieserie 'De Bokkerijders' komt eerder op de Duitse dan op de Nederlandse buis. Vanaf 10 oktober is de serie te zien op het ZDF. De KRO houdt zijn kijkers vanaf dan, nog twaalf dagen in spanning.

Een aantal KRO-medewerkers reageert verbaasd en weet van niets. Hoofd Drama van de KRO, Frans Jansen, vertelt dat er alleen afspraken zijn gemaakt met de Belgische BRTN over het van start gaan van de serie. „Omdat de BRTN Nederlandstalig is, mag deze omroep pas twee weken later beginnen met het uitzenden van de serie. Logisch, want wij zijn de initiatiefnemers. Ik ben niet bang dat het ZDF ons kijkers afpakt, want de serie wordt daar in het Duits uitgezonden,” zegt Jansen.

Verschillen zijn er ook in de dagtijdstippen waarop de serie wordt uitgezonden. Op de Duitse zender verschijnt 'De Bokkerijders' 's middags tijdens het kinderblok. In België wordt de legende op de late avond uitgezonden en is zij meer bedoeld voor de wat oudere kijkers. De KRO vindt dat de serie voor de hele familie bestemd is en zendt deze uit na etenstijd (vanaf 22 oktober dertien zaterdagen om 18.50 uur op Nederland 1). Frans Jansen is enthousiast over het project: „Het is een prachtige serie, een spannend verhaal met veel mooie acteurs.”

Vara herhaalt Wim Kan

HEERLEN - De Vara herhaalt vanavond van 20.50 tot 21.56 uur op Nederland 3 hoogtepunten uit oudejaarsconférences van Wim Kan. Het gaat om fragmenten uit al eerder uitgezonden herdenkingsprogramma van Bert Haanstra uit 1988. Dat werd toen door de Vara op de buis gebracht onder het motto 'Alleen om u aan het lachen te maken'.

Het Treffen in Kerkrade is wel gericht op volksmuziek. „Ja, daar komen de mensen voor. Volksvermaak en een hoop gezelligheid staan centraal. De muzikanten hebben elk jaar een hoop verrassingen voor het publiek in petto. In het verleden heeft iemand weleens de harmonica in kopstand bespeeld en er was eens een muzikant die het instrument perfect blind beheerste.”

Eer

Voor de samenstelling van het programma reist de organisator door het hele Alpenland, want hij moet alle groepen eerst gezien hebben voor hij ze aan het Nederlandse publiek voorschoteld. „Meestal combineer ik dat met mijn vakantie. Oostenrijk, Duitsland, Zwitserland en Italië zijn de landen waar ik meestal op talentenjacht ga. In het begin was het vrij moeilijk om bands zo gek te krijgen om naar Kerkrade te komen, maar nu is het zelfs een eer om hier te komen spelen.”

De sfeer in de zaal is altijd heel uitbundig en levendig. Vijgen: „Het publiek is keer op keer dolenthousiast. Het is één groot feest. Er wordt veel gedanst, gezongen en de polonaise hoort er gewoon bij. Het publiek weet niet van ophouden. Als de show voorbij is spelen de muzikanten nog door in de foyer en reken maar dat het dan heel laat wordt.”

Lustrum

Kerkrade is het ideale decor om een dergelijk muziekspektakel te houden volgens Vijgen. „Natuurlijk, hier is de perfecte sfeer ervoor. In Maastricht zou ik het helemaal niet durven te organiseren.” Voor het lustrum op 8 oktober heeft Vijgen weer een bijzonder programma samengesteld. „Ik probeer elk jaar grote sterren te combineren met nieuwkomers. Want ik vind het belangrijk om onbekende groepen een kans te geven.”

Wat kunnen we verwachten? „In elk geval 'De leerling en haar muziekleraar', oftewel 'Herbert en Doris'. Dit kun je zeker een hoogtepunt noemen en we hebben een veelbelovend, jong talent uit Italië van 13 jaar oud.” Op de vraag hoe lang hij met de organisatie van dit festival nog wil „doorgaan”, roept hij luidt: „Nog heel lang. Ik kan nu niet meer terug!”

made in

onder redactie van Harrie Cremers

Touwtrekken om het Schlagerfestival

Het Schlagerfestival wordt vanaf volgend jaar dus weer gecontinueerd op de plaats waar het als vanouds thuishoort: de Rodahal in Kerkrade. De fans hebben dit nieuws eerder deze week in het Limburgs Dagblad kunnen lezen. Voorlopig is daarmee een einde gekomen aan het vele touwtrekken en de talloze speculaties rond het voortbestaan van dit door wijlen Harry Thomas in 1973 in het leven geroepen festival. De geboorte hiervan en de daaropvolgende 22 afleveringen heb ik zeer indringend van nabij meegemaakt. Ik weet nog heel goed hoe Thomas moest knokken tegen allerhande vooroordelen rond dit muzikale genre. Slechts een handjevol mensen, waartoe ik mezelf als een van zijn vrienden - en later ook van Dennie Christian - reken, stond onvoorwaardelijk achter het Schlagerfestival. En laat ik zeker niet het Limburgs Dagblad vergeten te vermelden, want er was in de beginjaren geen krant in dit land die het lef had om achter een dergelijk muziekfeest te gaan staan. Toen Thomas in 1991 kwam te overlijden trad Dennie Christian als organisator in diens voetsporen. Je moet hierbij weten dat Thomas niet alleen de manager van Dennie Christian was, maar ook een van zijn betere vrienden.

● Dennie Christian

Net zoals Thomas liet Dennie Christian zich vanaf 1992 bij het samenstellen van zijn artiestenploeg vaak door ons adviseren en zich zoals vanouds omringen door mensen die het Schlagerfestival steeds een warm hart hebben toegedragen. In 1993 gebeurde het onvermijdelijke: de televisie haakte af. De kosten voor technische faciliteiten bij het Nederlands Omroep Bedrijf (NOB) - bijna drie ton - vond de Tros te hoog. Dennie Christian zag zich genoodzaakt om te stoppen met het festival. En toen kwamen de 'aasgieren', die opeens iets zagen in het eens zo verfoede, maar inmiddels zeer populaire Schlagerfestival. Heel wat twijfelachtige figuren, die amper de namen van tien schlagerzangers kunnen noemen - laat staan affiniteit hebben met het repertoire - wilden een dergelijk feest organiseren. Maar de directie van de Rodahal, die werd overstept met aanbiedingen, ging hierop niet in. Voor haar is de enige vertrouwde club van het echte Schlagerfestival die van de afgelopen 22 edities. Vandaar dat de Rodahal nu het voortouw heeft genomen om het Schlagerfestival te continueren met die partners die er altijd bij waren. Gelukkig maar voor de echte fans van de schlager!

Kerstshow van Peter Alexander

● Peter Alexander

Op het gebied van show en entertainment zijn kerst en oud- en nieuwjaar voor het ZDF hoogtijdagen. Het feit wil dat dit jaar eerste kerstdag op een zondag plaatsvindt. Vandaar dat het tweede Duitse tv-net alle amusementsstroeven zet op Peter Alexander (68). Deze 'Frank Sinatra van de Duitstalige landen' presenteert dan opnieuw en andermaal zijn Spezialitätenshow. Peter Alexander dus als 'Charmeur vom Dienst'.

Op dit moment zien de programmamakers naarstig uit naar internationaal bekende gasten die door 'Peter der Grosse' kunnen worden geïnvierteerd. Bij Mia Jak, Militaire Weg 90, 1562 HB in Krommenie is de fanclub van Peter Alexander in de Benelux gevestigd. Via Made in Germany wil Mia Jak in verband met Peter Alexander nog een oproep plaatsen. Wie kan haar helpen aan een exemplaar of een copietje (tegen vergoeding uiteraard) van de uit 1977 daterende elpee Peter Alexander - Holland Holland, waarop de Oostenrijkse entertainer van de veertien daarop prijkkende liedjes er twee in het Nederlands zingt: Holland, Holland en Uren, Dagen, Maanden, Jaren. De elpee verschijnt in de Benelux op Ariola 25729 ET. Mia Jak is telefonisch bereikbaar onder nummer 075-212353.

Musik liegt in der Luft

Vanuit Bremerhaven presenteert Dieter Thomas Heck zondagavond vanaf 20.15 uur bij het ZDF weer een aflevering van Musik liegt in der Luft. Opvallende artiesten (veelal met nieuwe nummers) zijn Vicky Leandros, Hanne Haller, Nadine Norelle, Peter Hofmann, Shakin' Stevens, Roger Whittaker, Peter Orloff, Maggie Mae, Goom-bay Dance Band, Wencke Myhre en Hartwig Rudol.

Milva op tournee

Niets is in de showbizz zo betrekkelijk als mededelingen van artiesten die 'noot meer zullen optreden' of die 'definitief een punt achter hun carrière willen zetten'. De Italiaanse, vooral Duits zingende, ster Milva (55) liet twee jaar geleden in een tv-interview weten dat ze het voor gezien hield. Milva wilde de rest van haar jaren zonder veel heisa en publiciteit doorbrengen. Maar Milva, we melden het al eerder, keert terug op het toneel. Wellicht ook al onder druk van haar firma is Milva (zeg maar Marina Iva Broccoli) gezwicht toen haar werd gevraagd om opnieuw aan een tournee door Germany te beginnen. Eentje van dertig voorstellingen, die op 27 september begint in de Stadthalle van Bamberg en op 31 oktober eindigt in de Meistersingerhallen van Neurenberg. Wat dichterbij onze grenzen van de Benelux is Milva op zaterdag 22 oktober in Aken in Euro-gress en (iets eerder) op 10 oktober in de Sporthal van Keulen.

● Milva

Agenda

● Michelle

NOVEMBER

- 6 Black Fööss, Kerkrade, Rodahal.
- 12 Markus Wendorf, Hamont (B), Zaal Posthoorn.
- 19 Zillertaler Schürzenjäger, Kerkrade, Rodahal.
- 24 Rex Gildo, Hengelo, Feesttent Julianalein.
- 26 Markus Wendorf, Tegelen, Harmoniezaal.

Prettig weekeinde en tot volgende week zaterdag voor een nieuwe aflevering van Made in Germany met Harrie Cremers. Voor reacties blijft ons adres: rtv/showpagina-redactie Limburgs Dagblad, Postbus 3100, 6401 DP Heerlen.

Harmonica Treffen in Kerkrade toe aan eerste lustrum

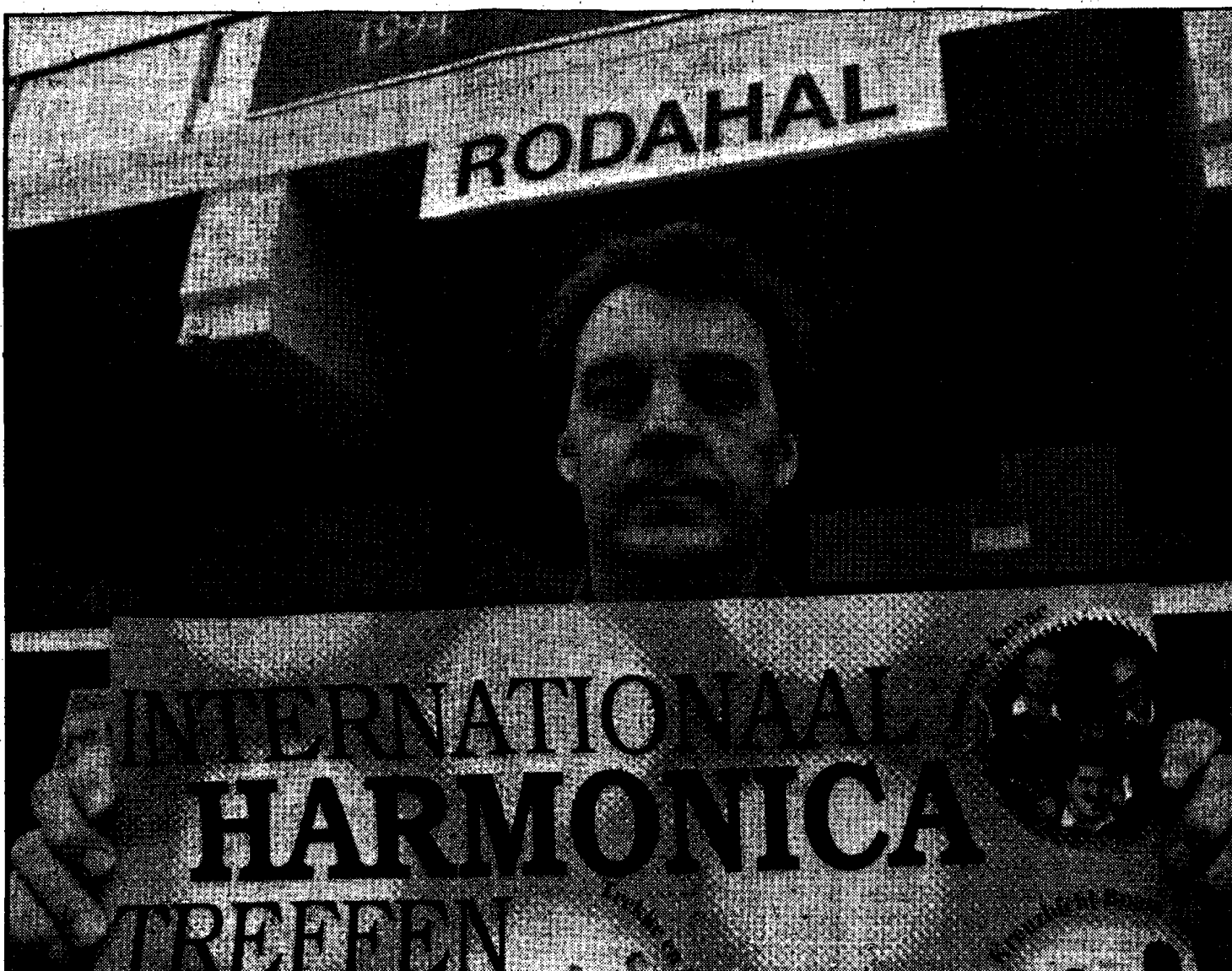
Martin Vijgen in de Alpenlanden op jacht naar goede muzikanten

Volksvermaak van de bovenste plank, een enthousiast publiek en muzikanten die van hun optreden een ware show weten te maken. Het Internationaal Harmonica Treffen begint al aardig wortel te schieten in de festivalwereld. De vijfde editie belooft ook een glaverend succes te worden. Waar anders dan in Kerkrade speelt zich dit evenement af. De Rodahal, bekend als podium voor het Schlagerfestival, opent op zaterdag 8 oktober zijn deuren voor elf populaire Wiengroepen, uit diverse landen die tot in de vroege uurtjes de liefhebbers tracteren op harmonica-muziek.

DOOR KATJA KREUKELS

KERKRADE - Festivalvader is Martin Vijgen uit Kerkrade. Hij heeft al negen jaar technisch medewerker bij de Rodahal en voor hem is het Harmonica Treffen een uit de kluiten gewassen hobby geworden. De liefde voor harmonica-muziek is Vijgen met de leeftijd ingegoten. Jaarlijks reist hij door Europa om de crème de la crème van de harmonica-wereld op te speuren, want het voor hem een uitdaging om de beste liefhebbers een schitterend programma voor te schotelen. Tot nu toe spant de Kerkrader de kroon met zijn festijn. Voor een gesprek.

usament is het hoofddoel van de internationale, muzikale ontmoeting. Het idee voor het festival begon met een wedstrijd in het Hubertushuis te Kerkrade.

● Martin Vijgen kondigt vóór de Rodahal trots zijn festival aan.

Foto: FRANS RADE

„Ik heb in het verleden verschillende Wienerfestivals bezocht in Oostenrijk. Deze internationale bijeenkomsten zijn altijd heel gevarieerd, maar het leek mij net leuk om de harmonica-muziek zelf centraal te zetten. De wedstrijd in het Hubertushuis was niet helemaal wat ik bedoelde. Het Harmonica Treffen moest een show worden met veel amusement voor de echte liefhebber,” vertelt Martin Vijgen.

Ooms van Martin stonden vroe-

ger met de trekharmonica in de hitparade. Zelf bespeelt hij het instrument alleen in zijn vrije tijd. Vijgen zelf wil niet op het festival optreden. Hij is meer een man van achter de schermen. Een stille genietter.

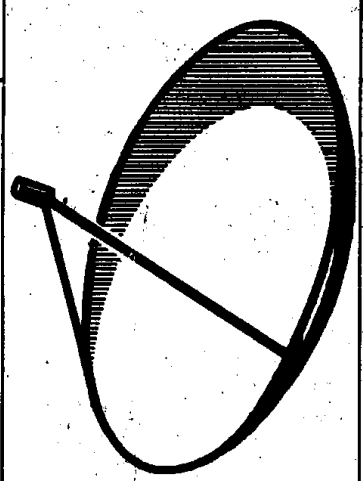
„Ik vind het een bijzonder instrument met een unieke klank.

Het is ontzettend moeilijk om het harmonicaspelen onder de knie te krijgen, want je speelt en begeleidt jezelf tegelijkertijd. Ik

denk dat je dit niet kan leren. Je moet het in je vingers hebben.”

Dat de harmonica alleen geschikt is voor volksmuziek vindt Vijgen grote flauwekul. „Je kunt er echt alle muziek op spelen. Van rock, rap tot hoesemuziek en er is genoeg animo onder de jeugd om met dit instrument te experimenteren. Neem nou de Oostenrijkse groep Die Zillertaler Schürzenjäger die gebruiken de harmonica in combinatie met gitaar en keyboard.”

Nederland 1

KRONCRV/Avro
08.30 Warreltaal.
08.37 Post uit Marokko.
08.57 Binnenkort bij de NOT: Lucht.
09.09 (TT) Nieuws uit de natuur.
09.29 (TT) Schoolv-weekjournaal.
10.00-10.30 Criminaliteitspreventie.
10.20 Nieuws voor doven en slechthorenden.
10.27 The Muppet Movie. Amerikaanse speelfilm uit 1979 van Jim Henson. Met: De poppen van Jim Henson en Frank Oz. Met Brooks, Bob Hope e.a. Kermit wordt ontdekt door een impresario en gaat op weg naar Californië. Onderweg komt hij allerlei Muppetvrienden tegen.
17.00 Studio op stelten. Kinderprogramma.
17.24 Confectieclub. Kinderprogramma, met: Aansl.: De grote kunstroof.
18.00 Confectieclub. Vervolg. Aansl.: De droomshow.
18.19 Topscore met Ted de Braak.
18.47 Duet in de diepte. Jeugdserie. Afl. 8: Vrienden onder elkaar. El Loco komt erachter dat Lucas in levensgevaar verkeert. Herh.
19.18 Waku Waku. Dierenquiz. Panel: Erica Terpstra, Monique Hagen, Jacques D'Ancona en Gaston van Erven. Presentatie: Rob Fruithof.
20.00 (TT) Journaal.
20.26 Verre vrienden. Programma waarin mensen op zoek gaan naar vrienden die ver van huis wonen. Vandaag: Canada. Presentatie: Henk Mouwe.
21.21 Brandpunt. Actualiteiten.
21.57 Glamourland. Magazine over de wereld van glans, glitters en glamour. Presentatie: G.J. Dröge.
22.29 Prinsengrachtconcert '94. Klassieke muziek met werken van o.a. Mozart, Beethoven, Tsjaikovski en Prokofjev, uitgevoerd door Madam Vengerov, violoncello en Itamar Golan, piano. Presentatie: Tineke de Groot.
23.23 The untouchables. Pilotfilm van Eric Laneville. Met: Tom Amandes, John Rhys Davies, David Elliot e.a. FIOD-agent Elliot Ness en Al Capone beginnen hun strijd om de controle in de straten van Chicago.
00.15 Journaal.

Nederland 2

EO/NOS
07.20 Alles kits. Kinderprogramma.
07.45 Professor Poopnagel.
08.12 De grote kunstroof.
09.04 Woef. Jeugdserie. Herh.
09.29 Cartoon club.
09.56 Land in zicht. Toeristische tips.
10.21 Filmspot. Filmmagazine.
10.56 Bijrrt! Serie waarin jongeren hulpverlenings- en evangelisatieprojecten bezoeken. Herh.
11.21 Gospel Holland. Herh.
11.41 Het elfde uur. Talkshow. Herh.
12.31 (TT) Wereld van verschil.
12.56 Lied.
13.00 Journaal.
13.07 Van geweest tot geweest. Herh.
13.32 Reality 3.1. Drieluik. Herh.
14.02 Een nieuw hart voor Albanië.
14.32 Peter. Herh.
14.42 Word jij onze ster in Europa? Verslag van het Nationaal Muziekfestival voor mensen met een verstandelijke handicap. Herh.
15.07 Ik weet het beter. Herh.
15.32 (TT) Het zevende venster.
16.00 (TT) Journaal.
16.09 Little prince Cedric.
16.32 (TT) Het zevende venster.
17.00 Danger Bay. Jeugdserie.
17.29 Bijrrt! Serie. Afl. 2.
17.58 (TT) 2 Vandaag.
18.00 (TT) Journaal.
18.15 (TT) Actualiteiten.
18.40 (TT) Sportjournaal.
18.48 Wetkijksse lottotrekking.
18.51 (TT) Hoofdpunten uit het nieuws gevolgd door het weer.
19.00 Little house on the prairie.
19.52 Investeren in de toekomst. Reportage voor EO-Metierdaad ten bate van het Jaffa Instituut voor de jeugd in Jaffa.
20.17 Taptoe Breda 1993. Herh.
21.27 (TT) De platelanddokter. 12-delige documentaarserie. Afl. 1.
21.57 Tidslijn. Actualiteitenrubriek.
22.32 (TT) Wereld van verschil.
22.58 Uitvinders. Afl. 12.
23.27 (TT) Frontline. Reportages.
00.07 Lied.
00.12 Journaal.
00.17 Nieuws voor doven en slechthorenden.

Nederland 3

Vara/NOS
08.53-09.00 Nieuws voor doven en slechthorenden.
12.00-12.07 Nieuws voor doven en slechthorenden.
15.00 Studio sport. Open Amerikaanse tenniskampioenschappen, halve finales heren; WK zwemmen Rome.
17.15 Flying doctors. Doktersserie.
18.10 De Fabeltjeskrant. Poppenserie. Afl.: Telegram voor juffrouw Mier.
18.15 Sesamstraat. Kleuterprogramma. Afl.: Telefoon.
18.30 (TT) Jeugdjournaal.
18.45 (TT) Zaterdagavond Lingo.
19.11 Lois en Clark: Nieuwe avonturen van Superman. Amerikaanse serie. Afl.: Overval met een verleden. Lois en Lex Luthor worden samen met enkele reductieleden gegijzeld door een groep terroristen. Om zijn identiteit te beschermen moet Clark lijkaam toezien hoe de terroristen hun gang kunnen gaan.
20.00 (TT) Oppassen!!!! Nederlandse comedyserie. Afl. 12: Hoog bezoek. Opa Henry Buis doet zijn uiterste best om een lekkere maaltijd te bereiden voor een hoge gast uit de E.E.G.
20.25 Twaalf steden, dertien ongelukken. Serie gedramatiseerde verhalen naar waar gebeurde ongelukken. Afl.: Fataal spel (Bergen). De Duitse motorrijder Horst wordt verleid op een Nederlands meisje. De jongeren in de buurt zijn hier allerminst gelukkig mee.
20.50 (TT) Wim Kan. Hoogtepunten uit de oudejaarsconferenties van deze cabaretiër.
21.56 Trekking dagelijks lotto.
22.00 (TT) Journaal.
22.15 (TT) Studio sport.
23.00 (TT) Nova.
23.25 (TT) Twee voor twaalf. Quiz.
23.57 Museumchatten. Prof. Dr. Henk van Oe, directeur van het Rijksmuseum, geeft achtergrondinformatie bij voorwerpen uit Nederlandse musea. Herh.
00.03-01.33 Open Amerikaanse tenniskampioenschappen. Verslag van het tennistoernooi, halve finales heren.

RTL4

06.30 Hel eloi kuck eloi.
07.53-08.00 Telekids. Kinderprogramma.
12.00 Now or never. Herh.
13.00 Soundmixshow. Herh.
14.15 Il Magnifico Texano. Amerikaanse western uit 1967 van Luigi Capuano. Met: Glenn Saxon, Beny Deus, Barbara Loy, Helen Wart, Luis Induni, Gloria Osuna, Massimo Serato. Een man neemt het op tegen een bende die bijna een hele familie heeft uitgemord en tegen een corrupte rechter die zich omringd heeft met revolververdelers.
16.05 The streets of San Francisco. Amerikaanse politiereeks.
17.00 Disney Festival. Jeugdprogramma, met tekenfilms, actseries en het Disneynieuws.
18.00 Zes uur nieuws.
18.10 Eigen huis & tuin.
19.00 Denktank. Quiz.
19.30 Half acht nieuws.
19.50 Weer.
20.00 Moppentoppers. Show.
21.00 A view to a kill. Engelse speelfilm uit 1985 van John Glenn. Met: Roger Moore, Christopher Walken, Tanya Roberts, Grace Jones e.a.
23.20 Nieuws en weer.
23.35 Watchers. Amerikaanse horrorfilm uit 1988 van John Hess. Met: Barbara Williams, Michael Ironside, Cory Haim, Lala, Billu Mankuma e.a. Door een explosie ontsnappen twee dieren uit een geheim laboratorium waar geëxperimenteerd wordt met genetisch gemanipuleerde levensvormen. Het ene dier is een bijzonder intelligente hond, een andere retriever, die getraind is om te infiltreren achter vijandelijke lijnen. Het andere is een bloedorstig monster dat geprogrammeerd is om de hond te zoeken en te vernietigen en zo ook elk ander wezen dat op zijn pad komt. Na de explosie springt een vrolijke retriever in de achterbak van Travis' vrachtwagen. Travis woont in een vredig boerenstadje en sluit vriendschap met de hond, niet wetende dat hij hierdoor zijn eigen leven en dat van zijn moeder in gevaar brengt.
01.10 Nachtprogramma.

RTL5

17.35 Filmnet info.
17.45 Beavis & Butt-Head.
18.10 Sport: Duits voetbal.
18.40 De Rabbat top 40.
19.20 Unplugged. Engelse popgroep Duran Duran.
20.15 Extralarge: Gonzales' revenge. Italiaanse actiefilm. Met: Bud Spencer, Michael Winslow, Lou Bedford, Vivian Ruiz, Erik Estrada e.a.
21.50 Twilight zone. Dramaserie.
22.15 Nieuwsflits.
22.20 Jonathan Ross presents. Talkshow. Gast: Bart Reynolds.
22.50 Playboy late night.
23.20 Black widow. Engelse thriller uit 1951 van Vernon Sewell. Met: Christine Norden, Robert Ayres, Anthony Forwood, Jennifer Jayne, John Longden e.a. Mark Sherwin rijdt op een rustige avond naar huis. Plotseling ziet hij een lijn langs de kant van de weg liggen en hij stopt. Als hij uit de auto stapt om de zaak te onderzoeken, komt de man plotseling tot leven en valt Mark aan.
00.30 Hel eloi, kuck eloi aktuell.
01.00 Nachtprogramma.

● Grace Jones in: 'A view to a kill' (RTL4 - 21.00 uur).

RTBF/La Une

09.55 Les couleurs de notre rentrée.
10.30 Reflets du libéralisme. 11.00 Italië. Afl. 20. 11.30 Spaans. Afl. 16 en 17. 12.00 Vivre à Bruxelles. 12.30 Autant savoir. 12.55 Weer. 13.00 Nieuws. 13.20 Télétoilette. 13.50 Parfum de bébé. Film. 15.15 Coup de film. 15.40 Une vie de prof. 17.10 Patrimoine industriel. 17.25 Nourba nouba. 18.00 Beverly Hills, 90210. 18.50 Le fleuve aux grands eaux. 19.15 Joker en lottotrekking. 19.30 Nieuws. 20.05 Jours de libération. 20.29 Le jardin extraordinaire. Aansl.: Joker en lottotrekking. 21.05 Attention: Le meurtre peut nuire à votre santé. Film. 22.35 Contacts. 22.50 Match 1. 23.45 Nieuws.

SPORTS 21

12.55 GP Italië Formule 1, kwalificatie. Live. 14.05 Porsche Cup. 14.15-14.46 Champion's 94. 15.00-17.45 Atletiek. 19.06 Spilou et Fantasio. 19.30 Zie La Une. 20.02 Atletiek. 22.47 Joker en lottotrekking. 22.50-00.09 Zie La Une.

TV 5

06.00 Kiosk. Herh. 06.15 Le jardin des betes. Herh. 07.15 Corps accord. Yoga. 07.30 Nieuwsflits. 07.35 Corsus Frans. Afl. 12. 08.00 Nieuwsflits. 08.03 Canadese nieuws. 08.30 Nieuwsflits. 08.35 Bibi et ses amis. 09.35 Pas de problème. 10.30 Claire Lamarche. 11.15 La cuisine des mousquetaires. 11.30 Questions pour un champion. 12.00 Nieuwsflits. 12.05 Montagne. 12.40 Weerbericht. 12.45 Zwitsers nieuws. 13.00 Horizons. 13.30 Autovision. 14.00 Reflets: images d'ailleurs. 14.55 Sports. 15.50 Correspondance. 16.00 Nieuws. 16.10 Corsus Frans. Herh. 16.30 Génies en herbes internationale. 17.00 Les débrouillards. 17.30 Clip postal. 18.00 Perfecto. 18.30 Nieuws. 19.00 Embarquement, porte no. 1. 19.25 La météo de cinq continents. 19.30 Belgisch nieuws. 20.00 L'or et le papier. 20.55 La météo des cinq continents. 21.00 Frans nieuws. 21.40 L'Académie parle au monde. 23.00 Damsin: il fera beau. 00.30 Nieuws. 01.00 Scoubidou. 02.05 Bouillon de culture. 03.25 Sports. Herh. 04.25 Pas de problème. Herh. 05.15 Claire Lamarche.

RAI UNO

06.00 Euronews. 07.00 Il sabato della banda dello zecchino. 09.05 L'abozzo azzurro. 10.05 Fiera del lavoro. Speelfilm. 11.25 Marathon d'estate. Met om 12.25 Nieuws. 13.30 Nieuws. 14.00 Linea Blu. 14.45 Speelfilm. 16.20 Speelfilm. 17.25 Parole e vita. 17.40 Nieuws. 18.00 Zwemmen. WK vanuit Rome. 20.00 Nieuws. 20.40 Barbara Streisand. Concert. 23.00 Nieuws. 23.10 Special TG1. 00.05 Nieuws. 00.20 Speelfilm. 02.00 Music club. 02.30 Nieuws. 02.35 Doppia coppia. 03.50 Nieuws. 03.55 Voetbal. Oude UEFA-Cup wedstrijd: Cagliari - Dynamo Boekarest. 05.35 Music Club.

BBC 1

08.25 Nieuws. 08.30 Felix the cat. Herh. 08.45 Joe 90. 09.10 The adventures of Skippy. 09.35 Swat Kats. 10.00 Parallel 9. 10.20 Bugs Bunny superstar. 13.05 Tom and Jerry. 13.12 Weerbericht. 13.15 Grandstand. 13.20 Football Focus. 14.00 Nieuws. 14.05 Autosport. Grand Prix van Italië voor Formule 1 wagens. 14.15 Atletiek. Vanuit Crystal Palace om de IAAF Cup. 14.30 Zwemmen. Hoogtepunten Wereldkampioenschappen vanuit Rome.

14.50 Zeilen. 17.45 Final Score. baluutlagen. 18.15 Nieuws. 18.30 kenfilm. 18.50 Wings of the. Speelfilm. 20.10 Bruce Forsyth's ration game. 21.10 Challenge. 22.00 Nieuws. 22.20 The last of the proms. Slotconcert. Volgende vanavond onder voorbehoud. Match of the day. Voetbalwedstrijd. 00.55 Grievous Bodily Harm. Speelfilm. 02.25 Weerbericht.

BBC 2

07.00 Open University. 13.15 last of his tribe. Speelfilm. 14.30 Phil Silvers show. Herh. 15.10 watch. Herh. 16.00 Becky's Speelfilm. 17.20 Brilliant game. 17.30 Alone to the South Pole. Hot shots in Ribatejo. 19.00 The slava connection. 19.40 Nieuws. Developing stories. 20.45 The night of the PROMs. Live. Slot van de PROMs concertserie vanuit Royal Albert Hall. Volgende tijd voor voorbehoud. 22.00 A star is born. Musical. 00.50 The moral of the story. 01.35-02.40 Ghost ship. Speelfilm.

Eurosport

08.30 Step aerobics. 09.00 Afl. 10.10 Wereldtennis. 12.00 Boksen. GP Italië Formule-1. 2e kwalificatie. 14.00 Wereldtennis. 15.00 Afl. 17.00 Wielerrennen. Ronde van Omi. 18.30 GP Italië Formule-1 kwalificatie. Hoogtepunten. 19.30 IAAF Wereldbeker vanuit Londen. Hoogtepunten. 20.30 Atletiek. kamp. 21.00 Chariot race. 22.00 sport. GP Italië Formule-1. 2e kwalificatie. Hoogtepunten. Herh. Boksen. 00.00 IJshockey. 01.00 International motorsports.

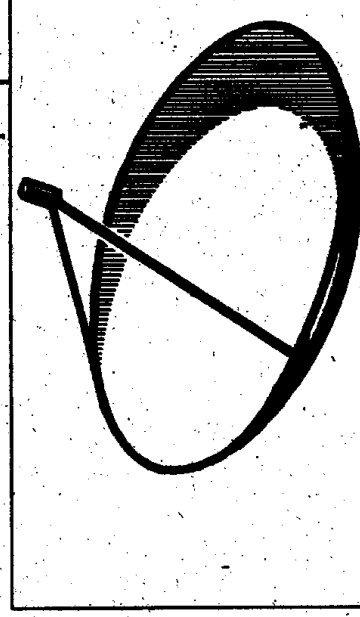
NBC

05.30 NBC News. 06.00 Business. 06.30 NBC News. 07.00 McLaughlin Group. 07.30 Hello, hello Vienna. 08.00 ITN World. 08.30 Europa journal. 09.00 Virginia. 09.30 Entertainment. 10.00 The best of Rolonda. 11.00 per shop. 12.00 NBC News. 13.00 Today. 14.00 Sportprognose. om 14.00 AVP Beach volleyball. Open. 16.00 Wheel to wheel. Basketball and beach volleyball. Today. 19.00 ITN World news. Ushuaia. 20.30 Notre Dame football. Live. American Football. 21.00 Notre Dame - Michigan. The tonight show. 01.00 Talking. 01.30 Dateline. 02.30 Real. 03.00 The best of Rivera. 04.00 ne. 05.00 Equal time.

MTV

08.00 Video Music Award Week. 08.30 Video Music Award Week. 09.00 Video Music Award Week. 09.30 Video Music Award Week. 10.00 Video Music Award Week. 10.30 Video Music Award Week. 11.00 Video Music Award Week. 11.30 Video Music Award Week. 12.00 Video Music Award Week. 12.30 Video Music Award Week. 13.00 Video Music Award Week. 13.30 Video Music Award Week. 14.00 Video Music Award Week. 14.30 Video Music Award Week. 15.00 Video Music Award Week. 15.30 Video Music Award Week. 16.00 Video Music Award Week. 16.30 Video Music Award Week. 17.00 Video Music Award Week. 17.30 Video Music Award Week. 18.00 Video Music Award Week. 18.30 Video Music Award Week. 19.00 Video Music Award Week. 19.30 Video Music Award Week. 20.00 Video Music Award Week. 20.30 Video Music Award Week. 21.00 Video Music Award Week. 21.30 Video Music Award Week. 22.00 Video Music Award Week. 22.30 Video Music Award Week. 23.00 Video Music Award Week. 23.30 Video Music Award Week. 24.00 Video Music Award Week. 24.30 Video Music Award Week. 25.00 Video Music Award Week. 25.30 Video Music Award Week. 26.00 Video Music Award Week. 26.30 Video Music Award Week. 27.00 Video Music Award Week. 27.30 Video Music Award Week. 28.00 Video Music Award Week. 28.30 Video Music Award Week. 29.00 Video Music Award Week. 29.30 Video Music Award Week. 30.00 Video Music Award Week. 30.30 Video Music Award Week. 31.00 Video Music Award Week. 31.30 Video Music Award Week. 32.00 Video Music Award Week. 32.30 Video Music Award Week. 33.00 Video Music Award Week. 33.30 Video Music Award Week. 34.00 Video Music Award Week. 34.30 Video Music Award Week. 35.00 Video Music Award Week. 35.30 Video Music Award Week. 36.00 Video Music Award Week. 36.30 Video Music Award Week. 37.00 Video Music Award Week. 37.30 Video Music Award Week. 38.00 Video Music Award Week. 38.30 Video Music Award Week. 39.00 Video Music Award Week. 39.30 Video Music Award Week. 40.00 Video Music Award Week. 40.30 Video Music Award Week. 41.00 Video Music Award Week. 41.30 Video Music Award Week. 42.00 Video Music Award Week. 42.30 Video Music Award Week. 43.00 Video Music Award Week. 43.30 Video Music Award Week. 44.00 Video Music Award Week. 44.30 Video Music Award Week. 45.00 Video Music Award Week. 45.30 Video Music Award Week. 46.00 Video Music Award Week. 46.30 Video Music Award Week. 47.00 Video Music Award Week. 47.30 Video Music Award Week. 48.00 Video Music Award Week. 48.30 Video Music Award Week. 49.00 Video Music Award Week. 49.30 Video Music Award Week. 50.00 Video Music Award Week. 50.30 Video Music Award Week. 51.00 Video Music Award Week. 51.30 Video Music Award Week. 52.00 Video Music Award Week. 52.30 Video Music Award Week. 53.00 Video Music Award Week. 53.30 Video Music Award Week. 54.00 Video Music Award Week. 54.30 Video Music Award Week. 55.00 Video Music Award Week. 55.30 Video Music Award Week. 56.00 Video Music Award Week. 56.30 Video Music Award Week. 57.00 Video Music Award Week. 57.30 Video Music Award Week. 58.00 Video Music Award Week. 58.30 Video Music Award Week. 59.00 Video Music Award Week. 59.30 Video Music Award Week. 60.00 Video Music Award Week. 60.30 Video Music Award Week. 61.00 Video Music Award Week. 61.30 Video Music Award Week. 62.00 Video Music Award Week. 62.30 Video Music Award Week. 63.00 Video Music Award Week. 63.30 Video Music Award Week. 64.00 Video Music Award Week. 64.30 Video Music Award Week. 65.00 Video Music Award Week. 65.30 Video Music Award Week. 66.00 Video Music Award Week. 66.30 Video Music Award Week. 67.00 Video Music Award Week. 67.30 Video Music Award Week. 68.00 Video Music Award Week. 68.30 Video Music Award Week. 69.00 Video Music Award Week. 69.30 Video Music Award Week. 70.00 Video Music Award Week. 70.30 Video Music Award Week. 71.00 Video Music Award Week. 71.30 Video Music Award Week. 72.00 Video Music Award Week. 72.30 Video Music Award Week. 73.00 Video Music Award Week. 73.30 Video Music Award Week. 74.00 Video Music Award Week. 74.30 Video Music Award Week. 75.00 Video Music Award Week. 75.30 Video Music Award Week. 76.00 Video Music Award Week. 76.30 Video Music Award Week. 77.00 Video Music Award Week. 77.30 Video Music Award Week. 78.00 Video Music Award Week. 78.30 Video Music Award Week. 79.00 Video Music Award Week. 79.30 Video Music Award Week. 80.00 Video Music Award Week. 80.30 Video Music Award Week. 81.00 Video Music Award Week. 81.30 Video Music Award Week. 82.00 Video Music Award Week. 82.30 Video Music Award Week. 83.00 Video Music Award Week. 83.30 Video Music Award Week. 84.00 Video Music Award Week. 84.30 Video Music Award Week. 85.00 Video Music Award Week. 85.30 Video Music Award Week. 86.00 Video Music Award Week. 86.30 Video Music Award Week. 87.00 Video Music Award Week. 87.30 Video Music Award Week. 88.00 Video Music Award Week. 88.30 Video Music Award Week. 89.00 Video Music Award Week. 89.30 Video Music Award Week. 90.00 Video Music Award Week. 90.30 Video Music Award Week. 91.00 Video Music Award Week. 91.30 Video Music Award Week. 92.00 Video Music Award Week. 92.30 Video Music Award Week. 93.00 Video Music Award Week. 93.30 Video Music Award Week. 94.00 Video Music Award Week. 94.30 Video Music Award Week. 95.00 Video Music Award Week. 95.30 Video Music Award Week. 96.00 Video Music Award Week. 96.30 Video Music Award Week. 97.00 Video Music Award Week. 97.30 Video Music Award Week. 98.00 Video Music Award Week. 98.30 Video Music Award Week. 99.00 Video Music Award Week. 99.30 Video Music Award Week. 100.00 Video Music Award Week. 100.30 Video Music Award Week. 101.00 Video Music Award Week. 101.30 Video Music Award Week. 102.00 Video Music Award Week. 102.30 Video Music Award Week. 103.00 Video Music Award Week. 103.30 Video Music Award Week. 104.00 Video Music Award Week. 104.30 Video Music Award Week. 105.00 Video Music Award Week. 105.30 Video Music Award Week. 106.00 Video Music Award Week. 106.30 Video Music Award Week. 107.00 Video Music Award Week. 107.30 Video Music Award Week. 108.00 Video Music Award Week. 108.30 Video Music Award Week. 109.00 Video Music Award Week. 109.30 Video Music Award Week. 110.00 Video Music Award Week. 110.30 Video Music Award Week. 111.00 Video Music Award Week. 111.30 Video Music Award Week. 112.00 Video Music Award Week. 112.30 Video Music Award Week. 113.00 Video Music Award Week. 113.30 Video Music Award Week. 114.00 Video Music Award Week. 114.30 Video Music Award Week. 115.00 Video Music Award Week. 115.30 Video Music Award Week. 116.00 Video Music Award Week. 116.30 Video Music Award Week. 117.00 Video Music Award Week. 117.30 Video Music Award Week. 118.00 Video Music Award Week. 118.30 Video Music Award Week. 119.00 Video Music Award Week. 119.30 Video Music Award Week. 120.00 Video Music Award Week. 120.30 Video Music Award Week. 121.00 Video Music Award Week. 121.30 Video Music Award Week. 122.00 Video Music Award Week. 122.30 Video Music Award Week. 123.00 Video Music Award Week. 123.30 Video Music Award Week. 124.00 Video Music Award Week. 124.30 Video Music Award Week. 125.00 Video Music Award Week. 125.30 Video Music Award Week. 126.00 Video Music Award Week. 126.30 Video Music Award Week. 127.00 Video Music Award Week. 127.30 Video Music Award Week. 128.00 Video Music Award Week. 128.30 Video Music Award Week. 129.00 Video Music Award Week. 129.30 Video Music Award Week. 130.00 Video Music Award Week. 130.30 Video Music Award Week. 131.00 Video Music Award Week. 131.30 Video Music Award Week. 132.00 Video Music Award Week. 132.30 Video Music Award Week. 133.00 Video Music Award Week. 133.30 Video Music Award Week. 134.00 Video Music Award Week. 134.30 Video Music Award Week. 135.00 Video Music Award Week. 135.30 Video Music Award Week. 136.00 Video Music Award Week. 136.30 Video Music Award Week. 137.00 Video Music Award Week. 137.30 Video Music Award Week. 138.00 Video Music Award Week. 138.30 Video Music Award Week. 139.00 Video Music Award Week. 139.30 Video Music Award Week. 140.00 Video Music Award Week. 140.30 Video Music Award Week. 141.00 Video Music Award Week. 141.30 Video Music Award Week. 142.00 Video Music Award Week. 142.30 Video Music Award Week. 143.00 Video Music Award Week. 143.30 Video Music Award Week. 144.00 Video Music Award Week. 144.30 Video Music Award Week. 145.00 Video Music Award Week. 145.30 Video Music Award Week. 146.00 Video Music Award Week. 146.30 Video Music Award Week. 147.00 Video Music Award Week. 147.30 Video Music Award Week. 148.00 Video Music Award Week. 148.30 Video Music Award Week. 149.00 Video Music Award Week. 149.30 Video Music Award Week. 150.00 Video Music Award Week. 150.30 Video Music Award Week. 151.00 Video Music Award Week. 151.30 Video Music Award Week. 152.00 Video Music Award Week. 152.30 Video Music Award Week. 153.00 Video Music Award Week. 153.30 Video Music Award Week. 154.00 Video Music Award Week. 154.30 Video Music Award Week. 155.00 Video Music Award Week. 155.30 Video Music Award Week. 156.00 Video Music Award Week. 156.30 Video Music Award Week. 157.00 Video Music Award Week. 157.30 Video Music Award Week. 158.00 Video Music Award Week. 158.30 Video Music Award Week. 159.00 Video Music Award Week. 159.30 Video Music Award Week. 160.00 Video Music Award Week. 160.30 Video Music Award Week. 161.00 Video Music Award Week. 161.30 Video Music Award Week. 162.00 Video Music Award Week. 162.30 Video Music Award Week. 163.00 Video Music Award Week. 163.30 Video Music Award Week. 164.00 Video Music Award Week. 164.30 Video Music Award Week. 165.00 Video Music Award Week. 165.30 Video Music Award Week. 166.00 Video Music Award Week. 166.30 Video Music Award Week. 167.00 Video Music Award Week. 167.30 Video Music Award Week. 168.00 Video Music Award Week. 168.30 Video Music Award Week. 169.00 Video Music Award Week. 169.30 Video Music Award Week. 170.00 Video Music Award Week. 170.30 Video Music Award Week. 171.00 Video Music Award Week. 171.30 Video Music Award Week. 172.00 Video Music Award Week. 172.30 Video Music Award Week. 173.00 Video Music Award Week. 173.30 Video Music Award Week. 174.00 Video Music Award Week. 174.30 Video Music Award Week. 175.00 Video Music Award Week. 175.30 Video Music Award Week. 176.00 Video Music Award Week. 176.30 Video Music Award Week. 177.00 Video Music Award Week. 177.30 Video Music Award Week. 178.00 Video Music Award Week. 178.30 Video Music Award Week. 179.00 Video Music Award Week. 179.30 Video Music Award Week. 180.00 Video Music Award Week. 180.30 Video Music Award Week. 181.00 Video Music Award Week. 181.30 Video Music Award Week. 182.00 Video Music Award Week. 182.30 Video Music Award Week. 183.00 Video Music Award Week. 183.30 Video Music Award Week. 184.00 Video Music Award Week. 184.30 Video Music Award Week. 185.00 Video Music Award Week. 185.30 Video Music Award Week. 186.00 Video Music Award Week. 186.30 Video Music Award Week. 187.00 Video Music Award Week. 187.30 Video Music Award Week. 188.00 Video Music Award Week. 188.30 Video Music Award Week. 189.00 Video Music Award Week. 189.30 Video Music Award Week. 190.00 Video Music Award Week. 190.30 Video Music Award Week. 191.00 Video Music Award Week. 191.30 Video Music Award Week. 192.00 Video Music Award Week. 192.30 Video Music Award Week. 193.00 Video Music Award Week. 193.30 Video Music Award Week. 194.00 Video Music Award Week. 194.30 Video Music Award Week. 195.00 Video Music Award Week. 195.30 Video Music Award Week. 196.00 Video Music Award Week. 196.30 Video Music Award Week. 197.00 Video Music Award Week. 197.30 Video Music Award Week. 198.00 Video Music Award Week. 198.30 Video Music Award Week. 199.00 Video Music Award Week. 199.30 Video Music Award Week. 200.00 Video Music Award Week. 200.30 Video Music Award Week. 201.00 Video Music Award Week. 201.30 Video Music Award Week. 202.00 Video Music Award Week. 202.30 Video Music Award Week. 203.00 Video Music Award Week. 203.30 Video Music Award Week. 204.00 Video Music Award Week. 204.30 Video Music Award Week. 205.00 Video Music Award Week. 205.30 Video Music Award Week. 206.00 Video Music Award Week. 206.30 Video Music Award Week. 207.00 Video Music Award Week. 207.30 Video Music Award Week. 208.00 Video Music Award Week. 208.30 Video Music Award Week. 209.00 Video Music Award Week. 209.30 Video Music Award Week. 210.00 Video Music Award Week. 210.30 Video Music Award Week. 211.00 Video Music Award Week. 211.30 Video Music Award Week. 212.00 Video Music Award Week. 212.30 Video Music Award Week. 213.00 Video Music Award Week. 213.30 Video Music Award Week. 214.00 Video Music Award Week. 214.30 Video Music Award Week. 215.00 Video Music Award Week. 215.30 Video Music Award Week. 216.00 Video Music Award Week. 216.30 Video Music Award Week. 217.00 Video Music Award Week. 217.30 Video Music Award Week. 218.00 Video Music Award Week. 218.30 Video Music Award Week. 219.00 Video Music Award Week. 219.30 Video Music Award Week. 220.00 Video Music Award Week. 220.30 Video Music Award Week. 221.00 Video Music Award Week. 221.30 Video Music Award Week. 222.00 Video Music Award Week. 222.30 Video Music Award Week. 223.00 Video Music Award Week. 223.30 Video Music Award Week. 224.00 Video Music Award Week. 224.30 Video Music Award Week. 225.00 Video Music Award Week. 225.30 Video Music Award Week. 226.00 Video Music Award Week. 226.30 Video Music Award Week. 227.00 Video Music Award Week. 227.30 Video Music Award Week. 228.00 Video Music Award Week. 228.30 Video Music Award Week. 229.00 Video Music Award Week. 229.30 Video Music Award Week. 230.00 Video Music Award Week. 230.30 Video Music Award Week. 231.00 Video Music Award Week. 231.30 Video Music Award Week. 232.00 Video Music Award Week. 232.30 Video Music Award Week. 233.00 Video Music Award Week. 233.30 Video Music Award Week. 234.00 Video Music Award Week. 234.30 Video Music Award Week. 235.00 Video Music Award Week. 235.30 Video Music Award Week. 236.00 Video Music Award Week. 236.30 Video Music Award Week. 237.00 Video Music Award Week. 237.30 Video Music Award Week. 238.00 Video Music Award Week. 238.30 Video Music Award Week. 239.00 Video Music Award Week. 239.30 Video Music Award Week. 240.00 Video Music Award Week. 240.30 Video Music Award Week. 241.00 Video Music Award Week. 241.30 Video Music Award Week. 242.00 Video Music Award Week. 242.30 Video Music Award Week. 243.00 Video Music Award Week. 243.30 Video Music Award Week. 244.00 Video Music Award Week. 244.30 Video Music Award Week. 245.00 Video Music Award Week. 245.30 Video Music Award Week. 246.00 Video Music Award Week. 246.30 Video Music Award Week. 247.00 Video Music Award Week. 247.30 Video Music Award Week. 248.00 Video Music Award Week. 248.30 Video Music Award Week. 249.00 Video Music Award Week. 249.30 Video Music Award Week. 250.00 Video Music Award Week. 250.30 Video Music Award Week. 251.00 Video Music Award Week. 251.30 Video Music Award Week. 252.00 Video Music Award Week. 252.30 Video Music Award Week. 253.00 Video Music Award Week. 253.30 Video Music Award Week. 254.00 Video Music Award Week. 254.30 Video Music Award Week. 255.00 Video Music Award Week. 255.30 Video Music Award Week. 256.00 Video Music Award Week. 256.30 Video Music Award Week. 257.00 Video Music Award Week. 257.30 Video Music Award Week. 258.00 Video Music Award Week. 258.30 Video Music Award Week. 259.00 Video Music Award Week. 259.30 Video Music Award Week. 260.00 Video Music Award Week. 260.30 Video Music Award Week. 261.00 Video Music Award Week. 261.30 Video Music Award Week. 262.00 Video Music Award Week. 262.30 Video Music Award Week. 263.00 Video Music Award Week. 263.30 Video Music Award Week. 264.00 Video Music Award Week. 264.30 Video Music Award Week. 265.00 Video Music Award Week. 265.30 Video Music Award Week. 266.00 Video Music Award Week. 266.30 Video Music Award Week. 267.00 Video Music Award Week. 267.30 Video Music Award Week. 268.00 Video Music Award Week. 268.30 Video Music Award Week. 269.00

Nederland 1

NCRV
 08.00 Oorlogsparochie. Eucharistie van de Petruskerk van de Christen parochie in Lelystad.
 09.00 Hulp helpt. Reportage over het leven van mensen in Noord.
 10.00 12.30 Moslim Varla. Magazine.
 11.00 Emigranten. Afl. 2.
 12.37 Nieuws voor doven en slechthorenden.
 13.00 Nieuws voor doven en slechthorenden.
 14.00 NCRV op zondag. Met: Kerke-
 Afl. 6: Deventer, monnikenwerk
 de IJssel.
 15.00 Op verhaal komen in de West-
 De boeken worden geopend.
 16.00 Muziek op zondag. Muziekpro-
 gramma met gezangen van het Chr.
 koor Vivaldi uit Zwijndrecht en
 het Kathedraal Koor Antwerpen.
 17.00 (TT) Lings hellige huisjes.
 Presentatie: Jos Brink.
 18.00 Gospelrock. Muziek van de
 Rep. o.l.v. Thijmen Jacobse.
 19.00 Motorlife. Motormagazine.
 20.00 Socutera. Een beter leven voor
 paraplegici.
 21.00 (TT) Studio Sport.
 22.00 (TT) Journal.
 23.00 Taxi. Programma vol ontmoetin-
 gen en ontboezeningen in de taxi.
 24.00 Brandpunt. Actualiteiten.
 25.00 Hulp helpt. Film van Mensen in
 de. Den Bosch.
 26.00 Toen was geluk heel gewoon.
 Medyserie. Afl. 1: 'n Hondenvoer-
 der geeft zijn baas hondenvoer te
 eten.
 27.00 Krulspunt. Actuele achtergrond-
 over kerk en samenleving.
 28.00 Hulp helpt. Film van Mensen in
 de. Den Bosch.
 29.00 The chief. Engelse politserie.
 Een aantal illegale Chinese immi-
 granten komt aan in Engeland. Een
 van hen wordt herkend als een lid
 van de Chinese maffia en bij een
 schietpartij in brand gestoken.
 30.00 Nachtgedachten: Huisgeno-
 gen. Bekende Nederlanders praten
 over de mensen die voor hun een in-
 tellectueel zijn.
 31-00.16 Journal.

Nederland 2

Tros/Veronica
 11.30 Criminaliteitspreventie. Afl. 1.
 12.00 Journal.
 12.10 TV Sport.
 14.00 Ontdek de chemie. Afl. 17.
 14.33 Studio sport. Sportprogramma.
 Met tennis: Open Amerikaanse Ten-
 niskampioenschappen, finale dames;
 Atletiek: IAAF World Cup vanuit Lon-
 don.
 18.00 Journal.
 18.08 De specialist. Informatie.
 18.15 Ontdek de geologie. Afl. 21.
 18.45 Culturele antropologie. Afl. 17.
 19.15 Exotisch koken met kruiden.
 19.50 Tweede lijn: Dood op bestel-
 ling. Documentaire over de Ameri-
 kaanse arts Jack Kevorkian die actief
 euthanasie toepast.
 20.46 Allo 'allo. Comedyserie.
 21.15 (TT) Postcode jackpot. Spel-
 programma rond de Postcode loterij.
 21.55 (TT) Studio sport. Sportpro-
 gramma met de Italiaanse en Spaan-
 se voetbalcompetitie.
 22.45 De islam en het Westen. Afl. 4.
 23.35-23.40 Journal.

● Jack Kevorkian. 'Dood op bestelling' (Nederland 2 - 19.50 uur).

Nederland 3

VPRO/NOS
 08.53 Nieuws voor doven en slechthorenden.
 09.00 Villa Achterwerk. Met: Eigen
 Jan. Animatiefilm.
 09.25 Herman. Noorse tragikomedie
 van Erik Gustavson. Met: Anders Da-
 nielsen, Elisabeth Sand, Björn Flo-
 berg e.a. Herman is een jongen van
 elf jaar, die op een ochtend ontdekt
 dat zijn haar begint uit te vallen. Nie-
 maand blijkt er echter een pasklare
 oplossing, laat staan een genezing,
 voor te hebben.
 11.00 Reiziger in muziek. Muziekpro-
 gramma waarin de bevolgen muzi-
 liefhebber Han Reiziger muziek,
 componisten en andere gepassio-
 neerden ontvangt.
 12.00 Journal.
 12.05 Het Capitool. Discussie o.l.v.
 Maartje van Weegen, Charles Groen-
 huijsen, Henk van Hoorn of Fred Ver-
 bakel.
 12.50-13.20 Grenzeloos. Serie over
 nieuwe en oude bevolkingsgroepen
 in verschillende Europese landen.
 Afl. 1.
 17.00 De plantage. Interviews en dis-
 cussies over kunst en cultuur. Pre-
 sentatie: Hanneke Groenteman.
 17.55 Open deur tv. Een programma
 waarin de kijker zich kan laten beki-
 ken.
 18.15 Sesamstraat. Afl.: Insekten.
 18.30 Duckman. Animatieserie.
 18.58 Noorderlicht. Wetenschappelijk
 magazine.
 19.29 Loladamusca. Wekelijks pop-
 programma. Vandaag o.a.: Lowlands
 Festival, Biohazard en Underworld.
 20.00 Journal.
 20.15 De opmars. 4-delige info-zine
 over alle nieuwe digitale media. Afl.
 2.
 20.47 Beeldstorm. Serie van 3 docu-
 mentaires over het komende digitale
 tijdperk en de gevolgen daarvan voor
 de samenleving. Afl. 2: De toekomst
 als ideologie.
 22.00-01.00 Open Amerikaanse ten-
 niskampioenschappen. Recht-
 streeks verslag van dit tennistoer-
 noot, finale heren.

RTL4

06.30 Hei elei kuck elei.
 07.00 Telekids.
 11.00 Teletoons.
 14.30 Barefoot executive. Ameri-
 kaanse Disney-classic uit 1971 van
 Robert Butler. Met: Kurt Russell, Joe
 Flynn, Harry Morgan, Wally Cox,
 Heather North e.a. Het nationale tele-
 visiestation, de United Broadcasting
 Company, eindigt altijd derde in de
 race als het aankomt op kijkcijfers.
 De programmadirecteur Francis Wil-
 banks en zijn assistent Mertons lukt
 het maar niet om betere program-
 ma's te kiezen en de algemeen direc-
 teur E.J. Crampton brengt het televi-
 siestation daarom een bezoek. Bij
 zijn aankomst wordt hij benaderd
 door Steven Post, een beginnende bij
 het tv-station en vriendje van Wil-
 banks secretaresse Jenn. Hij
 probeert Crampton ervan te overtuigen
 dat hij kijkcijfers kan voorspellen en
 uiteindelijk wordt Crampton hem uit-
 zijn screening van tv-pilots. Steven
 heeft echter heel nodig van Jenn
 Jennis chimpansee Raffles, die fout-
 loos kan voorspellen welk program-
 ma op welk tijdstip de hoogste kijk-
 cijfers zal scoren. Steven smokkelt
 Raffles de tv-studio binnen en oogst
 veel succes. Crampton benoemt Ste-
 ven tot programmadirecteur en met
 behulp van Raffles maakt Steven van
 United Broadcasting Company het
 meest succesvolle tv-station. Steven
 wordt gekozen tot tv-man van het
 jaar, maar Crampton ziet nu zijn
 eigen positie bedreigd.
 16.05 The streets of San Francisco.
 17.00 Life goes on. Serie. Herh.
 18.00 Zes uur nieuws.
 18.10 Film & videonieuws.
 18.40 Hotel. Amerikaanse serie.
 19.30 Half acht nieuws.
 19.45 Full house. Comedy.
 20.15 Baywatch. Amerikaanse serie.
 21.10 Liefde op het eerste gezicht.
 21.50 Lief & leed.
 22.45 Diagnosis murder. Serie.
 23.30 Nieuws en weer.
 23.45 Tropical heat. Herh.
 00.40 The Oprah Winfrey show.
 01.25 Nachtprogramma.

RTL5

13.00 Sport: Auto- en motorsport.
 Met om 13.30 uur een rechtstreeks
 verslag van de Formule 1-race op het
 circuit van Monza in Italië; de Indy-
 Car-race in Vancouver; Duitse toer-
 wagenkampioenschap in Avus; Re-
 nault Clio Cup Nationaal en Toerwa-
 gens op het circuit van Zandvoort.
 16.30 Sport: Major League baseball.
 17.00 RTL Text.
 17.45 Beavis & Butt-Head. Ameri-
 kaanse cartoon.
 18.10 Sport: Engels voetbal.
 18.40 McCloud. Amerikaanse serie.
 20.15 Sisters. Dramaserie.
 21.05 Hearts affaire. Amerikaanse ro-
 mantische comedyserie.
 21.30 States of terror. 5-delige En-
 gelse documentairereeks.
 22.25 Nieuwsflits.
 22.30 I.S.C.H.A. Talkshow.
 23.30 Sport: Auto- en motorsport.
 01.15 As the world turns. Ameri-
 kaanse soapserie.
 02.00 Hei elei, kuck elei aktuell.
 02.30 Nachtprogramma.

● Kurt Russell en Heather North. 'Barefoot Executive' (RTL4 - 14.30 uur).

RTBF/La Une

09.25 Les couleurs de notre rentrée.
 10.00 Terre et soleil. 10.30 Le cœur et
 l'esprit. 11.00 Eucharistieviering. In het
 kader van bezoek van Johannes Pau-
 lus II aan Zagreb. 12.00 Mise au point.
 12.55 Weer. 13.00 Nieuws. 13.15
 Claude Volter, le roman d'un acteur.
 Herh. 14.10 Modi. Tv-film. Afl. 2. 15.45
 Le chemin du père Philippe. Herh.
 16.25 Night of the proms. Herh. 17.25
 Noubou noubou. 17.55 Les franchocoles
 de Spa. 18.30 Week-end sportif. Sport-
 programma. 19.30 Nieuws. 20.05 Ces
 années-là: Le jeu. 21.15 Dancin' thru
 the dark. Engelse komedie. 22.50
 Noms de lieux. 23.50 Nieuws.

SPORTS 21

10.30-13.00 Eucharistieviering. In het
 kader van het bezoek van Paus
 Johannes Paulus II aan Zagreb. 14.00
 Racing 94. 14.30 GP Italië Formule 1.
 Live. Start om 15.00. 16.15 Sport-
 nieuws. 17.00-18.30 Wielrennen. Live.
 GP Eddy Merckx. 19.05 Sproux et Fan-
 tasio. 19.30 Zie La Une. 20.02 Atletiek.
 22.02 GP Italië Formule 1. Samenvat-
 ting. 22.32 Dernière nuit des Proms.
 23.33 Weerbericht.

TV 5

06.00 Autovision. Herh. 06.20 Evasion.
 Herh. 06.50 Télétoons. Herh. 07.15
 Corps accord. 07.30 Nieuwsflits. 07.35
 Cursus Frans. 08.00 Nieuwsflits. 08.03
 Canadese nieuws. 08.30 Nieuwsflits.
 08.35 Les Babbouchettes. 09.00 En-
 voyé spécial. Herh. 10.15 Planète
 musique. 12.00 Nieuwsflits. 12.05 Ré-
 frence. 12.40 Carrefours. 12.45 inter-
 nationaal weerbericht. 12.45 Zwitsers
 nieuws. 13.00 L'école des fans. 13.45
 Le Jardin des bêtes. 14.45 Evasion.
 Correspondance. Herh. 16.00 Nieuws.
 16.10 Fort Boyard. Herh. 17.00 Justes
 pour rire. 18.30 Nieuws. 19.00 Trente
 millions d'amis. 19.25 La météo des
 cinq continents. 19.30 Nieuws. 20.00
 Sept sur sept. 20.55 La météo des cinq
 continents. 21.00 Frans nieuws. 21.40
 Cinéma: Le déjeuner sur l'herbe. Tv-
 film. 22.10 Entretiens. 23.20 Taratata.
 00.40 Nieuws. 01.40 L'heure de vérité.
 02.00 Face à la presse. 03.00 Envoyé
 spécial. Herh. 04.30 Planète musique.
 Herh.

RAI UNO

06.00 Euronews. 06.45 Il mondo di
 quark. 07.30 Aspetta la banda. 08.00
 L'albero azzurro. 08.30 La banda delle
 zecchino. 10.00 Parola e vita. 10.25
 Eucharistieviering. 13.00 Grandi mo-
 stre. 13.30 Nieuws. 14.00 Harvey.
 Speelfilm. 16.00 Dalla piazza grande
 di Arezzo. 16.50 TGS Cambio di cam-
 po. 17.00 XVo 'Primo internazionale
 Ischia di giornalismo. 17.50 TGS Solo
 per i finali. 18.00 Nieuws. 18.20 TGS
 90 minuto. 18.50 Eurovisione Roma.
 19.50 Weerbericht. 20.00 Nieuws.
 20.40 Classe di Ferro. 22.00 Sport in
 danza. 22.30 La domenica sportiva.
 23.30 Nieuws. 23.35 La domenica
 sportiva. Vervolg. 00.05 Nieuws. 00.10
 Weerbericht. 00.15 Sport in danza.
 Vervolg. 01.05 W'estate. Aansl.
 nachtprogramma

BBC 1

06.30 Dilly the dinosaur. Herh. 08.35
 King Greenfingers. Herh. 08.40 Play-
 days. Herh. 09.00 Blood and honey.
 09.15 Breakfast with Frost. Met om
 9.15 en 10.00 nieuws. 10.15 To be a
 pilgrim. 10.30 This is the day. 11.00
 See hear! 11.30 Trouble in the Glen.
 Speelfilm. 13.00 Country file. 13.25
 Weekweerbericht. 13.30 Nieuws.

Aansl.: Harry and the Hendersons.
 14.00 Tekenfilm. 14.05 Steven Spiel-
 berg's amazing stories. Herh. 14.30
 EastEnders. Herh. 15.50 The divine
 Garbo. 16.40 Biteback. 17.20 Junior
 Masterchef. 17.50 Famborough '94.
 18.40 The clothes show. 19.05 Nieuws.
 19.25 Songs of praise. 20.00 Small
 talk. 20.30 Summer rental. Speelfilm.
 21.55 Screen One: Pat and Margaret.
 Tv-film. 23.20 Nieuws. 23.35 Every-
 man. 00.25 Play it again, Sam. Speel-
 film. 01.50 Blue City. Speelfilm. 03.10
 Weerbericht.

BBC 2

07.15 Open University. 10.10 Little bits.
 Herh. 10.35 Bites. Herh. 10.50 Eek the
 Cat. 11.15 What's that noise? Herh.
 11.40 Grange Hill. Herh. 12.05 Dyna-
 mite. 12.20 Bay City. 12.45 The O-
 Zone. Herh. 13.00 Rugby special.
 14.00 Sunday Grandstand. 14.05 Cric-
 ket. 14.40 Autosport: GP Italië Formule
 1-wagens vanaf het circuit van Monza.
 16.40 Atletiek: (Met daarin Cricket).
 18.00 Cricket: 19.25 WK Zwemmen in
 Rome. Tijden onder voorbehoud. 19.45
 Galapagos - Paradise in peril. Herh.
 20.30 The score. 21.10 The lighthouse.
 Tv-spel. 22.30 Monty Python's Flying
 Circus. Herh. 23.00 Samenvatting GP
 Italië Formule-1. 23.40 The keep.
 Speelfilm. 01.10 Moviedrome. Inleiding
 op volgende film. 01.15-03.15 Movie-
 drome: Kiss me deadly. Speelfilm.

Eurosport

06.30 Step aerobics. 09.00 Atletiek.
 10.30 Autosport. GP Italië Formule-1.
 Vrije training. Live. 11.30 Worstelen.
 12.30 Boksen. 13.30 Motorsport. WK
 Supertbike San Marino. Hoogtepunten:
 14.30 Autosport. GP Italië Formule-1.
 Live. 17.00 Atletiek. Vanuit Londen. Li-
 ve. 19.00 Wielrennen. Ronde van Cata-
 lonië. 19.30 Autosport. IndyCar-race.
 Live. 22.00 Motorsport. GP Amerika
 voor motoren vanuit Laguna Seca, Ca-
 lifornië. 00.00-01.30 Autosport. GP Ita-
 lië Formule-1. Hoogtepunten.

NBC

05.30 NBC News. 06.00 International
 business view. 06.30 NBC News.
 07.00 Strictly business. 07.30 Weekly
 business. 08.00 ITN World news. 08.30
 International business view. Herh.
 09.00 Weekly business. 09.30 Strictly
 business. 10.00 Holiday destinations.
 10.30 Memories then and now. 11.00
 Super show. 12.00 Ushuaia. 13.00 Ty-
 coons. 14.00 Today. 15.00 Meet the
 press. 16.00 The McLaughlin Group.
 16.30 Weekly business. 17.00 Sport
 programma. 19.00 ITN World news.
 19.30 Holiday destinations. 20.00 Vi-
 deofashion! 20.30 Frontal. 21.30 Tak-
 kin' jazz. 22.00 ITN World news. 22.30
 Sportprogramma, met X-Kulture. 00.30
 Weekly business. 01.00 Frontal. 02.00
 The McLaughlin Group. 02.30 Execu-
 tive lifestyles. 03.00 The best of Rivera.
 live. 04.00 Dateline. 01.00 Equal time.

MTV

08.00 Video Music Awards Winners
 Weekend. 09.00 Video Music Awards
 pre-games show. 10.30 News week-
 end edition. 11.00 The big picture.
 11.30 European top 20 countdown.
 13.30 First look. 14.00 Sports. 14.30
 Video Music Awards Winners Week-
 end. 15.00 Video Music Awards. 18.00
 The Pulse. 18.30 News weekend edi-
 tion. 19.00 US Top 20 video count-
 down. 21.00 120 minutes. 23.30 Beavis
 & Butt-head. 23.30 Headbanger's
 ball. 02.00 Marine van der Vugt.
 03.00-06.00 Night videos.

CNN

06.30 Global view. 07.30 Moneyweek.
 08.30 On the menu. 09.30 Science and
 technology. 10.30 Style. 11.00 World
 report. 12.30 World business this
 week. 13.30 Inside business. 14.30
 Earth matters. 15.00 Larry King week-
 end. 16.30 Futurwatch. 17.30 This
 week in the NBA. 18.30 Travel guide.
 19.30 Diplomatic licence. 20.00 Mor-
 neyweek. 21.00 World report. 23.00
 CNN's late edition. 00.00 The world to-
 day. 00.30 This week in the NBA.
 01.30 Managing. 02.00 Prime news.
 03.00 CNN Presents... Special re-
 ports. 05.30 Showbiz this week.

Duitsland 1

Sesamstrasse.
 06.00 Sesamstrasse. Kindermagazine.
 07.00 Künstler für eine Welt. Serie
 berichten van kunstenaars.
 08.00 Musikstrefte. Klassieke
 muziek. Afl.: Openingschichten.
 09.00 Tagesschau.
 10.00 Sonntagmagazin.
 11.00 (TT) Die Sendung mit der
 Musik. Educatief kinderprogramma.
 12.00 Preseclub.
 13.00 Tagesschau.
 14.00 Blinky Bill. Tekenfilmserie.
 15.00 Zeit genug. 6-delige serie.
 16.00 Das war einmal. Serie reporta-
 ge waarin telkens een bepaald jaar
 terug wordt gekeken.
 17.00 Tagesschau.
 18.00 Die pink panther. Amerikaanse
 komedie uit 1963 van Blake
 Edwards. Met: Peter Sellers, David
 Niven, Claudia Cardinale e.a. Uizen-
 geslacht voor breedbeeld-tv.
 19.00 Weltpiegel.
 20.00 Requiem für Rusland.
 21.00 Landtagswahlen in Sachsen.
 22.00 Brandenburg und Sportschau.
 23.00 ca. 18.30 Tagesschau.
 24.00 Bonner Runde. Discussiepro-
 gramma met de leiders van de politi-
 e partijen, n.a.v. de verkiezingen
 voor de deelstaat-parlementen van
 Sachsen en Brandenburg.
 01.00 Heute. Aansl.: Wahl in Sach-
 sen en Brandenburg.
 02.00 (TT) Tagesschau.
 03.00 (TT) Lindenstrasse. Serie.
 04.00 Die Goldene 1. Bekendmaking
 van de winnaars van de ARD tv-loterij
 van deze week.
 05.00 Tagesthemens-Telegramm.
 06.00 (TT) Polizeiruf 110: Gespen-
 der. Duitse tv-film.
 07.00 Tagesthemens.
 08.00 Kulturreport.
 09.00 ZAK. Weekoverzicht.
 10.00 ARD-Sport Extra. Motorsport.
 11.00 Tagesschau.
 12.00 The unsinkable Molly Brown.
 Amerikaanse musical uit 1963 van
 Charles Walters. Met: Debbie Rey-
 nolds, Harve Presnell, Ed Begley e.a.
 Vervolg geschiedt voor breedbeeld-
 tv.
 13.00 Zuschauen - Entspannen -
 Gedanken. Kleine Stücke für Blä-
 se. Afl.: Drei Moravische Tänze von
 Janacek.

Duitsland 2

07.30 Genau. Discussieprogramma
 voor jongeren.
 07.50 Kuschelbären. Poppenserie.
 08.15 Auf den Spuren von Sherlock
 Holmes. 8-delige jeugdsérie. Herh.
 08.40 Musik-Zeit. Klassieke muziek.
 09.15 Zur Zeit. Religieuze magazine.
 09.30 Nicht alles, was verfallt, ist
 auch kaputt. Protestantse kerkdienst
 vanuit de St. Stephani-Kerk in Oster-
 wieck.
 10.15 Neue Abenteuer mit Black
 Beauty. Engelse jeugdsérie. Herh.
 10.35 Löwenzahn. Jeugdsérie.
 11.05 Siebenstein. Poppenserie.
 11.30 Halb 12. Gevarieerd magazine.
 12.00 Das Sonntagkonzert.
 12.45 Heute.
 12.47 Blickpunkt. Vandaag live van
 uit de verkiezingsstads in Dresden.
 13.15 Damals. Oude weekjournaals.
 13.30 # Heute heiratet mein Mann.
 Duitse komedie uit 1956.
 15.00 Treffpunkt Natur.
 15.30 Mach mit. Balans van Aktion
 Sorgenkind. Aansl.: Prämienziehung
 Der grosse Preis der Aktion Sorgen-
 kind.
 16.35 Heute.
 16.40 ZDF Sport extra. Met o.a.: Atleti-
 ek: IAAF-Wereldbeker vanuit Lon-
 don; Tafeltennis: European Masters
 Cup vanuit Hameln. Met om ca.
 17.00 heute.
 17.50 Wahl in Sachsen und Bran-
 denburg. Live. Om ca. 18.30 heute.
 19.00 Heute. Aansl.: Wahl in Sach-
 sen und Brandenburg.
 19.30 Jäger der verlorenen Zeit.
 20.15 Musik liegt in der Luft.
 22.00 Heute. Aansl.: Wahl in Sach-
 sen und Brandenburg.
 22.25 Wetten, dass...? Houtnah. Re-
 portage met kijktje achter de scher-
 men van dit populaire programma.
 22.55 Der Fotograf oder: Das Auge
 Gottes. Duitse serie.
 23.40 Larry. Portret van de wereldbe-
 roemde mondharmonikaspeler Larry
 Adler.
 00.40 Heute.
 00.45-02.15 Mr. North. Amerikaanse
 speelfilm uit 1988 van Danny Huston.
 Met: Anthony Edwards, Robert Mit-
 chum, Anjelica Huston e.a.

Duitsland 3 West

08.15 Warum erschoss sich Vincent
 van Gogh? 08.45 Von Wittenberg nach
 Prag. Reportage. 10.15 Bremer Ge-
 sundheitswerkstatt. 11.00 Babylon -
 spricht viele Sprachen. 12.00 Länder-
 Menschen - Abenteuer. 12.45 Son-
 taggespräch. 13.00 Alice. Europees
 cultureel magazine. 13.30 WDR-Treff.
 14.15 Das war's - diese Woche. 14.50
 Menschen in Meinungen. 15.20 The
 patsy. Amer. speelfilm. 17.00 Freut
 euch des Nordens. Regionaal muziek-
 programma. 17.45 Dinosaurs. 18.15
 Hengstparade in Marbach. Reportage.
 18.45 WDR aktuell. 18.50 Sport im
 Westen. 19.10 Aktuelle Stunde. 19.45
 Kein Zimmer mit Seeblick. Reportage
 over auteur Dieter Kühn. 20.15 # The
 bad and the beautiful. Amer. speelfilm.
 22.07 WDR aktuell. 22.15 Sport aus
 dem Rheinland und Westfalen. 22.25
 China - Der Gigant erwacht. Documenta-
 ireserie. 23.25 Songs im Salon.
 Special. 23.55 Nachrichten. 00.00-
 00.15 Nachtprogrammierung.

Duitsland 3 SWF

08.40 Denkanstöße. Herh. 09.45 Ba-
 bylon. 10.45 Wortwechsel. Herh. 11.30
 Tele-Akademie. Serie lezingen. 12.15
 Von Liebe und Tod. Documentaire.
 Herh. 13.15 Schwäbische Romantiker.
 14.00 Erdkräuter - Naturgesänge.
 Herh. 14.30 Heimatpage Baden-Würt-
 temberg. 16.20 Programm-overzicht.
 16.30 Fängt ja gut an. Amusements-
 programma. 17.00 Stettin. Documen-
 taire. 17.45 Die sechs Siebeng'schei-
 ten. 18.15 Das Beste aus 'Gute Laune
 mit Musik'. Volksmuziekprogramma.
 18.25 Spass auf der Gass'. Live spel-
 programma. 19.34 Programm-over-
 zicht. 19.35 Alles Kleber. Duitse serie.
 20.00 Tagesschau. 20.15 Reisewege
 durch Frankreich. Documentaireserie.
 Vandaag: de Pyreneeën. 21.00 Aben-
 teuer Wissenschaft. Herh. 21.45 Flut-
 licht. Sportmagazine. 22.40 Südwest
 aktuell. 22.45 Wortwechsel. Serie ge-
 spraken. Vandaag: Peter Voss in ge-
 sprek met Michael Gorbatsjov. 23.30
 Abenteuer Wissenschaft. Herh. 00.15
 Schlussnachrichten. 00.30 Non-Stop-
 Fernseh.

RTL Television

05.30 The new Yogi Bear show. 06.00
 Bob in a bottle. 06.25 The Transfor-
 mers - Generation 2. 06.50 Winspec-
 tor. 07.10 X-Men. 07.35 Saban's Ad-
 ventures of the little mermaid. 08.00
 Li-La-Launeberg. 08.30 The Flintstone
 frolics. 09.00 Yogi's galaxy goop-ups.
 09.30 The mighty morphin power ran-
 gers. 09.55. Guten Morgen Sonntag.
 10.00 The flash. 11.00 Quantum leap.
 12.00 Im kreuzfeuer. 12.30 Tropical
 Heat. 13.30 Operation Petticoat. 14.00
 Operation Petticoat. 14.30 Formel 1.
 Report. Voorbeschouwing. 15.00 For-
 mel 1. Live. GP Italië Formule 1. 17.00
 Black sheep squadron. 17.55 Whiplash
 '94. 18.45 RTL aktuell. 19.10 Mini Play-
 back Show. 20.15 Problem child II.
 Komedie. Aansl.: RTL aktuell. 22.05
 Spiegel TV. 22.50 Prime Time - Spä-
 tsaat. 23.10 Playboy Late Night.
 00.00 Kanal 4 Dokumentation. 00.35
 Formel 1 - Highlights. GP Italië. 01.15
 Married with children. 01.45 Who's the
 boss? 02.20 Explosiv - Das Magazin.
 02.50 Hans Meiser. 03.50 Ilona Christen.
 05.00 Gute Zeiten, schlechte Zei-
 ten.

SAT 1

06.05 Klipp-klapp. 06.30 Bucky O'Hare.
 06.55 Silverhawks - Die Retter des
 Universums. 07.20 Peter Pan und die
 Piraten. 07.45 Don Coyote und Sancho
 Panda. 08.10 Eselschor und Teufels-
 schwanz. 08.20 Die Astro-Dinos. 08.45
 James Bond, jr. 09.10 Halfway across
 the galaxy and turn left. 09.35 Tarzan.
 10.05 Zorro. 10.30 Games World.
 11.00 Super!!! 12.00 also. 12.40 The
 adventures of the black stallion. 13.10
 Pony Express. Western. 14.55 Ameri-
 can Flyers. Speelfilm. Aansl.: Top-
 NEWS. 17.00 Baywatch. 17.55 Wahltag
 Brandenburg/Sachsen '94. 18.15
 Glücksrad. 18.50 Sat 1 Newsmagazin.
 19.30 Ransimo. 20.15 Errore fatale.
 Italiaanse tv-film. Afl. 1. 22.05 Wahltag
 Brandenburg/Sachsen '94. 22.15 Talk
 im Turm. 23.30 24 Stunden. 00.00 So
 gesehen. 00.05 The human factor. En-
 gelse spionagefilm. 02.05 American
 Flyers. Amer. speelfilm. Aansl.: Pro-
 gramma-overzicht. 03.55 Errore fatale.

Met Goya, het nieuwe wolmerktapijt van

Natuurlijke wol. Dat is: heerlijk koel in de zomer en behaaglijk warm in de winter. Sterk, veerkrachtig en blijvend rijk aan sfeer. Die eigenschappen krijgen extra accent bij de Goya, een unieke tapijtcreatie van Desso in 100% zuivere scheerwol. Vanuit meer dan 50 jaar vakmanschap en

ervaring stelde Desso uit werelds beste wolsoorten een zeer sterk meerdraadsgaren samen. Daaruit werd Goya gecomponeerd. Een schitterende lussenpool, met een karakteristieke hoog/laag structuur en een subtiel samenspel van kleuren. Desso Goya is wolmerktapijt met allure.

Voor een persoonlijk interieur. Uitzonderlijk duurzaam bij het zwaarste gebruik. Niet voor niets werd Desso Goya door het IWS onderscheiden met 5 sterren! Daaraan voegt Desso nog eens 5 jaar schriftelijke garantie toe.

Met een knipoog naar de prijs: nu ter introductie van f 359,- voor f 289,-. Een voordeel van maar liefst f 70,-.

Ga naar uw woninginrichter. Hij informeert u graag over dit Desso kwaliteits tapijt.

(Prijzen zijn adviesverkoopprijzen per strekkende meter, 400cm breed. De introductieprijs geldt tot 15 nov. 1994).

Nu voor een prijs met een knipoog

decorwool

PIT

PRODUCT INFORMATIE TAPIJT

Notaris mr. J.L.M. Schutgens te Hoensbroek, gemeente Heerlen

Op woensdag 14 september 1994, 's middags om 15.00 uur in Café Amicitia aan de Markt 9-11 te Hoensbroek, gemeente Heerlen, in het openbaar bij opbod en afslag in één zitting ex artikel 1223 Oud BW juncto artikel 3:268 BW verkopen, een:

WONING TE HOENSBROEK, GEMEENTE HEERLEN

Gelegen aan het Wolfshoofdplein 62 te Hoensbroek, gemeente Heerlen, kadastraal bekend gemeente Hoensbroek, sectie D nummer 2416, groot 2.22 are.

Aanvaarding: terstond en in eigen gebruik na betaling der koopprijs en kosten krachtens de grossen van de akten van hypotheekverlening en veiling desnoods met behulp van de sterke arm van politie en justitie.

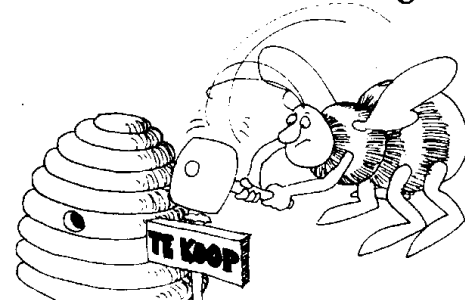
Betaling: de koopsom dient te worden voldaan uiterlijk maandag 26 oktober 1994. Gegadigden dienen zich bij de veiling te kunnen legitimeren en zij dienen een bankverklaring te kunnen overleggen betreffende hun financiële gegoedheid.

Terzake deze veiling zijn van toepassing de Algemene Veilingvoorwaarden voor Executieveilingen, voorzover daarvan in de veilingakte niet wordt afge- weken.

Biedingen: tot 7 september 1994 kunnen schriftelijk onderhandse biedingen worden uitgebracht.

Vadere inlichtingen en onderhandse biedingen bij genoemd notaris kantoor, Akerstraat Noord 292 te Hoensbroek, gemeente Heerlen; telefoonnummer 045-22 83 84.

Alleen achter een goede naam staat NVM.

Kerkrade, Graverstraat 75, 77 en 79

Complex bestaande uit drie aparte wooneenheden, vier garages, bergingen en bouwterrein geschikt voor een eengezinswoning of appartementen. Twee wooneenheden zijn verhuurd. De derde staat leeg en is eventueel op te splitsen in twee wooneenheden. Inh. ca. 1400 m². Opp. 1005 m². Koopprijs f 380.000,- k.k.

Kerkrade, Pricksteenweg 60

Rustig gelegen woonhuis met o.a. kelder, woonkamer en suite, drie zeer ruime slaapkamers, serre en tuin. Aanvaarding direct. Vraagprijs f 175.000,- k.k.

Landgraaf, Elzeshof 14

Ruim halfvrijstaand woonhuis met o.a. L-vormige woonkamer ca. 9 meter diep met parketvloer. Ruime eetkeuken met luxe aanbouwkeuken. Garage. Ruime tuin. Zes slaapkamers c.q. hobbykamers! Vraagprijs f 249.000 k.k.

Heerlen, Iepenstraat 10

Ruim halfvrijst. woonhuis ca. 750 m³ met carport, garage en 4 slpk. Geh. onderkelderd. Vaste trap 2e verd. Bouwjaar 1977. Opp. 281 m². f 250.000,- k.k.

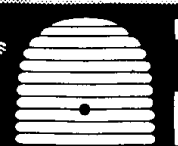
Wij zoeken te huur:

Woonhuis in Kerkrade of Simpelveld op loopafstand van het centrum. Huurprijs ca. f 1300,-.

De eerste NVM-makelaar in Kerkrade...

Deken Quodbachlaan 13, KERKRADE
Tel. 045 - 46 04 44

Makelaar o.g. - Hypotheken - Taxaties - Verzekeringen

MAKELAARDIJ

HONINGS

TE KOOP

Eijsden: Kerkstraat 29
Gezellig woonhuis in oude kern.
Prijs f 290.000,- k.k.

Eijsden: Vogelzang 17
Schitterend ruim woonhuis gelegen in de oude kern.
Prijs f 335.000,- k.k.

Eijsden: J.S. Bachstraat 52
Geschakeld woonhuis met garage en tuin.
Prijs f 229.000,-.

Brunssum: Hugo de Grootstr. 9
Woonhuis met schitterende tuin, opp. 450 m².
Prijs f 220.000,- k.k.

Nuth (Vaesrade): Halfvrijstaande woning met garage, 3 slk.
Prijs f 215.000,- k.k.

Voerendaal: Op de Beek 1
Gezellig woonhuis met voortuin.
Prijs f 165.000,- k.k.

Wij hebben nog andere panden in de verkoop zowel in Nederland als in België.

CONSTEN VASTGOED

M.L. Kingstraat 65
Eijsden
Tel. 04409-3131

Ma t/m vrij. 9.00-17.30 uur
Za. 10.00-13.00 uur

Houthandel van Thoor bv

AAN DE FREMME 6, MARGRATEN
TEL. 04458-2266, B.G.G. 04458-1818
SPECIALISTEN IN HARDHOUT O.A.

eiken	noten	abachi	ramin
beuken	olmen	iroko	teak
gest. beuken	ahorn	merbau	wenge
essen	linden	meranti	red cedar
kersen	mahonie	bangkirai	oregon pine

Notarissen J.L.Th. Oostwegel & mr. P.W.H.A. Ritzen te Kerkrade-West

delen mede, dat de openbare verkoop van de bedrijfsgebouwen te Kerkrade, Tunnelweg 104, op vrijdag 16 september a.s.

geen doorgang zal vinden.

HUIZEN GEZOCHT!

ALS SPECIALIST voor onroerende goederen in de streek rond Aken zijn wij in het Nederlandse grensgebied voortdurend op zoek naar geschikte objecten voor onze betaalkrachtige klanten.

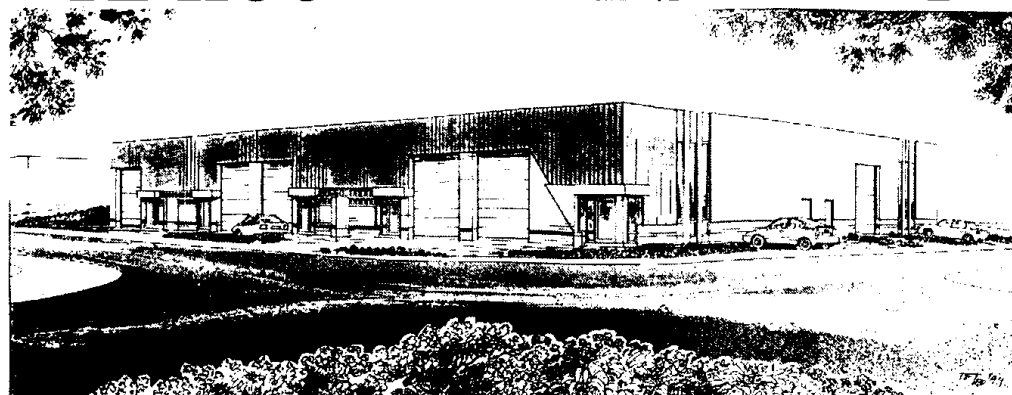
UW PERSOONLIJK VOORDEEL zijn onze pluspunten voor u: competentie • vak kennis • langdurige internationale ervaring want wij komen op voor u belangen ten opzichte van:

- een reële prijsstelling bij de verkoop van u onroerend goed
- een verkoop-afwikkeling zonder problemen
- een snelle verkoop van u huis

PROFITEERD U ervan, dat wij gewoon meer te bieden hebben dan anderen want een goede dienstverlening brengt u meer winst als kosten en spaart u een hoop ergernis.

HAUSVERMITTLUNG & FINANZIERUNG APPEL
0049/241/27715 • 9.30-13.30

TE HUUR TE LANDGRAAF

BEDRIJFSRUIMTES

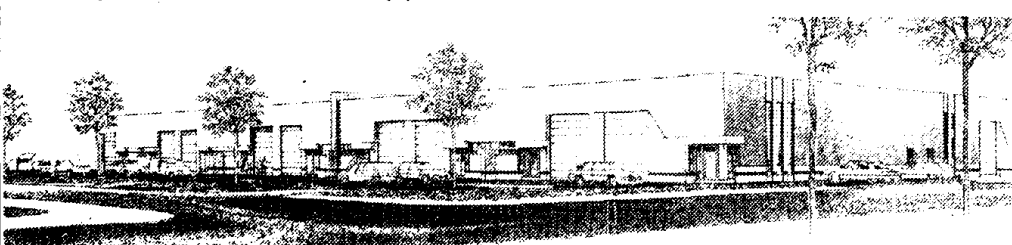
Voor inlichtingen:

Edisonstraat 9
6372 AK Landgraaf
Tel.: 045-316222
Fax.: 045-321896

Te huur bedrijfsruimten

op een centrale ligging in Zuid-Limburg. Dat kan in de gemeente GELEEN op het handelsterrein „Krawinkel-Zuid“, gelegen nabij het verkeersknooppunt „Kerensheide“.

Inlichtingen

Edisonstraat 9,
6372 AK Landgraaf,
tel. 045-316222,
fax 045-321896.

NEDU MAKELAARDIJ

"De makelaar in tevredenheid"

BEHEER/VERHUUR O.G. • MAKELAARDIJ • TAXATIES • HYPOTHEKEN • ASSURANTIES

TE KOOP

HEERLEN: Op loopafstand v.h. centrum gelegen goed onderhouden, deeglijk gebouwd hoekwoonhuis met c.v., garage en berging! Ind. vestibule, gang, woonk. (44 m²) met studiehoek, parketvloer en open haard, eetkeuken, 3 kelders, 4 slaapk. (hiervan 2 slaapk. 18 m²), bergzolder (vaste trap). Aanv. spoedig. Koopprijs f 275.000,- k.k.

HEERLEN: "Zeer ruim halfvrijstaand woonhuis op flink perceel grond!" Ind. hal, grote woonk., woon/eetk. m. alle app., garage, berging, 3 slaapk., badk. m. ligb., douche, dubb. v.w., 2^e toilet en bidet, zolder. Achtertuin ± 25 m. diep grenzend aan groengebied. Aanv. desgewenst op korte termijn. Prijs f 255.000,- k.k.

GELEEN: "Ruim appartement nabij centrum!" Ind. berging, woonk. (31 m²) m. balkon, keuken, 2 slaapk., badk. m. douche, Geh. voorz. v. roll. Aanv. desgewenst op korte termijn. Prijs f 92.500,- k.k.

HOENSBROEK: "Halfvrijstaand woonhuis met garage voor meerdere auto's!" Ind. hal, woonk., keuken, 3 slaapk., badk. Zolder bereikb. via vaste trap. Bwjr. 1983. Geïsoleerd en ged. dubb. begl. Perc. opp. 207 m². Aanv. in overl. Vraagpr. f 189.500,- k.k.

HOENSBROEK: "Uitstekend gelegen, kwalitatief hoogwaardig vrijstaand herenhuis met garage!" Ind. hal, woonk., keuken, 3 slaapk., ruime badk. m. ligb., douche v.w. en 2^e toilet, 2^e verd. bereikb. via vaste trap m. mogelikh. voor 4^e slpk. Optimaal geïsoleerd, voll. dubb. begl. Alle ramen/kozijnen hardh. Bwjr. 1989. Aanv. 1-10-94. Vraagpr. f 235.000,- k.k.

SCHIN OP GEUL: "Leuk gelegen, zeer ruim woonhuis!" Ind. berging, hal, woonk. (35 m²) m. open haard, woon/eetkeuken (6.30 x 3.30/4.75) m. app., bijkeuken, 4 grote slaapk., badk. Nieuw geïsoleerd dak 1990. Kleine achtertuin. Aanv. in overl. Vraagpr. f 185.000,- k.k.

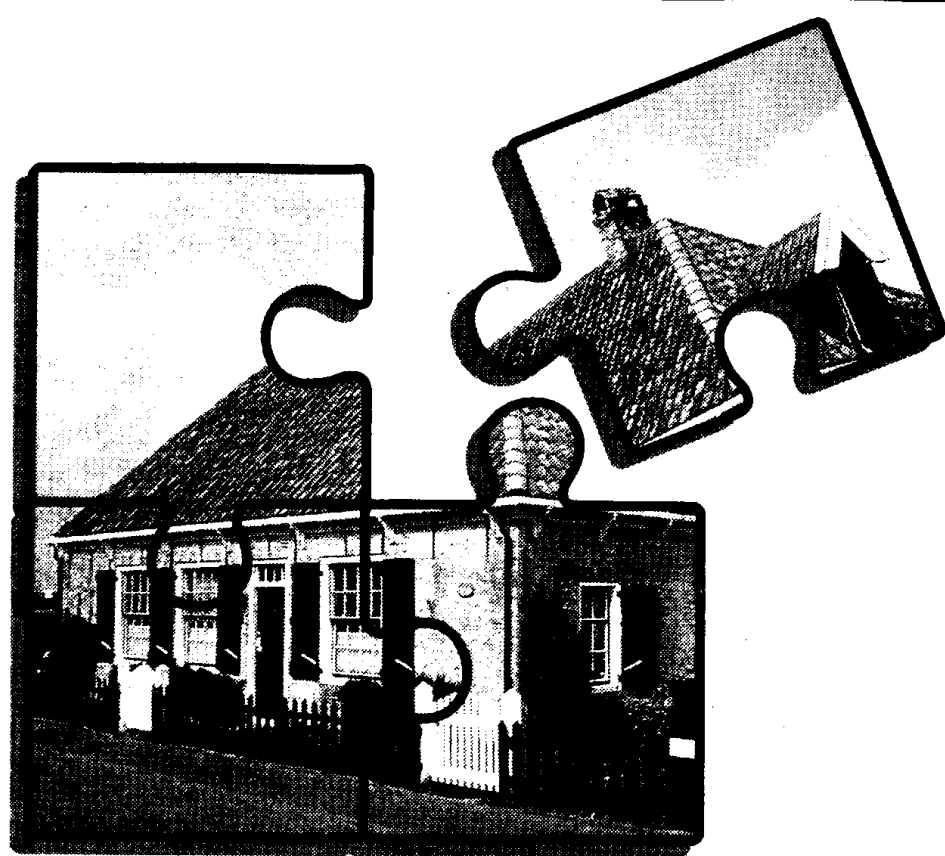
VOERENDAAL: "Aantrekkelijk gel. luxe uitgevoerd halfvrijstaand woonhuis met fraaie tuin en garage met zolder!" Ind. hal, L-vormige woonk. m. open haard, keuken m. div. inb. app., 3 slpkms, luxe complete badk. Zolder via vaste trap bereikb. (4e slpkmr. mog.) Perc. opp. 361 m². Bwjr. 1986. Aanv. n.o.t.k. Vraagpr. f 285.000,- k.k.

HEERLEN/CENTRUM: De laatste twee mooie premie-woningen. Koopprijs f 142.000,- v.o.n. excl. renteverlies. Mog. rijksbijdrage f 34.000,- BEL VOOR EEN BROCHURE

HEERLEN/PRACHTIG KANTOOR (65 m²) M. SPREEK. KEUKEN, TOILET EN KLEINE BINNENPLAATS. HUURPR. f. 1.760,- P.MND EXCL. B.T.W.

EMMAPLEIN 12, HEERLEN
TEL. 045-711500
Maandag t/m vrijdag van 9.00-17.30 uur, kantoor op zaterdag geopend van 9.00-13.00 uur

DRIESCHSTRAAT 56 TE HEERLEN
De notarissen mr. M.H.J.M. Tomlow en mr. P.J.N.T. Zeestraten te Heerlen delen mee dat de voor 12 september 1994 voorziene openbare verkoop van het appartementsrecht Drieschstraat 56 te Heerlen geen doorgang zal vinden.

Voor een echte maathypotheek kunt u beter persoonlijk met ons komen praten.

Onze adviseurs beschikken namelijk over alle financiële bouwstenen om een hypotheek 'samen te stellen' die u als gegoten zit. Zo'n bouwsteen zou de Netto-Lasten Hypotheek kunnen zijn. Een hypotheek waarbij de maandlasten altijd hetzelfde blijven, ook al gaat de hypotheekrente omhoog. Erg interessant als u wilt profiteren van de maximale fiscale aftrek.

Maar er zijn natuurlijk nog meer hypotheekvormen die onderling gecombineerd zo'n maatfinanciering vormen. Een ding hebben al onze hypotheekadviezen overigens gemeen. De offertes komen, bij steeds meer kantoren, uit de computer waar u bij zit. Dan weet u direct waar u aan toe bent.

Aarzels dus niet om langs te komen of de bon in een ongefrankeerde envelop in te sturen. U kunt ook tijdens kantooruren 06-0222464 bellen voor meer informatie.

SNS bank Limburg

Graag uw keuze aankruisen.

☐ Stuur mij meer informatie over uw hypotheekvormen.

☐ Maak met mij een afspraak voor een vrijblijvend maatadvies.

Naam: _____ M/V

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Telefoonnr.: _____

☐ Ik ben rekeninghouder bij SNS bank: _____ (Graag adres invullen)

☐ Ik ben nog geen rekeninghouder.

doorhalen wat niet van toepassing is.

Inzenden naar: SNS bank Limburg, afd. Marketing Services
Antwoordnummer 1234, 6200 VB MAASTRICHT

Desso, haal je de natuur in huis

Desso Goya, ware grootte.

Desso, wollen tapijt op z'n mooist

desso

Postbus 6
5340 BD Oss
Tel.: 04120-89551

**Makelaarskantoor
van der Velden bv**

GEEN, Begoniasingel
Op: halfvrijst. woonhuis met cv, garage, tuin.
Kelder. Begr.: woonk. 26 m², keuken, toi-
letkamer. 1e verd.: 2 of 3 slpks., vaste trap
op. Bouwvergunning voor zolderkamer.
Prijs f 149.000,- k.k.

GEEN, Jubileumplein
Op: represent. kantoor met bedrijfshal. Ind.
keuken, toilet, archief, cv-ruimte. Tot
m². Bedrijfshal 160 m² met heater, vrije
4 m. Geasfalt. terrein 970 m², terreinopp.
m².
Prijs f 350.000,- k.k.

GEEN, Jubileumplein
Op: represent. kantoor met bedrijfshal. Ind.
keuken, toilet, archief, cv-ruimte. Tot
m². Bedrijfshal 160 m² met heater, vrije
4 m. Geasfalt. terrein 970 m², terreinopp.
m².
Prijs f 2.750,-/maand excl. BTW
Telefoon 046-757171 b.g.g. 046-746003
Vanckenstraat 1E, Geleen.

KATTENSTRAAT 3 MAASTRICHT

Notaris Mr. H.Ch.M. van Sijpe te Eijsden zal op
dinsdag 11 oktober 1994 om 11.00 uur precies in
een lokaal van de Grootte Sociëteit, Vrijthof 26 te
Maastricht, in het openbaar ex art. 3:268 Burg.
Wetboek bij opbod en afmijning in een zitting, ver-
kopen:

WONING

met ondergrond Kattenstraat 3 Maastricht, kad.
bekend Maastricht A 6485, groot 39 ca.
Aanvaarding: bij betaling koopsom, vrij van huur.
Betaling: uiterlijk 18 november 1994.
Op de veiling zijn van toepassing de Algemene Veil-
ingvoorwaarden voor Executieveilingen 1993, met
de wijzigingen daarop zoals opgenomen in de akte
van veiling. Tot uiterlijk 27 september 1994 12.00
uur kan bij de notaris schriftelijk een bod worden
gedaan op het te veilen object.
Inlichtingen: kantoor voornoemde notaris Eijsden,
tel. 04409-1477.

TROOST ONROEREND GOED

voor aan- en verkoopbemiddeling van
BUNGALOWS en (LAND-)HUIZEN
in prijsklassen van f 250.000,- en (veel) hoger.

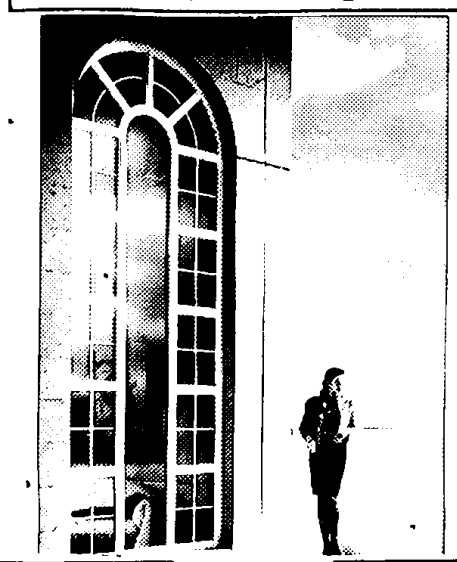
Maak met ons kantoor eens een afspraak om
vrijblijvend, kosteloos en vertrouwelijk
de verkoopmogelijkheden
van uw pand te bespreken.
Onze bijna 30-jarige ervaring staat borg voor een
deskundige en aan uw wensen aangepaste
bemiddeling bij de verkoop:

**Troost
Onroerend Goed
Heerlen**

TELEFOON 045-717976

weru

ramen + deuren
kunststof, meranti en grenen

LANGBROICH
Gangelt (Seltkant)
Ouelstraße 40
Tel. 09-4924546016

HOENSBROEK
advies
in onze
showrooms
Akerstraat N. 128
Tel. 045-224581
en 046-374739

KRINGS

Bouwen of renoveren op z'n best!

HEERLEN - LUXE APPARTEMENT TE HUUR

Luxe appartement op
2e verdieping. Ind.:
begr. gr.: hal met lift, 2e
Verd.: royale entree,
woonkamer ca. 48m²,
balcon; keuken incl.
app.; badkamer luxe uit-
gevoerd met ligbad en
dubbele wastafel, 3
slaapkamers. De vloer-
en van hal, keuken en
toilet zijn uitgevoerd in wit marmer. Servicekosten f
50,- p.m. Warmtelevering f 155,- p.m.
Huurprijs f 1.582,50 p.m.

HOENSBROEK - HALFVRIJSTAAND WOONHUIS

met garage. Ind.: sout.
kelderruimte. Beg. gr.:
hal; toilet; woonkamer
met open keuken 6,20 x
5,85/3,45; terras en ber-
ging. 1e Verd.: 3 slaap-
kamers en badkamer.
2e Verd.: zolderruimte
te bereiken via vlizot-
rap. Aanvaarding in
overleg.
Prijs f 159.000,- k.k.

LANDGRAAF (N'hagen) - VRIJST. WOONHUIS

Ind.: sout.; kelder. Beg.
gr.: hal; woonkamer L-
vorm 38m²; moderne
keuken 4,00x3,30 incl.
app.; mooie badkamer;
bijkanten; carport; ga-
rage voor 2 auto's en
hobbyruimte. 1e Verd.:
2 slaapkamers 6,00 x
4,00 en 4,25 x 3,20. 2e
Verd.: 2 kamers.
Grondopp. 425 m². Aanvaarding in overleg.
Prijs f 360.000,-

LANDGRAAF - VRIJSTAANDE BUNGALOW

met garage. Grondopp.
563 m². Ind.: sout.: 2
slaapkamers resp. 4,00
x 2,70 en 3,60 x 2,70;
hobbyruimte 5,50x3,70.
Beg. gr.: royale hal; toi-
let; living ± 55 m²;
slaapkamer; gesloten
keuken; badkamer; ter-
ras in tuin.
Prijs f 369.000,- k.k.

BEDRIJFSPANDEN

LANDGRAAF - BEDRIJFSRUIMTE

met kantoren. Grond-
opp. 1634 m². Be-
bouwd ± 600 m². Kan-
toren ± 55 m². Toiletten
en magazijn ± 42 m².
Verkuurruimte ± 312 m².
Vrij hoogte 3,80 m.
Vriesruimte ± 126 m².
Aanvaarding in over-
leg.
Prijs op aanvraag.

KOMT U UIT DE HYPOTHEKEN-DOOLHOF?

HYPOTHEEK-ADVIES
Welke hypotheek moet ik kiezen?
Lineair, annuïteit of spaarhypotheek?
En er zijn nog meer mogelijkheden.
Moet ik mijn huidige hypotheek omzetten?
Makelaardij Emens heeft het antwoord!
Kom vrijblijvend bij ons binnen
iedere maandag van 16.00 tot 18.30 uur
houden wij HYPOTHEEK SPREEKUR.
Een afspraak maken kan natuurlijk ook.

Specialist in • woningen
bedrijfsobjecten • taxaties
hypotheek • verzekeringen

**makelaardij
ERNENS**

Hoolstraat 42. Voerendaal
Tel.: 045-752142

Alleen achter een
goede naam staat NVM

TE KOOP

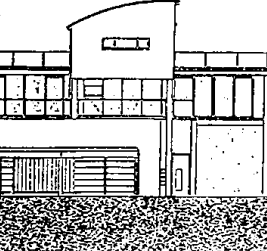
HULSBURG

Churchillstraat 16
Halfvrijstaand woonhuis
met kantoor c.q. voor-
malige garage, mooie
zijtuin en eigen parkeer-
plaats naast de inrit.
Ind.: kelder, hal, L-vor-
mige woonkamer met
ruime open keuken met
overloop naar het kan-
toor. Drie slaapkamers en
een badkamer met o.a. dou-
che. Vaste trap naar de
vierde slaapkamer.
Prijs f 295.000,- k.k.

HEERLEN-CENTRUM

De Heugden 120
Mooi appartement, op
de elfde en tevens
hoogste verdieping, met
schitterend uitzicht over
het centrum van Heer-
len. Indeling: entree/
kelder, hal, L-vormige
woonkamer met open
keuken ± 45 m², v.v.
moderne keukeninrichting
met apparatuur. Ruime
overloop naar een berging,
badkamer met o.a. ligbad
en twee slaapkamers aan
de balkonzijde.
Prijs f 159.000,- k.k.

VERKOCHT

MAASTRICHT

PENTHouses A/D JEKERSTRAAT
ERDENKINGSPLEIN
Centrale entree met bergingen en trap naar galerij. Inde-
entree met gastentoilet, garderobe, woon/eetkamer
met open keuken, twee slaapkamers, complete badka-
mer en eigen dakterras. Ev. mogelijkheid voor het huren
van een overdekte parkeerplaats ad. f 80,- per maand.
Verhuur is gepland medio september.
Telefoon v.a. f 295.000,- v.o.n.

KERKRADE

Finetrau 88
Woonhuis met tuin en ga-
rage aan achterzijde. Be-
tegelde entree met gas-
tenttoilet en m.k., trap
naar verdieping. T-vormi-
ge woonkamer met berg-
kast, open keuken met
keukeninrichting voorzien
van inbouwapparatuur.
ca. 20 m diep. Drie slaapkamers met laminaatvloer,
begr. badkamer met ligbad, v.v. en 2e toilet. Zolder
met schuiftrap, alwaar cv-ketel.
Gehele begane-grondvloer voorzien van boeren
parketvloer, nagenoeg gehele pand rolluiken.
Prijs f 225.000,- k.k.

LANDGRAAF

(Schaesberg)
Swagemakersstraat 17
Rustig gelegen vrijstaand
woonhuis met ruime ga-
rage en mooi aangelegde
tuin met vijverpartij en op-
timale privacy. Indeling:
entree, m.k., gastentoilet
met fonteinje, woonka-
mer met inbouwhaard,
ruime open keuken met
div. apparatuur. Gehele
benedenverdieping traver-
sinvloer. Overloop met
toegang tot drie slaapkamers,
badkamer met ligbad,
douche, v.v. en 2e toilet.
De zolder is middels vlizotrap
bereikbaar. N.B.: gehele
pand optimaal geïsoleerd en
voorzien van hardhouten
kozijnen en elektrische
rolluiken.
Prijs f 349.000,- k.k.

Alleen
achter
een goede
naam staat
NVM.

BRUNSSUM

Maastrichterstraat 9
Halfvrijstaand woonhuis
met omsloten achtertuin
en berging. Provisiekel-
der, ruime entree met
begr. gastentoilet.
Doorzonkamer, dichte
keuken met kunststof
keukeninstallatie voor-
zien van div. apparatuur.
Drie slaapkamers, witte
begr. badkamer met ligbad,
douche en v.v., washok.
Vaste trap naar zolder
alwaar mogelijk voor 4e
slaapk., zolderberging C.V.,
nagenoeg overal kunststof
kozijnen met dubbel glas.
Prijs f 179.000,- k.k.

GUTTECOVEN

Einighauserweg 25
Vrijstaand woonhuis met
garage, berging op ca.
557 m² grond en huiswei-
de van ca. 1750 m² mid-
dels strook grond van ca.
3 m breed bereikbaar.
Entree, woonkamer, dichte
keuken met kunststof
aanrechtblok, overloop
naar zolder met bergzolder.
Drie slaapkamers,
badkamer met ligbad en
v.v., zolder.
Prijs f 319.000,- k.k.

ruime open keuken met
div. apparatuur. Gehele
benedenverdieping traver-
sinvloer. Overloop met
toegang tot drie slaapkamers,
badkamer met ligbad,
douche, v.v. en 2e toilet.
De zolder is middels vlizotrap
bereikbaar. N.B.: gehele
pand optimaal geïsoleerd en
voorzien van hardhouten
kozijnen en elektrische
rolluiken.
Prijs f 349.000,- k.k.

toorroimte. Dichte keuken
met kunststof aanrecht-
blok, in hoekopstelling met
div. apparatuur, bijkanten.
Gezellige woonkamer met
schouw in veldbrand en
inbouwhaard, betegeld
zonneterras met vijverpartij.
Drie slaapkamers,
begr. badkamer met ligbad,
dubbele v.v. en 2e toilet.
Object heeft naast inrit drie
eigen parkeerplaatsen,
geheel vernieuwde dakbedek-
king in 1990.
Prijs f 415.000,- k.k.

TE HUUR

slaapkamers, met compleet
ingerichte keuken en bad-
kamer. De huurprijzen
liggen voor de tweekamer-
woning op respectievelijk
f 1.200,- en f 1.400,- per
maand inclusief servicekosten.
Bij koop variëren de
prijzen van af f 105.000,-
k.k. tot f 135.000,- k.k.
plus servicekosten
vanaf f 716,- per maand
afhankelijk van indeling,
ligging en aantal gebruikers.

HEERLEN

(Aarveld)
Dr. Jaegersstraat 49
Tussengelegen woonhuis
met tuin en buitenber-
ging. Indeling: tweemaal
kelderruimte, entree/hal
met gastentoilet, ruime
doorzonwoonkamer met
eetbar, plavuizenvloer,
houten keukeninrichting
voorzien van div. apparatuur.
Drie slaapkamers,
badkamer met ligbad,
v.v. en 2e toilet, vaste trap
naar zolder alwaar
twee mansardekamers en
bergzolder met cv-ketel,
vlie-
ring.
Prijs f 215.000,- k.k.

SPAUBEK

Parallelweg 4
Vrijstaande semi-bunga-
low met ruime inpandige
garage en tuin. Nage-
noeg geheel onderkel-
der, overdekte entree
met toegang tot royale
hal met gastentoilet, kan-
toorroimte. Dichte keuken
met kunststof aanrecht-
blok, in hoekopstelling met
div. apparatuur, bijkanten.
Gezellige woonkamer met
schouw in veldbrand en
inbouwhaard, betegeld
zonneterras met vijverpartij.
Drie slaapkamers,
begr. badkamer met ligbad,
dubbele v.v. en 2e toilet.
Object heeft naast inrit drie
eigen parkeerplaatsen,
geheel vernieuwde dakbedek-
king in 1990.
Prijs f 415.000,- k.k.

VAALS

„Het Hooghe Oord“
Diverse service-apparte-
menten in gebouw „Het
Hooghe Oord“ te Vaals.
De appartementen varie-
ren in ligging en indeling,
maar beschikken alle
over o.a. één of twee
slaapkamers, met compleet
ingerichte keuken en bad-
kamer. De huurprijzen
liggen voor de tweekamer-
woning op respectievelijk
f 1.200,- en f 1.400,- per
maand inclusief servicekosten.
Bij koop variëren de
prijzen van af f 105.000,-
k.k. tot f 135.000,- k.k.
plus servicekosten
vanaf f 716,- per maand
afhankelijk van indeling,
ligging en aantal gebruikers.

ABC Makelaardij

Akerstraat 23, 6411 GW Heerlen
tel. 045-712040
fax 045-711357
A.J.M. Sijstermans

Pickée, van huis uit actief!

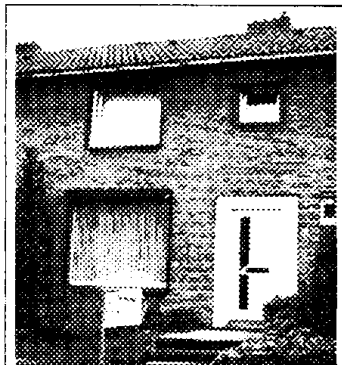
BRUNSSUM: Gr. Halfvrijst. herenhuis m. gaskachels, gar. berging en grote tuin. Een pand dat u beslist van binnen moet zien. Ind. o.a.: Prov. kelder, woonk., eetkeuken met keukeninstall., bijkeuken. 1e Verd.: 3 grote slaapk., doucheruimte. Vaste trap naar 2e verd., zolderkamer. Aanv. direct. Prijs: f 259.000,- k.k.

BRUNSSUM - NABIJ CENTRUM: Halfvrijst. woonh. m. c.v.-gas, carport (m. kantel poort) en tuin. Kunstst. kozijn. m. dubb. begl. Ind. o.a.: Prov. kelder, L-vorm. woonk. met parket, keuken m. keukeninstall. 1e Verd.: 3 slaapk., bet. badkamer met douche en 2e toilet (modern). 2e Verd.: bereikb. via een schuiftrap. Zolderberging. Prijs: f. 169.000,- k.k.

KERKRADE-EIJGELSHOVEN: Goed onderh. woonh. m. c.v.-gas, berging en tuin. Ged. kunstst. kozijn. Dubb. begl. Dak is geïsol. Ind. o.a.: Prov. kelder, woonk., ruime keuken m. kunstst. keukeninstall. en app. Bet. badk. m. ligb. en douche. 1e Verd.: 2 slaapk., 2e Verd.: Vaste trap. 1e Slpk. Zolderberging. Een pand dat u beslist van binnen moet zien. Achterom bereikbaar. Prijs: f. 209.000,- k.k.

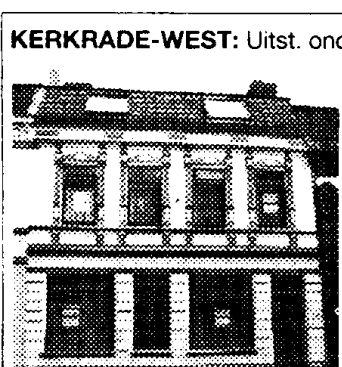

HEERLEN: Goed onderh. woonh. m. v.c.-gas, berging, gar. en tuin. Roll. dubb. begl. en kunststof kozijnen. Ind. o.a.: prov. kelder, woonk. m. parket, keuken m. keukeninstall. 1e Verd.: 3 slaapk., bet. badk. m. ligb., 2e toilet (modern). Vliering. Prijs: f 147.500,- k.k.

HEERLEN: Goed onderh. woonh. m. c.v.-gas, berging, gar. en tuin. Ged. dubb. begl. Roll. Ind. o.a.: woonk., keuken m. keukeninstall. 1e Verd.: 3 slaapk., badk. m. o.a. douche en 2e toilet. 2e Verd.: vliegtrap, zolderkamer. Prijs: f 159.000,- k.k.

Onze 35 jarige ervaring zorgt voor een snelle verkoop!
Daarom zijn wij steeds op zoek naar panden in alle prijsklassen. Belt u eens voor een vrijblijvende afspraak.

KERKRADE-WEST: Uitst. onderherenhuis m. c.v.-gas, berging en grotetuin (ca. 50 m. diep). Ged. voorz. van dubb. begl., ged. roll. Ind. o.a.: prov. kelder, woonk. ensuite, woonkeuken met kunststof keukeninstall., serre. 1e Verd.: 3 slaapk., badk. m. 2e toilet. 2e Verd.: vaste trap. Grote mansarde kamer, zolderberging. Prijs: f 285.000,- k.k.

LANDGRAAF - NIEUWENHAGEN: Ouder woonhuis met inpandige garage, div. berging en tuin. Ged. kunststof kozijnen met dubb. begl. Ind. o.a.: 1e Verd.: woonkamer, keuken, werkkamer, slaap/logeer-kamer, doucheruimte. 2e Verd.: 3 slaapk., zolderberging. Prijs: f 219.000,- k.k.

LANDGRAAF - NIEUWENHAGEN: Vrijst. bungalow met c.v.-gas, gar., div. en rondom tuin (tot ca. 1500 m²). Ind. o.a.: Prov. en waskelder, woon-eetkamer m. parket. 3 Slaapk., en badkamer. Prijs: f 369.000,- k.k.

LANDGRAAF - SCHAESBERG: Uitst. gel. vrijst. bungalow m. c.v.-gas, gar., berging en rondom tuin (tot ca. 1500 m²). Ind. o.a.: Prov. en waskelder, woon-eetkamer m. parket. Tuinkamer, keuken m. keukeninstall., 2 slaapk., badk. 1e Verd.: Vaste trap. 2 Zolderk. m. bergruimte. Foto pand achterzijde. Prijs: f 349.000,- k.k.

SCHAESBERG: Halfvrijst. ruim vooroorlogs woonh. m. c.v.-gas, gar. en tuin. Geheel gerenov., ged. dubb. begl., roll. dak geïsol. Ind. o.a.: provisie- en bergkelder. Ruime woon-/eetk. m. werkh. (ca. 50 m²), openhaard, keuken m. compl. inger. keukeninstall., bijkeuken. 3 Slaapk., badk. m. o.a. ligb. en douche. Vaste trap naar zolder m. mogelijk voor 4e slpk. Prijs: f 222.500,- k.k.

LANDGRAAF - UBACH OVER WORMS: Goed onderh. halfvrijst. semi-bungalow m. c.v.-gas, ruime gar. (2 auto's), en fraaie tuin (meer dan 50 m. diep). Tot opp. ca. 1.170 m². Ged. dubb. begl. Ind. o.a.: Souterr., 2 slaapk., bet. badk. met ligb. en 2e toilet. Parterre: Royale hal, woonk. met tegelvloer, ruime woonkeuken, bijkeuken en 1 slaapk. Prijs: f 399.000,- k.k.

LANDGRAAF-UBACH OVER WORMS: Halfvrijst. ouder woonh. m. c.v.-gas, berging en grote tuin. Ind. o.a.: prov. kelder, woonk., keuken m. keukeninstall., tuinkamer. 1e Verd.: 3 slaapk., bet. badk. 2e Verd.: vaste trap, 2 slaapk. zolderkamer en zolder-berging. Prijs: f 229.000,- k.k.

BEDRIJFSPANDEN

HEERLEN: Winkelpand m. bovenw. c.v.-gas en gar. Gel. in goede woonwijk. Ind. o.a.: Winkel (ca. 60 m²). Bovenwoning: Woonk., keuken, 3 slaapk., doucheruimte. Ged. dubb. begl. Prijs: f 229.000,- k.k.

KERKRADE - HOLZ: Bedrijfspand m. bovenw. c.v.-gas en tuin. Ind. o.a.: Kelderruimten, bedr. ruimte ca. 60 m² toilettruimten, keuken, eetkamer, doucheruimte. 1e Verd.: 3 kamers. 2e Verd.: kamer, zolder. Ged. kunstst. ramen dubb. begl. Vraagprijs: f 160.000,- k.k.

TE HUUR

HEERLEN-HOENSBROEK - DE KOUMEN: TE HUUR magazijn. ca. 940m². Huurprijs: f 3.000,- per mnd.

KERKRADE - TE HUUR: Kantoor-, praktijk, of winkelruimte. Goed bereikbaar. Ruim voldoende parkeermghl. Tot. opp. ca. 80 m². Goed uitvoeringsniveau. Huurprijs: f 1.100,- per mnd.

NIEUWBOUW

KERKRADE - CENTRUM: Ruim modern appartement m. c.v.-gas, berging en beveiligde parkeerpl. Deg. en luxe afwerking. Optimale isol. Ind. o.a.: royale hal, ruime woonk. (ca. 50 m²), keuken m. moderne keukeninstall. en app., bijkeuken. Ouderslaapk. (ca. 25 m²), logeerk., geh. bet. badk. m. ligb., douche en 2 v.w. Koopprijs: f 350.000,- v.o.n. (dus incl. notarisk., parkeerpl. alle renteverlies en stoffering)

LANDGRAAF-PARKHEIDE: In dit nieuwe sfeervolle woonplan te Ubach over Worms Worms, met een mooie groenvoorziening, worden door Aann. bedrijf Rijsen bv uit Landgraaf 11 vrijstaande gescheiden woningen met garage en tuin (gelegen op het zuiden) gerealiseerd. Deze prachtige woningen geven, door toepassing van degelijke bouwmaterialen, een blijvend woongenot. Dubbele beglazing. Muren en dak zijn geïsoleerd. Ind. o.a. L-vormige woon-eetkamer, keuken (totaal ca. 47 m²), 3 slaapkamers, badkamer met o.a. ligbad en douche, vaste trap naar zolder; m. hobby- werkruimte. Prijzen vanaf f. 248.000,- v.o.n.

KERKRADE WEST - TERWINSELEN: Dit nieuwe plan ligt in de wijk Terwinsele. Deze wijk grenst aan de gemeente Landgraaf en Heerlen, gelegen in een rustige omgeving en vele recreatie faciliteiten. In de directe omgeving is een basisschool. Prima verbindingen. In dit plan worden 35 vrije sektor woningen gerealiseerd, 34 halfvrijstaande en één vrijst. woning. De woningen zijn prima afgewerkt en uitstekend geïsoleerd en geven u met hun comfort een blijvend woongenot. Indeling: Entree-hal, toilet, roy. woonk., open keuken, garage. 1e Verdieping: overloop, 3 slaapk., badk. 2e Verdieping: zolderkamer bereikbaar via vaste trap. Deze woningen worden gebouwd door Aann.bedr. Jongen BV uit Landgraaf. Met de bouwwerkzaamheden is gestart. Nog slechts enkele woningen te koop. Prijzen vanaf f. 225.000,- v.o.n.

Bongaerts Rijcks Wachelder

- * **HEERLEN,** Drieschstr. 58, appartement. Woonk., keuken (modern, nieuw), 2 slaapk., badk. met ligbad, berging, lift, inpandige garage, rolluiken. Prijs n.o.t.k.
- * **HEERLEN,** Veldj. 2, "Douve Weien", trad. gebouwd, halfvrijst. woonh., op goede stand gelegen, L-vormige woonk. met tegelvloer, half open keuken met app., 3 slaapk., badk. met ligbad, zolder via vaste trap met diverse ruimtes. Perc.opp. 375 m². Vr.pr. f 309.000,- k.k.
- * **BRUNSSUM,** Het Ambacht, ruime woonk., aanbouwkeuken, serre, 3 slaapk., moderne badk., vaste trap naar zolder. Vr.pr. f 217.000,- k.k.
- * **MEERS,** Veldschuurdijk 2, nagenoeg vrijst. woonh. in Franse stijl, perc.opp. 1200 m². Vr.pr. f 284.000,- k.k.
- * **STEIN,** Den Hoekstr. 5, rustig gelegen halfvrijst. woonh. met aanbouw, garage, berging en tuin. Vr.pr. f 189.000,- k.k.!!
- * **STEIN,** Breinderweg, halfvrijst. woonh. (hoekwoning) met garage, tuin. Perc.opp. 322 m². Vr.pr. f 215.000,- k.k.
- * **STEIN,** Kruisstr. 28, bedrijfspand met woonh. voor veel doeleinden geschikt, gelegen in winkelstraat. Pr.n.o.t.k.
- * **SITTARD,** Fasantstr. 33, drive-in woning, woonk. met open keuken, 4 slaapk., garage en tuin. Vr.pr. f 171.000,- k.k.
- * **ELSLOO,** Vunderkerstraat 16, vrijst. woonh. met aanbouw, woonk., met parketvloer, dichte keuken, veranda, 3 slk., badk., zolder via vlizoz, garage met bergzolder, perc.opp. 425 m². Vr.pr. f 312.000,- k.k.
- * **ELSLOO,** Dross. de Limpenstraat 13, halfvrijst. woonh., woonk. met tegelvloer, dichte keuken, 2 slpk., badk. (nieuw, modern) ligb., douche, 2de toilet, v.w. was/bergruimte, zolder, garage en tuin. Prijs op aanvraag.
- * **WAUBACH,** Karel Doormanstr. 90, halfvrijst. woonh. met ruime aanbouw, garage (13 m lang) en tuin. Dit pand moet gezien worden!! Vr.pr. f 198.000,- k.k.
- * **HOENSBROEK,** Alofsstraat 6, tussenwoning, 3 slpk., badk. met douche, woonk., keuken, bijkeuken. Vr.pr. f 105.000,- k.k.

DIVERSE HORECABEDRIJVEN TE KOOP EN TE HUUR

WIJ ZOEKEN KLEINE BUNGALOW, PRIJS- KLASSE f 280.000,- tot f 340.000,-

VOORHEEN THIEN & RIJCKS VASTGOED!!!

Kantoor Stein: 046-336369/336438
Zaterdag 10.00-12.30 uur
Lid V.B.O.

UW HUIS, ONZE ZORG

BEEK, Burg. Janssenstr. 27
Sleevol ouder tussengeel. woonh. met binnenpl. in centrum. Ind. o.a. kelder, royale woonk. met open keuken, bijkeuk., 3 slk. w.v. 1 op zolder via vaste tr. Vr.pr. fl. 149.500,- k.k.

GELEEN, Wonckebachstraat 9
Leuk halfv. woonh. met gar., berging en knusse tuin, nabij centr. Oud-Geleen. Ind. o.a. kelder, sfeerv. woonk. m. erker, parketvl. en openh., gest. keuken, 3 slk., nieuwe badk. m. ligb., vaste tr. naar zolder m. 4e slk. Geh. kunstst. koz. m. dubbelgl. Vr.pr. fl. 219.000,- k.k.

SITTARD, Achter de Kerk 22
In leuke dorpskern gel. mooi geren. woonhuis, sfeervolle woonk. met mooie tegelv. (45 m²), aanbouwkeuk., bijkeuk., 3 slk., badk. m. ligb. Pand heeft geen tuin maar wel uitst. kwaliteiten en charme. Vr.pr. fl. 159.000,- k.k.

SUSTEREN, Rijdtstraat 71
Mooi nabij natuurgeb. gel. halfv. huis met gar. en grote tuin, goed gerenov., door aan- en bijbouw veel ruimte, met o.a. leefkeuken, bijkeuk., 4e slk. boven gar., ben. dubbelgl., geh. roll. Perfect pand. Vr.pr. fl. 198.000,- k.k.

LANDGRAAF, Heistraat 25
Ruim halfv. woonh. met gar. en gr. tuin (perc. 588m²) m. veel priv. Kunstst. koz. Ind. o.a. kelder, woonk. 35 m², bijkeuk., 3 grote slk., zolder met 2 slk. Vr.pr. fl. 244.000,- k.k.

LANDGRAAF, Europaweg 2 127
Halfv. woonh. met gar. en mooie zeer grote tuin (440 m²), landelijk uitzicht, ind. kelder, woonk., 3 slk., badk. m. ligb. en 2e toil. Vr.pr. fl. 237.5000,- k.k.

HOENSBROEK, Amsternaderweg 63
Ruim halfv. woonh. 1954 nabij centr. m. gar. Ind. o.a. keld. (60 m²), woonk. (60 m²) m. parket en openh., luxe witte keuk., 4 slk., zold. met mog. 5e slk. Terras met privacy. Pand moet u van binnen zien. Vr.pr. fl. 288.000,- k.k.

HEERLEN-WELTEN, De Wingerd 57
Tussengeel, moderne drive-in woning 1975 met tuin, ind. ben. hal, toilet, CV/wasr., gar., hobby/slk., 1e verd. woonk. 36m², balk. m. trap naar tuin, keuk., 2e verd. 3 slk., badk. m. ligb. en 2e toil. Vr.pr. fl. 175.000,- k.k.

AMSTENRADE, Nieuwstraat 20
Halfv. woonh., gerenov. 83, 2 (mogel. 3,4) slk., luxe badk. Vr.pr. fl. 167.000,- k.k.

LANDHUIZEN

OIERSBEEK, Provinciale weg 164
Schitterend landgoed 10.000 m² met riant woonh., 2 zeer gr. gar., zomerhuis, parkachtige tuin met visvijver, tennisbaan, fruitweide enz. Docum. op aanv. Prijs fl. 865.000,- k.k.

OFFERMAN & BORGER PARTNERS VASTGOED

Het kantoor met inzet

Rijksweg Zuid 170-B, Geleen
Inlichtingen: 046-740535 b.g.g. 046-752193

Voor relatief zoeken wij:
Z-LIMBURG: representatieve villa tot f 750.000,-

WINKELRUIMTE TE HUUR
HEERLEN, Wilhelminaplein 4. Winkelruimte op parterre ca. 60 m², kelderruimte ca. 30 m². Huurprijs op aanvraag.

Huis kopen? Eerst taxeren TAXATIES
betreffende onroerend goed, voor alle doeleinden, ook op korte termijn
MEER DAN 25 JAAR ERVARING!

NVM Onroerend Goed Makelaardij
LEENAEYS b.v.
Pater Romboutslaan 2, 6419 BE Heerlen
Telefoon: 045-717237

Bel Spiral als 't betrouwbaar verspreid moet worden!

Fabrieksstraat 7, 5961 PK Horst, telefoon 04709-84222

Postbus 6094, 5960 AB Horst, fax 04709-84333

SPIRAL

TE KOOP

LANDGRAAF
Koempel 16. Nabij draf- en renbaan en natuur- en wandelgebied Strijthagen. Goed onderh. tussenl. woonh. met berging. Ind.: hal/entree, toilet, ruime woonk., moderne open. keuken. Grote voorraadberging. Verd. 3 ruime slaapk., badk. met 2e toilet, vaste wast. en douche, grote slaapk. op zolder (vaste trap), div. bergruimten. Ged. rolluiken. Bwjr. 1984. Koopprijs f 189.000,- k.k.
Dit huis moet u beslist van binnen zien!

Hoofdstraat 85. Ouder tussel. woonhuis nabij winkelcentrum Schaesberg. Ind.: hal/entree, woonkeuken met eiken aanbouw, woonkamer ensuite, bijkeuken, toilet, waskeuken, doucheruimte. Verd. 3 ruime slaapk., toiletruimte (evt. geschikt voor badk.). Grote zolder (vaste trap). Voorraadkelder, terras, tuin met vrije achterom. Evt. geschikt voor winkel. Koopprijs f 164.000,- k.k.

Hereweg 87. Halfvrijst. woonh., berging, kelder, tuin (ca. 35 mtr. diep) nabij centrum „Op de Kamp“. BG., hal, zit/slp, kmr., grote woonkeuken, badk. met douche/vaste wast./toilet. Grote nieuwe aanbouw met woonk. en slaapk. Verd. 3 ruime slaapk., badk. met douche/toilet/VW. Vaste trap naar één grote zolder. Huis is smaakvol verbouwd/vergroet. Inh. ca. 695 m². Ideaal voor groot gezin. Koopprijs f 198.000,- k.k.

ECHT-KONINGSBOSCH
Kerkstraat 56. Halfvrijst. woonh. met grote tuin, berging en garage. Kavelopp. 954 m²! BG. hal. L-vormige woonk. (parketvloer), toilet, fontein, grote aangebouwde woonkeuken. Verd. 3 ruime slaapk., bergkasten. Badk. met douche en vaste wast. Zolder via vliegtrap. Ruime voorraadkelder. Pand is uitstekend onderhouden en voorzien van duurz. materialen. Hardh. kozijnen. Dubbele beglazing. Paneeldeuren etc. Afst. naar Brunssum/Heerlen 12 resp. 23 km. Vrij uitzicht. Bwjr. 1955. Koopprijs f 225.000,- k.k.

Wilt u uw huis verkopen?
Bel dan vrijblijvend voor een afspraak!!

40RSCH VASTGOED

LANDGRAAF
Hoofdstraat 45
tel. 045-315170

buiten b nnen

Vrieheide ligt vrij en ruim, met alle voorzieningen in de buurt.

En letterlijk nabij de heide. Want deze moderne en vriendelijke wijk grenst aan de Brunssum-merheide. Een uniek natuurgebied, waar u echt op adem komt. Ervaar de ruimte en proef hoe dat woont.

Wanneer het u maar uitkomt. Op werkdagen of in het weekend.

Wij maken tijd voor u.

BC Vastgoedbeheer

Akerstraat 23, 6411 GW Heerlen.

Alleen achter een goede naam staat NVM.

NVM

Onderscheidingstelsel
Rek.nr.: 5961/FARK
Bij beschikking van de
rondissingsrechtbank
Roermond van 7 september
1994 is onder curatel
steld: **Gerard Antoon
bert Hütten**, geboren
Roermond op 27 oktober
1907, wonende te 5280
Roermond, Maasland
weg 35, met benoem
van Gerard Agnes W
Hubert Op 't Root
nende te 5931 CH Tiel
Paul Guillaumestraat 1
curator/curatrice en mo
noeming van Cath
Anna Wilhelmina Joes
ne Kneepkens e/v Van
sel, wonende te 5280
Helvoirt, Rijksweg 18
toezien curator/curat
Procureur aanvrager:
mr. H. Ewalds

BLONDÉ Uw huis verkopen
Wij kopen direct
BELEGGINGEN 045-743490

PAUL SIMONS
MAKELAARDIJ BV
ASSURANTIE-TAXATIES
HYPOTHEKEN-FINANCIERINGEN

EUROPAGWEG ZUID 214 UBACH OVER WORMS

Ubach over Worms:
Ruim halfvrijst. woonh. met diepe tuin. Ind. o.a.: entree, woonk. met parketvloer, open eetkeuk., badk., berging, 3 grote slaapk. en grote zolder (via vaste trap). Vr.pr. f 209.000,- k.k.

Kerkrade-Centrum:
Op uitstekende lokatie gel. vrijst. bungalow met tuin en gar. Ind. o.a.: kelder, hal, L-vormige woonk. met open haard, keuk. met aanbouw install., 2 slaapk. en badk. Vr.pr. f 348.000,- k.k.

Ubach over Worms-Parkheide:
NIUWBOUW
Onder aparte architectuur nieuw te bouwen 10 vrijstaande woonhuizen door gar. gescheiden, met ruime moderne indeling. Ind. o.a.: entree, ruime woonk., open keuk., 3 ruime slaapk., badk. (met ligbad, douche, v.w. en 2e toil.) en grote zold. (via vaste trap). Prijzen vanaf f 268.470,- v.o.n. Nog slechts enkele te koop.

Op zaterdag zijn wij geopend van 10.00 tot 13.00 uur.

045-318182

3 Verdiepingen eigen woonruimte. Op de begane grond een hal, berging en een ruime werkkamer. Fijne woonkamer, flinke keuken, 3 slaapkamers en badkamer. Deels geïsoleerd en voorzien van dubbele beglazing. En ook nog een behoorlijke tuin en 2 balkons.

Voor maar f 790,00 per maand!
(exclusief servicekosten)

U rijft uw ogen uit als u onze modelwoning ziet. In Vrieheide-de Stack, gemeente Heerlen. Vul de bon vandaag nog in of bel voor een afspraak.

Stuur mij vrijblijvend de gratis brochure over Vrieheide-de Stack.

Naam: .....

Adres: .....

Postcode: .....

Plaats: .....

Telefoon: .....

Uitknippen en opsturen naar:
ABC Vastgoedbeheer Akerstraat 23,
6411 GW Heerlen
Of bellen onder tel.nr. 045-712040

NVM Taxaties, makelaardij o.g.,
NVM Hypotheekshop
Heerlenseweg 22, 6371 HS Landgraaf
045 - 326767
Maandag t/m vrijdag van 8.30 tot 17.30 uur,
's Zaterdags van 9.00 tot 15.00 uur.
(Verder volgens afspraak)

Pickée
makelaardij bv

Vakantie & Recreatie

Voor informatie en reserveringen: RDP, postbus 2, 1800 AA Alkmaar, Advertentiecombinatie van 40 Regionale Dagbladen. Tel.: 072.196.596, Fax 072.196.484

HONGARIJE

BUDAPEST: 7-dgse nachtbuissreis v.a. slechts f 399! 8-dgse excursiereis v.a. f 699! 12-dgse Rondreis met r.o. Budapest, Eger, Balatonmeer en Pécs v.a. f 998. Wenen, Budapest & Praag: 12-dgse rondreis v.a. f 1199! Weer vertrek mogelijk v.a. 229. Gratis reisgids? Bel Speciale Reizen Centrale 050-120100 (24 uur per dag) of 020-6202121 anvr/sgf.

MALTA

AANBIEDING: vluchten v.a. f 495, arrangem. met htl/appt. v.a. f 695. CONNECTION TRAVEL 072-337473, SGR.

TURKIJE

30°C IN TURKIJE, de allerlaatste plaatsen! Alanya vertrek v.a. 23 sept. 15 dgn. incl. htl. l/o v.a. f 695, p.p., Kusadasi, 24 sept. 15 dgn. incl. htl. l/o v.a. f 625, p.p. Bel HTC Super reizen 040-436600 (ANVR/SGR) of inf. bij uw ANVR reisburo.

BODRUM, Antalya 1 week f 795, htl. met zwemb. Aerotravel 043-640440.

INDONESIË

SUPER AANBIEDING NAAR BALI In sept., okt. en nov. - fraaie bungalows met zwembad. 18 dgn v.a. f 2195,-

OVERWINTEREN OP BALI 28 dgn v.a. f 2535,- - 43 dgn v.a. f 2825,- Ook exclusieve rondreizen, indiv. reizen en tickets. Vraag de gids '94/95 en de overwinteringsgids.

SHINTA TRAVEL tel.: 02269 - 1924 telefax: 3584. Lid SGR.

VERRE OOSTEN

ONZE NIEUWE WINTER-BROCHURES ZIJN UIT!

- Groepsreizen
- Oosterse steden en individuele rondreizen
- Overwinteren op Bali en Lombok

Floot de brochures bij uw ANVR-reisburo of bel voor meer informatie: 01828 - 11966. Lid van ANVR en SGR.

ONBETWIST VERRE OOSTEN SPECIALIST VAN GINKEL

Java-Bali 30 dg. f 3095,-. Veel vrijheid, zeer deskundige Ned. reisleiding. Op 15 nov. nog enkele plaatsen. Met Singapore Airlines. ARCADIA REIZEN 072-200672, SGR.

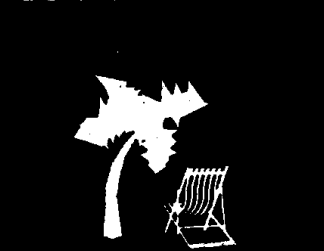
24 dg. Java-Bali f 2.825,- / 31 dg. Sumatra-Java-Bali f 3.450,-. Volledig verzorgd met RJA. Met Singapore Airlines is 23 dg. f 2990,- / 30 dg. f 3650,- in 1995. AHA TOURS 05960-95830 / 045-226743 / 03440-19515.

JAVA/BALI/LOMBOK Rondr. 28 d. Nog enkele pits op 15 okt. ECONOMIC TRAVEL 02208-99432 anvr/sgf. Hoe bereikt u 4,2 miljoen geïnteresseerde lezers met uw advertentie? Bel 072-196596.

INDONESIË

Geniet mee op onze actieve rondreis door het Verre Oosten. We bezoeken een fabelachtige licht- en watershow in Singapore, reizen per speedboot naar Sumatra waar we de oerwoudnatuur op alle mogelijke manieren exploreren. We gaan op jacht met vriendelijke indonesiërs, en bekijken hun bijna vredige Bull Fights. We maken kennis met de werpnetvisser van het Singkarak meer en ondergaan een ouderwetse gezelligheid op hun markies. De reissom is overgelijkaar laag v.a. f 2085,- incl. KLM vliegtour, nederlandse reisleiding, alle vervoer per taxi, boot en bus, en alle hotelovernachtingen. Bel CHARACTER voor de folder: 030-292474.

VAKANTIE?

ANWB-Reisbureau: Thuis in de hele wereld

ANWB

Reizen door heel Indonesië, overwinteren Bali-Lombok-Thailand, 60+, indiv. SMARAGD REIZEN 02280-12231.

AZIË

CHINAWINKEL KONING AAP biedt 45 verschillende reiseroutes aan voor kleine groepen door o.a. China, Tibet, Vietnam, Laos, Cambodja, Indonesië, en Oman. Bel voor een brochure met onze herfst- en kerstreizen. Tel: 020 - 6226934. Fax 020 - 6380774. Lid VAR/SGR.

AUSTRALIË / N. ZEELAND

NIEUW-ZEELAND: reisinformatie uit de eerste hand, want we komen er zelf vandaan! Bel ons voor de 'Experience Nieuw-Zeeland' brochure. Barron & De Keizer Travel 010-4780000, 020-6258600. Lid SGR.

SIDNEY: NIEUW Air New Zealand naar Sydney f 2250,- (nov. & dec.) kind. 50% korting. Opties: 3 dgn. Disneyland Los Angeles vanaf US\$ 146,- p.p. Kind. 50% korting. 14 dgn. autohuur vanaf f 495,- p.p. Barron & De Keizer Travel 010-4780000, 020-6258600. Lid SGR.

MIDDEN-AMERIKA

*Rondreis: MEXICO-Guatemala-Belize. 23/30 dgn v.a. f 2995,-. Uitgebreide folder DISCOVER: 020-6854506 SGR.

COSTA RICA, schitterende 9 daagse rondreis incl. vlucht en hotels v.a. f 1899,- verhoging aan de Pacificaast mogelijk. Info GoGo TOURS: 010-4142599 anvr/sgf.

CARIBISCH GEBIED

ISLA MARGARITA, schitterend eiland voor de kust van Venezuela. Vlucht inclusief hotel (9 dgn.) vanaf f 1249,- verlenging mogelijk. Boeiende rondreis door Venezuela vanaf f 2469,-. Bel voor informatie GoGo TOURS: 010 - 4142599 ANVR/SGR.

Bericht aan onze adverteerders Denk aan de speciale

RDP-pagina HERFSTVAKANTIE op zaterdag 17 september a.s. Stuitijd woensdag 14 september 16.00 uur Reserveer tijd!

Tel. 072-196596 Fax 072-196494

WEGENS VERHUIZING!
Dit mag u beslist niet MISSEN!!!
-30%
Vanaf heden 10.00 uur start
HANS STASSAR met de **MASSALE LEEGVERKOOP** -40%
10 weken lang kunt u profiteren van SUPER lage prijzen en u weet, de winkel moet
-50%
-60%
OP=OP
HANS STASSAR leverancier van kampeersplezier
De Kounen 148 HOENSBROEK Tel.: 045 22 42 00 (naast van Melick party service)

"De kop is eraf..."

Natuurlijk niet letterlijk, want daarvoor zijn ADRIA caravans veel te fraai van vormgeving. Wat wij bedoelen is een

grandioos voordeel bij Adria

U kunt nu voor een bijzonder aantrekkelijke prijs -zolang de voorraad strekt- een ADRIA aanschaffen, die deze zomer in de verhuur is geweest. U begrijpt het al: de kop is van de prijs af! Reageer dus zo snel mogelijk. Bezoek de Adria-dealer in uw regio: R. Moonen Caravaning, Trichterweg 27-29, Treebeek-Brunsum. 045-211146. Adria Caravan Promotie Nederland: 078-180100.

CHATEAU & HOMECAR

Nu onze ex-verhuur caravans in de aanbidding met duizenden guldens korting. RALON, Brommelen 58A, GEULLE. Tel. 043-645079.

Te huur overdekte CARAVANSTALLING te Heerlen, pr. f 425,-. Tel. 045-216478/0032-89.722307.

Te k. KIP 4 pers. met Brand voortent, zeer mooi, f 3.850,-. Tel. 04498-54390.

CARAVAN- en botenstalling aangeb. Gronsveld, Stationsstr. 44, 44048-1251.

Voor REPARATIES en schade-regelingen Bartels Caravaning, Hommerweg 256, Amstenrade, 04492-1870.

DUIZENDEN guldens voordeel op onze ex-verhuur caravans. Geheel compl. incl. voort., res.wiel, opstap enz. Bartels Caravaning, Hommerweg 256, Amstenrade, 04492-1870.

STA-CARAVANS. Echt nergens zoveel keus, nw. en geb. alle merken, ook houten chalets. Fin. en inr. mog. Kom en overtuig uzelf. De Bergjes Caravans Schaapsbrug 2, Roggel, 04749-5079.

Te koop fabriekscamper op MERCEDES, 5-pers., bouw 1980, 135.000 km, v.v. alle luxe extra's w.o. zonnepaneel, KTV, alarm, fietsrek, douche, toilet etc. Geschikt voor wintersport. Nw.pr. f 130.000,-. Tel. 045-753774.

Te koop KAMPEERAUTO Hanomag F 55, 6 tot 8 personen, geheel compleet, evt. inruil personenauto mogelijk. Tel. 045-353589.

N-Holland Te h. vakwon., 4 kamers in de oude binnenstad ENK-NUZEN N-Holland aan het IJsselmeer. Bespreek op tijd! 02280-13791/02280-13988.

Duitsland KAPELLENHOF Weingut en pension, Kotten bij Cochem aan de Mosel, 15 luxe kamers, wc, zeer goede keuken, h.p. 45 DM p.p. 00-49.267.11261 voor inf. 045-411068.

Ruim in Pflaumen + WIJNFESTEN 17 september. St. Goar, Loreley en Rüdesheim f 99,-. Nog enkele plaatsen vrij. Boeken alle reisburo's van Hulst. Info 040-122363.

Luxemburg LUXEMBURG prachtig gel. vak. woningen te huur te Wilwerwiltz. Inf. 045-410071.

België Te k. 2 luxe STACARAVANS, compl. inger. met keuken TV, in de Belgische Ardennen op 4-sterren camping van ANWB. Info 076-657558/872799.

Caravans/tenten Ze zijn er weer! De 1994 EX-VERHUUR Sterckeman toercaravans. Profiteer van onze aanbidding. Stiphout Recreatie, J. Breukersstr. 9, Roermond (Leeuwen). Tel. 04750-36414.

Te k. ADRIA 530 Tandem, nwe. voortent, div. extra's, f 11.800,-. 045-270822.

PAK uw VOORDEEL nog enkele Nederlands meest populaire 1994 modellen Beyerland verhuur-caravans, geheel compleet en maximaal 6 weken verhuurd, met een voordeel van f 2.000,- tot f 3.000,- onder de nieuwprijs. Tevens diverse verhuur Raclet vouwwagens, zeer scherp geprijsd. Nog enkele 1994 nieuwe Beyerland showmodellen met aantrekkelijke kortingen. Een groot assortiment gebruikte tourcaravans v.a. f 1.750,- en gebruikte vouwwagens v.a. f 750,-. Wees er snel bij en pak nu uw voordeel bij De Olde Caravan. Dr. Nolenlaan 141, ind. park Nrd. Sittard. 046-513634. Dond. koopavond.

BERGLAND caravans, Mauritsweg 107, Stein. 046-332458. Nog enkele verhuur en inruil caravans, tegen speciale prijs. Tevens caravanstalling.

Te k. div. gebr. STACARAVANS v.a. f 4.000,-. Div. Atlas sta-caravans, 6 mvd. oud, profiteer nu. Camping High Chapparel, Oirsbeek, 04492-2044. Zondag open.

Groot AKTIE-FESTIJN Jamet Vouwwagens 1995, nu tot f 1.261,- voordeel. Hans Stassar, De Kounen 148, Hoensbroek. Tel. 045-224200 (naast van Melick Party Service).

Naseizoen OPRUIMING caravans, voortenten. 50 Modellen op show sterk afgeprijsd. Diverse voortenten bijna 1/2 prijs. Ned. grootste en voordeligste adres. Theo Stat BV Eindhoven. Bel 040-482945.

Weg. omst. te k. HOBBY 520 TQM Classic, met div. extra's. Oude Schachtstr. 43, Kerkrade. Tel. 045-351917.

ADRIA 305 met voortent, kachel, koelkast, dubb. begl., bouw 76, v.r.p. f 2.200,-. Tel. 04457-2017.

Te koop enkele STACARAVANS staande op Camping Mool Bemelen. Inf. Gasthuis 3, Bemelen. 04407-1321.

HOBBY 370 '90; 400 '87 '90; 420 '93; 455 '84; 470 '91; 495 '86; Knaus Azur 450 '90; Burgner 390 '87. R.v. Gelrestr. 45, Nieuwstadt, 04498-54664.

Te k. STACARAVAN, 10x3 mtr., met toeb. Campingplaats Wieringerland in Panningen. Tel. 04704-5399.

Te koop KAMPEERUNIT met pick-up. Tel. 045-270505.

Div. Vakantie/Recreatie

Heerlijke betaalbare najaarsreizen

10 dg rondreis Polen v. 15/9 hp met gids .....
5 dg Loiredal v 16/9 hp bezoek div. kastelen .....
4 dg Luxemburg v 16/9 hp leuker weekend weg .....
8 dg Dolomieten v 18/9 hp met mooie excursies .....
7 dg Meer v. Geneve v 18/9 hp mooi progr. ....
7 dg Lourdes v 19/9 en 3/10 hp + bezoek Nevers .....
Bel en reserveer direct voor zo'n onbezorgde vakantie! KRISTAL REIZEN, 073-131491 of 04103-4500.

Computer CD-I + FMV cartridge jupied, 13 CD's o.a. MUZIEK, films, f 2.000,-. Tel. 045-3158.

Nieuwe COMPUTER een gebruikte prijs. huis Guus Arons, 045-717155 (ook voor muziek-computers).

Te k. Philips VIDEOTER: tekstverwerker, scherm en printer in paraat, als nieuw, ind. draad voor f 550,-. 046-335934.

Te koop grote partij DISKETTES 3.5 DD, p.st.; 5.25 HD f 0,25 DD f 0,15 p.st. lichtingen: 045-327421.

Te koop SEGA 16-bit computer met 1 f 150,-. Tel. 045-320995.

Te k. AMIGA 2000, drive 3 1/2, kleuren-200 disk. 045-324977.

Een PICCOLO in het Limburgs Dagblad helpt u op weg naar snel succes. Bel: 045-719966.

Kunst en Antiek

Komt U eens vrijblijvend kijken naar onze enorme collectie ANTIKIE o.a.: kasten, tafels, stoelen, klokken, bronzen, koper, tin enz. Wim Scheepers, Pantheiderweg 28, Heel. Tel. 04747-1593. Iedere dag geopend.

11 september KOOPZONDAG van 10-17 uur. Antiek, schilderijen, curiosa, enz. Echter Snuffelhoes, Rijksweg 2d. 40, Echt. 04754-87722.

In- en verkoop antieke grammofoons en SPEELDOZEN. Tel. 043-649494.

Rijles

ANWB Autorijlesskampe De ANWB organiseert een unieke rijopleiding. Afhankelijk van de duur van de test, duurt de opleiding tussen de 8 en 14 dagen inclusief het CBR-examen. Meer weten bel nu de ANWB: 06-8991161.

Start cursus gevaarlijke stoffen op zaterdag 17-9-94. Verkeersschool WISCHMANN & Zn. Tel. 045-321721. Europaweg Zuid 340, Landgraaf.

Met een PICCOLO Limburgs Dagblad ra u oude spulletjes kwijt. Piccolo's doet wonderen... Probeer! Tel. 045-719966.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot! SULTAAT! Bel: 045-719966.

Te k. BAKPRUIMEN f 1,50/kilo. Nieuwenhagerheidestr. 62, Landgraaf. 045-310616.

ACH LIEVE TIJD

Twintig eeuwen Maastricht

Elke maand een nieuwe aflevering

Ach Lieve Tijd is een uniek verzameltijdschrift over de boeiende historie van Maastricht. Elke maand verschijnt een nieuwe aflevering gewijd aan een onderwerp uit het fascinerende verleden van Maastricht. Verzamel alle afleveringen en u heeft een schitterend geschiedenisboek met honderden historische afbeeldingen. Alle afleveringen blijven tot het einde van de serie in maart 1996 volop verkrijgbaar bij uw boekhandel, tijdschriftenwinkel en Media Express.

Een prachtige kleurenreproductie cadeau!

Wilt u alle 19 afleveringen mooi bij elkaar houden? Koop dan de fraaie bijbehorende verzamelband en bundel de delen tot een compleet boekwerk. De verzamelband kost slechts f 17,50. Bij aankoop van deze band ontvangt u bovendien - zolang de voorraad strekt - een prachtige, twee-zijdig bedrukte kleurenreproductie cadeau. Op de ene zijde Het Vrijthof te Maastricht en op de andere kant de Plattegrond van Maastricht uit 1580.

Een compleet geschiedenisboek over Maastricht in 19 afleveringen van 24 pagina's. Totaal 460 bladzijden met ruim 1.150 afbeeldingen.

Lees alles over de boeiende historie van Maastricht in deze unieke uitgave

Dit zijn de onderwerpen:

Ach Lieve Tijd Twintig eeuwen Maastricht, de Maastrichtenaren

- en hun rijke verleden
- en hun straten en huizen
- en hun bestuur
- en hun handel
- en hun goed recht
- en de vroegste bewoners
- en hun soldaten
- en hun vertier
- en hun kerken en kloosters
- en hun verkeer
- en hun onderwijs
- en hun ziel en zaligheid
- en hun omgeving
- en hun dagelijks leven
- en hun kunstenaars
- en hun armen en zieken
- en hun nijverheid
- en hun theater
- gezien door anderen

Uitgegeven in samenwerking met het gemeentearchief Maastricht.

't Is toch wat.

ees? Truu

Familieberichten

ZE KRIJGEN ELKAAR!
LIASS en CZ gaan samen.

zkt. leuke spontane zaken
betrouw

**LIASS EN CZ GAAN SAMEN EN ZE HETEN
VOORTAAN CZ GROEP ZORGVERZEKERINGEN**

CZ GROEP
ZORGVERZEKERINGEN